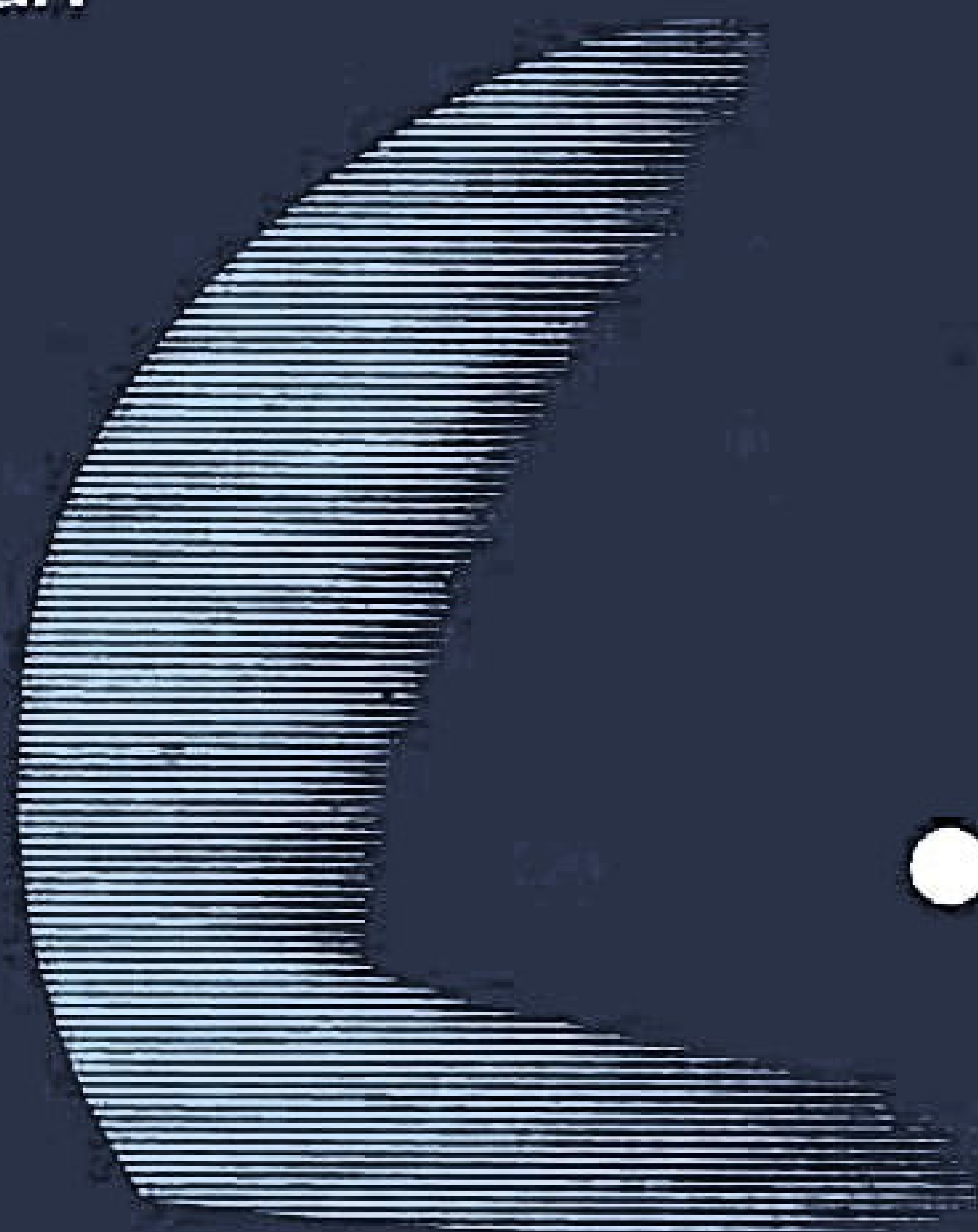
RADU TUDORAN

AL TREILEA POL AL PAMANTULUI

roman

RADU TUDORAN

AL TREILEA POL AL PĂMÂNTULUI

ROMAN
1971

Al treilea pol al pământului
este acel ceva ce fiecare năzuim
să descoperim nou și neprevăzut,
în lumea înconjurătoare sau în noi înșine.
Este o aspirație.
În cartea aceasta o ilustrează un băiat și o fată,
legați printr-o dragoste tăcută,
dar patetică sub haina ei de gingășie
și discreție —
și mai puternică decât toate adversitățile,
ultima dintre ele fiind
cea invincibilă, moartea.

Radu Tudoran

1

ACUM CÂȚIVA ANI, într-unul din drumurile mele prin lume, m-am oprit seara la un han din marginea șoselii. Ajunsesem pe o colină, la poalele căreia se vedea marea, ușor însângerată de soarele pe cale să apună. În urmă lăsasem o colină asemănătoare, așezată cam la aceeași distanță de țărmul mării ; această simetrie rar întâlnită în natură m-a făcut să cercetez locurile cu mai multă luare-aminte și atunci am descoperit, spre înlăuntrul ținutului, o a treia colină, mai înaltă decât primele două și așezată la jumătatea intervalului dintre ele. Triunghiul pe care îl marcau înălțimile acestea părea echilateral, cu laturile de vreo două mile.

Mai târziu, când am făcut fotografii aeriene și am completat harta regiunii, destul de săracă, am descoperit, cu rigla și cu raportorul în mână, că nu mă înșelasem decât cu vreo cincizeci de metri, în ceea ce privește distanțele ; unghiurile triunghiului în schimb erau riguros egale, ceea ce devenea o mare ciudățenie.

Din locul unde mă aflam se vedeau două istmuri, cu mult în afara colinelor, înaintând în largul mării și arcuindu-se unul spre altul ca și cum ar fi vrut să închidă drumul pe apă ; golful creat astfel părea o capcană, mai ales la ora aceea a serii. Și cele două promontorii mi s-a părut că alcătuiesc o simetrie, ceea ce mai târziu mi-au confirmat fotografiile. Baza triunghiului alcătuit de coline se sprijinea pe centrul golfului și ocupa o treime din lungimea lui, astfel că țărmul, între un istm și altul, avea de trei ori câte două mile.

În spatele hanului se înălța un tăpșan, ca un punct de observație de unde se vedea tot peisajul, de partea mării și a uscatului. Mai departe pământul, arid, albit de soare, fără pic de iarbă, ci numai cu pilcuri de plante spinoase, un soi de arbuști tropicali cum nu mai văzusem vreodată, cobora lin în valea largă dintre coline, și tot atât de lin începea să urce în partea cealaltă.

Deși cerul în amurg era limpede, roz și albastru, înălțimea aceea unde se sfârșea urcușul și care închidea vederea mai departe îți dădea, în singurătatea ei, o nedumerire și-o strângere de inimă ; putea fi în ele și tristețe, și teamă.

Dar tot ce intra în privire era pustiu, și pe uscat, și pe mare. De ce fusese construită autostrada, dacă nu trecea nici o mașină ? În acest peisaj ar fi fost potrivit să călătorești călare, sau cu diligenta, așteptând ca de la creastă să

năvălească pieile roșii. Hanul, la rândul lui, ce rost avea într-un colț de lume unde părea că nu se oprește nimeni ? Și eu, de ce mă oprisem ?

Aș fi putut să mai merg câteva mile până ce se făcea întuneric, nu eram obosit, încă nu-mi era foame, aveam și benzină. Dar, îndată ce trecusem de prima colină, lăsată acum în urmă, busola pe care o port totdeauna cu mine începuse să dea semne de neliniște. Acul ei nu mai arăta nordul, ci se rotea bezmetic spre toate punctele cardinale.

Îi cunoșteam toanele, știam că dacă-i așa nu-i bine să merg mai departe. Incercasem în câteva rânduri să mă sustrag, să-mi continui drumul, socotind că nu depind de nici o voință străină, dar a doua zi făcusem calea întoarsă, pocăit și cu capul în pământ de rușine.

Mă oprisem, așadar, și priveam uimit busola, care se liniștise, arătându-mi ferm intrarea hanului unde nu se vedea nimeni. Și iată că deodată se auzi un glas lângă mine.

— Bună seara ! spuse un tânăr răsărit ca din pământ în marginea șoselei.

Ar fi necinstit dacă n-aș mărturisi că glasul și apariția lui îmi dădură o tresărire.

— Bună seara ! am bâiguit, cu regretul că nu am o armă la mine.

Spre liniștea mea am văzut că era și o fată în umbra tânărului.

— Ce faceți prin pustietatea aceasta ?

— Culegem cantușii.

La vreo cincizeci de metri am descoperit cu întârziere o camionetă, trasă în afara șoselei, aproape plină cu fructe roșii, culese din arbuștii aceia cum nu mai văzusem în nici o parte a lumii. Numele lor îl auzeam acum prima oară și nu l-am găsit niciodată în enciclopedii sau în dicționare. Fructele, din care am gustat îndată la îndemnul tânărului, mi s-au părut bune, probabil foarte hrănitoare, ca un aluat dulce, ou stafide și cu aromă de vanilie. Cât am întârziat pe acolo mi-au fost singura hrană în unele zile, dar nu mă plâng, ci, dimpotrivă, nu pot decât să regret vremea aceea.

— Ce faceți cu ele ? am întrebat, ca să încep o conversație și poate să leg o prietenie.

— Le ducem la târg, peste frontieră.

— Le vindeți bine ?

— Binișor. Destul ca să ne scoatem benzina, o haină, o rochie și câte o prăjitură.

Tânărul mă examină de sus până jos, cu destulă mirare.

— Vrei să înnoptezi la han ?

— Da.

— Faci o mare nesocotinţă !

— De ce ?

— Nu pot să-ţi spun !

— Iar eu nu pot face altfel, i-am răspuns, uitându-mă la busola care, oricum mă întorceam, îmi arăta uşa hanului.

— Domnule, stărui el, îmi ţin gura nu ca să păstrez o taină, ci fiindcă nu m-ai crede. Dacă vrei să dormi liniştit, du-te mai departe !

— Nu ! Am să înnoptez aici !

— De-o fi să ai nevoie de mine, mai zise tânărul, mâine mă găseşti pe şosea, la mila cinci sute nouă.

*

Fata zâmbi, salută cu mâna şi porni după prietenul ei care îmi întoarse spatele fără alte vorbe.

Abia după plecarea lor, rotindu-mi din nou privirea asupra peisajului, cu topografia lui atât de simetrică, am descoperit încă o colină, mult mai mică decât celelalte şi aşezată la distanţă egală de fiecare. Din depărtarea unde mă aflam, mi s-a părut că era ca o insulă, înflorită şi colorată, într-o ciudată nepotrivire cu locurile înconjurătoare, dar n-am stat să mă mir, fiindcă văzusem în viaţă multe lucruri inexplicabile.

În uşa hanului atârna un felinar, iar sub el o firmă cu litere gotice de fier forjat : LA MARGARETA. Înăuntru, într-o încăpere cât o sală de bal, nu era aprinsă încă nici o lumină ; fără să fie de loc frig, pe vatra din mijloc, alcătuită dintr-o piatră de moară cu un cotlon de tablă neagră, ardea focul, trosnind şi răspândind în jur scântei, nu roşii, ci aurii. În penumbră se distingeau mese pătrate şi scaune de stejar greu. Pe lângă pereţi erau laviţe, iar în faţa lor mese lungi. După tejghea se desena o umbră omenească, firavă. Cu un şal negru pe umeri, aplecată în faţă, ou tâmplele sprijinite în mâini, era pare-se o femeie micuţă, poate o bătrână, înţepenită acolo cu ochii la televizor. De la patru metri, ecranul fluorescent îi prefăcea obrazul într-o pată lividă, ştergându-i trăsăturile şi lăsând să se vadă numai ochii, nefiresc de scânteietori.

După ce se dumiri asupra celor din jur, cel ce vă povesteşte zise destul de sfios :

— Bună seara, mătuşă !

Exact în clipa aceea în televizor se auzi un pocnet, imaginea se tulbură şi parcă aparatul se mişcă din loc. Ai fi putut crede că trăsnise afară, dacă n-ar

fi fost liniște și senin. Tot în prima clipă, din locul unde era femeia izbucni un țipăt de fiară, pe care hăul încăperii îl amplifică groaznic. O vietate țâșni din umbră, poate de sub șalul femeii sau de pe umerii ei, făcu un salt până în tavan și căzu pe tejghea în patru picioare. Atunci se desluși că nu era decât o pisică, o mâță neagră, cu spinarea arcuită în sus și cu părul zburlit.

— Potolește-te ! o mustră femeia.

Avea glasul limpede și bine timbrat. Îi urmăream gesturile uimit, plin de nedumerire. Fără să-și lepede șalul, ea ieși de după tejghea, merse lângă vatră, luă de jos un sfeșnic mare de alamă și apropie luminarea de flacără. Înainte de a sfârși mișcarea, o scânteie mare se desprinse din vâlvătaie, desenă câteva spirale prin aer, apoi se opri deasupra luminării, care începu să ardă. În clipa următoare femeia era în fața mea, cu un zâmbet întrebător.

Am un obicei învățat din copilărie, când urmăream curios și uneori pizmaș purtarea oamenilor în toată firea : să nu mă așez sub nici un cuvânt, când în fața mea o femeie stă în picioare. De data aceasta m-am pomenit pe scaun, fără voie, nu că m-am așezat, ci mi s-au tăiat picioarele.

Ființa căreia îi spusesem mătușă se vădea atât de tânără, că ar fi părut o copilă dacă n-ar fi avut privirea temătoare și un văl de îndurerare pe față. Erau semne limpezi că viața nu o răsfățase într-una, sau poate n-o răsfățase decât la naștere, dându-i o frumusețe din acelea care se potrivesc cu toate timpurile și nu se ofilesc niciodată.

— Fii bine venit, domnule ! spuse ea, în timp ce punea luminarea pe masă. Sânit sluga dumitale, gata să-ți ghicesc gândurile și să-ți îndeplinesc poruncile. Dorești cina și adăpost pentru noapte ?

În loc să răspund că într-adevăr acestea îmi erau dorințele, m-am pomenit punând o întrebare, potrivită poate mai târziu, nicidecum în clipa aceea.

Dar simțeam o ciudățenie în luminarea care pâlpâia pe masă.

— Nu aveți lumină electrică ?

— Nu, domnule. Linia e la o depărtare de zece mile.

M-am ridicat în picioare :

— Atunci cu ce merge televizorul ?

Obrazul femeii se făcu întâi roșu ca flacăra de pe vatră, apoi auriu ca scânteile.

— Nu… nu știu !

Este de necrezut și de neînțeles : televizorul nu avea nici baterii. M-am întors la masă destul de intrigat și de neliniștit. Poate tulburată la început,

hangița între timp își regăsise stăpânirea de sine.

— Ce dorești de mâncare ?

Sau nu văzusem bine la venire, ceea ce se prea poate, sau broboada de pe umeri se transformase prin vrajă, fiindcă în locul ei avea o năframă de gaz auriu, subțire și străvezie. Auriu îi era și obrazul, și grumazul, și brațele ; părul semăna cu paiul de griu, în primul ceas după seceriș ; numai sprâncenele, negre, păreau date cu cărbune. Sub ele, ochii nu-și arătau culoarea, ci doar sclipirile, care uneori deveneau orbitoare, și la fel de orbitor luceau dinții, când tânăra femeie și-i arăta în lumină. Ca să-mi vin în fire, am spus :

— Inainte de toate, doamnă, fii bună și-mi dă o cană de vin !

Culoarea băuturii nu se vedea în ulceaua de lut; după gust părea să fie un vin rubiniu. Probabil era foarte tare, căci după primele înghițituri l-am simțit cald în genunchi, iar câteva clipe mai târziu mi-a dat o amețeală binecuvântată, starea aceea când nu te mai temi, nu te îndoiești de nimic, și nu mai crezi decât în bucurie și fericire.

— Și acum, stimată doamnă și frumoasă gazdă, am început, cu vorbe care nu-s nicidecum ale mele, ba chiar îmi fac silă când le aud la alții, ai bunăvoința și dă-mi ceva de mâncare.

— Supă de broască țestoasă și ciuperci umplute cu țipar și verdeață.

Am încuviințat cu multă satisfacție :

— Nu cred să fie pe lumea noastră supă mai bună decât cea de broască țestoasă, iar dacă pe deasupra este gătită de mâinile dumitale, presupun că întrece chiar supele de pe lumea cealaltă !

La aceste vorbe, spuse cu încântare, televizorul scoase iar un pocnet. Gazda merse și-i dete un pumn într-o coastă. Când se întoarse, avea o privire iscoditoare ; mi s-a părut foarte primejdioasă, numai că îmi pierdusem simțul temerii.

— Vinul meu îți place ?

— E strașnic !

Nu mai eram sigur pe ceea ce spun, se nășteau în mine îndoieli și nedumeriri : unde mă aflam, ce căutam aici, ce voise să spună băiatul cu fata ?

Femeia râdea, cu mâinile în șolduri.

— Nu-i vin, ci mătrăgună stoarsă în spirt cu zahăr. Acum ai să dormi până mâine dimineață, iar când ai să te trezești, o să fii cu mințile pierdute

pe toată viața ! Ca să nu te mai amesteci în treburile altora ! Nu-mi plac iscoadele. Noapte bună, fârtate !

Poate vi s-a întâmplat în vis să vedeți cum se apropie o avalanșă, sau o locomotivă de cale ferată, sau ape mari, revărsate, sau un incendiu care pârjolește totul în cale, și să nu vă puteți da la o parte. În chip ciudat, atunci te cuprinde mai întâi ciuda, nu groaza ; îți vine nu să urli, ci să scâncești, spunându-ți : „Cum e cu putință să mi se întâmple tocmai mie una ca asta ?“

Scânceam în mine, cu capul căzut pe masă, în vreme ce hangița dănțuia în fața televizorului, cu pisica în brațe. Poate dormeam, dar vedeam și auzeam totul, ca prin vis, ca din ceață. Și-n încăperea unde nu mai erau alte personaje, se auzi deodată, cam gâjâită și întretăiată de foșnituri, de pocnete, voce bărbătească :

— Cine e ?

Hangița se opri în fața televizorului; imaginile de pe ecran erau tulburi, nu se deslușea nimic decât linii întrerupte, care alunecau de sus în jos și cădeau sub ecran ca într-o prăpastie.

— Te-am întrebat cine e ? repetă glasul.

Cu toată starea jalnică în care căzusem, era ceva în mine încă treaz și pus pe pândă, un simț de pe urma căruia am mult de pătimit în zilele bune, că nu-mi îngăduie să dorm o dată cu toată lumea, ci îmi aduce gânduri peste gânduri până la ziuă și mă silește să fac presupuneri peste presupuneri, despre una, despre alta sau despre nici unele, că aș umple o bibliotecă dacă m-aș apuca să le trec pe hârtie. Fără să văd și fără să înțeleg nimic din câte se întâmplau în odaia hanului, mi-am dat seama că hangița, atât de vioaie mai devreme, se făcuse palidă, înțepenită în fața televizorului. Pisica îi sărise pe umeri și stupea mânioasă ecranul.

— Nu vrei să răspunzi ?! se auzi, mânios și ironic, glasul, care nu știam de unde vine și al cui e.

Ea bâigui, legănându-se pe picioare :

— Nu pot ! Nu știu ! Nu mă chinui până mâine !

— Să te duci la Brutar cit e vreme, și să-l zgâlțâi, nemernicul ! zise glasul în continuare. Că o să vă ia mama dracului și pe el, și pe tine ! Și vezi ce faci cu fata Boiangiului. Ori taie-i limba, ori înfundă-i o cârpă în gură !

Femeia fugi într-un colț al hanului, unde începu să plângă, cuprinsă de spasmuri, că îți făcea milă :

— Nu mai pot ! Nu mai vreau să știu nimic ! Mai bine mă spânzur !

Asupra acestor bocete am simțit o durere adâncă în creier, însoțită de un junghi în inimă. Odată știusem șaptesprezece vorbe magice, un descântec prin care poți da afară din sânge toate otrăvurile cunoscute în lume. Mi le dezvăluise un călugăr budist, fără să ceară nimic în schimb, decât bună ziua. Descântecul rămânea aproape același pentru orice otravă, de la arsenic până la curara, de la cianură până la veninul de viperă, numai ordinea cuvintelor era alta.

— Să nu le uiți ! mi-a spus călugărul atunci, în India, unde umblasem trei mii de kilometri să-l caut, și mersesem tot timpul călare pe un elefant leneș. Cu descântecul meu, un singur venin iți mai poate arde inima : minciuna omului în oare te-ai încrezut. Dar pentru asemenea rău nu-i leac pe lume !

— De ce nu ?! Să nu crezi în nimeni, de la început !

— Ferească-ne cine crezi că ne poate feri ! Aceasta este otrava cea mai rea din câte cunosc ! Mai bine să suferi, decât să nu crezi !

Acum, cu mințile învălmășite, mă străduiam să regăsesc vorbele magice. Pe ecranul televizorului continuau să alunece linii strâmbe, când deodată femeia conteni din plâns, se ridică în picioare, se șterse la ochi degrabă și își potrivi rochia. În fata hanului oprise o motocicletă.

Se auziră pași, se deschise ușa și intrară doi jandarmi, un sergent și un căprar, cu penaje și eghileți și cu pistoale-mitraiieră agățate la centură. Erau chipeși în tunicile frumos ajustate pe trup și pline de podoabe, dar păreau amândoi cam nătângi.

— Bună seara, hangiță ! zise cel tânăr, căprarul, răsucindu-și mustața subțire.

Sergentul, mai vârstnic, cu o mustață groasă căzută pe gură, intrase cu o figură posacă.

— Ai vreo știre ? întrebă el acru.

Hangița scutură capul — nu.

— Câte luni au trecut de atunci ?

— Știi bine că patru !

-Incă n-ai primit vreo propunere să-l răscumperi ? Nu ți-a cerut nimeni bani ?

— Nu !

— Inseamnă că nu-i răpit!

Căprarul întinse mâna și dădu s-o cuprindă pe hangiță de umeri. Ea se feri, în timp ce televizorul scotea pocnete. Sergentul se uită pe ecran ; nu se

vedea nici o imagine limpede.

— Ce-o fi cu ele ? Că nici al meu nu merge totdeauna. Nu merge bine nici unul, în toată țara.

— Domnule sergent, zise caporalul, am auzit că nu merg nici cele de peste frontieră.

— Asta nu-i treaba noastră, ci a ministerului de externe.

Hangița porni spre ușă, cu pisica pe umeri.

— Acum închid, nu vă fie cu supărare !

Dar iată că tocmai atunci sergentul dădu cu ochii de mine. Căutam cu disperare în amintire descântecul, ca să-mi vin în fire.

— Cine ești dumneata ? mă întrebă jandarmul, măsurându-mă cu priviri bănuitoare.

Toate acestea se petreceau aproape fără să știu ; le înregistram prin acel simț care mă chinuiește atât, iar când a venit vremea le-am reconstituit, cu eforturi de necrezut.

— Sânt un drumeț, am răspuns. Vreau să mănânc și să dorm aici.

— Ce acte ai ?

Aveam destule : pașaport, permis de condus automobilul, permis de mers pe jos, de stat la soare, de înot, de fotografiat și de scris. Până să le cerceteze pe toate, din ce în ce mai bănuitor, fiindcă erau prea multe ca să nu par suspect, căprarul o înduplecase pe hangiță să-i dea o cană de vin. Căzusem cu capul pe masă, lângă luminarea care mă dogorea.

— Ai băut mult ? mă întrebă sergentul.

— Nu! Sânt obosit. Te rog, dă-mi o mână de ajutor. În câte sântem azi ?

— Douăzeci și trei.

— A câtea zi a săptămânii ?

— A cincea.

— Și ce oră-i acum ?

— Zece fix.

— Adică douăzeci și doi ? Douăzeci și doi (ora), din douăzeci și trei (data zilei), fac unu ; plus cinci (a cincea zi a săptămânii), fac șase. Câți oameni se află la han în afară de mine ?

— Trei!

— Pune patru ! Simt că mai e cineva aici. Șase și cu patru fac zece. Iată un carnet, desehide-l la pagina zecea !

— Domnule, n-am chef să glumesc. Aici văd desenat un măgar !

Începeam să-mi amintesc

— Da, e un măgar! El are cheia. Știi încotro e nordul ?

— Bineînțeles că știu ! Am busolă !

— Atunci fă doi pași spre nord, unul spre răsărit, o jumătate de pas spre sud și întoarce-te cu fața spre apus.

Sergentul se supuse, în timp ce însoțitorul său căpăta a doua cană de vin.

— Acum, uită-te în carnet !

— E de neînțeles ! Măgarul a dispărut!

— Nu ! Inseamnă că s-a întrupat și este pe aici . Hai să-l căutăm !

Era în staul. Semăna cu desenul ; jandarmul îl recunoscu, dar nu putea să înțeleagă. Măgarul veni în fața mea, ridică ochii și mă privi cu blândețe. În ochii lui înlăcrimați îmi vedeam imaginea, clară, dar de la altă vârstă, foarte îndepărtată — și pe loc mi-am amintit tot ce uitasem. Am spus formula magică, mi s-a limpezit capul, ca prin farmec.

Sergentul nu contenea să se minuneze :

— De unde a răsărit animalul acesta, domnule, și al cui este, că parcă te cunoaște ?

M-am făcut că nu aud ; nu vroiam să mă destăinuiesc.

-Să nu fi văzut cu ochii mei, continuă el, cam năuc, aș spune că-s basme… Ia stai puțin. Te știu de undeva ! Nu ne-am mai întâlnit astăzi ?

L-am privit cu atenție, în timp ce ne întorceam în odaia hanului.

— Aș spune că ne-am mai văzut, dacă n-ai fi jandarm, ci vameș.

El își dădu ou palma peste frunte, și se lumină la față.

— Va să zică de-acolo te știam ! Ai trecut frontiera mai acum două ceasuri ! Păi noi sântem și jandarmi, și vameși.

— N-am mai auzit de una ca asta !

— Să vezi, statul nostru e prea mic să aibă de toate și nu prea ne îngăduie finanțele. Dar, în afară de noi doi mai este și comandantul jandarmeriei ; tot el este și vameș șef, cred că se înțelege.

— Dacă așa stau treburile, ce nevoie ați avut să faceți o asemenea autostradă ?

— N-am făcut-o noi !

Căprarul bea a treia cană de vin, pe când sergentul îmi dădea explicații :

— Vezi dumneata, au făcut-o alții. Și nu le-a trebuit decât ca să treacă o dată. Au închiriat partea de intră în mare pe stânga, dacă privești din ușa hanului, și-au dus acolo mașini și uzine de geme pământul sub ele.

— Ce urmăresc, de-și îngăduie atâta cheltuială ?

— Fac rampe de lansare, fel de fel de instalații și acareturi de toate felurile. Vor să zboare în ceruri, dar nu s-a aflat în al câtelea dintre ele.

— Și ce nevoie aveau să închirieze acele locuri ? Nu puteau face la fel la ei în țară ?

— Nu. Fiindcă aici e buricul pământului. E ca o deschizătură; numai pe-aici se poate merge în ceruri… Pe la ce oră pleci mâine, domnule ?

— Nu știu bine. Poate pe la ora prânzului, sau mai târziu, dacă nu cumva mai devreme.

— Vroiam să știu, ca să fim la vamă. Frontiera e la trei mile.

— După câte înțeleg, păziți amândouă vămile ! Se poate una ca asta ?

— De ce nu ? Avem motocialetă și mergem repede unde e nevoie. Oricum, dacă nu ne găsești acolo, lasă-ne un bilet în ușă, să-ți știm de urmă, și mergi cu bine !

Când să iasă, căprarul îi șopti sergentului :

— Domnule sergent, omul de colea a trecut pe la vamă mai acum două ceasuri !

Sergentul se înfurie dintr-o dată :

— Și de ce-mi spui abia acum, nătărăule ?

Măgarul stătea cuminte în ușa hanului. Rămase acolo toată noaptea, dar dispăru înainte de a răsări soarele.

2

BĂIATUL ȘI FATA culegeau cantuși la mila cinci sute nouă, după numărătoarea continentală, cu cifre negre; după numerotarea statului, înscrisă cu cifre roșii, ne aflam la mila a șaptea ; o milă mai departe era frontiera și dincolo de ea se vedea orașul de unde am înțeles că veneau băiatul și fata. El abia împlinise douăzeci de ani, dar părea ajuns la maturitate, fiindcă avea o figură gânditoare, deși caldă și luminoasă, ca floarea de can- tus, cum am văzut-o două luni mai târziu, când a împodobit încă o dată arbuștii aceia fără asemuire și a răspândit lumina ei roză în tot ținutul din jurul colinelor.

Fata, care împlinise nouăsprezece ani, nu-și arăta vârsta nici pe departe, fiind, cel puțin în aparență, o făptură firavă, dar sprintenă ca o căpriță.

M-au văzut de la distanță și au venit să mă întâmpine cu destulă mirare ; după cum mi-au mărturisit chiar ei mai pe urmă, nu le venea să creadă că eram teafăr și nu-mi lăsasem mințile la hanul unde dormisem peste noapte.

Dormisem bine, spre a spune adevărul, numai că auzisem în mai multe rânduri miorlăitul pisicii.

— N-ai văzut pe acolo un țap negru ? mă întrebă băiatul.

— Da de unde ! Era un ied, gingaș și cuminte. A dormit în camera mea, la picioarele patului.

Se priviră unul pe altul. În aerul ei copilăros și-n mișcările unduite elastic, fata avea ceva dintr-o căpriță simpatică.

— Aici se petrec fapte ciudate ! spuse băiatul.

— Dacă-i așa, am să le aflu !

M-am uitat la busolă ; acul se întorsese de-a-ndaratelea și oscila neliniștit între cele trei coline din urmă.

Știu că povestea însăilată aici va părea multora de necrezut, și le dau dreptate, dar m-am hotărât s-o las așa cum am aflat-o, ca să rămân credincios faptelor și să nu mă mai supun fanteziei mele care mă scoate cu prea mare ușurință din toate încurcăturile. Sătul să născocesc întâmplări și să le pun pe hârtie în așa fel ca oamenii să creadă în ele, m-am hotărât de data aceasta ca, măcar o dată, să scriu o istorie adevărată. Mi-am dat seama, pornind să adun date, că e foarte greu să reconstitui întâmplările cărora nu le-ai fost martor, chiar dacă s-au petrecut într-o vreme apropiată. Oamenii uită ușor, denaturează, și mai ales fiecare vede lumea în altfel. Ba chiar propriul tău ochi te înșeală câteodată.

Mi s-a întâmplat în timpul războiului să mă prindă bombardamentele de mai multe ori în același loc, la marginea unui oraș mare, pe când mă pregăteam să-l străbat eu motocicleta. Repetarea întâmplării n-ar li tocmai o ciudățenie. Plecam la o oră, dimineața, și trebuia să ajung undeva către seară. Făceam des drumul, și nu-i de mirare că soseam în marginea orașului aproape întotdeauna cu avioanele, care aveau și ele un orar, ca și mine.

Ciudat rămânea niumai faptul, ca o predestinare, că locurile pe unde-mi căutam adăpost, prin pădurici, pe sub dâmburi, prin râpe, făceau parte din peisajul copilăriei mele, erau prima mea geografie, aceea unde hoinărisem făcând primele descoperiri despre lume.

Descoperisem multe între timp, deși eram încă tânăr. Îmi mai rămâneau însă multe de văzut, printre altele lupta aeriană. Clădirea pe care o întâlneam mai întâi, după ce înceta alarma, și îmi reluam drumul, era gara orașului. O cunoșteam bine, fiindcă, fascinat de trenuri, de depărtările spre care se duceau, mi-am petrecut multă vreme printre linii și printre peroane,

prin fața biroului de mișcare și telegraf, prin sălile de așteptare, unde nu aveam de așteptat nimic și pe nimeni, decât pe mine în forma mea viitoare. Gara era importantă și modernă pentru vremea aceea, avea chiar și tuneluri ca să ajungi la peroane fără să treci peste linii, avea un restaurant cât un hangar de aviație, unde te-ai fi putut plimba cu automobilul, dacă n-ar fi fost mesele și consumatorii. Mă mândream cu toate acestea, de parcă ar fi fost ale mele, și erau poate, poate mai sânt și astăzi.

După primul bombardament, când am trecut, prin fum și printre ruine, gara mea zăcea la pământ, fărâme. Mi s-a rupt inima. A doua zi, când făceam drumul înapoi, pe lumină, fumul se risipise, praful se așezase și gara mi-a apărut în față așa cum o știam din copilărie, doar cu o aripă ciuntită și cu geamurile sparte. M^am rușinat, fiindcă dusesem la cunoscuți vestea despre distrugerea ei deplină ca unul care trecusem pe acolo și văzusem cu ochii mei ruinele.

De multe ori s-a întâmplat la fel. M-am oprit să văd bine, atât cât îmi îngăduia forfota mulțimii ieșită din adăposturi, năucă și înspăimântată. Vedeam fum, moloz și ziduri prăbușite. A doua zi gara era în picioare.

Prevenit, cum se vede, despre câte greutăți îți stau în față când pornești să reconstitui o întâmplare și să descoperi adevărul, mi-am propus să procedez ou rigoare, spre a nu se strecura nici o greșală în cercetările mele. Nu am să descriu metoda în întregime, dar nu ca s-o păstrez pentru mine, căci n-am s-o mai folosesc niciodată; mă abțin fiindcă e prea încâlcită și probabil, oricât m-aș strădui să fiu de sincer și de limpede, nu m-ar crede nimeni. Oamenii acceptă mai ușor născocirile, dacă sânt înșirate ou dibăcie. Iată numai o statistică sumară privind eforturile pe care mi le-a cerut cercetarea. Într-un interval de două luni fără câteva zile, căutând mărturii, dovezi și informații de toate felurile, am parcurs douăzeci și nouă de mii de mile, folosind toate vehiculele cunoscute, și chiar unele uitate, cum ar fi bihunca și rădvanul. Am mers de asemeni cu bicicleta, apoi călare și foarte mult cu piciorul. N-am pus la socoteală drumurile pe mare, în apropierea coastei, cu șalupe și bărci de pescuit sau ou bărci de salvare. Am vizitat cincisprezece școli unde am răscolit arhiva ultimilor treizeci de ani, la fel cum am făcut la cinci judecătorii și trei tribunale. Aceste cifre din urmă ar părea ridicole pe lângă celelalte, dacă n-aș adăuga că am ajuns la ele prin eliminări sistematice; inițial erau prevăzute de vreo șapte sau opt ori mai multe. Am stat de vorbă, în total, cu o mie două sute trei oameni, de toate vârstele și de toate profesiunile. Cu acest prilej am constatat că femeile au

mai mult spirit de observație decât bărbații și că informatorii cei mai prețioși sânt copiii, care numai rareori deformează realitatea ; dacă nu-i derutezi, au precizia unui obiectiv fotografic. Mai am să adaug că în răstimpul arătat am citit treizeci de tomuri științifice, majoritatea studii de drept și criminalistică, pe lângă tot ce știam dinainte. Am cercetat, pagină ou pagină, două mii de ziare și hebdomadare, am vizionat trei sute șapte filme, am trimis, la diferite adrese, nouă sute patruzeci de chestionare și am citit patru sute de răspunsuri, majoritatea cred că nesincere și foarte încurcate. Am întreținut corespondență cu trei sute patruzeci de persoane, eu un câștig pe care în orice altă împrejurare nici nu l-aș fi luat în seamă ; acum, cuvântul nimic avea alt sens în cercetările mele, și cifra zero altă valoare. Nimic nu trebuia lăsat la voia întâmplării.

În sfârșit, am făcut ridicări topografice, spre a completa hărțile zonei unde s-au petrecut faptele, am montat trei punți de aluminium, transportabile, peste râpe care nu puteau fi traversate altfel, neexistând poduri și drumuri. Am dormit trei nopți într-o peșteră, treizeci de nopți n-am avut drept adăpost decât tufele de cantuși de pe câmp, iar cincizeci de nopți n-am închis ochii nici cât ai clipi, fiindcă pândeam, și ceea ce pândeam putea să treacă și să se piardă în timp ce aș fi ațipit. Deoarece locul unde, după ce culesesem multe informații, deduceam că ar putea să se ascundă cheia misterului, se afla dincolo de un perete stâncos pe care nu-l trecuse niciodată un om de pe planeta noastră, am pus la cale să se sape în piatră un tunel de optzeci și șase de metri, ceea ce însemna cheltuială imensă și irecuperabilă. Nici un aviator din câți îi rugasem să zboare cu mine peste creastă n-a vrut să-mi dea satisfacție, deoarece din partea aceea se ridicau aburi violeți, ceea ce dovedea că locurile sânt blestemate.

Un explorator care se încumetase să treacă prin Matto Grosso și mai departe descoperise o țară necunoscută, încă nedezvăluită nimănui, s-a oferit să se alăture cercetărilor mele, să mă ducă până Ia capăt, iar o societate de televiziune s-a angajat să finanţeze aventura, cu condiția, firească de altfel, de a avea în exclusivitate filmul escaladării, cu urmarea de peste creastă.

Pregătirile erau înaintate, când într-o zi, pe când îmi triam iarăși informațiile, în computer a intervenit un impuls neprevăzut, o fișă în aparență neînsemnată nu fusese înseriată, și numaidecât aparatul mi-a arătat, cu coordonate clare, că locul căutat se afla în altă parte. Adevărul, încă o dată de necrezut, este că se afla foarte aproape, îm centru triunghiului

alcătuit de cele trei colinei numai să nimeni n-ar fi putut să-l bănuiască, în4 trucât se ascundea la șaptezeci și cinci de metri de suprafața pământului.

3

PE FIECARE COLINA era clâte o casă, asemănătoare cu hanul, și nici una nu părea să aibă mai multă explicație, în ținutul acela pustiu, unde rar se vedeau oameni și unde nu creșteau decât cantuși.

Cele ce urmează se petreceau într-o seară, cu paisprezece luni înainte de venirea mea acolo, dar întâmplarea are o origine mult mai veche. Am ajuns la ea greu și târziu, de aceea mi s-a părut și mai onest, și mai potrivit cu intențiile mele, să pornesc din punctul despre dare am avut cele dinții informații. Era ora când primul echipaj, care încercase să intre pe poarta cerului și nu izbutise, se întorcea, din fericire teafăr, urmând să amerizeze peste puțină vreme, într-un punct încă nedezvăluit mulțimii. Pe meridianul colinelor cădea amurgul. În cele trei case se pregătea cina. La han, stăpânul stătea în ușă, cu ochii spre largul mării. Spre capătul primului promontoriu se profila pe cer o imensă schelărie metalică, o turlă ca o dantelă.

În spatele hanului se auzi fâlfâit de aripi : o pasăre de o speță necunoscută venea dinspre uscat, ducând în cioc un sul de hârtie, căruia îi dădu drumul să cadă la picioarele Hangiului. Omul desfăcu hârtia, își puse ochelarii și citi încruntat un text cu litere în aparență bizare, neîntâlnite în nici o scriere. În realitate erau litere latine, dar aproape indescifrabile, scrise de o mână greoaie și nededată cu condeiul. Pasărea avea două perechi de aripi și bătea din ele în așa fel, că putea să stea nemișcată în aer. Stătu deci până ce Hangiul sfârși lectura.

— Bine ! spuse el la urmă. Am să răspund astă-seară.

Pasărea se duse către casa de pe a treia colină, aceea dinlăuntrul țării. Acolo, un om aștepta la intrare, sub firma neîntâlnită nicăierea, care spunea că în acea casă ar fi „Brutărie și cizmărie“. Brutarul și cizmarul nu s-au asociat niciodată, există între aceste meșteșuguri o nepotrivire pe care n-o acceptă nimeni. Dar și mai nepotrivit era locul, pustietatea ținutului năpădit de cantuși. Pentru cine ghete și pâine ?

Pasărea, capabilă să zboare în toate sensurile, ca elicopterul, își dădu drumul vertical pe hornul casei, ajunse jos și se opri în gura cuptorului de pâine, rece la ora aceea.

Între timp, la hanul de deasupra mării, Hangiul aprinse felinarul de la intrare. Hangița îl strigă de la bucătărie :

— Vino la masă, că-i vremea !

— Așteaptă ! răspunse omul.

Un timp se uită la schelăria de pe promontoriu, cu o mulțumire ascunsă în sine. Pe urmă intră, străbătu odaia mare cu mese de stejar negru, descrisă mai înainte, trecu după tejghea, deschise un chepeng greu și coborî scările. La vedere, în pivniță nu erau decât butoaie de toate mărimile, printre care o bute gigantică, de aproape două vagoane. Hangiul bătu cu ciocanul în cercul din margine, îl dădu afară, pe urmă își propti umărul în fundul butoiului, care se mișcă pe axa lui verticală, până ce dezvălui interiorul. Spre uimirea cui ar fi fost martor la întâmplare, în butoi era amenajată o odaie, cu rafturi de cărți într-o parte, în alta cu retorte, eprubete, ulcele și borcane. Pe o mesuță, în fund, se vedea o mașină de scris, primitivă, iar alături un abac școlăresc cu bile. Deasupra lor, agățate în perete, care nu era nicidecum fundul butoiului, se vedea un carton cu tabla înmulțirii. În acest decor omul duse o convorbire ciudată, ba chiar inexplicabilă, fiindcă în afară de el nu mai era nimeni de față. Dar se auzea un glas, puțin cam metalic, pornit parcă dintr-o mașinărie. N-am putut să aflu ce s-a vorbit acolo ; știu doar că Hangiul punea întrebări, iar glasul răspundea scurt, aproape monosilabic.

La sfârșit, stăpânul butoaielor scrise la mașină câteva rânduri, făcu hârtia sul, o vârî intr-un tub de aluminiu, de mărimea cartușelor de vânătoare, și pe urmă dădu la o parte cartonul cu tabla înmulțirii ; în peretele de piatră apăru un orificiu, ca o țeavă de pușcă. Omul introduse în el tubul, puse o măsură de pulbere explozivă, apoi o capsă și un dop pe care îl înfundă cu ciocanul. Nu-i mai rămase decât să percuteze capsa ou un cui de oțel ascuțit bine. Urmă o detunătură înăbușită, iar în pivniță se răspândi, abia simțit, mirosul ierbii de pușcă.

Sfârșite fiind toate acestea, personajul destul de misterios, cum se vede, închise la loc butoiul, urcă scările, se spălă pe mâini la bucătărie și se așeză la masă, nu înainte de a-și face rugăciunea cu o smerenie exagerată ; zărise în geam un ochi omenesc care îl spiona de afară ; nu putea fi decât jandarmul.

*

Cu privire la cele descrise mai înainte, am numai trei mărturii, culese anevoie, explicabil, prin partea locului rar trecând oameni. Intâmplarea cu Hangiul e o reconstituire. La început am descoperit indicii mai vechi, fapte

petrecute în afara hanului de doi ani și mai bine. Primul informator a fost un evadat de la închisoarea statului, aflată la trei mile. Parcursese numai atâta distanță într-o noapte, fiindcă își scrântise piciorul, iar ziua următoare stătuse ascuns în valea dintre cele trei coline, hrănindu-se cu fructe de cantus, abia pârguite. La căderea întunericului, pe când se pregătea să-și reia drumul, auzi un fâșâit venind de departe, printre arbuști, cu o viteză inexplicabilă, fiindcă în câteva secunde parcurse distanța de la orizontul lui auditiv, până la orizontul opus. Iar la mijlocul intervalului, pe când zgomotul devenise maxim, pământul îi șerpui sub picioare, scurt și fără nici o cauză vizibilă. Întâmplarea îl tulbură în asemenea măsură, încât o socoti un avertisment divin și peste noapte făcu drumul înapoi, întorcân- du-se la închisoare, unde lipsa lui — de necrezut-nici nu fusese observată.

Directorul și gardienii chestionați de mine susțin că aventura n-ar fi fost posibilă cu nici un preț, că deținutul avusese probabil halucinații, și la fel credea toată lumea. Aș fi crezut și eu întocmai ca ei, dacă n-ar fi existat mărturia saltimbancului.

Acesta mergea cu casa lui pe roate, între un bâlci și altul, când îl prinse noaptea după ce depășise hanul cam cu o milă — să fi fost la o lună după întâmplarea eu evadatul. La han nu se oprise, pe de o parte ca să facă economie, pe de alta din cauza câinelui, care, ajuns aproape, începuse să urle și să se zbată. (Era legat de osia căruței, între roțile din spate.). Drumețul necăjit, căci nu adunase mai nimic la ultimul bâlci, trase în afara șoselei, deshămă calul, îi puse în față un braț de fân, neexistând iarbă să pască, dădu drumul câinelui, care continua să se zbată și să scncească și, în sfârșit, aprinse focul, cu găteje de cactus, spre a-și pregăti sărmana lui masă. Și-atunoi se petrecu acea întâmplare, de pe urma căreia putea să înnebunească. Abia pusese ceainicul pe pirostrii, când, întocmai ca evadatul, auzi un șuier, trecând fulgerător între o zare și alta. Focul, abia aprins, se smulse din loc, luat de o forță necunoscută, și începu să gonească, lăsând în urmă o coadă de jăratic, ca o cometă. Câinele, neliniștit tot timpul, se puse pe fugă după flacără și se topi în noaptea întunecoasă. Că ajunsese flacăra, că n-o ajunsese, de întors nu se mai întorsese niciodată. Iar saltimbancul, fiind prea bătnân să mai dreseze altul, rămase singur să dea reprezentații, din ce în ce mai searbede, până căzu într-o mizerie neagră. L-am găsit la azil, unde mi-a povestit întâmplarea ; întrebat ce părere avea despre toate cele narate, mi-a spus că la mijloc nu putea fi decât mâna necuratului.

Deoarece aveam altă părere, mi-am dus investigația mai departe. Al treilea informator a fost botanistul. Acesta făcea cercetări despre durata vieții la cantuși, -astfel că petrecuse săptămâni la rând în ținutul dintre cele trei coline. Intr-o seară, câteva luni după ce trecuse pe acolo saltimbancul, fenomenul descris de ceilalţi doi martori se produse în fața lui în condiții cu totul asemănătoare. În ușa cortului avea, înfiptă în pământ, cazmaua cu care făcea săpături ziua la rădăcinile cantușilor, iar noaptea o ținea la îndemână, să se apere de vreo dihanie, căci răufăcători nu întâlnise prin partea locului și nici nu erau semne că ar exista vreunul. O dată cu fâșâitul auzit ca și de ceilalţi, coada cazmalei începu să vibreze. Fenomenul nu ținu mult, și omul poate nici nu i-ar fi dat prea multă importanță, dacă a doua zi n-ar fi descoperit că unealta, pe care o știuse întreagă, era perforată în mijloc, parcă de glonț, ceea ce -pentru el rămase o ciudățenie nedezlegaită.

Punând alături aceste trei informații, cu amănuntele lor nerelatate aici, am ajuns la două concluzii inițiale. Prima : observațiile fuseseră făcute cam la aceeași oră a serii, dar la date indiscutabil diferite, ceea ce dovedea că întâmplarea se repetase, probabil în multe rânduri, poate chiar -cu regularitate. A doua concluzie era că fenomenul inexplicabil se propagase în direcții felurite. După declarația evadatului, zgomotul, venit dinspre han, se pierduse în partea opusă, pe un drum paralel cu marea. Indubitabil, în cazul saltimbancului făcuse calea întoarsă, deoarece, în goana lui după flacără, câinele dispăruse în partea unde se afla hanul. În sfârșit, locul de observație al botanistului se afla cu totul în altă parte și, după declarația lui, mișcarea obiectului ciudat, (dar ce putea fi acela ?) care îi perforase cazmaua la douăzeci de centimetri sub pământ, era orientată de la han către înălțimea dinlăuntrul ținutului, numită de mine, de aici încolo, Colina Brutarului.

A treia casă, așezată deasupra mării, ea hanul, era o boiangerie. De streașina șopronului aflat în față, spre partea șoselei, se vedea fixată oblic o prăjină și de ea atârnau, în loc de firmă, fuioare de lână colorată. Peste zi, Boiangiul primise vizita jandarmilor — sergentul și caporalul. Trecuse de-atunci multă vreme.

— Bună ziua, jupâne !

Boiangiul fierbea vopsea roșie, într-un oazan, pe soba de la bucătărie. În fiecare zi a săptămânii vopsea tot în altă culoare, ceea ce era scris pe un carton în ușa prăvăliei : „luni, albastru; marți, verde ; miercuri, negru ; joi, roșu ; vineri, galben ; sâmbătă, violet; duminică, ziua Domnului.

— Ce faci aici ? întrebă sergentul.

Caporalul se uita pe geam, în curte, unde fiica Boiangiului spărgea lemne. Era pistruiată și cârnă.

— Pregătesc vopseaua, răspunse Boiangiul.

— Ce ai de vopsit ?

-— Nimic până în clipa de față.

— Atunci la ce fierbi vopseaua degeaba ?

— Ca sergent de jandarmi, se cuvine să știi carte. Apoi, rogu-te, uită-te la ușa din față ! Este joi astăzi ?

— Este. Și ce dacă ?

— Scrie pe tabelă că joi se vopsește în roșu ? În cazan e vopsea roșie ? Ce mai vrei altceva ? La mine toate sânt ordonate !

Sergentul se trase puțin de-a-ndaratelea.

— Dacă vine un om la ușa mea, urmă Boiangiul, trebuie să am vopseaua gata ?

— De când ai deschis prăvălia, câți oameni au venit să vopsească ?

— Până azi, nici unul.

— Și atunci ce mai stai aici, să încurci lumea ?

— Nu încurc pe nimeni, că n-am pus casa în mijlocul drumului, și stau unde îmi convine. Legea nu mă oprește !

— Dar din ce trăiești, omule ?

— Ia, te rog, domnule jandarm, să nu te amesteci unde nu-i treaba dumitale ! Trăiesc din ce am, și ce am mă privește numai pe mine. Vino să mă iscodești, dacă afli că am făcut vreo nelegiuire !

— Impozitul l-ai plătit ?

— Știi bine că pe casă nu-s dator să plătesc nimic cinci ani de zile, și-s numai trei de când am făcut-o, iar pe venituri ce să plătesc, dacă până azi n-am câștigat nimic, după cum ți-am spus adineaori ?

— Cu cine te vezi de pe-aici ?

— Cu Sfântul Francisc din când în când, că port numele lui. Hei, domnule caporal, fă bine și nu te mai zgâi la fata mea, că ai să rămâi șașiu !

Jandarmii se duseră ou motocicleta.

— Hai și pe la Brutar, zise sergentul.

— Dă-l dracului! răspunse caporalul.

Brutarul n-avea nici nevastă, nici fată ; trăia singur, ca un huhurez. Și-apoi până la el nu era șosea asfaltată, nici drum pietruit, ci doar o potecă pe care motocicleta zgâlțâia groaznic.

— Atunci mergem la han ! hotărî sergentul.

Sosiră în zece minute.

— Bună ziua, jupâniță ! Unde ți-e bărbatul ?

— In pivniță. Pritocește vinul.

— Ori îl botează ?

— Dovedește!

Hangița era mânioasă, aprinsă la față și îi scânteiau ochii. Caporalul simțea că pentru ochii ei ar putea să și dezerteze.

Coborâră în pivniță. Intr-adevăr, Hangiul trăgea vinul cu furtunul, dintr-un butoi în altul ; drojdia de la fund o spăla și-o dădea porcilor, care se îmbătau și guițau până la miezul nopții.

— Doriți câte o cană de vin, domnilor ?

— Poate că da, negustorule. Dar mai întâi, ia spune-mi, cât vin ai cu totul ?

— Scrie pe fiecare butoi. N-ai decât să faci socoteala.

Erau butoaie și de zece vedre, cu vinuri mai rare, și de cincizeci de vedre, cu vinuri alese, de o sută, cu vinuri bune, de cinci sute, bunicele, de o mie, cu vinuri bunișoare și mai ușurele, și, în sfârșit, butea cea mare, de două mii de vedre, cu vin pentru mulțime. Dar toate erau vechi, de cel ipuțin trei ani de zile, de când se așezase Hangiul pe colina dintre șosea și marginea mării, că atunci le adusese pe toate, cu vaporul, și pe urmă nu mai adusese de nici unele.

Sergentul se plimbă prin fața butoaielor, până ce se opri la butea cea mare.

— Eu aș dori o cană din vinul acesta, dacă nu-ți este cu supărare.

— Nu vreau să te păcălești, domnule. Acolo nu-i un vin pentru dumneata, ci pentru golănime.

— Dacă ți-am cerut, fă-mi hatârul !

— Ai să te căiești ! zise Hangiul.

Sergentul ciocăni în fundul butoiului.

— După sunet, n-aș crede că-i un vin de ocară !

— Poftim bărdaca, deschide caneaua și lasă să curgă după pofta inimii dumitale. Dar dacă nu ți-o place, să nu dai vina pe nimeni.

Mâna sergentului tremura când atinse caneaua ; avea o bănuială neclară, mai degrabă o presimțire, că în butea aceasta, mult prea mare pentru păstrarea vinului, hangiul prepara marihuana.

Învârtită, caneaua scârțâi ca de uscăciune și nu îngădui să curgă nici o picătură.

— Jupâne, mi se pare că butea e goală !

— Te înșeli, domnule ! E plină ochi, poți să te urci și să te uiți pe vrană !

Sergentul era greoi, îl puse pe căprar să inspecteze.

— E plină ! zise acesta, de sus. N-ar mai încăpea nici un deget.

— Atunci de ce nu curge caneaua ?

— E înfundată, răspunse Hangiul. N-am umblat la ea niciodată.

Incredul, sergentul se aplecă, puse gura la canea și suflă din toate puterile, gata să-i plesnească obrajii. Se stâmi o fierbere la baza butei gigantice, un gâlgâit care plesni în afară și vinul țâșni, sângeriu, cu broboane negre. În clipa aceea, dintr-o parte a pivniței se auzi un behăit de țap — de fapt era ied — iar din celălalt un miorlăit de pisică.

Sergentul începu să râdă, ca să-și ascundă spaima. Era o prostie : Hangiul avea în casa lui și ied, și pisică, animale domestice, le știa doară !

Își umplu cana și o dete de dușcă. Îndată i se făcu rău la măruntaie, toate se zvârooleau în el, de parcă ar fi băut otravă. Îi curse venin verde pe gură, la urmă venin roșu, iar pe urmă dete afară și vinul, altfel nu și-ar fi venit în fire.

Plecă istovit, ou gândul să-și dea demisia din jandarmerie și să rămână numai vameș.

Noaptea trecută pândise sub geamurile hanului până aproape de ziuă, dar nu băgase de seamă că Hangiul, după ce trăsese obloanele și stinsese luminile, ieșise din casă și se pierduse în valea întunecată dintre coline.

4

DACĂ AI FI TRASAT bisectoarele triunghiului alcătuit de cele trei coline, la intersecția lor ai fi găsit locul unde se afla a patra colină, cum o văzusem din depărtare, înflorită și colorată. Acolo se dusese Hangiul într-o noapte, dar întâmplarea, cum am spus din vreme, se petrecea cu paisprezece luni înainte de venirea mea pe acele meleaguri. Pe atunci locul era neted, nu exista a patra colină, chiar dacă va părea de mirare.

Hangiul plecase de acasă pe la ora unsprezece și un sfert, mersese întins prin beznă și printre cantuși și ajunsese cu puțin înainte de miezul nopții. Brutarul și Boiangiul sosiseră de puțină vreme ; avea întâlnire stabilită cu

ei, prin mesaje subpă- mântene. Se așezară în cerc, aproape unul de altul, și vorbiră în șoaptă.

— De mâine, zise Hangiul la urmă, nu mai folosim proiectilele. Prea se vorbește. Au simțit ceva, unii și alții, dar cel mai grav este că netotului pe care l-am crezut spion, și nu era decât botanist, i-a găurit casmaua; e o dovadă palpabilă. Spre norocul nostru, deocamdată, oamenii n-au destulă imaginație.

— Eu v-am spus că nu-i bine ! replică Brutarul.

Se împotrivise sistemului, fiindcă nu putea să suporte detunăturile. Primea mesajele, dar răspunsul îl trimitea cu pasărea elicopteră. Din necazuri, pasărea, îndrumată de dimineață la boiangerie, se întorsese de la jumătatea drumului, împușcată în aripă. Cine putuse să tragă ? (Trăsese caporalul, fără intenție ; îi scăpase o rafală pe când încărca pistolul-mitralieră.)

— De mâine folosim numai bumerangul !

Așa hotărâse Hangiul. Sfatul lor ținu până aproape de ziuă. Socotiră că nu mai puteau pierde vremea și trebuiau să termine treburile cât mai degrabă.

— N-o să ne mai putem strecura multă vreme. Jandarmii ne urmăresc seară de seară : norocul nostru este că ne bănuiesc doar de contrabandă cu stupefiante, fiindcă e o modă în toată lumea.

Așa spuse Hangiul. Iar Boiangiul adăugă, spre neliniștea celorlalți :

— Aud că în clipa de față se experimentează o mașină care poate citi gândurile. De fapt nu citește chiar gândurile, ci descoperă minciunile, ceea ce e aproape totuna. Îți pun un pol la tâmplă, altul pe carotidă, și te potopesc cu intrebările. Dacă minți, se aprinde o lumină roșie.

— Da, nu se poate, trebuie să âneepem săpăturile. Aduceți fiecare ce se cuvine.

— De ce adâncime vorbeai ? se adresă Brutarul, Hangiului.

Abia discutaseră, dar era greu de minte și n-avea nici memorie bună.

— Șaptezeci și cinici de metri; ți-am mai spus o dată.

— Cit socotești că se poate săpa intr-o noapte ?

— La început doi metri; pe urmă numai unul, iar spre sfârșit abia jumătate.

— In jos e pământul mai tare ?

— Nu, dar e mai greu să-l scoți afară.

Brutarul întrebă :

— Și dacă-l scoatem, unde-l ducem ? Eu zic să facem alt puț, alături, și să-l aruncăm acolo.

— Iar pământul din puțul al doilea, unde să-l arunci ?

— In alt puț. Facem puțuri până la malul mării, și p-ormă aruncăm pământul în apă, se înțelege de la sine.

În timp ce asculta, Hangiul se întreaba cum de pornise la drum cu o astfel de podoabă umană ? Dar câți ca el nu învârteau lumea pe degete și făceau să le tremure mulțimi la picioare ? Iar ideea lui ar fi fost bună, la urma-urmelor, daică n-ar fi săpat ei, ci ar fi pus pe alții, cum pusese Keops să-și facă piramida gigantică.

— Există un mijloc mai simplu, spuse. O să înălțăm o colină.

— Păi n-au s-o vadă jandarmii ?

— N-au să-și dea seama, fiindcă o să crească pe nesimțite. La urmă, n-au să mai știe că au fost trei, și nu patru.

Începură să sape, dar abia două luni mai târziu decât proiectaseră. Și, într-adevăr, jandarmii nu-și opriră ochii la movila de pământ pare se ridica între cantuși. O descoperi băiatul. Pe atunci avea nouăsprezece ani, exact un an mai puțin decât la întâlnirea noastră, și culegea prima oară fructe de cantus, atât de gustoase, și totuși necunoscute de oameni. La început venea cu bicicleta, nu avea camionetă, iar fructele, patruzeci de kilograme, le ducea în două coșuri. Cu dusul și întorsul, fiecare transport îi cerea două zile, până la oraș erau cincisprezece mile, pedala din greu, mai ales la înapoiere ; astfel, putea veni de trei ori într-o săptămână. Duminica făcea baie în mare, se ducea la cinematograf, la fotbal, la dans, doar să se uite de pe margine, nu îndrăznea să intre în vorbă cu fetele. Banii câștigați pe fructe îi ajungeau pentru haine, pentru cărțile de școală și de lectură, căci îi plăcea să citească, în serile de iarnă, bineînțeles — vara n-avea vreme. Citea mai ales despre explorări geografice și regreta că pământul nu are trei poli, să rămână și pentru el unul. Spera să descopere ceva într-o zi, poate alte izvoare ale Nilului, sau un alt Nil.

Pentru început descoperise colina, abia în formație, și se socoti în drept să-i dea nume, dat fiind că el ajunsese primul acolo. Colina avea numai vreo doi metri și jumătate, un dâmb mai degrabă, dar se vedea că are să crească. O boteză Aurelia. Nu cunoștea nici o fată s-o cheme astfel, numele îi plăcea prin el însuși, și cel mai mult între altele ; când îl pronunța, în ochi îi apăreau imagini abstracte, văluri, cețuri de dimineață, înroșite de soare, printre care se strecurau ființe fără contur, presupuneri, dorințe, speranțe.

Datorită colinei, Aurelia devenea o realitate, și începu s-o iubească. O iubea ca pe o fată, ar fi vrut s-o mângâie și-i spunea : „Colina mea dragă !“ Apoi se întrista foarte tare : „La iarnă ce-am să fac fără tine ?“ Iar colina creștea văzând cu ochii, dar nu devenea trufașă, ci rămânea blândă și lină. El aduse de departe tufe de leandru, le plantă pe înălțime, și în mijlocul cantușilor țepoși se născu o grădină.

În prima duminecă ploioasă, stătea lipit de peretele îmbrăcat în hârtie violetă, în sala de dans plină de lume tânără. Nu era nimeni în mulțimea de-acolo mai chipeș ca el, și nimeni nu-l întrecea în statură. Și cu toate acestea, nu îndrăznea să invite la dans pe nici una din fetele oare treceau pe lângă el, aruncându-i ocheade. Până ce una se opri în fața lui și-l apucă de mână.

— Hai de dansează, băiete !

Era o fată micuță, o pierdea pe la subțioară, dar când îi puse mâna pe umăr simți că n-avea nevoie de altă statură, n-avea nevoie de alt umăr, nu mai avea nevoie de nimic și de nimeni, uită chiar și de colină ; mai târziu îi fu rușine. Dar fata îi intrase în inimă. Dansară și pe urmă se plimbară prin ploaie, mână în mână, ou capetele goale. Părul ei atârna pe umeri și flutura în noapte oa o făclie. Era un păr de aramă și flacără și întunericul nu-î stingea vâlvătăile. Din ochii ei, când se uita în sus, cum o silea statura băiatului, izvora atâta bucurie, că el uită înică o dată colina și se gândi : „Ea e iubita mea, pe veșnicie !“

Fata spuse :

— Am să-ți fiu iubită, pe veșnicie. Dar nu știu cum te cheamă.

— Baltazar.

— Neobișnuit nume!

— Nu-i un nume de pe la noi. Tatăl meu l-a adus de departe, dintr-o țară unde în loc de iarbă creșteau safire și smaralde și s-a numit Bizanț în vechime, dar astăzi nu mai este. După ce mi-a dat numele, tatăl meu a plecat iarăși, pleca în fiecare an, și nu s-a mai întors niciodată.

— Te doare inima tare din cauza aceasta ?

— Uneori, noaptea, când e liniște și o aud cum bate.

— Vrei să-ți dau inima mea ? Nu te-ar durea de loc ; în amintirile mele n-am nici o nefericire.

— Nu ! Nu-i bine să schimbi inima cu nimeni. Pe tine cum te cheamă ?

— Aurelia!

— Da ! zise el. Nu se putea altfel!

Merse cu ea până în fața casei și se opri la portiță.

— Pe unul din cei trei magi nu-l chema Baltazar ? întrebă fata.

— Nu știu.

— Credeam că știi tot de pe pământ și de dincolo. Oricum, fii magul meu, du-te și du veste în în lume că sânt fericită.

A doua zi el merse la școală, și de acolo nu avu răbdare să se repeadă până acasă, spre a lăsa cărțile, ci se duse drept la porltița unde se despărțise de fată. Ajuns, o strigă tare, de auziră vecinii :

— Aurelia !

Ea se ivi la fereastră, somnoroasă și atât de îmbufnată, că parcă era alta.

— Cine ți-a dat voie să-mi spui pe nume ? Și ce cauți aici ? Ce vrei cu mine ?

— Nu te înțeleg ! Nu mi-ai spus să fiu magul tău și să duc vestea fericirii tale ?

— Oh, va să zică ești din cei care crezi în vorbe și te îmbeți cu ele ! îți plâng de milă !

— Ai spus că vei fi iubita mea pe vecie !

— Sânt atâtea vecii în fiecare ! De la veciile de o viață, până la cele de numai o oră !

— Ești prea tânără să gândești astfel ! Spuneai că nu ai nici o nefericire în amintirile tale.

— Nu am nici una și nu-mi pasă de nimeni.

-— Bine, dar eu am clădit pentru tine o lume !

— Când ai avut timp ?

— Toată noaptea.

— N-am nevoie de o lume făcută doar într-o noapte, în loc de șase zile. Du-te cu bine ! Și dacă vrei să mă asculți, schimbă-ți numele !

Băiatul își luă bicicleta și pe seară ajunse la colină ; nu mai ploua, era puțin frig, îl durea rău inima. „Draga mea colină !“ Leandrii își scuturau florile. Rămase până târziu, ghemuit la poalele înălțimii, cuprins de remușcări și de amărăciune. Se lepădase prea ușor de-o dragoste statornică, fiindcă era născocirea lui, pentru una care nu era nici măcar o născocire. Era un vis ? Nici atât! Era ceva care nu putea fi descoperit niciodată, un gol, fără contur și fără greutate.

Pe când gândea astfel, zări trei umbre omenești urcând pe colină. Uită durerea, își ascuți auzul și privirile și se așeză la pândă.

CEI TREI SOSISERĂ în ținut toți în același timp și își construiseră case pe cele trei coline, puse în peisaj parcă pe poruneeală. Acestea se întâmplau cu trei ani înainte de venirea mea acolo. Legile statului nu împiedicau pe nimeni să se așeze unde-i era voia, și nimeni nu trebuia să dea socoteală de treburile sale, atâta timp cât nu se descopereau pe seama sa fapte rele. În această privință, interogatoriul la care fusese supus într-o zi Boiangiul, și nu doar el, și nu singura oară, însemna un abuz din partea jandarmilor și s-a văzut că inoportunatul cunoștea legile, de vreme ce nu se speriase cu una, cu două.

În schimb, la două mile de han, în locul unde țărmul se arcuia spre a da naștere promontoriu lui sudic, începea zona unde orice nou-venit era luat în primire de poliția spațială și descusut multă vreme. Dar nu venea nimeni acolo de florile mărului, ca să se afle în treabă. Toți erau trimiși cu misiuni speciale și cu recomandații. Nimic nu putea trece nebăgat în seamă în acea zonă, ca un semicerc cu raza de cinci mile, al cărui centru se afla la capătul promontoriului. Detectoare de toate felurile împânzeau locul, o rețea aeriană de cabluri încărcate cu electricitate de înaltă tensiune făceau imposibilă aterizarea vreunui parașutist, la adăpostul întunericului. Pe lângă toate, poliția patrula fără încetare, cu câinii care depistau chiar și-o respirație umană, până la jumătate de milă.

Dar ce căutau tocmai aici, în vecinătatea unei zone atât de păzite, oei trei oameni de pe coline, cu ocupațiile lor foarte ciudate ? Chiar dacă nu călcau legea și n-aveau altă supărare decât vizitele jandarmilor, așezarea lor, fără explicație, era măcar neconfortabilă ; de vreme ce făcuseră astfel, însemna că nu aveau de ales altă cale.

Baltazar înțelese primul, dar nu dintr-o dată, ce plănuiau ei acolo. În seara când descoperi cele trei umbre, își dădu seama că se petreceau fapte necurate și își puse în gând să le descopere, fără ca măcar să bănuiască până unde aveau să ajungă. Dacă ar fi spus tot ce aflase la urmă, se găsea în primejdie să-l închidă la balamuc, ca pe cei cu mințile rătăcite.

Descoperirea lui din seara când venise nedumerit și doborât la colină era o salvare ; fără preocuparea născută atunci, ar fi suferit rău, nu pentru o iubire pierdută, ci pentru nedreptate.

Așadar, apucându-se de treabă după un plan chibzuit toată noaptea, a doua zi se duse la boiangerie, unde se retrăsese unul din personaje, cel pe care îl urmărise, căci nu le putuse urmări pe toate. Acolo citi anunțul de pe ușă ; n-avea încotro, trebuia să aștepte până la sfârșitul săptămânii.

Sâmbătă, îndată după orele de școală, reveni, cu un pachet în mână. Boiangiul fierbea vopsea la bucătărie.

— Vreau să-mi vopsiți o cămașă, domnule.

— Bag-o în cazan !

— Vreau o culoare violetă.

— Nici nu se poate alta sâmbătă. La mine toate sânt ordonate.

în cinci minute cămașa era vopsită. Boiangiul își chemă fata :

— Pune-o să se usuce și pe urmă calc-o. Băiete, ai de așteptat o jumătate de oră. Dacă în acest timp vrei să tai lemne nu te costă nimic vopsitul cămășii.

Baltazar se uita fascinat la fată ; fără pistrui, ar fi părut sora celeilalte.

— Bucuros, domnule.

Venise să-și arunce ochii prin gospodăria Boiangiului, dar acum ispita era alta. Fata îl conduse în curtea din spate și-i puse toporul în mână.

— Îți mulțumesc ! Altfel ar fi trebuit să tai singură tot maldărul.

— Dar n-am să le termin pe toate în jumătate de oră.

— Poți să rămâi până seara. Am să te poftesc la masă, și pe urmă, dacă vrei, putem să ne plimbăm pe malul mării. Astă-seară e lună plină.

Băiatul se învoi și începu să spargă lemnele.

— Semeni cu cineva, zise, când se opri să se odihnească.

— Da ? Și cu cine ?

— Cu o fată pe care am s-o iubesc toată viața.

— O pizmuiesc pentru această dragoste, și-o plâng dacă seamănă cu mine.

— De ce s-o plângi ?

— Înseamnă că-l o fată foarte urâtă !

— Ești foarte frumoasă. Nici nu băgasem de seamă.

— De ce nu mi-a fost dat să mă iubești pe mine ? Măcar o parte din viață.

Băiatul își reluă lucrul și se gândi până făcu altă pauză.

— Ar fi fost bine, dar nu se poate. Trebuie să rămân credincios celeilalte.

— Cum o cheamă ?

— Aurelia!

Ea îl privi cu luare-aminte.

-— Care din noi e închipuire ? Și pe mine mă cheamă tot Aurelia. Nu putem să existăm amân- două.

— Ai dreptate. De fapt iubesc o colină pe care a chemat-o Aurelia, înainte de a ști că sânteți și voi pe lume.

— Ce colină ?

Baltazar avu o tresărire. Glasul fetei se schimbase deodată, era iscoditor și se simțea în el o neliniște.

— O colină din altă parte a țării. Ca să ajung aoolo trebuie să iau trenul și să fac șase ore. Merg cu mărfarul de noapte; nu mă costă parale, dar e frig afară.

Fata se liniștise : zâmbea ispititor, să-l amețească.

— Ai să mă iei și pe mine o dată ?

În clipa aceea se auzi bătând la poartă. Boiangiul ieși fuga și se duse să deschidă. Aplecat asupra lemnelor, izbind viforos cu toporul, Baltazar trăgea cu coada ochiului. Și ceea ce văzu, fără ca fata să creadă că putuse să vadă, îl umplu de uimire. La poartă nu era un om, ci doar un ciomag arcuit, de vreun metru lungime, care plutea în aer și se hâțâna, izbind în scândură, când cu un cap, când cu altul. Boiangiul îl prinse cu amândouă mâinile, îl strânse zdravăn, să-i potolească mișcările, apoi îi dădu drumul. Ciomagul țopăi de două ori, se izbi în stâlpul porții, ricoșă și porni de-a rostogolul.

Nefiind îngăduit să se uite fățiș, Baltazar nu putuse să bage de seamă tot ce se întâmplase : ciomagul adusese ceva, sau luase ? Boiangiul nu-l ținuse degeaba cu mâinile. Și de ce venise la poartă, și nu la ușa din față ?

După multă chibzuială, pe seară ajunsese măcar la o lămurire : ciomagul nu era o vrăjitorie, ci un bumerang, folosit încă și astăzi de păstori în prerie. Chiar și el avusese unul, i-l adusese tatăl lui din Argentina, și chiar învățase să-l mânuie. Odată, din greșeală, în loc să-l arunce în rasul pământului, îi dăduse drumul în sus, și bumerangul nu se mai întorsese ; poate ajunsese în lună. (Credea așa din naivitate; adevărul este că i-l furase cineva - s-ar fi crucit dacă afla cine.)

Știind însușirile acestei ciudate unelte, sau arme, că era și una și alta, își dădu seama că bumerangul, oare nu-și poate schimba direcția, se oprise în poartă fiindcă venea perpendicular pe ea, adică de-a lungul mării. Iar, în sfârșit, după poziția pe care o luase Boiangiul când îi dăduse drumul, mai înțelese că nu-l trimisese înapoi, ci spre mijlocul ținutului, într-o direcție care făcea un unghi de vreo șaizeci de grade cu direcția de venire.

Îndată ce termină de spart lemnele, își luă cămașa de pe frânghie.

— Stai s-o calc.

— Nu-i nevoie.

— Și nu rămâi să mănânci cu mine ?

— Nu; am întârziat fără să-mi dau seama.

— Nu vrei să ne plimbăm pe malul mării ? în curând are să răsară luna.

— Nu. Poate data viitoare, când va fi din nou lună plină.

Anină cămașa violetă într-un leandru, la poalele colinei. Se întoarse în oraș și se opri la portița Aureliei. Era întuneric, nu se vedea nimic în stradă, dar ea îl simți și se repezi afară.

— Of, pe unde-ai umblat o oră întreagă ? Am avut nevoie de tine. (îi luă mâinile, își lipi obrazul de ele.) Ce mâini mari ai și ce bune ! De ce-ai fost rău eu mine ?

— Nu m-ai alungat ? N-ai spus să plec pentru totdeauna ?

— Ți-am spus că am să fiu iubita ta pe veșnicie !

El se gândi : „E cascada Niagara !“ Apoi întrebă :

— Azi după-amiază nu ți s-a întâmplat să uiți cum te cheamă ?

— Dar cum mă cheamă ? murmură ea, gânditoare.

— Aurelia.

— Așa e ! Uitasem. Ce se întâmplă cu mine ? Sântem în ce zi a săptămânii ?Sâmbătă !

—- Și când ne-am văzut ultima oară ?

— Luni după-amiază !

— De la plecarea ta, timpul meu n-a mai înaintat decât o oră. Fără tine aș fi moartă. Mergem să dansăm mâine seară ? Mai stai ! Dă-mi înapoi săptămâna!

6

LUNI, Baltazar se duse la boiangerie.

— Vreau să-mi vopsiți o cămașă, domnule.

— Albastru !

— Bineînțeles.

— Atunci bag-o în cazan ; la mine toate sânt ordonate.

Peste cinci minute Boiangiul își chemă fata. N-o recunoscu, se sluțise, era pistruiată până în ochi și-avea nările sumese, că ar fi putut să plouă în ele. Își păstra numai mlădierea trupului.

Până să se usuce cămașa, merse în curte să spargă lemne.

— Cum te cheamă ? o întrebă pe fată.

— Teodosia ; ca pe bunică-mea.

— Nu te-a chemat niciodată altfel ?

Ea se făcu palidă,

— Te-a chemat Aurelia, într-o după-amiază !

— Da ! zise fata, zguduită de lacrimi. Am fost atât de frumoasă în după-amiaza aceea ! Mai dă-mi o după-amiază !

— Ar însemna să mi-o iau mie !

Între timp, Baltazar repera direcția în care se dusese bumerangul. Își luă cămașa, necălcată, și porni grabnic. Nu-i fu greu să nimerească la colina Brutarului, unde ajunse pe seară. Citi mirat firma, pe urmă intră în prăvălie. Brutarul frământa aluatul de pâine ; într-un colț huruia o mașinărie, o moară după formă, dar cu ce mergea era greu să se știe.

— Ce dorești ?

— O pereche de ghete, domnule, și o pâine.

— Ce număr porți la picioare ?

— Patruzeci și trei.

— N-am decât patruzeci și nouă.

— Astea-s ghete pentru căpcăuni !

— Să-ți măsori vorbele, tinere, cât ești la mine în prăvălie !

Brutarul își ieșise din fire. Era seară și locul pustiu. Baltazar își mușcă limba în gură.

— Iertați-mă, domnule, nu mi-ați putea face ghete pe măsură ?

— N-am calapod. Și nici timp. Vezi bine că nu stau cu mâinile în sân.

— Atunci dați-mi măcar o pâine !

— Dacă vrei una veche, ia-o de colo, și du-te.

Coșul morii era plin cu pâini mucegăite.

— Ce faceți cu ele ?

— Le macin să scot făină, pentru pâinea proaspătă.

— Dar moara cu ce merge ? Că nu văd să aibă motor.

— Cu greutăți, ca pendulele.

— Unde-s greutățile ?

-— Greutățile sânt chiar pâinile.

— Și când se termină ?

— Pun altele.

La ce-ar mai fi întrebat ? Răspunsul era gata de mult. Îl știau și jandarmii, care fuseseră aici pe la prânz.

— Pâinea proaspătă când are să fie gata ?

— Peste două ceasuri.

— Am să aștept.

— Afară ! Și cât mai departe de casă.

Întocmai ceea ce vroia și băiatul ! Ieși, merse o

sută de pași spre răsărit, și se așeză într-un loc de unde, în lumina lunii, se vedeau toate colinele ; se deslușea neclar chiar și a patra, dar acolo n-avea ce să pândească decât de la miezul nopții.

S-a înțeles că șeful trinității ciudate era, Hangiul. Mi-a fost ușor să pun pe hârtie o observație verificată de altul. Descoperirea aparținea lui Baltazar, și el o făcuse în seara când aștepta să se coacă pâinea.

Trecuse peste o oră de când stătea la pândă, mutându-și ochii în cele trei puncte ale triunghiului, când pe colina Hangiului sclipi o lumină. În spatele lui, la brutărie, sclipi alta, foarte clară, fiind atât de aproape. Cum avea atenția trezită, nu-i fu greu să descopere încă o licărire, în depărtarea unde se afla colina Boiangiului. Era limpede că se schimbau semnale. Nu se osteni să le însemne pe hârtie, nu era atât de îngâmfat să creadă că ar fi în stare să le dezlege. Dar le urmări atent multă vreme, până ce încetară. Jocul luminilor, chiar nedescifrate, îl dusese la o observație prețioasă : la fiecare perioadă, semnalele porneau de la han și țineau o vreme, în care timp celelalte două puncte rămâneau în întuneric. Apoi începeau să emită lumini, amândouă deodată. Însemna, fără doar și poate, că din primul loc se dădeau dispoziții, pe care ceilalți le recepționau cu supunere.

Concluzia indiscutabilă rămânea că Hangiul era șeful asociației.

Când simți ooborând mirosul de pâine coaptă, se duse la bucătărie. De data aceasta zăbovi numai timpul cât să plătească. Băgă pâinea în sân, merse la poalele colinei sale și puse cămașa albastră în- tr-o tufă de leandru, în partea opusă locului unde flutura ușor prima cămașă. Direcția dintre un loc și altul cădea pieziș pe calea lactee, într-un unghi de zece grade. Baltazar începu să mănânce din pâine.

7

NU MI-A PLĂCUT NICIODATĂ să mă laud cu prietenia unor oameni de seamă, dar mi-e imposibil să ocolesc adevărul și, pentru buna desfășurare a povestirii, am să mărturisesc, firește cu mân drie, că directorul zborurilor interspațiale îmi fusese coleg de clasă la școală, ba chiar ultimii ani stătusem în aceeași bancă. Acum nimeni nu se mai îndoiește de mintea lui genială, dar în vremea adolescenții noastre, colegii, cărora le vorbea

imprudent despre un sistem neuzitat de propulsare a corpurilor în spațiu, îl luau peste picior și-i făcuseră chiar o poezie :

Erick nebu-nu
Trage cu tu-nu
În lu-nă
Că și ea e
Nebu-nă.

Mă îndoiam și eu de teoriile lui, ca și alții, dar nu cu batjocură, ci cu îngândurare, și-l întrebam, după ceasuri de meditație :

— Din moment ce nu poți face experiențe la asemenea scară, crezi că se poate să te bizui numai pe calcul ?

— Dar nici măcar nu-i vorba de calcul ! Principiul meu e mai vechi decât pământul; pe el se bizuie mișcarea corpurilor cerești și facerea lumii.

Mărturisesc rușinat că ridicam din umeri. Iar prietenul meu, sacrificându-și banii de bomboane, cumpăra artificii, le meșterea nu știu cum, le lega de un băț, și trăgea de sfoară. Artificiile țâșneau spre cer lăsând fum în urmă.

— Intr-o zi, spunea el, una ca asta o să ajungă în cer !

Iar eu socoteam, cu uimire și cu o perplexitate sublimă :

— Dar poate că una mai mare !

— Of, pe Wothan și pe Walkirii ! izbucnea el. De un milion de ori mai mare, de un milion de ori mai mică ! E tot una !

Trecuseră aproape trei luni de când îi cunoscusem pe Baltazar și pe Aurelia. Cu mult ajutor din parte-le, cercetările mele mai aveau puțin până la capăt. Erau cincisprezece luni de când băiatul își începuse observațiile. Avusese și de învățat pe deasupra, fiindcă toamna se prezenta la Universitate.

Venea octombrie, dar pe latitudinea aceea iarna nu se simțea niciodată.

În vara abia depănată, când Baltazar își luase bacalaureatul, se întâmplau fapte bizare la Baza de lansare în spațiu. Al doilea zbor spre poarta cerului, pregătit până la ultimul detaliu, fusese amânat dintr-o dată; cauza se cunoștea, în parte, și ziarele o interpretau unul mai senzațional decât altele. Ceea ce se știa sigur era că interveniseră perturbații în spațiu, inexplicabile, care denaturau comunicațiile și făceau imposibilă ghidarea unei nave cosmice. Pe mari întinderi ale pământului, emisiunile de radio și televiziune erau bruiate total, și pare-se iremediabil, așa că multe posturi își încetaseră emisiunile. Plutea amenințarea de șomaj pentru o întreagă categorie de

oameni. Unul din cei cinci coechipieri, trimiși în concediu sine die când era pregătit până la ultima fibră a trupului și a sufletului să zboare în cer, avusese o depresiune gravă și părea că n-o să-și revină. „Acum știu că ne-ați păcălit ! Cerul nici nu există !“ „Cum poți spune așa ? Colegii tăi l-au văzut, au ajuns pân la porțile lui !“ „Nu ! I-ați hipnotizat, i-ați închis într-o capsulă, i-ați aruncat în mare și pe urmă i-ați scos cu elicopterele și eu portavioanele !“

Întâmplarea căreia Baltazar îi fusese martor și pe care izbutise s-o clarifice în bună parte, dădea naștere la o dramă de proporții intercontinentale. După o convorbire încordată, băiatul conveni că trebuie să destăinuim totul, dar încă se îndoia că oamenii au să creadă.

— Cunosc pe cineva care a crezut toată viața într-o idee, și nu s-a dat bătut până nu a materializat-o. El va trebui nu să creadă, ci să știe. Va pune vorbele noastre în calcule.

Și am cerut audiență la directorul zborurilor interspațiale.

Deși trecuseră ani de când nu ne mai văzusem, l-am recunoscut cu ușurință, fiindcă televiziunea, ziarele și revistele ilustrate mă obișnuiseră cu imaginea lui, și aproape nu-mi dădeam seama că se schimbase. El, în schimb, mă privea cu o nedumerire disimulată : eram eu, și nu-i venea să creadă.

Am început prin a schimba cuvinte de ocazie. Nu aveam nevoie să-l întreb nimic ; era o personalitate mondială, știam tot despre viața și gloria lui. El în schimb uitase că exist.

— Ce faci ? Cu ce te ocupi ?

— Scriu cărți.

— A !… (Părea incredul și dezamăgit.) Și despre ce scrii ?

— Despre câte-n lună și-n stele !

— Ce să-i faci! ?

Nu mă simțeam jignit; avea dreptate. Într-adevăr, ce poți face ! ?

— Și cu ce scop ai venit aici ? Sânt gata să te ajut.

Mă înfurie oamenii care vor să mă ajute, și toți au vrut, de când mă știu. Îți vine să tragi cu tunul ! M-am stăpânit și am spus :

— Eu am să te ajut !

Convorbirea a durat o oră ; îmi dădeam seama că nu crede — și totuși era dator să creadă, n-avea altă scăpare. În ultimul minut al ceasului se încovoie deodată.

— Nu mai știam ce putem face să ieșim din încurcătură. Poate aș fi ajuns să mă sinucid ! Vreau să merg acolo !

— Dar numai noi doi, fără poliție, și fără gălăgie.

— Nu mi-e îngăduit să ies fără pază.

— Deghizează-te, fă ce crezi, strecoară-te, evadează !

— Știi bine că nu se poate. Sânt aici cinci mii de oameni, și mișcarea fiecăruia dintre ei e înregistrată automat, chiar dacă se deplasează numai un milimetru.

— Atunci e înregistrată și convorbirea noastră !

— Bineînțeles ! Dar nu-ți fie teamă. Convorbirile mele sânt transpuse direct într-un cod pe care nu-l poate descifra nimeni, în afară de mine.

Am simțit un fior pe șira spinării. E îngrozitor ca un om să nu-și mai aparțină lui însuși. La acest stadiu de civilizație începe, neștiută, o nouă preistorie.

— Afară, am spus, așteaptă tânărul de care ți-am vorbit. Îi vei datora foarte mult. Îți propun să-l lași pe scaunul tău, să-ți țină locul în spațiu, cât vei lipsi.

—- E inutil! Detectoarele înregistrează toate datele unui om, nu doar statura și greutatea, culoarea părului, a ochilor, a hainelor, ci până și personalitatea lui.

Am zâmbit.

—- La anumite ore ale zilei, și noi le cunoaștem, aparatele voastre înregistrează totul anapoda. Nu v-ați dat seama, fiindcă ați fost preocupați de celelalte perturbații, mai grave, dar care au una și aceeași cauză.

— Când putem merge ?

M-am uitat la ceas.

— Fenomenul începe peste treizeci și cinci de minute și ține destul ca să ieșim pe poartă. Se repetă exact la o oră și jumătate. Nu ne trebuie mai mult, ca să ne întoarcem.

Baltazar se supuse și luă locul savantului.

Pe când străbăteam incinta centrală, umbrită de racheta care nu aștepta decât să fie deplasată pe șine de un metru lățime, la cinci kilometri, în capătul promontoriului, unde se afla rampa de lansare, am întrebat, cu capul dat pe spate, făcând aluzie la artificiile de odinioară :

— E într-adevăr de un milion de ori mai mare ?

Eriek râse :

— Să știi că am avut și eu această curiozitate și am pus să se calculeze. N-ai să crezi : e de cincizeci și cinci de milioane de ori mai mare !

—- Groaznic sântem de bătrâni ! am spus, dar fără mâhnire.

El n-a răspuns nimic ; n-a înțeles, pare-se !

A patra colină făcea de mult parte din peisaj și nimeni nu se întreba cum apăruse acolo. Oamenii nu-și dădeau seama, li se părea că aparținuse dintotdeauna naturii.

Baltazar continua să se îngrijească de leandrii. Acum nu mai avea ce pândi, timpul îi rămânea pentru reverie. La data aceea, Hangiul și Boiangiul erau dispăruți de șapte luni încheiate. Rămăsese Brutarul, oare trăia cuprins de panică. În socotelile lor se strecurase o greșeală catastrofală; cineva, nebănuit, le încurcase ițele, fără putință de îndreptare.

Se făcuse ora prânzului când am ajuns acolo cu vechiul meu prieten din școală. Într-o margine a aolinei, pe o rază care noaptea cădea perpendicular pe calea lactee, într-o tufă de leandru atârna o cămașă portocalie, cu o grație care stârnea un zâmbet și o uimire.

— Ce-i cu cămașa aceea ?

Prietenul meu tresărise ; îl speria orice nu avea explicație.

— E a lui Baltazar.

— Și de ce-ia lăsat-o aici ?

— Are mai multe ; iată încă una la sud ; altele sânt în partea cealaltă a colinei.

— Nu înțeleg nimic. Ce scop poate să aibă ?

— Propovăduiește culorile.

N-am insistat; nu eram în stare să dau explicații, și ne-am văzut de treburile noastre.

O îngrăditură de cantuși țepoși închidea gura puțului; nimănui nu i-ar fi dat prin minte să treacă gardul; cantușii nu lasă niciodată impresia că ar putea să ascundă o enigmă.

Alesesem ora cu premeditare ; soarele, spre zenit, își trimitea razele în adâncime.

— Iată ! am spus.

Se uită în jos, îndelung, consternat și mut. După un timp izbuti să bâiguiască :

— E inimaginabil, de necrezut!

Privi spre capătul promontoriului rampa de lansare profilată pe orizontul violet. Stătea în picioare și părea doborât.

— Am izbutit ceea ce visasem, dar cu eforturi stupide. Soluția ideală e aici !

Restul convorbirii a urmiat la întoarcere, în biroul lui, de data aceasta în prezența lui Baltazar.

— Tinere, cum să te răsplătim ?

— Pentru ce ?

— Nu-ți dai seama ce ai făcut ?

— Ba da, știu de mult.

— Cere-mi ceva ! Altfel mă simt umilit.

— Dați-mi cămașa dumneavoastră ! (Erick avea o cămașă de un gri argintiu, parcă metalizat, cu sclipiri cosmice.) Îndrăznesc atât de mult, reluă Baltazar, fiindcă altfel n-am cum să mi-o procur. Las-că Boiangiul nici nu mai e aici, dar și să fi fost, nu vopsea argintiu în nici o zi.

— Îți dau o sută de duzini, o mie, toate cămășile argintii de pe pământ !

— Nu, mulțumesc ! Aceasta îmi e deajuns.

— Și acum, ce credeți că trebuie făcut ?

Eu aveam un plan, Baltazar altul. Erick se aso- oie cu al lui. M-am suspus ; azi recunosc că planul lor era mult mai bun.

— Sper să înfrâng inerția și scepticismul Consiliului, încheie Erick. Situația noastră e gravă, și nu-i timp de pierdut. O să aveți tot ce e nevoie, cât de curând.

— Transportul trebuie făcut în cel mai mare secret, am spus. Dacă Brutarul simte ceva, tot planul e compromis !

Tot noi eram datori să ne batem capul, să găsim mijloacele ! Mă simțeam iritat. Poate cedasem prea ușor. Planul meu era mult mai simplu și mai sigur de dus la îndeplinire. E adevărat că planul celălalt bătea mai departe, în schimb crea o dificultate care acum mi se părea de netrecut. Brutarul trebuia să primească un mesaj de la Hangiu și cred că nimeni nu știa codul lor.

În fața acestei obiecții, Baltazar răspunde cu seninătate :

— Il știe Hangița, și o s-o avem aliată.

Am exclamat:

— Și de ce taci ?

— Fiindcă nu m-am gândit până în clipa de față. Dar uitasem să-ți spun : am găsit bumerangul !

Am sărit în picioare ; putea să te înnebunească.

— Bumerangul lor ?

— Al lor, dacă vrei. Numai că fusese al meu, mi-l furaseră.

8

PUȚUL avea șaptezeci și cinci de metri și ceruse mai multe zile de lucru decât prevăzuse Hangiul ; în afara argilei albe, răspândite în regiune, întâlniseră straturi dese și groase de roci grele. Uneltele erau primitive : târnăcoiape, sape, lopeți și cazmale, iar lucrul trebuia făcut cu precizie milimetrică. Nu se îngăduia nici o deviere și nici o decalibrare. Din săpătură se cerea să rezulte un cilindru perfect vertical, cu diametrul de doi metri și jumătate.

Îndârjirea Hangiului în această perioadă putea fi admirată, dacă lăsai la o parte scopul asociației. De multe ori ceilalți doi se descurajaseră ; la un moment lucrul părea irealizabil.

— Nu mai pot ! se văita Brutarul. Mă dor șalele !

Pe Boiangiu îl durea capul, lipsa de aer îi dădea amețeli și nu putea să stea mai mult de un ceas sub pământ. Noroc că unul trebuia să rămână sus, să tragă găleata ; făceau cu schimbul. Colina creștea atât de încet încât, așa e, nimeni nu ar fi putut s-o observe.

Văzându-i pe cei trei oameni prefăcuți în cârtițe, săpând trudnic, făcând bătături la mâini și rupându-și șalele, cine ar fi crezut că lăsaseră în urmă situații din cele mai importante ? Toate cele dinainte, și care au să urmeze, le-am aflat trunchiate, și așa le pun pe hârtie. De multe ori au rămas nelămuriri, prelungite multă vreme ; dacă mi-aș fi îngăduit să născocesc, nimic n-ar fi fost mai ușor decât să pun lămurirea de la mine. Am preferat să aștept cu răbdare, ceea ce va trebui să facă și cititorul.

Iată rezumatul și interpretarea primelor fișe, privind viața celor trei personaje :

Brutarul, cu toată încetineala lui de minte, era proprietarul celui mai mare trust de ziare, omul care făcea și desfăcea guvernele după cum i se părea că e bine. Miniștrii și foștii miniștri așteptau în antecamera lui cu duzinile ; unii se alegeau cu făgăduieli, alții cu mustrări ; unii ieșeau de la el radioși, alții palizi, cu coada între picioare. După trei ani de când nu-l mai văzuse nimeni, trustul încă exista, prin inerție, și stârnea teamă. Guvernul nu se schimbase în această vreme, nu suferise nici o remaniere; opoziția, în

lipsa omului care s-o orienteze, stătea în espectativă, neîndrăznind să întreprindă nici o campanie. Scandalul cu pieile de focă, o afacere de miliarde, aştepta să izbucnească, însă nimeni nu primea instrucţiuni în această privinţă.

Bineînţeles, lipsa şefului nu putuse să fie ascunsă multă vreme, dar fiecare din cei doi consilieri principali era încredinţat că secretul se află în posesia celuilalt, că acesta primeşte instrucţiuni directe şi, neoontrazicându-se unul pe altul, trustul funcţiona fără să scârţâie, ba chiar prosperase. Se credea că şeful este retras undeva, să se odihnească, sau să pună la cale planuri şi se aştepta ca la întoarcerea lui să se zgâlţâie temeliile statului.

Nimeni, aşadar, nu ştia unde se află el, şi mai ales nimeni n-ar fi bănuit că proiectele lui eşuaseră. Să le fi ştiut cineva, i-ar fi îngheţat oasele.

Profesiunile pe care şi le alesese fiecare din ei, în retragerea lor şi-n noua lor identitate, puteau să pară copilăroase şi să dovedească lipsă de imaginaţie. E adevărat că imaginaţia le lipsea cu desăvârşire ; succesul lor în viaţă şi în afaceri se datora îndrăznelii, lipsei de scrupule şi cruzimii. Însă, cât priveşte împrumutarea acestor profesiuni caraghioase, nu se poate spune că ar fi mai nepotrivite decât oricare altele. Ele trebuiau să le ascundă în primul rând nu identitatea, ci intenţiile, de inimaginat şi de zeci de ori scelerate.

Boiangiul, dispărut în condiţiuni identice cu Brutarul, nu era un om cu mai puţină vază. El deţinea nouăzeci şi cinci la sută din acţiunile „Uzinei de ace“ şi era prezidentul Consiliului de Administraţie. Restul acţiunilor le deţinea fiică-sa, actriţă de cinematograf, care făcuse cincisprezece filme, supraproducţii în câte două serii; costaseră o sută cincizeci de milioane, iar încasările se ridicaseră la şapte sute cincizeci de mii si câteva sute. În interesul cercetărilor, am văzut trei din aceste filme ; spre surprinderea mea, nu erau rele, iar fata, uneori, mi s-a părut încântătoare. Lipsa succesului rămânea inexplicabilă, până când am descoperit că, la cele o sută cincizeci de milioane băgate în filme, tatăl adăugase o altă sută de milioane, ca să le saboteze. Dorinţa lui era ca fata să nu devină vedetă, ci călugăriţă. Era dispus să investească oricât într-o mănăstire, unde ea să fie stareţă, sau măcar econoamă.

Iniţial, uzina fabrica ace de toate felurile, de cusut, ace cu gămălie, de siguranţă, ace de patefon şi ace de seringă. Curând îşi întinsese activitatea, începuse să fabrice degetare, apoi seringi, patefoane şi maşini de cusut. Mecanica fină în care se specializase dusese la fabricarea de revolvere, pe

urmă de puști și mitraliere. Obligată să-și asocieze oțelării importante, legate la rândul lor de o vastă industrie minieră, uzina ajunse curând în situația de a avea prea multă materie primă. Era obligatoriu să treacă la fabricarea unor obiecte care absorb cele mai mari cantități de oțeluri, și așa se ajunse la tunuri, la tancuri, iar în curând la cuira- sate și portavioane. Uzina acoperea în ultima vreme toate nevoile de armament ale statului și își exporta produsele în douăzeci și patru de țări din lume. O concurență neprevăzută făcuse ca producția de ace să devină nerentabilă, și încetase. Dar numele întreprinderilor rămăsese cel vechi, singular și modest : „Uzina de ace, societate anonimă“.

Șeful și stăpânul acestei uriașe rețele industriale dispăruse ; se credea că își dirijează din umbră afacerile colosale. Între timp, el fierbea vopsele în bucătăria casei de pe colină, unde în total vopsise șase cămăși, în culorile săptămânii.

Vârf la toate le punea Hangiul, dar nu atât datorită veniturilor lui, nici măcar controlabile, ci nevestei, socotită cea mai frumoasă femeie din lume, declarată în patru rânduri „Miss Universum“. La a cincea alegere ea nu se mai prezentase, se îngrășase cu trei sute de grame și descoperise un fir alb în sprinceană. Juriul, în unanimitate, o reconfirmase în lipsă, doi ani la rând, până ce dispăruse, împreună cu bărbatul. Dar chiar și în cei trei ani de când plecase și n-o mai văzuse nimeni, continua să fie reconfirmată „Miss Universum“, la sfârșitul fiecărui decembrie, în noaptea revelionului.

Deși din acești oameni azi n-a mai rămas nici măcar cenușă, numele lor încă ar putea să înspăimânte lumea, de aceea mă feresc să le dezvălui ; în cuprinsul povestirii, le-am convertit profesiunea în nume propriu, și așa se explică de ce o scriu cu majusculă.

Rolul de conducător al Hangiului, în asociația lor din pustietate, era o continuare. Situația celorlalți doi fusese tot timpul în mâinile lui, putea oricând să-i desființeze, el gira și le finanța afacerile, stăpânea cel mai mare consorțiu bancar din dâte existau pe fața pământului. Sucursalele și agențiile lui împânzeau globul, legând în rețele proprii de telecomunicații multe capitale din lume.

Pe măsură ce strângeam aceste date, îmi era mai greu să mențin în închipuirea mea relația dintre cei trei magnați și oamenii retrași pe coline. Uneori mă întrebam dacă nu există în mine o dereglare, o tendință a exagerării, dusă până la un absurd încă nepracticait de oameni. Fișele mele, alcătuite pe bază de documente verificate, nu cuprindeau nici o informație

dubioasă ; fiecare dată reținută avea două confirmări, dacă nu mai multe. De altfel, e greu să găsești capătul firului; pe urmă el se deapănă de la sine. Greutatea, după ce începusem să ouleg materialul, a constat nu în a descoperi surse de informații, ci în a renunța la unele, fiind prea numeroase.

Mi s-a oferit, de pildă, dar le-am refuzat fiin- du-mi inutile în această cantitate, treisprezece kilograme de unghie omenească, adunată de la una și aceeași persoană — primul dintre eroii mei — de către manichiurista Hangiului. Mi-era necesară, și am obținut-o, o singură unghie. Se mai aflǎ și acum în arhivă, iar la timpul potrivit a avut un rol de mare importanță, ajutându-mi să trag concluzia că Hangiul fusese ucenic de măcelar până la vârsta oînd plecase în armată, și calfă nu devenise niciodată.

Multe alte mărturii și documente pot să pară la fel de neserioase, de copilărești sau de caraghioase, și totuși, unul singur să fi lipsit, concluzia finală nu se putea trage.

După trei luni de muncă, împotriva prevestirilor optimiste, puțul ajunsese abia la jumătate. Colina căpătase formă evidentă și Baltazar o iubea cu statornicie. La data aceea lucrul fu suspendat zece zile ; Brutarul suferea de sciatică, iar Boiangiul făcuse astenie nervoasă, care putea să devină gravă, fără îngrijiri serioase. De luni până a doua joi, cazanul cu vopsele rămase rece, tocmai în timpul ctând Baltazar adusese cămașa albastră, s-o revopsească, deoarece se decolorase. (Mult prea degrabă.)

Fata stătea pe un scăunel, în ușa prăvăliei.

— Tata e bolnav, spuse. Îmi pare rău că ai venit degeaba, dar mă bucur să stai puțin cu mine. La oraș nu există boiangerie ?

— Nu, oamenii de la noi nu disting culorile. Au un viciu ocular, colectiv, din timpul războiului.

— Groaznic ! Și copiii ?

— Nici ei nu văd ; viciul se moștenește, și, pa- re-se, după spusele savanților, până la a noua generație.

— Va să zică, la noi nu vin filme colorate !

— Nici nu s-a auzit de ele !

— Ce păcat! suspină fata.

Apoi întrebă, prefăcându-se nepăsătoare :

— Ai văzut „Venus și soarele ?“

Baltazar îi aruncă o privire piezișe ; nu-i scăpa nimic, niciodată, se născuse cu însușirea de a le vedea pe toate. Simțise în glasul ei un tremur și pe urmă băgase de seamă că își frământa mărunt poalele rochiei.

— E un film ? N-am auzit de el niciodată.

Trebuia să-l vadă negreșit, simțea că are să afle

ceva; filmul se juca tocmai astăzi. Se ridică să plece, ca să ajungă la timp pentru reprezentație. Fata devenise bănuitoare, deodată.

— Dar tu de ce-ți vopsești cămășile ? Deosebești o culoare de alta ?

— La început nu le deosebeam ; pe urmă le-am învățat. La noi la școală a venit un copil din altă parte și mi le-a arătat. Zile în șir, lua benzi de hârtie, cenușii, mi le punea în față și spunea : „Iată verde, iată albastru, iată roșu.“ Săptămini în șir, luni; îi ajutam să-și facă problemele la matematici. Îi spuneam : „a plus b plus x la puterea a 'treia..Iar el : „a verde, b galben, x albastru". Mă durea rău capul, până ce într-o zi mi s-a luat o ceață de pe ochi și le-am văzut pe toate ; tot spectrul.

Se aplecă spre fată, cu un aer enigmatic :

-— Știi ceva ? Le văd și noaptea !

La cinematograf merse cu Aurelia; ea ținea capul pe amărui lui, iar el îi mângâia mâna. Deși atent la film, gestul lui nu era gol și mecanic; pe fiecare milimetru de piele punea un cuvânt; să le fi adunat pe toate și să le fi trecut pe hârtie, ar fi făcut zeci de volume. Dar nu se putea; erau gândurile lui pentru ea, nu pentru toată lumea : „Când voi descoperi o nouă culoare, am s-o numesc Aurelia". Nu poți să spui așa în auzul oamenilor. Te faci de râs, dacă nu cumva unul merge până acolo că te reclamă directorului să te dea afară din școală.

La cinematograful de peste drum se juca : „Meridianul albastru". Nu se vedeau oameni la intrare ; după toate semnele, sala era goală. Un copil, agățat de geanta maică-sii, silabisea afișul de pe fațadă.

— Mamă, ce-i aia „albastru" ?

— Nu mă mai întreba toate prostiile !

Aurelia întrebă, la sfârșitul filmului :

— Ți-a plăcut fata ?

Baltazar spuse, cu gândul în altă parte :

— Se leagă !

— Ce se leagă ?

— Toate !

— Dar fata ți-a plăcut ? De ce te ferești să spui ? E foarte frumoasă !

La cinematograful de peste drum, copilul încă trăgea de geanta maică-sii și tot nu vroia să meargă acasă.

— Nu mă mișc de-aici, până ce nu-mi spui ce-i aia albastru !

Un domn bătrân, cu țâcălle albă, se opri și se aplecă spre el, plin de bunătate :

— Albastru, puiule, e ceea ce nu se află !

— Nu-i adevărat ! Mă mințiți toți. Albastru e un crocodil care nu mai trăiește astăzi ! Nu vreți să-mi spuneți, știu eu !

Baltazar se uită pe cer, apoi se uită în ochii Aureliei.

— Cum ți se pare lumea astă-seară ?

— Din ce în ce mai colorată !

— Ce fericit sânt că te-am învățat s-o vezi astfel !

El o învățase culorile. Zile la rând, săptămâni, mersese la colină și-i arătase cămășile aninate în leandri.

— Iată albastru ; închide ochii și încearcă să-l vezi în tine. Există ! Trebuie doar să-i găsești lungimea de undă.

Ea bătea aerul cu mâinile.

— Amețesc ! Simt că vine ! Dumnezeule, acesta e albastrul ? Ce minune !

Baltazar invoca pe rând puterea culorilor și privea în jur printre gene…

E de la sine înțeles că vizitele acestea la colină stâmiseră bănuială. Boiangiul primi însărcinarea să descopere intențiile flăcăului.

—- îl cunosc, spuse el. Își vopsește cămășile la mine.

— în ce scop ?

— Dacă toți boiangiii din lume s-ar întreba în ce scop își vopsesc mușterii lor cămășile, s-ar produce criza mondială a coloranților chimici!

După Boiangiu, care refuza să complice un lucru atât de simplu, primi Brutarul însărcinarea să cerceteze.

— Il știu ! O dată a cumpărat o pâine la mine.

Se supuse și-l urmări o săptămână. Era spre sfârșitul vacanței de vară, cu un an înainte ca eu să-i cunosc pe cei doi tineri, și Baltazar venea în fiecare zi cu Aurelia, s-o învețe culorile. Îl simțea pe Brutar tupilându-se printre cantuși și râdea în sine.

La sfârșitul săptămânii, Brutarul spuse că tânărul care venea la colină nu era chiar în toate mințile și habar n-avea despre lume.

9

ÎNTR-UNA DIN ZILELE când nu se lucra la puț, Hangiul se închise în pivniță toată noaptea, apoi toată dimineața următoare și pritoci vinul alb din

butoaiele de o mie de vedre. Era un vin limpede, încărcat de arome. În pivniță pluteau mirosuri amețitoare. Pe la prânz, hangița coborî scările, cu luminarea în mină, să-i aducă mâncarea.

În lumina jucată, care îi trecea pe față în valuri, făcând-o când ca aurul, când ca arama, avea o frumusețe neîntâlnită de oameni decât în crâmpeie de vis, uitate până te trezești, visele acelea care te fac să zâmbești toată ziua, fără să știi cauza bucuriei.

— Stinge luminarea ! urlă Hangiul. Vrei să sărim în aer ?

Hangița suflă în luminare, și în jur se făcu beznă; fața însă îi strălucea mai departe, pielea obrazului ei păstra lumina cu ceasurile.

Deasupra butei unde lucra Hangiul ardea un bec cu învelitoare. De unde curent electric ? Tot de-acolo de unde-l lua și televizorul!

— Spune-mi, îl întrebam pe Baltazar mai pe urmă. N-a descoperit nimeni nimic ? Nimeni n-a pus o întrebare ?

— Nimeni!

— Dar jandarmii ? Cunoșteau hanul, și doar știau de existența televizorului !

— Desigur că știau ! Veneau să vadă meciurile de fotbal. Barem pe timpul întrecerilor olimpice stăteau înțepeniți aoolo toată săptămâna.

— Atunci cum îți explici că nu remarcau ciudățenia ?

— Televizorul este chiar el o ciudățenie atât de mare, că umbrește pe oricare alta. Apoi, cred că asupra multor oameni are putere hipnotică.

— Se prea poate. Am văzut pe unii atât de înțepeniți în fața ecranului, încât cred că nu s-ar fi ridicat de acolo decât dacă se dărâma casa.

Revenind la Hangiu, acesta luă becul cu el și coborî să mănânce la o masă din mijlocul beciului. Becul era slobod, n-avea nici o sârmă și stătea în aer, unde îl puneai, de parcă era prins în cuie.

— Să fi fost vreo vrăjitorie ? mă întrebă Baltazar, după ce află întâmplarea.

Aflam eu una, el alta, și ne împărtășeam nedumeririle. Nu, nu credeam că era vrăjitorie, dar adevărul l-am aflat cu multă întârziere, când am descoperit pe acoperișul hanului, ascunsă vederii, o oglindă cu sute de fețe, care capta razele solare. Restul nu mai are nevoie de explicații; transformată în electricitate, energia trimisă de soare aprindea becurile, prin iradiație, făcând inutile firele. La fel se întâmpla cu televizorul, care mă pusese pe gânduri în prima seară, ba chiar îmi dăduse o teamă.

— Am auzit vorbă sus ; e cineva în prăvălie ? întrebă Hangiul după ce sfârși masa.

— Băiatul și fata care culeg fructe de cantus.

Când hangița săltă chepengul, Baltazar adulmecă

în aer :

— Nu ți se pare ca vine un miros ciudat, ca de benzină ?

-— Ba da, răspunse Aurelia.

Seara, după ce sfârși pritoceala, Hangiul deschise butea cea mare și iar duse o convorbire inexplicabilă, cu cineva care nu se vedea la față și se exprima foarte laconic, cu un vădit timbru metalic. Pe măsură ce se desfășura dialogul lor, omul se făcea mai negru la față. Când sfârși, se duse sus cu spinarea frântă în două. Nevasta nu-l mai văzuse așa niciodată. Il aștepta în cămașă de noapte.

— Imbracă-te ! îi porunci el, aspru.

— Dar ce e ?

— Să facem o promenadă.

Cum ieșiră în noaptea de afară, Hangiul spuse deodată :

— Nu știu ce s-a întâmplat. Lipsește un litru de congaz. Sau a fost o scurgere, sau o greșeală de calcul.

Mult mai târziu am aflat ce era congazul.

— Păcat! zise hangița.

Deși presimțea o primejdie, râdea în sine cu șiretenie ; de ce, urma să aflu.

Era unu și jumătate după miezul nopții ; merseră pe marginea șoselei, peste frontieră, până intrară în tunelul betonat care proteja autostrada într-o zonă primejdioasă. Acolo se ascunseră într-o firidă care răspundea spre mare. Departe se vedea capătul promontoriului, luminat ca ziua. Marea era calmă, argintată de lună ; abia se auzea murmurul valurilor. Hangița zise :

— Aș vrea să se termine o dată cu neliniștea și cu teama. Să ducem și noi o viață ca oamenii.

— Nu se poate ! răspunse Hangiul.

— Să mergem, într-o vară, în insulele grecești; sau în Bermude, să mâncăm ananas și banane, de-a dreptul din pom, să ne ardă soarele !

— Nu ți-e îngăduit să ai gusturi ca toți oamenii !

Peretele firidei se aprinse : erau farurile cisternei, o dihanie de două vagoane, pe opt osii. Mergea la pas, prin tunelul sinuos nu s-ar fi putut

altfel. Era foarte ușor să te arunci pe scară și să pui mâna pe clanță. Nu se vedeau alte vehicule, sau vreo escortă.

— De ce n-are pază ? întrebă femeia.

— Fiindcă-i blindată.

Hangiul scoase pistolul mitralieră de sub haină, îi dădu piedica la o parte. De ce, se gândea Hangița, dacă tot nu putea să atace cisterna ? Și, mai ales, de ce-ar fi atacat-o ? Cisterna trecu prin față, numai la un metru distanță ; la volan era un băiat roșcovan, cu părul căzut în ochi, cu o salopetă galbenă. Conducea atent, ou ochii în patru, dar cânta voios, atât de tare că se auzea prin pereții blindați și prin parbrizul incasabil. Avură timp să-l vadă ca într-un film încetinit, îi descifrară până și monograma de pe buzunarul stâng, așezat deasupra inimii. Asemenea monograme la șoferii de noapte înseamnă o imprudență, dar nimeni nu învață minte, și mulți continuă să fie împușcați drept în inimă. Pe banchetă, în dreapta lui, era o chitară electrică legată la bateria mașinii ; pe tabloul de bord, prinsă cu un ineluș alb, o vază mică și în ea un trandafir galben, ca salopeta; alături, fotografia unei fete în trening. Pe podea, aluneca dintr-o parte în alta o minge de fotbal.

Cisterna trecu, făcâmd să duduie tunelul și să vibreze betonul. Hangiul își băgă pistolul mitralieră sub haină. Farurile se îndepărtau, se făcea întuneric.

— Vezi marea jos ?

Hangița începu să tremure.

— De ce m-ai adus aici ?

— Ca să-ți spun o poveste.

Era povestea primei lui dispariții.

În vremea aceea trăia în altă parte, într-o țară de la Marea Nordului, însurat cu o dansatoare de muzic-hol, pe care venea s-o admire chiar un prinț de coroană — trecea frontiera de două ori pe săp- tămână, incognito, se înțelege. Vreme de un an nu se alesese nici măcar cu un zâmbet din partea dansatoarei. Într-o zi, Hangiul, care nu era altceva decât crupier la ruletă, o urcă în dirijabil, la Hamburg. Dirijabilul arse în timp ce ateriza în America.

Hangița tremura tot mai tare ; nu se mai auzea motorul cisternei, nu se mai vedeau farurile.

— Ce-ți făcuse ? întrebă, străduindu-se din greu să pară nepăsătoare.

— A uitat să mă deshumeze.

La data aceea, Hangiul trebuia negreșit să dispară, fără urme, și pentru totdeauna. Își luase chiar bilete de vapor, firește pe alt nume. Cu două zile înaintea plecării, dansatoarea îi anunță moartea la primărie și publică fair-partul în ziare. Murise subit, abia întors acasă, noaptea, după ce se închisese cazinoul. Nu era nimic suspect; îl înmormântară.

Pentru un om viu, asemenea încercare e infinit mai grea decât moartea adevărată. Auzea cântările preoților, orga, copiii din cor, murmurul mulțimii, simțea mersul cu dricul, recunoștea drumul la cimitir, număra cotiturile. Pe urmă îl coborâră, îl năpădi mirosul florilor, rece și umed. Puseră capacul sicriului, îl lăsară jos cu frânghiile, începură să cadă bulgării. Când sunetele se stinseră, înăbușite, unul câte unul, se lăsă liniștea din partea cealaltă a lumii, cel mai îngrozitor dintre chinuri. Hangiul înțepenise, n-avea voie să miște nici cit îi îngăduia sicriul, ar fi simțit lipsa aerului, respira încet, prelung, cu economie. Îl înmormântase la cinci după-amiază, urmau șapte ore până la miezul nopții, când trebuia să-l scoată la lumină ; avea de numărat de șapte ori trei mii șase sute, câte secunde sânt într-o oră, în total douăzeci și cinci de mii ; poți să înnebunești oricât ai avea firea de tare ! Scăparea eiste să alungi orice gând, să numeri în neștire. Când își reveni prima oară, numărase până la cincizeci de mii două sute una. Î se zbârli părul și-i îngheță pielea : trecuse miezul nopții, acum afară era ziuă. Când ajunse la șaptezeci de mii, știu că e vremea prânzului. Și deodată îl cuprinse foamea, foamea morților, feroce și neiertătoare ; nu-i era frig, nu-i era frică, nu simțea înțepeneala oaselor, nici lipsa aerului, ci numai nevoia să mănânce, mult și repede. Își mușcă buza adânc, o crestă ou dinții și supse sângele ; se liniști o vreme, simți un pic de pace și de căldură și îl cuprinse toropeala. Mai târziu se dezmetici, își dădu seama, cu groază, că pierduse șirul cifrelor, nu mai numărase, nu știa oît timp putuse să treacă. Și tot nu-i era frică, avea numai furnicături de furie, știa că e pierdut, nu-i păsa de moarte, nici de chinuri ; suferința lui, nemiloasă, nedomolită, era gândul că niciodată nu mai putea să se răzbune pe ticăloasa de nevastă, care îl abandonase în groapă. Cum se știa fără scăpare, ar fi putut să-și înghită limba, să-și astupe beregata și să se înăbușe ; ar fi fost o izbăvire. Dar fierbea în ei atâta ură, că n-o putea duce pe lumea cealaltă, ci trebuia s-o păstreze și s-o hrănească atâta timp cât o pante din ființa lui rămânea vie.

Timpul nemaiexiistând nici măcar ca noțiune, nu știa dacă era înmormântait de o zi, de două sau de o lună, când auzi zgomotul cazmalei și simți că țărâna se văiurește deasupra sicriului. Îl cuprinse leșinul, în ultima

clipă de așteptare, la capătul ultimei fărâmițe de putere, când începuseră să scârțâie cuiele.

Nu zăcu mult, numai câteva clipe, nu apucaseră să-l scoată la lumină, se vedea sus un dreptunghi de cer nocturn, de un metru lat, de doi metri lungime. O mână butucănoasă îi pipăia degetele, cu grabă și nedumerire. Un glas gros, răgușit, slobozi o înjurătură ; pe fundul gropii se răspândi mirosul de băutură. Desluși deasupra, bălăbănindu-se în dreptunghiul de cer un cap bărbos, nețesălat, încâlcit. N-avu putere să se ridice. Așa cum stătea nemișcat pe spate, întrebă cu glasul stins :

— Cine ești ? Ce cauți aici ?

Bărbosul nu se sperie să audă mortul vorbind, înjură groaznic.

— Când ți-a luat inelele, că n-ai nici unul și am numărat cinci ?!

Își mișcă degetele, nedumerit; așa e, nu mai avea inelele, și le avusese la cimitir.

— Gașperița ți le-a șterpelit, când și-a luat rămas bun. Trage de ici o dușcă de rachiu ! Și dacă nu ești mort, hai sus !

La sfârșitul povestirei, Hangița întrebă, cu un nod în gât:

— Și ea, ce-a făcut când te-a văzut ?

— Dormea; am trezit-o din somn. „Cât e ceasul ?“ a întrebat. Altceva n-a mai spus.

— Nu te-a rugat s-o ierți ? Nu ți-a căzut în genunchi ?

— Nu ! Și-a pierdut și graiul, și mințile… Norocul ei că dirijabilul a luat foc și a pierit. Au pierit treizeci și șase de oameni ; s-au făcut scrum.

— Nu crezi că erau prea mulți ?

— N-am stat să-i număr. Numărasem destul. Hai acasă, că s-a făcut frig.

— De ce-am venit aici, dacă ai lăsat cisterna să treacă ?

— M-am gândit că așa, poate, ai să-ți aduci aminte unde-i litrul care lipsește.

Hangița își venea încetul cu încetul în fire, după groaza prin care trecuse.

— Mai degrabă cred că ai greșit calculele !

Era sigură că le greșise, ceea ce însemna că

puterea lui nu rămânea fără limite. Fiindcă, după știința ei, lipseau doisprezece litri !

Dar calculele erau foarte bune ; neînțelegerea se datora cifrei doi, pe care, uluit de ceea ce aflase, Hangiul uitase s-o scrie după cifra unu.

10

ÎN A TREIA LUNA de când se cunoșteau, Aurelia și Baltazar ședeau pe o bancă în grădina publică. Treceau băieți și fete, ținându-se de mână. Unii râdeau, alții mergeau tăcuți, cu privirile în pământ, alții păreau că dorm de-a-npicioarele; erau frumoși și urâți, înalți și scunzi, grași și slabi, în toate felurile câte se știau pe pământ.

— Tu nu poți să ai asemuire în lume ! zise Aurelia, după ce văzu zeci de băieți trecând prin față.

— Tu nici atât; nu poți să ai asemuire nici în lumile care au fost, nici în cele care vor fi ! răspunse Baltazar, după ce văzu zeci de fete trecând.

— Dar de mâine vreau să nu ne mai vedem, reluă Aurelia. Până la iarnă. În parcul din fața casei noastre e un stejar bătrân ; la înălțimea capului are o scorbură. Să vii în fiecare zi să pui flori acolo ; am să mă uit pe geam, dar am să mă prefac că nu te văd. Am să mă duc să privesc florile abia peste două săptămâni, de la distanță, și pe furiș. Mai târziu, ai să pui și un bilet, numai un rând, să declari că mă admiri. Am să citesc biletul fără să-l ating, dar ai să mă urmărești din boschet și ai să-ți dai seama că am luat cunoștință de gândul tău; ai să fii foarte fericit. Eu am să fiu tulburată, am să mă gândesc la tine seara, când mă culc, am să mă întreb cine ești și cum vei fi arătând. Ai să-mi scrii din nou peste trei zile, să-mi spui că sânt unicul tău gând. Eu am să mă întreb dacă e adevărat, dacă nu cumva urmărești doar să mă scoți din minți. Dar tu ai să pui buchete de flori în fiecare zi. Peste alte două săptămâni ai să scrii : „Dacă stăruința mea nu te jignește și nu mă socotești cu totul netrebnic, te rog ia din acest buchet măcar trandafirul galben, în semn că îmi dai dreptul să sper“. Ai să ștergi ultimele cuvinte, nu de tot, ca să le pot deislușì pe jumătate, și în locul lor ai să sorii : „ca să-mi dai dreptul să mai respir“. Am să iau trandafirul galben, și-am să-l pun într-un pahar de cristal la căpătâiul patului ; am să-l îngrijesc și am să mă uit la el mult, am să fiu fericită, dar n-am să-ți spun niciodată. Sâm- băta următoare ai să-mi scrii astfel : „Dacă nutrești pentru mine cea mai firavă simpatie și ești încredințată că n-am să-ți fac rău nici în gând, că am să te iubesc (ștergi), că am să te admir toată viața, îngăduie-mi să te privesc mai de aproape și vino la liturghie mâine dimineață. Am să stau între credincioși, n-am să-ți ies în față, n-am să întreprind nimic oare să-ți displacă“.

Aurelia Je opri, încurcată.

— Ce punem în loc, că eu nu merg la biserică ? Vrei la stadion ?

— Dar e prea mare îmbulzeală ! Cum aș putea să te văd între zece mii de oameni ?

— Nici,nu-i nevoie să mă vezi. E destul să știi că sânt acolo.

Baltazar se întristase.

— E foarte frumoasă povestea ta, dar noi nu mai putem s-o trăim, din păcate !

— E povestea străbunicii mele, Ernestina ; n-am născocit-o eu, n-am atâta imaginație. De ce nu putem s-o trăim și noi la fel ? Nu avem aceeași alcătuire ? Ce ne desparte de ea ?

— Un secol, șapte războaie și zborul în spații.

— Sântem mai răi ?

— De ce ? Sântem noi ! Poate mai buni.

— Avem timp mai puțin ?

— Dimpotrivă, mai mult. Dar nu ne dăm seama, fiindcă, deși mergem mai repede, drumurile noastre sânt mai lungi. În toaite privințele, viața noastră înseamnă mai mult. Știm mai multe, înțelegem mai repede. Avem mai multe cuvinte, întrebuințăm mai puține, ceea ce de fapt e un „mai mult“. Uneori ne înțelegem fără să vorbim, și nu fiindcă am citi unii în ochii altora, ci printr-un sens comun de a gândi și a trăi.

— Ai dreptate ! încuviință Aurelia. Altfel n-aș fi cu tine aici. Dar să-mi pui măcar o dată o floare în scorbura copacului.

— Ți-am pus în fiecare zi de când ne cunoaștem !

Merseră să vadă. Florile erau acolo, uscate.

— De ce nu m-am uitat niciodată ? în ce n-am crezut ?

— În tine !

— Mă înveți să cred ?

— Te învăț de când te cunosc. În curând ai să fii tu însăți, ca în clipa nașterii.

— Prin ce am să mă deosebesc de cea de astăzi ?

— Nu vor fi deosebiri, ci o trecere, ca o tălmăcire dinitr-o limbă în alta.

în vremea aceea Aurelia încă învăța culorile — nu mai mult de două pe lună. Seara veniră la colină, și Baltazar îi arătă cămașa galbenă, proaspăt scoasă de la boiangerie ; o vopsise a treia oară.

— Dar cunosc culoarea! exclamă fata. E întocmai cu a trandafirului care s-a păstrat de la străbunica mea Ernestina !

— Atunci trecem la negru. Stai jos și privește !

Căzuse noaptea, fără lună; pe cer erau stele
puține. Ședeau lipiți unul de altul, să-și dea căldură.

— Străbunica mea Erneistina ar fi îngrozită să ne vadă așa, noaptea, singuri și în pustietate.

— Nu; ar fi fermecată. Părul tău miroase a ozon. Ce culoare i-ai da nopții ?

— Cred că-i albastră, dar altfel decât cămașa. Sânt multe culori albastre ?

— Câte încap în imaginație. Una singură, sau miliarde. Iată culoarea neagră !

La poalele calinei se iviseră trei umbre încovoiate. Pe vremea aceea puțul ajunsese la jumătate. O umbră avea casma, alta târnăcop, a treia găleată.

— Vezi culoarea ? întrebă Baltazar.

— Foarte clar! răspunse fata. Mai negru decât atâta se poiaite ?

— Nu ! Negrul are o singură nuanță. E o culoare totală. Culoarea tiparului.

— De ce o folosesc oamenii în semn de doliu ?

— Fiindcă-i definitivă.

Băiatul era încordat, foarte atent la mișcările celor trei. Unul șchiopăta, nu-și dădea seama dacă era Brutarul sau Boiangiul. Pe Hangiu îl văzuse după-amiaza ; mergea bine. Hangița stătea în ușă, cu o floare în păr. Îl urmărise cu privirea până departe. Hangiul zâmbea ironic. Nimeni nu-și cunoștea soarta.

— Aș vrea să fim la ecuator, spuse Aurelia. Mi-e frig.

— Dacă pământul ar avea trei poli, pe al treilea aș vrea să-l descopăr eu, spuse Baltazar.

— Caută-l; sânt sigură că ai să-l găsești. Cred că pământul are mulți poli.

Ea tresări.

— Dar noi unde sântem ? Ce mare e în față ?

— Incă n-are nume.

— In ce țară trăim ? Pe ce continent ?

— Incă nu sânt în geografie.

— Ce limbă vorbim ?

— O limbă a noastră, născocită de noi. Părul tău miroase a ozon. În toate limbile se spune la fel.

11

DAR TRECUSE TIMP ca săpăturile să ajungă la jumătate, cum s-a spus în paginile din față. La zece metri apăruse primul izvor; îl izolară. Până la douăzeci de metri se tot luptară cu apa. Pe urmă întâlniră izvoare calde. În vremuri pașnice ar fi deschis aici o stațiune termală, un oraș cu vile și hoteluri luxoase. Acum săpau în clisă, plini de glod până în albiul ochilor, ou o caznă inadmisibilă în vremea când peste tot în lume munceau mașinile în locul omului. Era o întoarcere în urmă, până aproape de începutul istoriei.

La ziuă, când fiecare se ducea acasă, Hangiul se apuca de făcut calcule.

La patruzeci de metri găsiră sare, sub ea sulf și mai jos pirită. Geologia era capricioasă și haotică. Găsiră laolaltă antracit, cupru, argint și diamante. Trecură și printre acestea din urmă cu târnăcopul, le duseră sus și le aruncară pe colină, având grijă să le umple de glod, spre a nu atrage vreo privire ; erau averi, dar nu puteau să le folosească. La șaizeci de metri, dădură peste un cazan cu bani de aur, monede vechi, cu inscripțiile tocite; nu se putea ști ce împărați le bătuseră și-n ce istorie. Aurul ar fi atras mai ușor privirile ; îl aruncară în mare, și a doua zi, până la prânz, marea rămase învelită în poleială. Mai târziu, departe de locul acela, dincolo de frontieră, pescarii prinseră pești cu solzii de aur, dar nu-i cumpără nimeni, socotind că era doar o amăgire.

Într-o zi Aurelia văzu sticlind ceva pe colină ; era un diamant ciît aluna; crezură că-i sticlă. Găsiră încă unul, pe urmă o mulțime. Baltazar le culese, le șterse până luciră, le puse pe ață și o împodobi pe Aurelia, împletindu-i șiragul printre șuvițele părului ; șiragul fiind lung, rămase destul să-i îmbrace grumazul și umerii. Semăna cu o constelație care încă nu-și avea cerul.

— Spune-mi că sânt diamante, că atâtea podoabe prețioase și strălucitoare n-a avut nici o prințesă, din nici o lume.

— Erau sticlă goală, dar bineînțeles că s-au prefăcut în diamante, dacă s-au atins de tine !

Seara merseră la giuvaergiu ; dacă-i plăcea vreuna din sticlele acelea, s-o pună la un inel ieftin, suflat cu argint, poate căpătau bani pentru cinematograf și pentru o prăjitură. Le ticăia inima.

— Cât ne dai pe această sticlă lucioasă ?

Giuvaergiul se uită cu lupa; ochii i se bulbucară, mâna începu să-i tremure.

— Vreți s-o vindeți ? Aș cumpăra-o, dar n-am destule parale.

— Nu vrem mult. Dați-ne cât credeți, dar repede, că începe filmul.

— N-am înșelat niciodată pe nimeni, răspunse giuvaergiul, de aceea nu am decât ce se vede în această odaie.

Aurelia îi șopti lui Baltazar :

— Pot să renunț la prăjitură !

Giuvaergiul scoase din sertar un teanc de bancnote de toate felurile.

— Iată toți banii mei. Piatra face zece mii ; aici nu-i decât o mie.

— Ne mulțumim cu o sută ! zise Baltazar.

— Cu cincizeci ! îl corectă Aurelia.

— Primiți o mie ?

— Nu, domnule, nu se cuvine.

Se tocmiră ; n-avură încotro, ajunseră la o mie, cum susținea giuvaergiul.

— Ce să vă mai dau ? Luați tot ce vreți din prăvălie.

Nu era o prăvălie bogată, dar ai fi avut de luat câte unele, cercei, broșe, inele. Aurelia luă un ghiveci mic, de la geam, cu un singur fir de iarbă.

— Să-l uzi ! o povățui giuvaergiul.

— Ce-ai să faci cu el ? întrebă Baltazar, pe stradă.

— O pajiște.

La cinematograf, diamantele răspândeau atâta sclipire, că trebui să se oprească reprezentația. Dar nu se supără nimeni, și când Aurelia se ridică, rușinată, să iasă din sală, toți o aplaudară, ca pe vedeta filmului. (Vedeta adevărată era fata Boiangiului.)

— Ce facem cu atâtea diamante ? Giuvaergiul nu mai are bani să cumpere încă unul.

— Imparte-le!

— Cui ?

-Gândește-te cui le-ai lăsa, dacă ai ști că mori mâine.

— Zece le-aș da mamei; pe cele mai frumoase.

La început dă numai câte unul; s-ar putea să n-ajungă pentru toată lumea.

— Ai dreptate. Unul mamei, unul ție…

— Mie dă-mi-l pe ultimul !

Până acasă nu mai vorbiră; Aurelia își împărțea diamantele. La poartă se opri; se uită la el consternată :

— Ce să fac ? Le-am dat pe toate și pentru tine n-a mai rămas nici unul. Trebuie să iau înapoi, dar de la cine ? Am să născocesc în mine o dușmănie.

— Pentru tine ai păstrat unul ?

— Nu. Nu mi-am dat seama.

— Atunci ești egală cu mine. Haide pe la oameni, să le înmânezi darurile.

— Dorm toți la ora aceasta.

— Le punem în prag ; au să le găsească mâine dimineață.

Dimineața pragurile caselor străluceau în lumina soarelui. Buimaci de somn, grăbiți să plece la treburi, oamenii trecură peste diamante, fără să le vadă, le luară cu piciorul; căzură în pietrișul curții, sau în țărână, și se pierdură. Pe altele, crezându-le cioburi de sticlă, gospodinele de adunară în făraș și le duseră la gunoi, în fundul grădinii. Unul singur, cel mai frumois dintre toate, căzuse în iarbă. Stă- pâna crezu că-i un fir de rouă.

12

O SĂPTAMINĂ după ce aruncaseră cazanul cu bani, într-un port din cealaltă parte a mării sosi un vapor cu carena îmbrăcată în aur. Însemna că descoperise în sfârșit Eldorado. Dar când oamenii se uitară în Jurnalul de Bord, să afle de unde venea vaporul, văzură că numele portului era șters cu cerneală neagră, iar comandantul nu-l ținea minte.

După ce se descotorosiră de aur, își continuară săpăturile, cu o întârziere de două zile.

Mai jos merseră prin piatra vârtoasă, roci necunoscute, pe care dalta abia putea să le zgârie ; uneori nu înaintau decât zece centimetri pe săptămână.

Între timp, de pe promontoriu se lansase încă o navă cosmică, urmărind să treacă prin poarta cerului. (E bine să amintesc că la data aceea nu începuseră perturbațiile în spațiu.) Pe când racheta își lua zborul, pământul se cutremura și vuia văzduhul. Hangiul rânjea cu binoclul la ochi :

— Poate vă-ți rupe gâtul!

Oamenii reveniră teferi pe pământ, după cincisprezece zile, dar nici de astă-dată nu găsiseră poarta pe unde să treacă.

Luna următoare puțul ajunsese la capăt. Hangiul își freca mâinile, plin de satisfacție. Ceilalți doi, care se îndoiseră, erau năuci și dârdâiau de frică.

Întors acasă spre zorii zilei, Boiangiul își trezi fata din somn și-i spuse, pierdut :

— E ultima clipă când am mai putea fugi !

Îndată ce sfârși aceste cuvinte se auzi o izbitură în poartă. Era bumerangul, venit de la han. Boiangiul se duse să primească mesajul.

— Ce-a spus ? întrebă fata.

— Că e prea târziu ! Nu mai e nici o scăpare ! A izbutit să-mi citească și gândurile !

Da de unde ! Cum să i le citească ? Toată boiangeria era căptușită cu microfoane, și el nu le văzuse. Exista unul până și în stiva de lemne din curte.

Noaptea următoare începură să care vinul alb, cu canistrele. Mirosea a benzină pe o rază de jumătate de milă, dar jandarmii nu aveau de ce să se mire ; li se părea că mirosul vine de la carburatorul motocicletei. Și-apoi umblau prea puțin pe drum. Erau foarte ocupați la vamă, fiindcă năvăleau turiști ou miile, de unde până atunci abia de venea unul pe lună. Doar Baltazar știa ce se întâmplă și ce era în realitate cu vinul Hangiului. La data aceea Aurelia învățase toate culorile.

13

NIMENI în afară de Baltazar și de Aurelia nu auzi detunătura și nu văzu flacăra.

Numărul privitorilor se ridica la cinci sute de mii de oameni, după relatările ziarelor. Veniseră din multe părți ale lumii, cu săptămâni înainte, ca să ocupe loc pe al doilea promontoriu, de unde se vedea rampa de lansare. De astădată, zile la rând, șoseaua atâta timp goală gemuse de automobile și de autocare. Zile la rând, la vamă, jandarmii nu mai puseseră geană pe geană.

Era prima dată când se admiteau spectatori, la această nouă în,cercare de a se trimite oameni pe poarta cerului. Dacă experiența se sfârșea cu bine, în câțiva ani putea să urmeze debarcarea, și paradisul să devină un domeniu al muritorilor.

Însă se făceau presupuneri sumbre, nimeni nu credea că ar fi posibil. E drept că foarte puțini își exprimau pesimismul; cu prețul unei catastrofe, ei erau dornici să asiste la spectacol, și nu vroiau să descurajeze viitoarele victime.

La data aceea senzaționalul se uziase. Pe cine ar mai fi uimit zborul avionului pe spate și căderea liberă a parașutiistului, de la zece mii de metri, dacă parașuta se deschidea totdeauna, iar avionul se răsucea în poziție normală și ateriza pe roate ? De mult un om își dăduse drumul în cascada Niagara, într-un butoi de cauciuc ; foarte puțină lume venise să vadă. Ar fi fast altfel dacă omul făcea aceeași ispravă în costum de baie și cu mâinile legate.

Reprezentația cu cele două trenuri lansate unul spre celălalt, pe o linie dreaptă, la câmpie, nu mai atrăgea spectatori; tribunele rămâneau goale, și organizatorii nu-și scoteau nici măcar costul cărbunilor. Și totuși, ciocnirea rămânea un spectacol care putea încă să cutremure asistența și s-o îngrozească. Se ajunsese la viteze neatinse de trenurile cele mai rapide : două sute cincizeci de kilometri pe oră. Când două mase de oțel, de zeci de mii de tone se întâlneau cu de două ori această viteză, materia nu sfârșea în deformări monstruoase, ci ajungea până la dezagregare ; praful și pulberea se alegea din locomotive și din vagoane ! Dar dura atât de puțin, că nu merita să te deplasezi într-o câmpie bătută de soare, și să mai dai și bani pe deasupra ; s-ar fi schimbat socoteala, dacă trenurile ar fi fost pline de oameni.

Un timp avură succes avioanele explodate în aer, după ce pilotul se salva cu parașuta. Spectatorii urmăreau prăbușirea, cu speranța ca măcar o parte din epava incendiată să oadă pe acoperișul unei case, sau în mijlocul unei cirezi cuprinse de groază, sau măcar într-un lan care să se aprindă. Succesul s-ar mai fi menținut o vreme, dacă pilotul ar fi convenit să cadă o dată cu avionul.

Alt timp stârniră interes bătăliile navale. În mijlocul unei rade bine expuse privirilor, ca să încapă cât mai mult public, se ancora o escadră de cuira- sate gigantice, cinci, șase, uneori zece și chiar mai multe nave de optzeci de mii de tone, toate cu pavilioanele în vânt, ca la paradă. La primele spectacole, mulțimea era uriașă ; s-au numărat, o dată, până la două milioane de oameni, ca la ultimul să nu mai vină decât vreo mie, deși erau puse în joc cantități imense de oțel, și forțe care ar fi trebuit să cutremure lumea.

La ora hotărâtă se declanșa atacul, din toate direcțiile și pe toate căile. Bateriile de coastă, aflate departe în spatele mulțimii, făceau să vibreze pământul, în vreme ce proiectilele, trecând pe deasupra capetelor, sfâșiau cerul cu o brutalitate înfricoșătoare. De la orizont răspundeau gurile de foc

ale unei flote întinse de la o zare la alba, și printre norii de pulbere se vedeau înaintând etravele distrugătoarelor, una lângă alta, invincibile și necruțătoare. Cetăți zburătoare zgâlțâiau cerul cu miile lor de motoare, și, ajunse în mijlocul radei, își deis- cărcau povara ; bombele curgeau șiroaie, cum curge pietrișul din basculante. Alte avioane, mai iuți și mai șirete, veneau pe urma lor și atacau în picaj, repezindu-se în jos ca ereții. Pe apa răvășită de atâtea elici și atâta detunătură, își încrucișau siajul torpilele, țesând parcă rada în urzeală și bătătură. La fund navigau submarine, gata să iasă la suprafață și să atace cu tunurile. Vedete rapide, încărcate cu dinamită, săreau din val în val (teleghidate, spre dezamăgirea spectatorilor.!), și când își atingeau obiectivul, aruncau oțelul în aer, ca pe surcele.

Ținta întregii dezlănțuiri astfel descrise era escadra aflată la ancoră. Lupta se dădea între metale, nu între oameni, dar spunea multe și putea să te îngrozească.

După ce din vasele condamnate nu mai rămânea nici unul, când escadrele aeriene și cele navale se regrupau în liniște, când se risipea fumul bătăliei, fața mării era argintie; peștii uciși de explozii pluteau cu burta în sus, și, să nu fi fost morți, ar fi exprimat multă nedumerire. Atâta pește ar fi îndestulat, măcar o zi, măcar jumătate din omenire. Valurile îi aruncau la țărm, unde alcătuiau șiruri de dune în putrezire. Duhoarea lor stăruia în aer cu lunile și ar fi putut să otrăvească răsuflarea altei jumătăți din omenire.

Când bătăliile navale nu mai atraseră lumea, un om vesti că va trece au motocicleta peste un canion adânc de cinci sute de metri, și lat de o sută nouă. Nu mai putea fi un salt, ci un zbor, cu toate că motocicleta nu avea aripi. Fiind conviși că au să asiste la o sinucidere, spectatorii veniră într-un număr care amintea vremurile bune. Era pe un câmp plin de ciulini cenușii, unde nu crescuseră niciodată grâne. Canionul, făcut parcă de un satâr kilometric, tăia locul în două ; nefiind ținuturi mănoase, neexistând de o parte nimic care să atragă pe cineva din partea cealaltă, nici pădure, nici apă, nu-l trecuse nimeni până în ziua aceea. Țara de dincolo nici nu exista pe hartă.

Motocicleta fu coborâtă dintr-o dubă adusă sub pază. Construcția ei era un secret, n-o văzuse nimeni în afară de mecanici, toți oameni de încredere și legați prin jurământ să nu trădeze. Dar n-avea nimic să intrige ochiul cunoscătorului, decât că era ceva mai lungă și atârna cu vreo cincizeci de kilograme mai mult decât cele mai mari motociclete de pe șosele. Secretul

stătea în puterea motorului, un wankel cu patru rotoare, care, în chip uimitor, deşi nu depăşea dimensiunile unui aspirator de praf şi nu cântărea mai mult decât o maşină de cusut, dădea şase sute de cai putere, la cincisprezece mii de turaţii pe minut. Raportul între greutatea motocicletei şi puterea motorului fiind astfel de numai trei sute de grame pe cal putere, se înţelege că năzdrăvanul vehicul putea atinge viteza proiectilelor.

Uimirea cea mai mare o stârni omul ; veni cu elicopterul, în pantaloni scurţi şi într-o bluziţă fără mâneci; în cap avea şapcă de jocheu, iar în picioare, pantofi de tenis. Nici tu cască, nici tu ge- nunchiere, nici tu pieptar de burete — nici o protecţie ! Iar ca să pună capac la toate, temerarul era o znamenie, o stârpitură, să-l iei de ceafă, ca pe un pisoi, şi să-l pui de ici, colo. Nici nu vorbea limpede, spuneau cei care apucaseră să-l vadă de aproape, se bâlbâia, se opintea un minut până să scoată un cuvânt neînţeles de nimeni.

Motocicleta abia o ţineau doi oameni, să nu se răstoarne. Ce putea fiace cu ea stârpitură ? Lumea începuse să murmure, unii cereau banii înapoi, câţiva huiduiră. Dar omuleţul se urcă în şa, se întinse ca un burlan să ajungă ghidonul şi dădu drumul motorului. Atunci toţi încremeniră, cu mâna la gură. Omul şi motocicleta se făcuseră una, şi, dacă porniră, pământul se încreţi sub roata din urmă, de parcă era unt topit sau smântână. Când fu deasupra prăpastiei, znamenia luă mâinile de pe ghidon şi începu să trimită bezele mulţimii, pe urmă se răsuci în şa şi merse cu spatele înainte, făcând semne de veselie.

Până în locul unde roţile atinseră pământul, rămăsese spaţiu pentru încă trei canioane.

Acrobatul şi maşina lui înfricoşătoare fură aduşi înapoi cu elicopterul.

La exchibiţiile care se repetară, echipajul ajunse tot mai departe, doi kilometri, patru, până ce într-o zi se pierdu în zare şi nu se mai întoarse. Oamenii aşteptară câteva ceasuri, să vină elicopterul plecat în recunoaştere. Credeau că vor vedea motocicleta făcută zob, şi pe motociclist cu oasele fărâmate.

Nu mai era nimeni la faţa locului o săptămână mai târziu, când omul sosi din partea cealaltă şi ateriză la un pas de prăpastie. Nu se aşteptase nici el la această ispravă, făcuse ocolul pământului pe nepusă masa. Motocicleta însă nu avea frâne, nefiind concepută pentru circulaţia pe stradă, şi se prăbuşi în prăpastie.

După ce corbii încetaseră să se rotească pe sus, sosiră și organizatorii, intrigați tardiv de afluența păsărilor de pradă într-un loc unde n-aveau ce să caute. Din motociclist găsiră doar oasele, albe, și atunci își spuseră că totul fusese o farsă, că zborurile peste canion nu reprezentau decât cazuri de sugestie în masă, că victima întâmplării probabil se prăbușise la prima încercare, pe când spectatorii aveau impresia că plutește în aer, zbenguindu-se în șa și făcând bezele.

Singurii care ar fi putut restabili adevărul ar fi fost Hangiul cu ajutoarele sale; ei organizaseră spectacolul și finanțaseră construcția motocicletei colosale. La data aceea însă, cu mulți ani înainte de a începe povestea aici relatată, se aflau în altă parte; aveau o crescătorie de tauri în Spania și construiau o arenă mondială, pentru cinci milioane de oameni, cu sisteme optice patentate, datorită cărora, cel mai îndepărtat spectator, de la doi kilometri și jumătate, să aibă impresia că-i în primul rând, la cinci metri de taur.

Nu mi-a fost greu să aflu că tot lor se datorau și bătăliile navale. În celelalte spectacole, mai modeste, nu aveau nici un amestec.

14

SECUNDELE SE NUMĂRAU DE-A-NDĂRAȚELE A. Aparatele de radio și televizoarele din toată lumea transmiteau tic-tac-ul ceasului. Cei cinci sute de mii de oameni câți încăpeau pe promontoriu stăteau cu binoclurile la ochi, înghețați și țepeni. O vreme masa lor se tălăzuise, ca marea ; erau obosiți, așteptau așa din ajun, stătuseră toată noaptea în picioare, foindu-se pe sfertul de metru pătrat cât îi revenea fiecăruia. Pe măsură oe se apropia ora, mișcarea mulțimii era tot mai înfrânată, până ce, în ultimul minut, toți încremeniră. Să fi căzut ploaie din cer, să fi venit taifunul din inima continentului sau ciclonul de pe mare, n-ar fi clintit pe nici unul. La a treizecea secundă nu mai respira nimeni ; la a zecea, se opriră și inimile. Era un chin amplificat prin chinul vecinilor, ridicat la puterea a cinci suta mie, o moarte prelungită în ea însăși, împotriva biologiei, o moarte compusă, trecută în atemporalitate, dimensionată în toate sensurile, în intensitate și în durată. La secunda zero viața se restabili prin explozie. Inimile se descătușară o dată cu izbucnirea flăcării pe promontoriul din față. La început fu doar o seînteie, la bază ; ea se propagă în înălțime, atât de lent că fumul și aburii i-o luară înainte și-o în- văluiră. Rămase un nor, ca o ciupercă, alungindu-se oblic deasupra zării ; nava cosmică era acolo, în nebuloasa aceea din care parcă aveau să se nască lumi viitoare ; populația lor se reducea deocamdată la cinci oameni, eîți alcătuiau echipajul. Alți doi le urmau, pe altă cale, fără să știe decât un al treilea, care îi ajutase să-și ia zborul. Iar pe deasupra, și neprevăzuți de ei, mai știau Baltazar cu Aurelia. Dacă aceștia din urmă ar fi spus, era firesc să nu-i creadă nimeni.

În acele ultime șaizeci de secunde scurse ca niște picături de metale incandescente, în fundul puțului dintre coline, într-o celulă sferică, plumburie, Hangiul cu Boiangiul urmăreau, pe ecranul unui televizor dt o farfurioară, mișcarea acului care, cobo- rând la cincizeci, la patruzeci, mergea cadențat către zero. Adăpostit într-o galerie laterală, cu casaa la ureche și cu mâna pe pârghia declanșatorului, Brutarul aștepta ordinul…

Măsurat riguros prin goniometrie, din acest punct până la promontoriu erau trei mile, adică cinci mii cinci sute cincizeci de metri, la care se adăugau șaptezeci și cinci în adâncime. Ca ultim calcul, Hangiul împărți

suma la trei sute șaizeci și cinci; cifra poate fi ușor recunoscută ca distanță pe care o străbate sunetul într-o secundă. Obținu cincisprezece și două zecimi; adăugă două, pentru momentele de inerție, la darea oomanzii și la executarea ei. Când acul pe oare îl urmărea omenirea întreagă mai avea două zecimi până la secunda șaptesprezecea înainte de zero, Hangiul porunci, precipitat : foc ! — și își astupă urechile. Boiangiul se ghemuise pe podeaua metalică. În galerie, Brutarul apăsă pe declanșator, apoi căzu pe spate, leșinat de frică.

Astfel, detunătura, deși produsă cu peste un sfert de minut mai devreme, ajunse pe promontoriu în secunda zero, suprapusă peste explozia așteptată de aitâta lume, și nimeni n-o auzi, deși făcuse să se cutremure pământul și să hăuie cerul. De văzut, cine să vadă norul de fum dintre coline, dacă toți ochii erau pironiți în altă direcție ?

15

ÎNAINTE DE A DEZLEGA întreg misterul, am aflat originea faptelor și am reconstituit scena inițială. Dacă respectam regula, povestirea ar fi trebuit să înceapă chiar din ziua aceea când asociații s-au adunat în consiliu, cu aproape un an înainte de apariția lor în ținutul colinelor și cu patru ani înainte de venirea mea acolo. Așa însă, puse în ordine clasică, faptele ar fi putut să pară roadele unei închipuiri bine organizate. Îmi propusesem altceva, și vreau să rămân credincios intenției mele, nu de a scrie o carte despre o întâmplare fantastică, ci de a arăta cum am ajuns la fapte. N-am să ascund nici măcar lungile orbecăieli prin întuneric, șovăiala, întoarcerile din drum, îndoielile, decât atunci când am să-mi dau seama că pierd creditul cititorului.

Când începu sfatul, orele pe pământ stăteau astfel :

La Grenwich, Londra, Paris, Madrid, Alger și-n Insula Sf. Elena, unde muri Napoleon acum cincisprezece decenii, era miezul nopții.

La Stokholm, Viena și Capetown, era unu noaptea. La Riga, Cairo, Pretoria și Durban, ora două.

La Bagdad, ora trei, al doilea cântat al cocoșilor.

La Bombay, cinci dinspre ziuă.

La Calcuta șase dimineața, la Pekin opt, la Tokio nouă, la Sidney zece, iar la Wellington miezul zilei.

La Ancorage, în Alaska, două după-amiază. La San Francisco patru, șase la New Orleans și-n insulele Galapagos.

La New York, Havana și Santiago din Chile, șapte seara, la Rio de Janeiro nouă, în insulele Azore zece, unsprezece la Reykjavik, Dakar și Las Palmas.

În mișcările lui, atât de bine dovedite, pământul se învârtea în jurul propriei axe și își urma liniștit traiectoria în jurul soarelui.

Deși ziuă, în sala de consiliu nu pătrundea nici o lumină dinafară ; draperii grele dublau pereții de sticlă, acoperind și soarele, și orașul. Se pare că draperiile nu fuseseră niciodată date la o parte și rostul sticlei nu era decât să păstreze unitatea fațadei. Lumina din încăpere nu avea nici o sursă precisă, nu se vedea de unde vine, părea că ar fi o fluorescență a aerului ; ea scădea egal din toate direcțiile și ajungea egală în toate ungherele, astfel că nu existau umbre, nici măcar tonuri.

Toți trei purtau ochelari de soare, cu lentile atât de întunecate, că dincolo de ele putea să se ascundă orice, chiar și o prăpastie. Cel care prezida adunarea și mai târziu avea să fie Hangiul, era la data aceea un om de cincizeci de ani, de statură mijlocie, bine legat la trup și încă foarte suplu, brun, cu trăsăturile bine desenate, cu fruntea neregulată, teșită puțin într-o parte, proeminentă în alta, torturată de cute adâncite și aspre ; avea nas acvilin cum se spune cu exagerare, atunci când acest element al figurii prezintă o oarecare arcuire ; în cazul lui, desenul depășea denumirea, căci nici un cioc de vultur nu ajunge la această curbură. În mijlocul obrazului livid, nasul, congestionat, aproape vânăt și de o duritate metalică, avea o agresivitate mai mare decât a oricărei păsări de pradă. Fizionomia se întregea printr-o gură crispată, cu buzele vinete ca și nasul și care nu dezveleau dantura decât în rare ocazii; o gură circumspectă, disprețuitoare și sceptică. Mai trebuie spus un cuvânt despre bărbie, terminația figurii, de formă trapezoidală, ascuțită pe muchii, ca o teslă de dulgherie. În sfârșit, sprâncenele, sure și stufoase, cădeau până în pupile, astfel că și fără ochelari privirea avea o pavăză și putea să pândească, neinterceptată de nimeni.

Nimeni nu știa de unde venise acolo omul acesta, după cum nimeni nu știa de unde venise aici, în golful colinelor.

-— Mult timp am crezut că e Necuratul, îmi spunea Baltazar, în primele zile ale întâlnirii noastre. Umbla îmbrăcat orășenește și cu ghete în picioare, așa că n-aveai cum să-i descoperi copita și coada. Cât despre coarne, dacă te uitai la fruntea lui, s-ar fi putut crede prea bine că fuseseră extirpate ; mi se

părea că au mai rămas urme din rădăcinile lor osoase. L-am pândit să-l văd odată în picioarele goale, dar nu-și lepăda încălțările decât poate noaptea, dacă nu cumva dormea cu ele în picioare. Într-o zi l-am surprins la scaldă, pe malul mării. Am stat pitit după dune, și l-am văzut despuiat. Are pe trup fel de fel de cicatrice și tatuaje, dar nici urmă de coadă și copite. Nu poate fi Necuratul. Dar atunei cine să fie, dacă are puteri neîntâlnite la oameni ? M-au pus pe gânduri cicatricele de sub umeri; puteau fi urmele unor aripi tăiate, și în acest caz, jupânul nostru s-ar trage din Zmeu, că nu e cazul să-l crezi descendentul vreunui arhanghel.

Aurelia întări spusele băiatului :

— E zmeul, cu siguranță !

Fiindcă terminase de mult cu învățatul culorilor, era în ea o nemulțumire, îi lipsea ceva, nu știa ce să mai învețe.

— E foarte posibil ca personajele din basme să trăiască azi printre oameni, mi-am dat părerea în încheiere. Însă, în acest caz, Hangița cine să fie ? E prea tânără, și prea frumoasă, ca s-o iei drept vreo vrăjitoare.

— Eu cred, zise Aurelia, că este o domniță răpită de Zmeu și ținută în robie.

— Dacă-i așa, de ce nu se plânge jandarmilor .

— Nu poate ; desigur că e legată prin vrajă !

— E Loreley ! spuse deodată Baltazar, cu o fermitate melancolică. Am auzit-o într-o seară cântând în ușa hanului.

Pentru a dezlega enigma, eram dator să stabilesc identitatea personajelor. În lunga anchetă pe care am întreprins-o și despre care am mai amintit câte-odată, am cules multe informații inutile, căci nu puteam ști de la început importanța tuturora. Unele, deși nu se leagă de povestire și nu încap în cuprinsul ei, rămân interesante prin ele însele și ar putea să formeze subiecte întregi, de sine stătătoare. Așa, bunăoară, am să citez cazul lui Sfarmă- Piatră, care posedă în clipa de față o mică fabrică de ciment, foarte primitivă, unde lucrează cu mâinile lui, nemecanizat, nespornic, și aproape fără câștig.

— De ce nu renunți ? l-am întrebat.

Era foarte bătrân, alb de praf, cu buzele veștede și fără dinți.

— Nu pot să renunț, mi-a răspuns. E o vocație t

L-am înțeles; pe vremea basmelor se numea

blestem. Numai că vocația e o suferință de care nimeni nu vrea să se lepede.

— Ce faci cu cimentul ? îl vinzi ?

— Cine să-l cumpere, când fabrica de alături îl dă pe nimica toată ? îl păstrez pentru mine ! E o bucurie — mă înțelegi ?

— Cum să nu !

Mai târziu l-am întrebat :

— Aveai un prieten, Strâmbă-Lemne. Mai știi ceva despre el ?

Știa ; mi-a dat adresa. Lucra la o cale ferată transcontinentală, îndrepta traversele strâmbe, și erau foarte multe, câștiga bine, avea o dexteritate neîntâlnită la nimeni, nu se găsea cine să-l concureze.

— Deci tot vocația ! i-am spus, după ce ne-am dat bună ziua. Dar o vocație inversată ! Nu mai strâmbi, ci îndrepți lemne !

— Neînțelegerea pornește de la cuvinte, mi-a răspuns el fără ezitare, dovadă că mai dăduse și altcuiva acest răspuns, sau măcar îl gândise. Strâmbi sau îndrepți, gestul rămâne același, dictat de aceeași pornire lăuntrică. Vocația mea e să îndoi lemne, adică să schimb structura moleculară a copacului.

I-am găsit și pe alții, dar n-o să spun aici toate basmele.

Nimic nu m-a surprins făcând aceste descoperiri ; personajele nu puteau să rămână în urma vremii și, odată basmele învechite, trebuiau să-și găsească un rost printre oameni. Scufița Roșie s-a măritat cu un inginer silvic, și iarna împușcă lupi în pădure. Albă ca Zăpada ține o pensiune, la Insbruck, într-o casă cu turnulețe și cu balcoane. Chiriașii ei sânt șapte domni bătrâiori și atât de mărunți, că lumea ar întoarce capul după ei, pe stradă, dacă nu s-ar ști că lucrează la circ ; au un număr mai degrabă trist decât hazliu, dar oamenii vin să-i vadă ; nu poți tot timpul să râzi !

Între atâtea personaje câte am găsit, unul singur n-a putut să se adapteze și a rămas stingher în secolul nostru, Păcală, care a uimit oamenii în seeolul lui. A încercat să facă de toate, a fost și explorator polar (a făcut parte din expediția cu dirijabilul care s-a prăbușit), a fost și capel-maistru, și clovn, și alergător ciclist, fără succes, și din ce în ce mai deprimat, până ce a ajuns să scrie cărți vesele. E personajul care și-a ignorat totdeauna vocația, și-a ignorat-o și de data aceasta, fiindcă ar fi trebuit să scrie cărți triste.

I-am găsit pe toți, ce mai încoa’ și încolo, în afară de personajele păcătoase, eeea ce nu înseamnă că au dispărut. Stau ascunse, și desigur își păstrează și ele vocația, dovadă că pe pământ se întâmplă atâtea nenorociri.

Am și eu, ca Baltazar, unele bănuieli în legătură cu Hangiul și asociații lui, dar, în lipsă de dovezi, nu mă pot pronunța. E adevărat că însușirile lor

par uneori supranaturale; ei bine, cu tehnica de azi te poți aștepta la orice !

16

BUNĂOARĂ, sala de consiliu nu avea nici o ușă. Pe unde intraseră personajele ? Și, înaintea lor, pe unde ieșiseră constructorii, începând cu zidarii ?

Fiecare din asociați își făcu raportul de activitate. La început vorbi Brutarul; aproape totdeauna, la adunările de afaceri, primul cuvânt se dă prostănacului. În timp ce el vorbește, ceilalți își freacă mâinile pe sub masă. Cu fiecare vorbitor, numărul mâinilor frecate scade; ultimul care se bucură este președintele consiliului de administrație.

Brutarul vorbi cam bâlbâit, despre tirajul ziarelor sale, în creștere și tot mai mult luate în considerație de opinia publică mondială. Își dezvălui intenția ca în viitor să le. tipărească în șase limbi, pe șase coloane, ca să-și asigure o răspândire și mai mare.

Hangiul asculta impasibil. Boiangiul spuse:

— Hârtie înnegrită de pomană ! De ce șase coloane, când e de ajuns să se tipărească una, într-o limbă universală ? Propun ca societatea noastră de filologie să pună în studiu un nou esperanto.

Pe chipul Hangiului nu se citea nici aprobarea, nici dezaprobarea. Sentimentele lui, ascunse, erau alcătuite dintr-un amestec de ironie și silă. Se mulțumi să ridice din umeri.

Brutarul își continuă expunerea, dezorientat, bâl- bâindu-se din ce în ce mai tare, deși toate din administrația sa mergeau pe căile cele mai bune. Beneficiile pe anul în curs depășeau orice prevedere, și perspectivele erau strălucite.

În așteptarea cuvântului, Boiangiul își freca mâinile pe sub masă. Împotriva regulii, Hangiul nu și le freca pe ale sale, ci stătea nemișcat, cu fața înghețată.

Bilanțul Uzinei de ace era de două ori mai fericit decât al trustului de ziare, deși momentan încetase orice război în lume. Nu se mai auzeau împușcături decât cu prilejul devalizării băncilor, și în încăierările poliției cu gangsterii. Din când în când se mai vindea un pistol, când pe un continent, când pe altul, pentru o sinucidere sau pentru o crimă pasională. Și totuși, în liniștea aceasta, unele state se înarmau mai vârtos decât în timpul războiului. Uzina de ace, furnizoare a treizeci și șapte de state (cu un an

înainte erau numai douăzeci și șase !), dispunea de șaptezeci și doi la sută din finanța mondială, în vreme ce trustului de ziare îi reveneau numai nouăsprezece procente. Nu se știa bine și cu dovezi ce întreprinderi izbuteau să dețină restul de nouă procente, dar Boiangiul anunță că e pe cale să le descopere ; o rețea deasă de spionaj economic se strângea în jurul lor. Într-un an, cel mult, aveau să fie absorbite și dizolvate.

Brutarul își mușcă buzele de ciudă ; în cugetul său, oricâtă încetineală de minte ar fi avut, socotea enfaza Boiangiului nejustificată și dezgustătoare. Personal, el nu era de loc mai bogat, nici nu mânca mai bine, iar procentele vânturate cu atâta fanfară rămâneau doar cifre pe hârtie ; totul, la urma-urme- lor, era controlat de banca Hangiului, și acesta deținea toată bogăția. Dar nu avea dreptul să se plân- gă. Înainte de a-și fi întâlnit patronul, ducea o viață mizerabilă, ca gropar onorific în cimitirul Sfânta Magdalena. Gropar onorific înseamnă că trebuia să aștepte cu săptămânile până să-i pice o groapă pe mână, atunci când i-o cedau din milă groparii titulari ai cimitirului, sau când se întâmpla ca ei să nu mai prididească, pe timp de molimă bunăoară.

Nevoia îl silea să cerșească în orele libere, la ușa capelei, dar fără prea mult câștig, fiindcă era un cimitir al lumii bogate care nu practică milostenia.

Groparul onorific se gândi să tragă în alt fel folos din bogăție, și porni să dezgroape noaptea ce îngropau ziua groparii titulari. Fusese condamnat ca profanator de morminte și, după ispășirea pedepsei, i se interzisese intrarea în cimitir ; bogătașii se înmormântau în haine scumpe, cu ceasornice de aur și bijuterii, și chiar dantura putea fi o ispită, astfel că mormintele trebuiau apărate de jafuri. Destituit din funcția de gropar onorific, omul dispăruse, după ce sărise gardul cimitirului noaptea și profanase un ultim mormânt.

M-am prezentat cu o fotografie la administratorul cimitirului Sfânta Magdalena.

— Il cunoașteți pe acest om ?

Nu-l recunoscu, și pe bun motiv, fiindcă pe vremuri omul avusese o barbă sălbatică, pe când acum și-o purta pieptănată, bine potrivită din foarfeci și unsă cu pomezi parfumate.

— Nu, nu știu cine e !

În jurul nostru se strânsese mai multă lume, casierul, grădinarul, câțiva gropari tineri și unul bătrân, care zise :

— Ia te uită !

Exclamația lui vorbea de la sine. L-am îmbiat să meargă la circiuma din poarta cimitirului.

— Vrei să bem un litru de vin împreună ?

— Bucuros, dacă te învoiești să dau și eu unul !

I-am respectat demnitatea și ne-am luat la întrecere cu filotimia, ceea ce a făcut să ajungem la jumătate de vadră, în doar două ore. Trebuie să mărturisesc însă, orieîtă dezaprobare aș ști că au să-mi arate cunoscătorii, că din zece pahare, nouă le vărsăm pe dușumele — tot erau murdare și duhneau a băutură. În schimb am aflat multe din câte aveam nevoie, și de-aici am început să urzesc biografia Brutarului. Viața lui n-ar putea să intereseze pe nimeni, e asemănătoare cu a tuturor bețivanilor pe care, prunci fiind, au fost lepădați pe pragul cârciumii, în cartier neexistând biserică. E o cruzime să dezvălui astfel de existențe, fiindcă fac să se frângă inimile sensibile și-i o imprudență, de vreme ce devin exemple nenorocite pentru caracterele păcătoase.

Ca să ajung la concluziile finale am fost nevoit să văd totul, i-am vizitat mahalaua, mi-am vârât capul pe ușa cocioabei unde locuise în ultima vreme, am stat ceasuri de vorbă cu cârciumarul care îl crescuse ca băiat de prăvălie și-l învățase de mic cum să pună apă în vin și să fure pe mușterii la socoteală, precum și toate pungășiile meseriei. La închisoare, pastorul pe de o parte, pe de alta directorul și gardienii mi-au dat informații contradictorii; cu fișele în față, nici astăzi nu sânt în stare- să aleg adevărul. Ar fi fost oare omul acesta un preacucemic servitor al bisericii, dacă în locul cârciumarului l-ar fi găsit preotul ?

Povestea lui iese din nebuloasă și se desenează cu claritate începând din noaptea amintită în capitolul al noulea, când, pe marginea unui coșciug proaspăt dezgropat, deveni umbra Hangiului, al cărui asociat era astăzi.

— Am să te fac om ! spuse salvatul, odată afară din groapă. Ți-a pus Dumnezeu mâna în cap, ticălosule !

După ce Hangiul își orândui treburile casnice, așa cum se știe, și făcu să ia foc dirijabilul, porniră amândoi în lume. Ani în șir traseră mâța de coadă împreună ; Hangiul nu era decât un fugar oare își părăsise toate bunurile, ca să scape de-o închisoare pe viață, sau poate chiar de ghilotină.

Astfel, făcură de două ori înconjurul lumii, târân- du-se din port în port și din gară în gară. Fostul gropar mârâia nemulțumit și amenința că se întoarce acasă, dar nu cunoștea drumul și, cinstit vorbind, n-avea nici casă. În sfârșit, după ani de mizerie, Hangiul dădu o lovitură care, la început

modestă, în șase ore, de la deschiderea până la închiderea burselor și birourilor bancare, deveni colosală. El cumpără la licitație, cu un sfert de milion, nici mai mult, nici mai puțin, un cargobot de zece mii de tone.

Oricât de mio ar fi fost prețul, un sfert de milion rămâne un sfert de milion. În buzunarele celor doi vântură-lume bătea vântul de multe zile ; în ajun nu mâncaseră decât banane stricate, din port, și seara Brutarul își bătuse singur pingele la ghete, în vreme ce Hangiul își călca pantalonii, ca a doua zi să facă impresie bună.

La ora opt dimineața se aflau în sala de licitație, în primul rând de scaune, picior peste picior și plini de ifos, de i-ai fi crezut doldora de parale. La acea primă oră, ofertele erau timide ; când Hangiul spuse : „Două sute cincizeci de mii !“ toți ceilalți se abținură.

— Adjudecat! hotărî portărelul, bătând cu ciocanul de lemn în scândura biroului. Fiți bun și depuneți cauțiunea.

Cauțiunea reprezenta numai cinci la sută din suma licitată, restul urmând să se achite o dată cu intrarea în posesiunea vaporului.

— Vă rog să-mi acordați o păsuire de jumătate de oră, până se deschide banca unde am banii.

Este adevărat că, printr-o nechibzuință de organizare, licitațiile începeau cu o oră înainte de deschiderea băncilor. A te sluji de un amănunt neremarcat de nimeni și a deveni milionar de pe urma lui, înseamnă să ai o minte" scelerată.

— Cu ce garantați ? fu intrebat Hangiul.

— Asociatul meu rămâne aici, la dispoziția dumneavoastră.

Brutarul nu înțelegea nimic, asista prima oară la o licitație. Stătea năuc pe scaun, gândind că dată Hangiul n-o să se întoarcă, o să-i putrezească oasele la închisoarea statului. Dar Hangiul se întoarse cu un pachet de bancnote și depuse pe masă nu douăsprezece mii, ci întreg sfertul de milion. În minutul următor, licita în bloc pentru alte cinci cargouri, care îi fură adjudecate la trei sute de mii bucata. Și iarăși rămase Brutarul chezaș, mai năuc decât prima dată, și iarăși se întoarse cumpărătorul cu banii, de data aceasta un cec de un milion și jumătate.

Până la prânz cumpărase tot ce era de vânzare-o sută de cargouri. Cu o asemenea flotă de transport ar fi devenit armatorul cel mai puternic din lume, dacă în fantastica lui manevră n-ar fi fost nevoit să vândă o treime din vapoarele cumpărate.

Se spune că unde nu-i cap, vai de picioare. Capul Hangiului lucrase cu o iscusință pe oare o au la o sută de ani o dată oamenii de afaceri. Dar, vai de capul lui, dacă în operațiunea aceasta nu l-ar fi ajutat picioarele ! Izbânda se datora iuțelei cu care alergase de la sala de licitații până peste drum, la bursa albastră, oum se numea biroul de vânzări și cumpărări al vapoarelor de ocazie.

Legea prevedea ca vapoarele cu o viață mai mare de cincisprezece ani să nu poată fi vândute decât persoanelor de altă cetățenie ; în felul acesta se diminua numărul vaselor vechi și flota națională se moderniza încontinuu. Printr-o lacună a legii, nimic nu împiedica însă un cetățean al statului să cumpere vapoare oricât de vechi, de la un străin sau de la o persoană particulară.

Hangiul era cetățeanul străin liber să cumpere la licitație vapoare oricât de vechi, iar la bursa albastră se afla un cetățean al statului, dornic să învestească o sumă uriașă în vapoare de ocazie.

În cinci minute, Hangiul îi vându primul cargou, cu un beneficiu de jumătate de milion. După un sfert de oră îi vându două din următoarele cinci, beneficiul de data aceasta fiind de câte opt sute de mii la fiecare vapor. Astfel, din primele două operații se alese cu trei cargouri și cu două milioane, bani, în cecuri. Și nu era decât ora nouă dimineața.

La ora două, când se închideau și bursa, și licitația, dispunea de șaptezeci de cargouri și de nouăzeci de milioane, dar îl dureau rău și capul, și picioarele. Își luă asociatul, care nu mai știa pe ce lume se află, și-l duse să mănânce la hotelul „Konig“, unde trăgeau vedetele de cinematograf, fotbaliștii, cântăreții celebri, dirijorii cu renume mondial și capetele încoronate, câte se mai găseau. Bineînțeles, portarul le puse mâna în piept — înapoi, vagabonzilor !

Un om de nouăzeci de milioane iese din asemenea impas cu o bancnotă de o sută. Hangiul dete portarului o mie, și merseră nestânjeniți până în mijlocul holului, unde-i înitâmpină alarmat directorul în persoană. Dacă izbutiseră să treacă de ușă, nu mai erau vagabonzi, își dădea și el seama de relațiile cu portarul, însemna că meritau ceva stimă.

— Nu vă supărați, domnilor, ținuta dumneavoastră nu corespunde cu atmosfera localului.

— Ei bine, zise Hangiul, n-ai decât să adaptezi localul la ținuta noastră ! închiriez Salonul Imperial pentru masa de prânz și pentru cină !

17

SALONUL IMPERIAL era o rotondă în care s-ar fi putut instala un circ, cu tot cu menajerie. O cupolă alcătuită din vitrouri în armături de aur deschidea deasupra un cer de cristale colorate, cum din fericire nu este cerul oamenilor, căci să fi fost așa, nimeni pe pământ n-ar mai fi făcut vreo treabă, ci toți ar fi stat cu capul pe spate, îmbătați de frumusețea acestor constelații născocite, infinit mai strălucitoare decât cele adevărate.

Renumele salonului îl făcuse însă covorul : unul singur în lume ! Avea aproape cinci mii de metri pătrați și fusese țesut pe loc, altfel, oricât de bine strâns, n-ar fi încăput pe uși, deși aveau deschiderea unei scene de teatru. La el lucraseră, timp de patru ani, nouăzeci de călugărițe de la mânăstirea protestantă aflată aproape, renumită pentru tapițeriile pe care le făcea de cinci secole, cu un meșteșug transmis din generație în generație. Aici fuseseră țesute, între altele, vestitele goblenuri ale ultimilor Ludovici și ale Măriei Antoaneta.

Oa să reconstitui atmosfera de la prânzul acela al Hangiului, nu m-am mulțumit să vizitez Salonul Imperial, să admir cupola și covorul, ci am făcut chiar și o vizită la mănăstire. Am găsit-o înconjurată de uzine, care, spre surpriza mea, aparțineau episcopiei și le conducea stareța, cred că prima stareță din lume ou diplomă de inginer (în textile). De altfel, majoritatea călugărițelor aveau studii tehnice, și stareța nu era singurul inginer al mănăstirii. Uzinele mi-au făout impresia unei întreprinderi prospere, fiindcă li se adăugau hale noi, iar cele vechi se modernizau ; fabricația era pretutindeni automatizată, astfel că fără voia mea m-am gândit la cele nouăzeci de călugărițe care țesuseră patru ani, peste treisprezece mii de zile cu totul, la covorul din Salonul Imperial.

O soră neofită supraveghea trei mașini, o soră veche, cinci până la șapte ; una singură din aceste mașini producea pe oră zece metri de covor plușat. Astfel, munca pusă în covorul din Salonul Imperial ar fi echivalat astăzi cu mult peste un milion de metri pătrați.

Binevoitoare, stareța m-a condus pretutindeni și mi-a dat explicații ample, ceea ce m-a mirat, într-o vreme când în industrie se face atâta spionaj.

—- Nu avem nici un secret, mi-a destăinuit mai- marea mânăstirii. Nimeni n-a inventat nimic în cinci sute de ani; am rămas la urzeală și bătătură, întocmai ca strămoașele noastre. Când cineva o să născocească un

alt sistem de țesătură, să elimine unul din fire, sau să le elimine pe amândouă, și să folosească, bunăoară, aer în loc de lână, desigur secretul o să ispitească pe toți fabricanții din lume.

— Nu vreți să spuneți cumva că industria dumneavoastră folosește încă lână de oaie !

— Dar bineînțeles ! Avem o tradiție de jumătate de mileniu, pe care o respectăm cu sfințenie.

— Și de unde atâta lână ?

Întrebarea mi-a prilejuit un zbor cu elicopterul pe deasupra turmelor de oi ale mânăstirii. În trei ore dus și trei întors nu le-am văzut pe toate. Era un ocean de lână albă, care pentru mine a rămas, ca toate oceanele, fără capăt. Stareța fiind ocupată în orele acelea, m-a însoțit și mi-a dat explicații șefa contabilă, o tânără călugăriță, doctor în științele economice.

— Pentru noi, mi-a spus ea, greutatea cea mai mare în legătură cu turmele de oi, nu-i hrana lor, îngrijirea, paza și tunsul, ci numărătoarea. Până acum un an aveam o contabilitate aproape inabordabilă, cifrele nu încăpeau în coloanele registrelor clasice și depășeau claviatura calculatoarelor. Îmi revine meritul de a fi introdus o unitate de măsură care reduce lungimea cifrelor cu patruzeci de centimetri. Astăzi nu mai numărăm oile cu bucata, ci cu pogonul.

După cum mi-a afirmat pilotul la înapoiere, zburasem peste cincisprezece mii de pogoane, numai într-o direcție. Se pare că direcția perpendiculară era mult mai mare. E nevoie să spun că pilotul pe sub combinezonul de zbor avea rasă de călugăriță ? Când și-a scos casca, i-a căzut pe umeri, ca o avalanșă de cărbune, părul negru și greu, că nu știu cum îl ducea elicopterul. Dar îndată și l-a strâns cu smerenie sub scufa monahală și, făcând o plecăciune, s-a retras în chilie.

M-am folosit de vechea tradiție a mânăstirilor, care dau drumețului găzduire trei zile, și am rămas acolo până luni dimineața. (Venisem într-o vineri, când postea toată lumea.).

Sâmbătă, cât a fost ziua de lungă, abia am izbutit să văd o parte din expoziția de covoare. Îți venea amețeală — erau miliarde de modele, miliarde de îmbinări între culoare și linii. Imaginația omului nu ajunge atât de departe, decât poate într-o clipă de halucinație.

Mă conducea inginerul șef astă-dată, o călugăriță cu fața severă și cu glasul cam aspru. Nu mi-a fost greu să descopăr că își ascundea firea, obligată de funcția ei importantă.

— Aș vrea să demisionez, mi-a mărturisit după un timp, când și-a dat seama că îmi poate vorbi ou toată încrederea. Cea mai mare dorință a mea este să-mi pot țese un covor în fața casei, din cinci mii de flori adevărate, cum s-ar nimeri, la grămadă, să crească la voia întâmplării, fără bătătură și fără urzeală.

Se opri, înspăimântată.

— Nu, un sfert, a zecea parte ; un metru pătrat de grădină, dar vie și să aibă miresme, iar apoi să-și schimbe culorile, după vreme, să nu pară vopsită cu dresuri și să nu țină o veșnicie ; toamna să se ofilească la prima brumă, să moară la prima zăpadă, și primăvara s-o plantez iarăși.

Își duse mâna la tâmple ; se făcuse palidă.

— Nu mai suport covoarele ! Când le văd simt că înnebunesc.

— Roagă-te Domnului ! i-am spus.

— Nu-i timp acum ! în perioadele de vârf slujbele sânt suspendate. Le recuperăm când se termină lâna. Dar se întâmplă rar și ține puțină vreme.

Mai era mult până să termin cu expoziția. Și-a cerut scuze și m-a lăsat singur. Se pare că multe din călugărițe evitau să intre în hala aceea unde erau etalate un milion de covoare, totalitatea modelelor țesute la mânăstire în cinci sute de ani. Erau covoare finlandeze, scoțiene, mexicane, chinezești, persane, oltenești, toate modelele care sânt cunoscute în lume și unele necunoscute decât de rari exploratori.

Tot ocolul nu avusese alt scop decât să aflu istoria covorului din Salonul Imperial. Stareța mi-a relatat-o, la despărțire : cântărea opt kilograme pe metru pătrat, patruzeci de mii de kilograme în to- total; patru vagoane ! Prin periere și prin uzura normală (e vorba de frecări datorită încălțămintei vizitatorilor), se pierdea anual din greutate zece grame pe metru pătrat. Scăzându-se uzura actuală, covorul mai avea o viață de trei sute patruzeci și cinci de ani, dacă nu era declarat piesă istorică și pus sub protecție. Pentru aceasta însă, neputând să fie transportat «în altă parte, ar fi însemnat era Salonul Imperial să devină muzeu, ceea ce nu era acceptabil pentru administrație. Se spunea că până la urmă statul va cumpăra rotonda; deocamdată opoziția din parlament refuza să voteze creditele, care păreau disproporționate, atingând valoarea a zece spitale cu câte o mie de paturi, plus cincisprezece avioane de bombardament.

Până una alta, direcția hotelului pusese taxe importante pentru accesul publicului în salon, căci mai înainte veneau mulți gură-cască, și nu se

așezau la masă, ci se plimbau pe covor, cu ochii la cupola de cristale colorate.

În fața intrării, Hangiul și însoțitorul lui fură rugați să pășească pe o trapă, care, în simplitatea ei, ascundea dedesubt o mașină electronică destul de complexă. Într-o fracțiune de secundă, celor doi vizitatori li se făcu o fișă ou șase rubrici : greutatea corpului, lungimea și lățimea încălțărilor, suprafața de contact cu solul, starea tocurilor și a pingelelor ; ultima rubrică sintetiza într-o singură cifră coeficientul de uzură produsă covorului la o singură călcătură. Pașii erau apoi numărați de o celulă foto-electrică, mobilă, care îi urmărea pe sub planșeu, discretă și infailibilă.

Când se așezară la masă, pe un mic cadran luminos aflat între pahare, în fața fiecăruia, apăru rezultatul : Hangiul făcuse treizeci și nouă de pași. Brutarul cincizeci ; pășea mai repede, se uita zăpăcit în jur, gata să se împiedice. Taxa însă era disproporționată, fără explicație ; pentru unsprezece pași în plus n-ar fi trebuit să plătească de trei ori cât însoțitorul său, mai ales că avea opt kilograme mai puțin.

— Ce-o fi asta ? întrebă Hangiul, numai din curiozitate, fiindcă banii, două sute de la contul lui, cu șase sute de la contul celuilalt, nu puteau să-l sărăcească.

Brutarul mărturisi, cu timiditate :

— Cred că-i din cauza pingelelor. N-am avut raș- pel, și cuiele de lemn cam agață.

Își arătă ghetele : nu se înșelase. Când puse piciorul jos, cifra de pe cadran crescuse la șase sute zece. Cum făcea o mișcare pe sub masă, cum îl taxa aparatul. Înțepeni, mărginindu-se să respire,dar chiar și mișcarea toracelui, transmisă prin trup până la picioare, era prinsă de aparat și taxată.

— Când plecăm o să mă descalț, făgădui, umilit și intimidat.

— Dacă nu ști să cheltuiești banii fără părere de rău, ai să rămâi toată viața un cârpănos, îi mustră Hangiul. Am să cumpăr un tanc din surplusurile armatei și am să mă plimb cu el pe covorul lor, să-l fac harcea-parcea.

— Dar ce culoare avea covorul ? mă întrebă Aurelia.

Culoarea covorului era schimbătoare, după cum bătea soarele în vitrouri : în zori roz, la prânz argintiu, la cinci după-amiază roșu aprins, în amurg violet, noaptea albastru adânc ; în zilele noroase căpăta o nuanță de gri mort și prăfuit, până ce se aprindeau reflectoarele de deasupra cupolei; atunci covorul lua culorile Aurorei Boreale.

— Se făcea frig ? mă întrebă Aurelia.

— Bineînțeles ! Nu se dădea drumul la calorifere, ar fi alterat strălucirea culorilor. Dar oamenii răbdau din snobism și mâncau dârdâind.

Hangiul și Brutarul nu-și sfârșiseră aperitivul, când covorul începu să-și piardă strălucirea, și din argintiu deveni de un gri amorf. Se simțiră amândoi apăsați de-o neliniște inexplicabilă ; suprafața aceea imensă de cenușă moartă emana valuri de presimțiri proaste. Într-o clipă, fără voia lor, prin minte le trecură, fulgerător, cele mai nenorocite în- tâmplări din viață. Pe când era gata să-i prindă plânsul, oricât n-ar fi fost de crezut atâta slăbiciune din parte-le, cupola se limpezi deodată și asupra rotondei coborâră razele spectrului, înghețate. Pe cadranul de pe masă se lumină o coloană nouă : „Reflectoare" — și cifrele începură să se depene, cinci, zece, o sută, o mie.

— Nu-mi mai pasă de nimic, nu-mi pasă de nimeni ! declară înviorat Brutarul. Simt o fericire cum nu cred să fi simțit taieă-meu, când maică-mea s-a descotorosit de mine !

Vorbind, scotea abur pe gură ; vinul în pahare începea să facă pojghiță de gheață.

— Ce fericire ! zise și Hangiul. (Dârdâia cu o plăcere pe care nu o cunoscuse niciodată.) Trebuie să ne facem paltoane.

— Eu te-aș ruga și de-o pereche de pantaloni ; cei de pe mine au început să mă lase, și nu am alții.

— Imbecilule ! Oamenii ca noi nu-și fac o pereche de nădragi, ca arhivarii. Am să-ți comand zece costume, chiar azi după-amiază.

Și iată că ajung la al treilea din asociație. Când ieșiră de la restaurant erau sloiuri de gheață ; noroc că norul trecuse, cerul se luminase, soarele dădea o căldură tihnită. Nu trebuiră să meargă departe ; geamul croitoriei de peste drum era împodobit ou o coroană, iar dedesubt scria cu poleială de aur : „Furnizorul curții regale“.

— Dar în ce regat se întâmplau acestea ? întreabă Aurelia.

— Regatul dispăruse; rămăsese doar croitorul.

Și croitorul zise :

— Imi pare rău, domnilor. Deocamdată nu vă pot lua nici o comandă. Fabrica de ace a ars și nu am cu ce coase.

— Cum, nu se găsește un ac în tot orașul ?

— Au unii, dosite, numai că le dau cu o mie bucata.

— Iată o bună afacere !

Merseră la fabricantul de ace. Acesta lăcrima și răscolea printre ruine, căutând să salveze ceva din avutul care-i arsese ; nu găsise până acum decât

o lingură de pantofi și o foarfecă.

— Ah ! exclamă, când îl văzu pe Hangiu. (Și se făcu galben la față.)

— Se cunoșteau dinainte! observă Aurelia, pe când povesteam toate acestea, îndată ce le aflasem.

— întocmai ! Era între ei o cârdășie veche, dar fabricantul de ace trișase, fugise în lume și își schimbase identitatea.

— Șî crezi, continuă fata, că Hangiul dăduse peste el din în timpi are ?

— Nu ! îl urmărea de multă vreme ; are însușirea să-și simtă dușmanii de la distanță.

— E un geniu rău, poate Căpcăunul ! zise Baltazar, care nu-și explica faptele altfel.

— Cum s-a răzbunat pe cel care trișase ?

— Nu s-a răzbunat până acum ; încă i-o coace !

— Ia te uită ! exclamă Aurelia. Norul de colo are o culoare ciudată ! Nu mi-ai arătat-o !

Era în amurg, stăteam lia sfat, în nisip, pe malul mării ; soarele apunea în fața noastră.

— E culoarea roz, răspunse Baltazar. Nu puteam să ți-o arăt, fiindcă Boiangiul n-o avea. Dar nici nu era nevoie, dovadă că ai descoperit-o singură. Rozul nu-i o culoare prin ea însăși, ci o derivație. Roșu cu mult alb, bine amestecate.

— Observ că roșul din norul acela vine de la soare, zise Aurelia. De unde vine albul ?

— De dincolo de orizont, dintr-un departe unde nu ajunge nimeni, nici măcar cu gândul.

M-am amestecat în vorbă :

— Ba da ! A ajuns Newton.

— Din neant ? continuă Aurelia, fără să mă audă.

— Nu, de dincolo de neant, răspunse Baltazar. (Se întoarse spre mine.) Ceilalți doi sânt tot genii rele ! Mai mici și mai proaste. Genii subalterne.

în locul făbricuții de ace, se construi o uzină. Al treilea asociat, fugarul, era Boiangiul de astăzi. Hangiul cumpără o tipografie și scoase trei ziare, de dimineață, de prânz și de seară. Oamenii le citeau la masă. Toate făceau reclamă uzinei de ace. Era un succes și pentru ziare, și pentru uzină. Într-un an, Brutarul și Boiangiul deveniră magnații presei și ai oțelului, dar în realitate îi stăpânea Hangiul.

După ce amândoi iși făcură raportul în sala de Consiliu, acesta din urmă zise, cu o rece stăpânire de sine :

— Nu mai avem unde să ne extindem ; controlul nostru e deplin și aproape absolut în toată lumea. Dar în curând, oamenii vor fi în cer ; pregătirile lor sânt aproape gata. Dacă izbutesc să prună mâna pe imensele bogății de sus, abia imaginate, urmează crachul deplin al finanțelor de pe pământ. Ne amenință falimentul și sapa de lemn. Trebuie să debarcăm în cer, dacă nu înainte, măcar o dată cu primii oameni, sau imediat după aceea. Vom înființa prima bancă, prima fabrică de armament și

primul trust de ziare. Numai că, până să ajungem acolo, ne așteaptă zile grele. Fiți mulțumiți că aveți drept stăpân un om ca mine. O să vă scot din toate încurcăturile !

Brutarul bâigui :

— Am auzit că în cer nu-i aer !

—- Și ce dacă ? ! răspunse Hangiul.

Chiar ! Ce dacă ?

18

SPRE A SITUA ÎN TIMP întâmplările oare urmează, trebuie să spun că trecuseră aproape patru ani de la acel consiliu și era cu paisprezece luni înainte de întâlnirea mea cu Baltazar și Aurelia. Casele de pe cele trei coline existau de peste doi ani și continuau să pară ciudate jandarmilor, când dincolo de frontieră se petreoură trei întâmplări inexplicabile, în aceeași zi, dar în trei puncte diferite ale orașului care găzduia personalul Bazei spațiale.

Maiorul V. K. (se înțelege că nu-i pot transcrie numele), un tânăr aviator de la centrul de antrenament cosmic, sosise acasă de un ceas, prânzise și se apucase să tundă gazonul din fața casei. Locuia, împreună cu părinții, într-un cottage, în cartierul rezidențial de la marginea orașului, și ducea o viață liniștită, așa cum cerea și regulamentul serviciului, meseria lui fiind plină de încercări grele și de riscuri. Putea fi unul din viitorii cosmonauți aleși să debarce în cer, dar deocamdată nu se știa care vor fi favoriții, din cincizeci de piloți care se antrenau fără întrerupere.

Tatăl tânărului maior fusese aviator el însuși, pe vremea avioanelor de pânză, și păstra în amintire palpitantele zboruri de pe atunci, primejdioase dar pline de romantism. Regreta mult că nu se născuse mai târziu și aproape

că îl pizmuia pe fie-su ; să fi avut vârsta lui, ar fi fost gata să zboare în cer, imediat, fără pregătiri. Uneori se gândea că ar accepta chiar ideea de a nu mai reveni pe pământ, cum se vorbea pe atunci ; mijloacele de decolare ale modulului ceresc nu erau încă puse la punct și unii oameni grăbiți propuneau să se recurgă la voluntari care să se sacrifice. Din aceștia se găseau destui, dar, din fericire, lumea fu salvată de la această rușine; ideea sinuciderilor programate, care ar fi devenit crimele omenirii, fu respinsă în timp ce fiul tundea gazonul, tatăl citea ziarele, pe verandă. Mama, fastă institutoare, ieșită la pensie chiar anul acela, împletea o dantelă în sufragerie. Tocmai se oprise o clipă, să-și șteargă ochelarii care se aburiseră, când un necunoscut se opri la poartă.

Ochelarii se aburiseră fiindcă mamei îi scăpase o lacrimă ; nu se împotrivea ca fiul ei să zboare în cer, lumea ar fi dezaprobat-o, înțelegea că oricine avea dreptul s-o dezaprobe, ea însăși înaintea altora, dar i se rupea inima.

Necunoscutul purta uniforma funcționarilor municipali, pantaloni mov, veston galben și caschetă portocalie.

— Ridicole culori ! zise Aurelia.

-— Bună ziua, domnule ! Iată legitimația mea. Fiți bun și opriți o clipă motorul.

Maiorul se supuse, tăie contactul mașinii de cosit, apoi se apropie de poartă. Necunoscutul ridică ochii.

— Aveți o pierdere de apă, în grădină, sau în casă.

Apa se distribuia cu economie, regiunea era secetoasă, ceea ce explică abundența cantușilor, care sânt o specie de cactuși capabili să trăiască luni de zile numai cu apa înmagazinată în frunzele lor neobișnuit de cărnoase.

Detectorul din mâna amploiatului înregistra o vibrație în direcția aasei. Aparatul prindea cel mai slab susur de apă, până la o sută de metri distanță, cu condiția să nu se interpună alte zgomote. De aceea, verificările se făceau noaptea, sau în timpul siestei de după-amiază. Urmând direcția pe care o indica detectorul, ajunseseră până la verandă. Tatăl lăsă ziarul deoparte.

— Pierderea e înăuntru. Ingăduiți-mi să cercetez cauza.

Intrară cu toții în casă…

După-amiaza și seara decurseră pașnic. În casa tânărului maior se aprinseseră luminile, ca în toate zilele, se auzi muzică, apoi radio-jurnalul.

Am în față fișa cu declarațiile doamnei X. (Xenia), o vecină grasă : „Unde erați la ora cincisprezece și trezeci de minute, când a apărut

funcționarul de la primărie ?“ — „în grădină ; culegeam căpșuni pentru masa de seară ; știți, căpșunele nu îngrașă“.

— „Ați putea să-l recunoașteți pe omul acela ?“ — „Cred că da.“ (Doamnei X. i s-au arătat pe rând cinci fotografii cu oameni diferiți, în uniforma municipală. Despre toți a spus : „El e ! Nu — e altul !“) „Vi s-a părut ceva ciudat ?“ a fost întrebată în continuare. „Atunci nu ; pe urmă m-am gândit cum de nu se oprise la noi, fiindcă aveam conducta spartă în spatele casei, și țâșnea apa până în streașină.“ (Doamnei X. i se aplică amendă pentru vina de a nu fi anunțat pierderea de apă.) ; „Dacă-i așa, nu vă mai spiun nimic ! Bună ziua v-am dat, belea mi^am căpătat !“ (Doamna X. e amendată pentru refuz de a depune mărturie în folosul justiției, și i se atrage atenția că recidiva se pedepsește cu trei zile de închisoare.) „Frumos vă șade să amenințați oamenii ! Poftim, întrebați-mă“ ! — „Ați observat ceva neobișnuit la vecini, în după-amiaza aceea ?“

— „Atunci nu ; pe urmă mi-am adus aminte că mașina de cosit iarba a rămas toată ziua în fața casei, ba chiar toată noaptea, fiindcă a doua zi dimineața zăcea tot acolo.“ — „Ce oră era când a plecat funcționarul ?“ — „Frumoasă metodă să zăpăciți oamenii ! Vreți să mă prindeți cu vreo minciună ? V-am spus la început că n-am văzut când a plecat omul acela !“

Concluzia cercetătorilor (douăzeci de depuneri) : nimeni nu-l văzuse pe funcționar ieșind pe poartă !

A doua zi dimineața la șase și patruzeci și cinci de minute, camioneta Bazei opri în fața casei. Maiorul ieși înnodându-și cravata și fredonând șlagărul zilei : „Scumpa mea, diseară dărâm Bastilia pentru tine…“

După itinerariul obișnuit, camioneta trecuse mai înainte pe la o fermă, la trei sute de metri în afara orașului, și luase pe alt aviator, colonelul N. T., care locuia acolo împreună cu soția și doi copii, unul de șapte ani, altul de cinci. Gospodăria, destul de acătării, aparținea socrului care se ocupa de grădină și de celelalte culturi, împreună cu doi oameni de ajutor, zileri. Angajat permanent era grădinarul. Tractorul îl conducea singur, iar reparațiile le făcea împreună cu ginerele.

În ajun, la ora trei și jumătate, un necunoscut se oprise la poartă (era agent de asigurare), intrase în casă, unde înnoise polițele proprietarului și ale familiei. (Ginerele, sosit de o oră, era asigurat la Bază, în cu totul alte condițiuni decât populația.) Fusese chemat grădinarul, în același scop, iar la urmă, agentul îi convocă și pe cei doi zileri, pe care îi convinse să-și asigure viața, cu o primă foarte avantajoasă.

Neexistând vecini, se recurse la mărturiile trecătorilor, mai greu de găsit ; dar, în sfârșit, ou multă abilitate, poliția strânse opt declarații, de la oameni care trecuseră succesiv pe drum : nici unul nu-l văzuse pe agentul de asigurare ieșind de la fermă.

Deci, dimineața, când sosi camioneta, maiorul se urcă și se așeză pe bancheta din fund. (Zdruncinăturile îi ajutau să se trezească pe deplin și îl puneau în formă pentru ora de exerciții fizice, începutul programului de la Bază.) Pe a treia stradă, camioneta opri la casa adjutantului M. Z., care aștepta în poartă.

Cei trei inși se cunoșteau, firește, erau camarazi, împărțeau aceeași viață, aveau aceleași țeluri, dar, datorită diferențelor de vârstă, de stare socială, de grade, dar mai ales caracterelor diferite, nu-i lega o prietenie în afara serviciului. Se salutau cu politețe și se despărțeau cu sentimente neutre. Asemenea relații între oameni sânt de obicei confortabile, iar colaborarea lor dă bune roade, fiindcă nu-i expusă niciodată părtinirii și patimei. Nimeni, așadar, în oraș și la Bază, nu știa că ar exista între ei vreo comunicare personală și vreo intimitate. Un observator prevenit și foarte atent, ar fi fost nespus de surprins în dimineața aceea să descopere că în clipa când maiorul se urcase în camionetă schimbase o privire fugară cu colonelul ; fiecare din ei înregistrase ou satisfacție existența celuilalt. La fel se întâmplă cu adjutantul; urcându-se, se uită la amândoi pe rând, și, abia perceptibil, le făcu cu ochiul, mulțumit că erau toți trei acolo.

Și adjutantul primise în ajun o vizită, și tot la ora trei și jumătate, după ce, întors de la serviciu, prânzise în grabă, fiindcă avea întâlnire cu o fată. (Programul impus de Bază îi îngăduia să se plimbe până la ora opt seara, când trebuia să fie acasă, pentru cină : un whisky, două ouă moi, un biftec fără garnitură, un măr și o felie de pâine. Urma o jumătate de oră de practică yoga, apoi lectură ușoară până la zece ; culcarea la zece fix obligatoriu.)

Declarația fetei : „Aveam întâlnire în parc la ora patru ; l-am așteptat până la ora patru și jumătate, când am plecat și am trecut prin fața casei lui. Locuiește cu o soră, măritată, care nu mă simpatizează, de aceea nu am intrat, deși am auzit glasuri“.

— „Ați deslușit ceva, o frază, un cuvânt ?“ — „Da. Cineva întreba : Care-i deosebirea între Guiana și Guineea ? N-am auzit răspunsul. Glasul a întrebat în continuare : Dar între Genova și Geneva ? Atunci am văzut că doamna G. (Ginevra) se uita pe fereastră. Doamna G. e sora lui ; am plecat

repede să nu mă vadă." — „Ai recunoscut glasul ?“ — „Nu. M-am dus acasă și l-am întrebat pe tata : Care-i deosebirea între Guiana și Guineea ? Guineea, mi-a răspuns el, e o monedă veche, englezească. Guiana e o închisoare în America. Aia-i King-Kong ! a spus frate-miu. Ești un prost ! l-a repezit tata. Vrei să spui Sing-Sing, dar Sing-Sing e cu totul altceva și mult mai mare !“ — „Răspunde la ce te-am întrebat, domnișoară : deci, n-ai recunoscut glasul ?“

— „Nu !“ — „Mulțumesc, poți să te duci !“ — „Domnule polițist, vreți să-mi spuneți care-i deosebirea între Genova și Geneva ?“ — „Parcă adineaori spuseși Ginevra.“ — „Aia-i sora lui, oare nu mă simpatizează."

Declarația factorului : „La ora cincisprezece și treizeci și cinci de minute ieșeam pe ușă de la familia Z. (a adjutantului), când am văzut la poartă un om cu o carte mare în mână, un fel de registru ; trecând pe aproape am citit pe copertă : Noul Atlas al pământului și al cerului.“

Notă a inspectorului de poliție : „Toate trei casele vizitate, inclusiv ferma, au grădină în față și portiță la stradă. La nici una, în ziua aceea, nu funcționa soneria. Vizitatorii necunoscuți au trebuit să ciocănească, sau să strige, ceea ce a atras atenția vecinilor. (In cazul de la fermă, a trecătorilor.) E explicabil ca plecarea lor să nu fi fost observată, deoarece nimeni nu bate în poartă și nu strigă pe ai casei, când pleacă“.

Omul venit la familia adjutantului era agent de librărie și oferea atlasul spre vânzare, în rate, fără aconto și cu dreptul cumpărătorului de a denunța angajamentul, în termen de o săptămână. Familia adjutantului convenise să cumpere atlasul, cu bani gata, ceea ce ducea la o bonificație de douăzeci la sută. Nimeni nu observase plecarea agentului de librărie și nici nu remarcase ceva anormal la casa ou pricina. Fata nu revenise ; pe seară se întâkiise ou alt băiat și se plimbaseră împreună până la zece trecute, ceea ce pentru ea era o revelație, deoarece adjutantul o părăsea totdeauna la opt fără zece, când fugea acasă. Baza controla programul cosmonauților cu mijloace electronice, necunoscute de ei și necruțătoare ; nimeni nu putea face un pas fără să se știe.

Camioneta își urmă drumul obișnuit, culese încă șase inși, toți aviatori selecționați pentru zborurile cosmice viitoare. Transportul acestora se făcea cu precauțiuni speciale, chiar dacă nu erau vizibile pentru oricine. La Bază se știa în orice clipă punctul unde se afla camioneta, itinerariul ei apărea pe ecran, și un eventual accident putea să fie evitat de la distanță, fără intervenția șoferului, admițând că acesta ar fi avut o clipă de neatenție sau

și-ar fi pierdut capul. Aparate multiple, cuplate într-o combină de comandă, transmiteau încontinuu starea tehnică a mașinii, viteza, turația și compresia motorului, reacțiile volanului, puterea frânelor, presiunea cauciucurilor, asperitățile drumului. Ecranul acoperea cinci sute de metri din lungimea șoselei, și orice alt vehicul apărea în această zonă trecea imediat în supravegherea feluritelor celule, bineînțeles fără știința șoferului. Dacă ar fi existat primejdia să se producă o ciocnire, intenționat sau din neprevedere, amândouă mașinile erau blocate automat, în timp suficient ca să nu se atingă una de alta, orice viteză ar fi avut în clipa aceea.

Exista, în plus, și o supraveghere directă, fiindcă toate precauțiunile erau dublate, uneori triplate, ceea ce nu este de loc o exagerare, căci vorba ceia : nu se știe niciodată ! — și vorba cealaltă : paza bună trece primejdia rea! Camioneta avea două posturi de conducere, cu două volane și cu două frâne, iar un al doilea șofer îl secunda pe primul, gata să intervină la o nevoie, admițând că n-ar fi intervenit mașinile. O motocicletă deschidea drumul, la o sută de meitri în față, și-o alta făcea escorta, la o sută de metri în urmă. Ar fi putut să pară puțin doi motocieliști, față de celelalte măsuri, dacă pe deasupra, în lungul șoselei n-ar fi fost puncte fixe de pază, două pe kilometru. În plus, un elicopter urmărea tot timpul mișcarea camionetei și o comunica prin radio, deși, așa cum am spus, aparatele o înregistrau mai prompt decât privirea omenească, orioît ar fi fost ea de ageră. În sfârșit, pe timpul cât dura deplasarea, trei avioane de vî- nătoare, cu motoarele încălzite și cu piloții la posturi, puteau să decoleze în primele zece secunde din clipa când s-ar fi dat alarma, și să intervină spre a respinge un atac venit pe calea aerului. Nimeni nu prevedea o asemenea posibilitate, dar măsurile de siguranță depășeau gândirea și logica omenească, erau rezultatul unor calcule, răspunsul mașinilor la programul care le fusese propus și care cuprindea numai două cuvinte : siguranță infinită.

Tot acest ansamblu de pază nu depistase nimic anormal în dimineața aceea, și totul făgăduia să fie o zi bună. Ciudățenia care la început stârni alarma generală și creă panică, surveni în clipa când, odată camioneta intrată pe poarta Bazei, aviatorii coborâră și intrară pe rând în cabina comparatorului.

Acest instrument, despre ciare nu s-a vorbit niciodată până astăzi, era alcătuit dintr-un ansamblu de celule, detectoare și ochiuri magice, în număr de câteva sute pare-se, deși nu puteau fi văzute, deoarece toate se aflau disimulate sub capitonajul cabinei. Rolul lor era să alcătuiască, instantaneu,

fișa completă a oricărui om aflat în supraveghere, culegiînd toate datele privitoare la starea lui fizică și psihică, bunăoară greutatea creierului și a fiecărui organ în parte, pulsul și tensiunea arterială, gradul de optimism sau de depresiune, ca să nu citez decât foarte puține. Spre mai multă lămurire, aparatele înregistrau chiar și firele de păr căzute, chiar și începutul celei mai mici carii dentare, și toate datele, în număr de vreo șapte sute, erau comparate automat cu cele din ajun, de unde rezulta curba evoluției diurne. Pe baza ei, ulterior, alte ansambluri de aparate stabileau potențialul omului la toate orele viitoare ale zilei și recomandau programul orelor libere, alcătuirea meselor, condițiile odihnei și ale somnului, astfel ca, față de uzura biologică inerentă, întreg ansamblul uman să fie redresat și refăcut, și a doua zi să nu se înregistreze nici o scădere.

Nimeni nu băgase de seamă că trei inși din lotul pe aare îl debarcase camioneta se codeau în fața comparatorului. Primul ar fi trebuit să intre oolo- helul, ginerele fermierului. Văzând cabina, el avu o imperceptibilă mișcare de recul și se aplecă repede să-și înnoade șireturile ghetelor. Al doilea, maiorul, făcu un pas spre ușa cabinei, apoi deodată se opri, își dădu capul pe spate, și, cu mâna streașină la ochi, ținti ceva pe bolta cerului. Al treilea, adjutantul, făcu la fel, și-atunci toți îi imitară, ceea ce se va întâmpla totdeauna cu oamenii. Opriți-vă la un. colț de stradă, uitați-vă în sus cu ardoare, și îndată toți trecătorii vor înțepeni alături, cu capetele date pe spate. Dar nici unul nu va mărturisi că nu vede nimic demn de luat în seamă ; fiecare va crede că îi lipsește spiritul de observație și va continua să simuleze interesul pentru un fenomen care nu există nici măcar în imaginație. Eu unul am păcălit așa multă lume, în copilărie.

— Ia te uită ! exclamă maiorul.

— Fantastic ! adăugă adjutantul.

Ceilalți se uitau, cu sentimentul că sânt niște nevolnici și niște mizerabili. Apoi, ca să scape de obsesie, intrară pe rând în cabină. Când ultimul ieși, cei doi tot se mai uitau la cer. Colonelul n-o mai putea lungi cu încheiatul șireturilor ; văzuse cu coada ochiului că nu se întâmpla nimic deosebit în cabină ; își luă inima în dinți, intră și trase ușa în spate.

Nu există diviziune a timpului atât de infimă, ca să măsoare distanța dintre acest moment și clipa când se dădu alarma. Singurul mijloc potrivit aici este să negi scurgerea timpului. Alarma se produse deci instantaneu, simultan, multiplu și înfricoșător. Sunete și lumini se declanșară pe toată suprafața Bazei, relee automate bloeară porțile, ușile, sertarele și dulapurile,

oamenii rămaseră imobili, fiecare în poziția pe care o avusese înainte, ca niște stane de piatră, niumai cele trei avioane decolară și prinseră să se învârtească pe cer turbate, în vreme ce elicopterul stătea spânzurat deasupra camionetei. Pilotul lui fu singurul care înregistra ceva, datorită poziției sale, și de la el este obținută singura observație omenească. Aparatele înregistrară apariția a trei puncte albe, în locul unde mai înainte erau trei puncte negre, care marcau prezența a trei oameni. Oamenii dispărură, inexplicabil, și fără să lase o urmă; mai exact, se evaporară.

Pe când își făcea depoziția, pilotul elicopterului se crucea, își scuipa în sân și nu putea să-și revină :

— Deodată am văzut trei norișori care s-au înălțat de la pământ; până să mă dumiresc, i-a risipit vântul, ori s-au topit. E o vrajă !

— Nu mai vorbi prostii !

Replica aparținea lui Erick, vechiul meu coleg de școală, care, fiind un spirit prea pozitiv, nu admitea să devii nerod din când în când.

Cercetările durară până la ora trei după-amiază. Era inutilă orice prelungire. Se trase concluzia că fuseseră pulverizați de un laser cu proprietăți necunoscute, pe care detectoarele nu-l înregistrau ; sau poate fuseseră răpiți de o farfurie zburătoare și duși în cine știe ce parte a galaxiei. Nu mai rămânea decât să fie înștiințate familiile, să li se prezinte condoleanțele și să li se înmâneze milionul, cât era valoarea asigurării.

Erick își puse fracul, mănușile albe, jobenul, și, instalat într-o limuzină de patru tone, merse la ferma colonelului.

Acestea se întâmplau în ziua de 3 mai ; e bine să se știe. Când ajunse, la ora patru, Eriick rămase paralizat în ușa limuzinei. Colonelul, cu salopeta pe el. repara tractorul în curte. Socru-su scoase capul pe fereastră :

— Am terminat. Vin îndată să te ajut.

Pe ușa casei ieșiră cei doi zileri, apoi grădinarul, și în sfârșit socrul colonelului, urmat de un om necunoscut, cu o servietă mare în mână.

— Să fie cu noroc ! zise acesta, luându-și bună ziua. Sper că la anul o să vă asigurați tot la mine !

Erick păși năuc în curtea fermei și merse până în locul umbrit unde era tractorul.

— Ești colonelul (cutare) ?

— Doar mă cunoașteți foarte bine !

— Nu ți s-a întâmplat nimic rău ? Nu ești bolnav ? Nu ai vreo lovitură ?

— Nu, slavă domnului !

— …Cum ai ajuns aici ? De unde ai venit ?
— Nu înțeleg. De la Bază. Am sosit acum o oră.
— Nu se poate ! Cine te-a adus ?
— Camioneta specială, ca în fiecare zi !
— Ai fost azi la Bază ?
— Doar am și vorbit împreună !
— Azi ? Cu mine ?… Piei, drace !

Maiorul tundea gazonul în fața casei. Funcționarul municipal care reparase țeava spartă, la bucătărie, tocmai ieșea pe poartă ; stăpânul casei îl cinstise cu un rachiu de cantus…

Adjutantul fugea spre parc, unde avea întâlnire cu fata. Intârziase : agentul de librărie îi captivase pe toți cu atlasul, le explicase deosebirea dintre Guiana și Guineea, dintre Geneva și Genova.

Ginevra, sora adjutantului, rămăsese acasă și răsfoia atlasul. Ea dădu primele informații.

Pentru cei trei dispăruți și pentru familiile lor, pentru lucrătorii de la fermă, data zilei era nu 3, ci 2 mai ! Chiar și calendarele din casă arătau la fel. Era de neînțeles ; rupseră fila și o lăsară baltă.

19

REMEMORAM ACEASTA ÎNTÂMPLARE la câteva zile după ce fusesem la directorul Bazei spațiale și ne înțelesesem să lucrăm împreună, dar ea se petrecuse de multă vreme, când nu exista a patra colină, când Baltazar nu o cunoscuse pe Aurelia, iar eu nu venisem în regiune.

Cum e ușor de bănuit și oum m-am convins pe bază de documente, cei trei indivizi oare încercaseră să ia locul aviatorilor eu atâta îndrăzneală și dibăcie, nu erau alții decât Hangiul, Boiangiul și Brutarul.

— Eu unul, spuse Baltazar, nu mai am nici o îndoială că se trăgeau din spirite necurate !

— Nu există nici o dovadă. Și-apoi, repet, cu tehnica de astăzi, ce nu se poate ?!

— In ceea ce privește ziua aceea, reluă Baltazar, de la 2 la 3 mai, e un timp pierdut pentru cei trei aviatori, sau un timp câștigat pentru restul oamenilor ?

— Tocmai aici e ciudățenia cea mai mare ! Cele douăzeci și patru de ore n-au fost pierdute de primii, n-au fost câștigate de ceilalți. S-a produs un

decalaj, care continuă, cu toate că și-au acordat calendarele. Cei trei, în mod convențional, trăiesc în aceeași zi a săptămânii cu toată lumea, n-au nici macar sentimentul că se află cu douăzeci și patru de ore în urmă. Diferența va apare când vor fi pe patul de moarte ; atunci vor constata cu surprindere că le mai rămâne de trăit o zi.

— Eu, dacă s-ar putea, interveni Aurelia, aș sări câte o zi în fiecare săptămână. Le-aș trece în car- nentul de economii, aș primi dobândă, și le-aș scoate odată, când mi-ar conveni mai mult, când aș fi foarte fericită.

Se întoarse spre Baltazar, își lăsă capul pe umărul lui :

— Toate economiile ți le-aș da ție !

El îi mângâie părul, dar gândul i se concentra în altă parte.

— Ia ;să te întreb cum au procedat cu cele trei familii, ar fi o prostie. Desigur că s-au folosit de o băutură.

— Nu ; de un gaz care dă cu preciziune un somn de douăzeci și patru de ore și o totală amnezie asupra acestei perioade de vreme. Ei erau imuni, se înțelege de la sine, datorită unor antidoturi luate mai înainte.

— Cum nu se poate de limpede ! zise flăcăul. Dar dacă toate au reușit atât de bine, nu înțeleg ce s-a întâmplat că s-au împotmolit tocmai la urmă ?

— Până azi n-am știut nici eu. Ia ascultă : pe când Hangiul mai era aici, i-ai văzut vreodată dantura ?

— O singură dată; stătea în ușa hanului, iar eu treceam pe drum. Nu știu ce nestăpânire l-a cuprins, simțisem de mult că nu-mi poartă simpatie, dar nu-și dăduse niciodată în vileag ura care am surprins-o pe chipul lui în clipa aceea. O câtime de secundă, am văzut limpede, a luat chip de fiară și parcă a dat să se năpustească spre mine, cu gura căscată, să mă sfâșie. Atunci i-am văzut dinții și măselele, până în fundul gurii.

— Ii lipsea vreun dinte ?

— Nu. Avea dantura întreagă și fioroasă ; chiar m-a făout să simt un curent rece pe șira spinării.

— Dacă-i așa, ai să înțelegi restul fără nici o explicație. Știi care era rolul comparatorului și capacitatea lui de a înregistra schimbările survenite în structura umană. Ca să-ți dau un exemplu : odată, unul din aviatori, în așteptarea camionetei, s-a jucat câteva clipe, în poartă, cu cățelul și, un sfert de oră mai târziu, aparatul îi descoperea un purice, refugiat tocmai sub guler. Nu-ți mai spun că, datorită acestui accident, a fost deparazitată toată Baza; s-au folosit două cisterne de insecticid. Măsura nu era exagerată. Închipuie-ți că puricii s-ar fi prăsit și, în ziua zborului, ascunși prin

combinezoanele. cosmonauților, o pereche din ei ar fi ajuns în cer. O asemenea neprevedere ar fi echivalat cu o crimă. Și acum, află rezultatul ultimei mele investigații care, în paranteză spus, a fost foarte anevoioasă. Dar, în sfârșit, am izbutit să pun mâna pe o fotocopie a unei anumite file din fișierul centrului stomatologic al Bazei. Colonelul are o mică plombă la al treilea molar superior, în partea dreaptă. Am văzut și radiografia. Cincizeci de șniligriame de amalgam de plumb au provocat alarma.

— Și cei trei cum au dispărut ?

— Exact cum a declarat pilotul elicopterului : s-au prefăcut în fum ! Deci, tot cum am spus eu : erau duhuri necurate !

Am clătinat din cap :

— Nu cred !

— Hai să economisim ziua de mâine, zise Aurelia, apăsându-și capul pe umărul băiatului. S-o adăugăm la duminica viitoare, când mergem cu barca. Trebuie să fie amețitor să trăiești două zile deodată, bâ încă pe mare !

— Cred că ai dreptate, i-am spus. Trebuie să fie amețitor. Vrei să-ți dau câteva din zilele mele ? Tot nu prea am ce face cu ele, de la o vreme.

Ea întoarse capul, speriată.

— Imi întinzi o cursă. Mi-e frică de zilele tale !

— Nu ți-ar face nici un rău. Zilele mele sânt ou totul neînarmate.

— Dar nu pot ! Nu-i bine să trăiești zilele altuia !

— O singură zi a mea te-ar face să știi toate culorile, chiar pe acelea nevăzute de oameni.

Ispita o copleșea ; era gata să întindă mâna, când am sărit în picioare. Gândul îmi venise deodată, ca o revelație. Dar, desigur, era rezultatul multor zile și nopți când cântăream și frământam faptele în cugetul meu, încercând să ajung la un capăt. Mi-am adus aminte cum Aurelia îl alungase pe Baltazar de la poartă, a doua zi după ce îi făgăduise iubire veșnică, la prima lor întâlnire, relatată chiar de ei, și deci foarte exactă. Nu mă interesa de unde pornise răceala aceea a ei, atât de aspră ; poate era un reflex de apărare — nu-mi pasă ! Important este că, alungat, Baltazar găsise ceva din ea oglindit în fata Boiangiului. Era o tranzlație.

— Trebuie să-l urăști ! am strigat imperativ, adresându-mă fetei. Să-l urăști de moarte !

— Pe cine ?

Se trase înapoi, îngrozită ; arătam spre Baltazar, cu un gest irevocabil.

— Cum să-l urăsc, dacă țin la el mai mult decât la mine ?

— Trebuie ! Fă un efort și urăște-l ! Am nevoie să fie liber de dragostea ta. Numai trei ore !

Era ceasul unsprezece ; soarele se apropia de înaltul cerului. De pe mare se ridica boarea violetă dinspre miezul zilei.

— Urăște-l până la ora două !

își acoperi fața cu mâinile, începu să tremure, se strânse în sine, încovoiată, de parcă o gheară i-ar fi despicat pieptul și i-ar fi sfâșiat inima.

— Te urăsc ! zise, cu un șuier. Te urăsc de moarte. Du-te de lângă mine !

L-am luat pe Baltazar de mână.

— Haide ! N-avem multă vreme !

Aurelia mai apucă să-mi spună :

— Să nu mă uiți aici ! Vino de mă eliberează. Să nu mă lași pradă urii !

Camioneta lui Baltazar aștepta în marginea șoselei, la o sută de metri. Am pornit repede spre colina Boiangiului. Pe dnum i-am da;t însoțitorului meu toate instrucțiunile. Am oprit când mai aveam un sfert de milă și am tras într-o văioagă, printre cantuși, ca să nu ne vadă jandarmii.Iată aparatul de fotografiat. Știi tot ce ai de făcut. Intoarce-te la vreme !

Socotisem o oră drumul, dus și întors. Îi rămâneau două ore pline. Aparatul de fotografiat, cu film de doi milimetri, era cât o rozetă, prins ia butoniera cămășii, și putea face o sută de clișee. Speram să ajungă.

Flăcăul merse pe marginea șoselei, până la boiangerie. Fata stătea întinsă pe o bancă, s-o ardă soarele.

— Tata nu-i acasă, zise, cu ochii închiși, când auzi pașii. Dacă aveți ceva de vopsit, veniți luna viitoare.

Deodată tresări și se ridică în coate.

— O, tu erai ?! De ce n-ai venit atâta vreme ?… Dar nu-i nimic, am economisit zilele, am foarte multe, o să le trăiesc pe toate deodată. Am să mai păstrez două pe mâine, dacă vrei să mergem cu barca pe mare.

O arsese soarele, nu mai avea nici măcar pistruii, strălucea de bucurie și era iarăși neasemuit de frumoasă, cum mai fusese în după-amiaza aceea când Baltazar tăia lemne. El o privea vrăjit și se întreba : „Ce caut aici ? Ce se întâmplă cu mine ?“

Am ridicat mânios bancheta camionetei, am soos bumerangul pe care Baltazar îl purta totdeauna cu sine și i-am făcut vânt spre vârful colinei.

Bumerangul se duse în salturi, de se izbi în ușa boiangeriei.

— Ce-i asta ? se miră fata. Ce vrei ? Tata nu-i acasă !

Bumerangul se întoarse.

— Știu că ai toc și hârtie în casă ! zise Baltazar, regăsindu-se deodată.

Fata tresări.

— De unde știi ?

— Mai de mult, când am venit să-mi vopsesc o cămașă, dar nu s-a putut, fiindcă tatăl tău nu era aici, ți-am văzut degetele pătate cu cerneală neagră.

— E adevărat ! mărturisi ea, făcându-se palidă. Am un caiet, am scris în el ceva, dar nu știu ce, nu-mi mai recunosc scrisul.

Vorbea cu ochii în gol, de parcă ar fi fost în transă.

— Ai scris un vis, nu-i așa ?

— Nu știu… Ba da, era un vis, scriam ce-mi dicta nu știu cine, de departe.

— Un glas la radio !

— Da. Nu auzeam bine, erau pocnete și tunete. Și glasul venea din depărtări mari, de dincolo de lumea noastră. Mergem mâine cu barca ?

— Arată-mi caietul !

— Vino în casă !

Baltazar se întoarse la unu și jumătate. Părea abătut și se tot uita în urmă.

— E gata ! îmi spuse.

— Ai fotografiat tot ?

— Da ; nouăzeci și nouă de pagini.

Oftă din greu, cu ochii spre vârful colinei. Fata nu putea să ne vadă, dar noi o vedeam făcând semne cu mâna, nimănui — timpului și drumului pe unde plecase băiatul.

— De ce mă iei de aici ? întrebă Baltazar. Vreau să mă întorc la ea. E atât de singură !

— Te cred, i-am răspuns, dar nu se poate.

— Sufăr atât de mult c-am lăsat-o !

— Te rog să înduri. N-o să țină decât jumătate de oră.

El protestă, cu mâhnire :

— Cum îți închipui ?! O să țină toată viața. Dacă nu mă întorc la ea, n-o să mai am nici liniște, nici bucurie.

Asta-i ! Era o tranzlație.

Aurelia rămăsese în același loc, încovoiată, tremurând cu mâinile pe față. Își reveni când ne auzi pașii. O clipă am mai apucat să-i văd chipul crispat, unghiile parcă îi zgâriaseră obrazul, îl desfiguraseră. Pe urmă toată

ființa ei se lumină, în ochi i se aprinsese o rază din soare, dezvelind o frumusețe înmiită în cele trei ore. O asemenea frumusețe nici nu putea să se tragă din lumea unde trăim cu toții — venea din locurile îndepărtate ale cerului, filtrată de calea lactee.

Ea cuprinse mâinile lui Baltazar și-i spuse :

— Am economisit trei ore. Te rog, ia-mi-le ? Sânt ale tale !

20

PÂNA SEARA filmul era developat, copiile mărite ; cu excepția câtorva pagini neclare, sau parțial voalate, aveam în față întreg caietul, tot ce fata înregistrase din clipa când Boiangiul pornise în acel zbor care continua și astăzi. În forma lor brută, comunicările par haotice în unele locuri, nu se leagă clar unele de altele, greu ar putea fi înțelese de cineva neavizat asupra împrejurărilor și antecedentelor. Chiar mie, care cunoșteam mai toate datele, mi-a fost greu să transform scurtele informații, de atâtea ori parabolice, într-o narațiune pe înțelesul tuturor oamenilor.

Dar înainte de a ajunge cu povestirea la ele trebuie să mă întorc iarăși în urmă și să arăt cum au decurs faptele, din clipa când încercarea de a se substitui aviatorilor eșuase, iar cei trei fuseseră nevoiți să dispară, în împrejurările relatate mai adineaori, în capitolul al optsprezecelea, a cărui acțiune se petrece cu paisprezece luni înainte de venirea mea acolo.

Abia seara, pe întuneric, se duse fiecare la casa lui, liniștit, ca și când ar fi fost să se plimbe pe câmpurile de cantuși. Din acest punct, cu totul nelămurit la vremea aceea, am început povestirea, bâjbâind în întuneric, neconvins uneori, foarte îndoit de puterile mele, temându-mă că n-am să ies la lumină. Era în seara când la han, o dată cu întunericul, veni pasărea nemaivăzută, care zbura ca elicopterul, și aduse un mesaj din partea Brutarului. Târziu am dat peste acea hârtie și i-am găsit locul în succesiunea de zile care la început, în fișele mele, se înfățișau ca niște demoralizante spații albe. Azi, când hârtiile sânt înnegrite de însemnări, de calcule și de concluzii, văd întâmplarea în cu totul altă lumină. Mesajul Brutarului cuprindea numai două cuvinte: „Pierdut nădragii". Iar răspunsul Hangiului, transmis imediat cu ajutorul proiectilului care mergea pe sub pământ, alegân- du-și singur drumul la douăzeci de centimetri adâncime, glăsuia : „Rămâi în izmene !“ L-am găsit la brutărie, într-o firidă în spatele

cuptorului de pâine, într-o zi când Brutarul se dusese la han, cu speranța că va afla vești bune.

Amândouă mesajele mi s-au părut comunicări cifrate și m-am străduit să le descopăr cheia, până ce, o dată cu lămurirea altor mistere am descoperit ce copilăros judecasem. Însă era explicabil, date fiind împrejurările, să văd, în toiate din jur, numai secrete și primejdii. Brutarul comunica, în limbaj direct că, aventura din dimineața aceea, când trebuise să se facă nevăzut din fața comparatorului, îl costase pantalonii. Nu-și dădea seama cum se pierduse această parte a îmbrăcăminții ; probabil că, dezagregați în clipa când fusese nevoie să se întâmple astfel, pantalonii nu-și regăsiseră forța moleculară spre a se reface, și acum rătăceau în spațiu, praf și pulbere, împreună eu cozondracii.

În aceeași seară, folosindu-se iarăși de proiectilele subterane, care în primele săptămâni mi-au părut cea mai de nedezlegat taină, Hangiul își convocă asociații pentru miezul nopții, în centrul triunghiului alcătuit de cele trei coline, unde mai făcuse un drum, fără să-l știe nimeni, înaintea mesei de seară, și de unde se întorsese plin de satisfacție, ceea ce ar fi putut să pară cel puțin ciudat, după necazul de peste ziuă.

Cui a uitat, îi aduc aminte că la data aceea nu exista a patra colină. Despre întâlnirea lor am strâns destul de curând date numeroase, dar multe mi-au lipsit până dăunăzi, când, pe deasupra, am mai aflat că Brutarul venise în izmene ; faptul însă nu-i decât un amănunt .pe care îl amintesc numai ca să arăt că de multe ori am adunat detalii inutile, de teama să nu-mi scape ceva care ar fi ajutat, măcar cât o adiere de vânt, la dezlegarea enigmelor.

— O făcurăm ! zise Hangiul.

Deși n-aveau nici o vină, ceilalți stăteau cu capul în pământ, obidiți și plini de rușine.

Spre nedumerirea lor, Hangiul nu părea furios ; dimpotrivă, rânjea și își freca mâinile.

— Nu-mi stați așa, ca boii la abator. Ne-a cam vânturat puțin, au cam curs fulgii din noi, dar aflați că m-am venit cu mâinile goale.

— Bu mi-am pierdut pantalonii ! se plânse Brutarul. De unde să găsesc alții aici ? Măcar dă-mi voie să mă duc până la vapor, că mai am o pereche în cabină.

Hangiul se mânie dintr-o dată :

— Ți-am spus că despre vapor n-ai voie să pomenești nici pe patul de moarte. Am să-ți tai limba dacă te mai aud o dată !

Replicile acestea m-au făcut să ciulesc urechile, dacă se poate spune astfel, fiindcă de auzit nu le-am auzit niciodată ; ele sânt doar o reproducere târzie, pe bază de documente și deducții.

Oricum, vaporul acela, amintit doar în treacăt, a fost un important punct de pornire spre ceea ce am descoperit mai târziu, în nebănuita mare inferioară.

După ce-l adtmonestă pe Brutar, eu multă brutalitate, Hangiul se adresă Boiangiului :

— Când vopsești negru ? În ce zi a săptămânii ?

— Vineri.

— Joi noapte să-i iei izmenele și vineri seara să i le aduci vopsite ; au să semene ou pantalonii.

Brutarul nu mai spuse nimic, deși tremura de mânie. Însemna să stea o zi întreagă pe jumătate în pielea goală, și încă jumătaftea cea mai neoonvenabilă. Era furios pe Hangiu că nu-i dăduse voie să-și ia cu el două rânduri de haine, și acum îl chinuia în pustietatea aceasta, punându-l să facă pantofi și să frământe pâine, când nimeni nu cumpăra nici pantofii, nici pâinile. Cârtise odată :

— Dacă e să mergem în cer, de ce trebuie să pândim și să ne ascundem prin văioage ? De ce nu comandăm o rachetă, cu echipaj și cu de toate ? Nu stă în puterea noastră ?

Așa e! Optzeci la sută din elementele navelor cosmice le furniza Uzina de ace, iar banca Hangiului acoperea nouăzeci la sută din cheltuiala zborurilor spațiale. În aceste oondițiuni, viața lor aici era cel puțin bizară, iar nesfârșitele tribulații umilitoare și primejdioase, cel puțin inexplicabile. Un singur ordin — și ar fi putut să se îmbrace toți trei în haine elegante, cu umbrela pe braț și cu valize de piele, că doar le dădea mâna !

— Apăi dacă n-ai cap, ee-ți pot face ?! replicase Hangiul. Au, n-ai înțeles că nu trebuie să plecăm în văzul lumii ? Ar însemna să ne dăm planurile pe față ! Vom pleca fără să știe nimeni.

— Incognito ! adăugă Boiangiul, numai ca să-l' umilească pe Brutar, căci altminteri n-ar mai fi. fost nevoie de nici o lămurire.

Și cum spuneam, în noaptea când se întruniseră la locul dintre coline, Hangiul era în toane neobișnuit de bune.

— Ia uitați-vă ici ! zise, după ce porunci Boiangiului să vopsească ismenele.

în mână avea o mașinărie, un biloi negru, atât de lustruit că lucea și pe întuneric ; biloiul se rotea într-una, scoțând un șuier subțire.

— Ce-i asta ? întrebară.

— Il am din cabina comparatorului.

— Cum de l-ai luat, că n-a fost timp nici să întinzi mâna ?

— Mi-a intrat în buzunar. E o mașinărie care se duce singură la cine simte că are nevoie. Chiar ea mi-a spus. Aude vorbele omului și răspunde la orice întrebare. E un detector de mistere.

Nu existau mistere la Bază ; totul se bizuia pe calcule. Detectorul stătea degeaba și începea să ruginească. Așa cum era ascuns sub capitonaj, în cabina comparatorului, oamenii nici nu știau de el; nu ei îl comandaseră. Dar mașina trebuia să-și facă programul, și nu aștepta decât ocazia. Ea îl adusese aici pe Hangiu, seara, indicându-i drumul, pas cu pas, ea îi dictase tot ce trebuia să facă.

Spre a se convinge mai bine, și ca să-i uluiască pe ceilalți, Hangiul puse biloiul pe pământ și îi dădu drumul. Atunci, să vezi minune, născocirea aceea drăcească se rostogoli câțiva pași prin țărână, și se opri într-un loc unde începu să se rotească atât de repede, de parcă ar fi vrut să perforeze pământul, până în miezul lui de topitură fierbinte.

— Aici ? întrebă Hangiul.

— Aici ! răspunse mașinăria.

Mai târziu, intrat în posesia acestui obiect miraculos, prin îndemânarea lui Baltazar, care se strecurase în pivniță, și prin șiretenia Aureliei care o ținuse de vorbă pe Hangiță, i l-am dus lui Erick.

— Imposibil ! zise el, nevrând să creadă.

— Du-te și vezi !

Detectorul lipsea; dacă examinai și comparai, se vedea locul pe care îl ocupase, dar nimeni nu băgase de seamă.

— Nu puteam ști, se scuză savantul, fiindcă n-am nici un amestec în construcția aparatului. Toate datele sânt furnizate de computere, iar construcția se face cu totul automatic. Noi, oamenii de-aiei, habar n-avem ce se ascunde în aparatele și mașinile noastre.

Un bec roșu începu să clipească deasupra biroului, și dintr-un difuzor invizibil se auzi o voce, alarmată :

— Avem o pierdere la congaz.

Îmi venea să râd. Halal aparate ! Congazul lipsea de treisprezece luni și mai bine !

Erick se făcuse roșu la față :

— Cât lipsește ?

— Numai un litru, dar nu înțeleg cum a fost cu putință.

— Cercetează !

După ce dădu această dispoziție, Erick se întoarse spre mine, cu o figură foarte contrariată.

— Nu știu ce se întâmplă. Există un dereglaj în aparatele noastre. Un litru de congaz nu putea să se piardă, fără să se declanșeze sistemele de siguranță. Cu toate precauțiunile, s-a întâmplat ceea ce era și imposibil, și inadmisibil. Nu mai știu pe ce lume mă aflu !

Ascultându-l, mă simțeam puțin amețit, puțin obosit ; aș fi vrut să se termine o dată cu toate și să-mi continui drumul, căci atunci când pornisem aveam în mine o țintă mult mai îndepărtată.

Ușa se deschise fără zgomot și o secretară simpatică, în minijup și au cizme până la jumătatea coapselor, îmi puse în față o ceașcă. La privirea mea năucă, îmi răspunse cu o privire nedumerită .

— N-ați dorit o cafea, adineauri ?

M-am uitat la Erick, fără să-mi ascund stupefacția.

— Intr-adevăr, m-am gândit că o cafea mi-ar face bine.

— Nu trebuie să te mire ; e detectorul de dorinți, spuse fostul meu coleg de școală.

M-am înroșit până în albul ochilor.

— Vai de mine ! Detectează toate dorințele omului ?

Poate cei trei aveau dreptate. E din ce în ce mai greu să trăiești printre atâtea mașini magice !

Bidonul de congaz îl șterpelise Hangiul după ce intrase în posesia detectorului, și pare-se cu ajutorul acestuia. Dând mână liberă instrumentelor, să-i suplinească în preocupările lor cele mai variate, oamenii săvârșiseră o greșeală primejdioasă. Foarte credincioase programelor date, funcționând mai precis decât mașinăria umană și depășind-o în multe privințe, acestor instrumente le lipsea puterea de discernământ moral și n-aveau sentimente.

— AICI SĂPĂM! hotărî Hangiul, arătând locul unde se rotea biloiul.

Am crezut că atunci începuse perioada săpăturilor amintită altădată; mai târziu am descoperit o inexactitate. Toate s-iau petrecut întocmai, până în seara când s-au luat hotărârile, numai că săpăturile au început cu întârziere. Ceva rămăsese neprevăzut, nu aveau soule, și le-au trebuit două luni până să le agonisească, în pustiul acela unde nu exista prăvălie.

— Și cum, se miră Aurelia, nu se găsea pe la casele lor o cazma, un târnăcop, o sapă și o găleată ?

— Mă obligi la preciziumi inutile. Dacă ții neapărat, am să-ți spun că le aveau, ar fi fost imposibil altfel, dar le lipsea frânghia. O frânghie de șaptezeci și cinci de metri. Nimeni nu ținea așa ceva pe lângă casă.

Aurelia tot nu vroia să înțeleagă.

-— De ce n-au luat-o de pe vaporul lor ? Pe vapoare sânt parâme cu mia de kilograme.

— N-ai reținut că Hangiul se înfuria din senin când venea vorba de vaporul acela ?

— Bine, dar din ce cauză ?

— Avea rău de mare.

Abia în septembrie anul următor au început treaba. Știam că vor să facă un puț, bănuiam și o anumită intenție, numai că presupunerea mea era cu totul greșită. Am crezut, cum a crezut și Erick, în ziua când l-am dus să vadă, că rolul puțului era acela al unei rampe de lansare ; neputând să o ridice în aer, fiindcă ar fi fost în văzul oamenilor, au disimulat-o în adâncime, ceea ce, după chiar părerea fostului meu coleg de școală, era o idee originală. Avantajele deveneau importante, începând cu economia și terminând cu posibilitatea de a face toate pregătirile departe de ochiul indiscret al reporterilor și spionilor.

Dar atât n-ar fi fost de-ajuns. Lucrat din greu, centimetru cu centimetru, într-o zi puțul de lansare era gata. Și pe urmă ? De unde racheta, capsula și modulul ?

Ei bine, în locul acela, unde la venirea mea crescuse o colină plină de poezie, acoperită de leandri și împodobită cu cămăși colorate, se afla, după indicațiile detectorului, cea mai importantă și mai nebănuită lucrare de geniu a unei lumi dispărute, care existase pe la anul zece sau cincisprezece mii înaintea civilizației egiptene. Despre această lume nu s-a păstrat nici o

mărturie, nu s-a putut face nici o presupunere, n-a existat nici măcar o bănuială. Dar, așa cum au fost civilizațiile cunoscute de istorie, e mai mult decât sigur, după o logică elementară, că au fost și altele, înșirate în lungul mileniilor din urmă, după cum se vor înșira alte și alte civilizații, în lungul mileniilor viitoare.

Hangiul nu știa nici istorie, nici arheologie, nu știa mare lucru în nici un domeniu, cultura îi lipsea cu totul, ce mai încoa, încolo. Avea însă însușirea să facă ușor sinteza faptelor care i se perindau prin față, le simțea corelația și importanța, trăgea concluzii rapide ; spre a nu lungi vorba, avea o minte drăcească. Oricine, în fața comparatorului, bunăoară, și-ar fi pierdut firea, ceea ce ar fi fost destul ca să cadă în capcană. În acea scurgere de timp infinitesimală, el avusese sângele rece și îndrăzneala să acționeze astfel încât să iasă ou fața curată, ba să-și salveze și asociații, iar pe deasupra, să se aleagă și cu o pleașeă, bidonul de congaz și detectorul.

Impulsurile acestui instrument se traduceau automat în toate limbile cunoscute de istorie, chiar și în acelea moarte, ba chiar și în limbi uitate, și încă în limbi despre a căror existență oamenii nu au nici măcar bănuială.

Se știe că limba engleză, spre a lua un exemplu, una din cele mai bogate din lume, folosește vreo douăsprezece mii de cuvinte, și este limba pe care a folosit-o Shakespeare, fără a face economie de expresii, ca să dea culori și nuanțe pieselor și sonetelor, neasemuite, și unele și altele. Cineva a izbutit să restrângă vocabularul acesta atât de bogat la șapte sute de cuvinte, ceea ce poate să fie un prim pas în crearea unei limbi viitoare, vorbite de toate popoarele. Desigur, expresia apare sărăcită, în schimb înțelesul rămâne, și ajunge mai ușor la oamenii care nu cunosc cele douăsprezece mii de cuvinte.

Detectorul reducea toate limbile în care se exprima simultan, la numai două sute cincizeci de cuvinte pentru fiecare; altfel, complicațiile deveneau colosale, ar fi trebuit de mii de ori mai mulți tranzistori, condensatori, rezistențe și relee și, în loc de trei sute de grame, aparatul ar fi cântărit vreo cinci tone.

Îndată ce-i dibui butoanele, în chiar seara zilei când îl agonisise, Hangiul apăsă pe cel care corespundea limbii sale materne, apoi îi dictă mașinii următoarea temă : „Cum să fac, în lipsa oricăror mijloace, în afara unui litru de congaz, să ajung în cer, împreună cu cei doi asociați ai mei, Brutarul și Boiangiul ?“

Aici mașina îl întrerupse : „Nu !“

Hangiul repetă : „…Brutarul și Boiangiul." Mașina protestă : „Nu !“

Având vocabularul redus, n-o puteai înțelege decât raportându-i vorbele la adevăruri pe care le ascundeai în tine.

— Fie ! încuviință Hangiul. Primul nu este brutar, după cum al doilea nu-i boiangiu, dar să trecem mai departe ; rămâne o convenție, fiindcă nu-i pot numi altfel.

Aici, mașina spuse : „Pezevenghi !“

M-am întrebat, pe marginea acestui dialog reconstituit frază cu frază, dacă într-o limbă cu numai două sute cincizeci de cuvinte e loc pentru o vorbă de ocară, pe care n-o folosești toată ziua. Am făcut chiar o anchetă, interogând mai mulți oameni, și am obținut răspunsuri interesante. Întrebările mele sunau astfel : «De câte ori în ultima lună ați făcut pe cineva „pezevenghi" cu glas tare ? De câte ori ați gândit despre cineva că e pezevenghi, fără să-i spuneți în față ? De câte ori în aceeași durată de timp, ați gândit că pezevenghi sânteți dumneavoastră ?»

-Ce-nseamnă pezevenghi ? a întrebat Aurelia, prima interogată.

Parohul s-a uitat la mine, nehotărât dacă să mă binecuvânteze sau să mă afurisească.

— Pezevenghi ești dumneata, că pui astfel de întrebare !

— Da, părinte ! i-am răspuns cu sinceritate. Nici nu încerc să mă apăr.

— Atunci, fiule, fiindcă te văd om de treabă, am să-ți spun că toți enoriașii mei sânt pezevenghi, unul mai mare oa altul.

— Acesta, părinte, constat că este răspunsul la a doua întrebare. Gândiți, dar nu le spuneți în față.

— în față îi spun numai dascălului.

— De câte ori pe lună ?

— De cinci : duminicile, la liturghie, și de zintâi, când mergem pe la casele oamenilor.

— Bagă mâna în eăldărușă ?

— Zvântă !

— Și a treia întrebare, părinte ?

Parohul a început să râdă :

— Ești dat naibii ! N-am să-ți răspund, nu-ți fie cu supărare !

— Mulțumesc, dar mi-ai răspuns cât era nevoie.

— Am spus eu că ești dat naibii ! Umblă cu bine, și domnul să te aibă în pază.

Baltazar a venit la mine :

— Acum ce să-i spun ? Ai stârnit-o, și mă întreabă într-unia.

— Spune-i ce-nseamnă pezevenghi. E bine să știe.

— Dar nu știu nici eu !

— Sânteți minunați ! Aș vrea să născocesc pentru voi o Lume ireală, un vid fără altă viață decât a voastră. Poate duminică, dacă mă luați ou barca.

Lăptăreasa mi-a răspuns :

— Degeaba umbli cu fofirlica. Știu ce vrei de la mine, dar află, domnule, că eu nu pun apă în lapte !

M-am dus în piață și am stat un ceas lângă taraba fructarului. În tirizia înaltă unde punea pungile, să le eîntărească, avea două mere, mari și frumoase, căzute ca din întâmplare. Ele reprezentau paguba continuă, fixă și sistematică a cumpărătorului, și s-au perindat mulți pe acolo. Pe urmă, a venit parohul, pe care abia îl interogasem.

— Sărut mâna, părinte ! l-a salutat fructarul.

— Lăudat fie Domnul! Pune-mi vreo două chile !

—- Poftiți două, cu bătaie, să treacă de la mine.

Parohul era înalt, vedea în tirizie, și-apoi cunoștea obiceiul fructarului.

— Nu, nu, fii bun dumneatale și pune în pungă merele din tirizie, că sânt ale mele.

— Iartă-mă, părinte, n-am băgat de seamă !

Trecând pe lângă mine, parohul mi-a făcut cu

ochiul și mi-a șoptit, mulțumit că-l înfundase :

— Mare pezevenghi, șarlatanul !

După ce a plecat, fructarul a scuturat din cap spre mine :

— Văzuși ce-i trece prin minte ? Pezevenghi părintele !

Aș li putut să mă opresc aici, dar mi-am continuat ancheta. Am pus tripla întrebare primadonei de la operă și basului care cântau aria împreună. Abia sfârșisera, acoperiți de aplauze, căzuse cortina și intraseră nădușiți fiecare în cabina lui, cu stea pe ușă, iar înăunitru cu zeci de becuri și cn sute de buchete. Ne cunoșteam, altfel nu m-aș fi dus peste ei așa, pe neanunțate. Indată ce am intrat, vedeta s-a năpustit spre mine, pocnind de furie.

— Ai fost în sală ?

— Da !

— Ai văzut ce-a făcut pezevenghiul ?!

— N-am băgat de seamă !

— Atunci ești mai pezevenghi decât el ! Ar trebui să te dau afară. Știi la-ul meu din octava treia, la mijlocul ariei ?

— Cum să nu-l știu și cine ar putea să-l uite când te aude o dată, ca astă-seară ! ?

— Nu mi-am închipuit că poți să minți cu atâta nevinovăție ! Ce să auzi, dacă îl cânt piano, iar el rage ca măgarul !

Nu era nevoie să-i mai pun întrebarea a doua ; n-aveam decât să văd de câte ori se reprezentase opera în ultima lună. Cât despre prima întrebare, mi-era de ajuns că mă făcuse pezevenghi pe mine. La a treia renunțasem mai de mult, nimeni nu vroia să-mi răspundă, dar încă de când cu parohul, ajunsesem la concluzia că nici nu era nevoie.

Basul mă întâmpină cu vorbe de ocară :

— Ești un pezevenghi ! Ce-ai căutat la cabotină ?

Nu putuse să-i spună decât cabiniera. Și când te gândești că îi pusesem în mână o hârtie de cincizeci, nouă-nouță.

— Am fost s-o felicit și să-i urez noapte bună.

— Pentru ce să o feliciți ? Că îmi mănâncă efectul ? Știi si-ul meu din contra octavă, în încheierea ariei ? Il scot greu, se înțelege ; dificultatea o cunosc toți bașii din lume. De la Șaliapin n-a mai cântat nimeni rolul, până la mine. Și tocmai atunci, dumneaei îi dă drumul la niște triluri de ciocârlie, care nici măcar nu sânt în partitură. E o pezevenghe, află de la mine !

— Cum ai spus ?

— Pe-ze-ven-ghe ! Ce, nu ști ce înseamnă ?

— Ba da, dar uitasem femininul !

Pe coridor m-am întâlnit cu cabiniera.

— Bună seara, domnule ! m-a salutat ea, făcând o plecăciune.

— Știi ceva ? Ești o pe-ze-ven-ghe ! i-am răspuns, cu voie bună.

Am mai pus întrebările cărturăresei, măcelarului, pivnicerului, orbului de la biserica Sfinții Voievozi, și altora, deși concluzia era trasă după primele cinci răspunsuri, iar după zece era cimentată. Cuvântul își găsea cu mare necesitate locul în vocabularul restrâns al aparatului; între anumiți oameni, devenea cu totul indispensabil.

După ce Hangiul repetă tema, răspunsul fu acesta : „Trei imposibil stop doi cer unul pământ“.

— De ce ? Trebuie să plecăm cu toții !

— Necesară manevră ! răspunse mașinăria.

— Ei, fir-ar a dracului !

— Pușche-ți pe limbă !

E imposibil ! mi-am spus, citind fișa. Primul cuvânt, cu folosință atât de rară, e inutil într-un vocabular construit cu extremă economie, și într-adevăr, la examenul detaliat al detectorului, s-a constatat că nu avea nici un fel de contacte care să ducă la înșiruirea literelor citate ; mai târziu am descoperit că era o greșeală de transcriere ; dactilografa care copiase fișa, scrisese expresia așa cum o cunoștea din vorbirea curentă. În realitate, aparatul spusese : „împușcă-ți limba ! “ pornind de la verbul „a împușca" a cărei necesitate nu trebuie demonstrată.

Hangiul se scărpină în cap. Hotărî să-l lase pe Brutar, ceea ce fu o mare nesocotință. Dar ce-i drept, el nu știa atunci care era rolul exact al aceluia dintre ei însărcinat cu manevrele de lansare.

Aparatul rezumă datele și dădu o soluție nesperată : „Doi oameni pământ cer posibil stop combustibil congaz simplifică stop există rampă și rachetă stare bună stop civilizație pregătit zbor cer stop survenit cutremur stop lumea crezut mânia cerului stop, civilizația dispărută, șaptezeci și cinci de metri sub nivelul solului stop urmează analiza chimică congaz pentru aflarea formulei“.

Acest mesaj, destul de inteligibil chiar pentru cineva străin de împrejurare, nu folosise decât vreo patruzeci și două de cuvinte, abia cincisprezece la sută din vocabularul restrâns al detectorului; el avea rezerve pentru toate instrucțiunile care au urmat după aceea, și la sfârșit tot îi mai rămăsese vreo sută de cuvinte neSntrebuințate, ca de pildă : emisferă, coțofană, înger, xilofon și altele.

A doua zi,. după ce se roti în jurul bidonului de congaz și zbâmâi vreo jumătate de oră, detectorul dictă formula, pe care însă n-am putut s-o aflu nici până astăzi. La baza combinației stătea, spre norocul Hangiului, vinul alb, aflat cu prisosință în pivnița hanului, și adus aici cu totul în alte scopuri. Să fi lipsit, desigur că mașina ar fi căutat altă formulă; e limpede că nu putea să rămână niciodată în încurcătură.

Și Hangiul se apucă să pritocească vinul, având grijă ca între timp să-l pregătească pe Brutar pentru rolul lui.

-— Să nu-ți fie teamă. Îndată ce-o să ajungem, fac eu ceva să vii și tu.

—-Nu ți se pare ciudată poziția colinei a patra, față de celelalte ? mă întrebă Baltazar, într-o zi când terminasem măsurătorile și aveam întocmită harta.

A patra colină, locul unde ne aflam când îmi punea această întrebare cu totul îndreptățită, era, cum am spus altădată, centrul triunghiului alcătuit de

celelalte trei coline.

— Coincidența este ciudată numai în aparență, i-am răspuns, fără să ezit, ca unul care de mult îmi pusesem aceeași întrebare. Cele trei înălțimi marchează frontierele lumii din vechime ; pe atunci statele aveau formă triunghiulară, ceea ce oferea o mare ușurință în fortificație și reducea numai la trei numărul turnurilor de observație. Înseamnă apoi că arhitecții din vremea aceea iubeau geometria, cum s-a văzut și mai târziu, de altfel, în civilizația egipteană, ca să mă refer la piramide, și încă mai târziu, în timpul lui Leonardo da Vinci și Michelangelo. Epicentrul cutremurului a coincis cu centrul țării, care astfel s-a prăbușit conic, lăsând deasupra o pilnie, cu cercul însemnat de cele trei coline.

— Oare cei trei, continuă Baltazar, la venirea lor, aveau vreo cunoștință despre existența acelei lumi din vechime ? De ce s-au așezat tocmai acolo ?

— Habar n-aveau ; îi interesa Baza de pe promontoriu. Desigur, au socotit că nu e bine să se strângă toți laolaltă ; și-au ales locurile de casă pe singurele înălțimi din regiune, ca să se vadă, să știe unul de altul.

— Va să zică, nu-i decât o coincidență ?

— Nici măcar atât! Cred că lumi vechi, îngropate, se găsesc în orice punct al pământului.

22

RĂMĂSESE HOTĂRÂT ca duminică dimineața să ieșim pe mare și să nu ne întoarcem decât noaptea. În revărsatul zorilor ne-am întâlnit pe plajă ; barca era ascunsă între dune, o găsisem acolo mai de mult, nu știam a cui este, o barcă de salvare, de aluminiu, cu motor diesel, cu chesoane pentru apă și pentru mâncare. Avea de toate, pentru vreo zece oameni și pentru timp de trei-patru zile : pesmeți, conserve de pui, pilaf, praf de supă, o tortă de migdale, apoi compot de ananas, banane și portocale, vin alb și negru, câte o sticlă de rom, de gin, de whisky și de coniac, plus una de spirt alb, să fie la o nevoie. Nu lipseau nici busola, nici catargul, metalic, din bucăți vârâte una în alta, și legat jos pe panouri, nici vela de ridicat pe vânt prielnic, ca să ajute motorul. Pe bordaje, de o parte și de alta a etravei, se vedeau râcâituri destul de proaspete, în locul unde se scrie numele vaporului căruia aparține barca. Întrucât o astfel de operație n-o face nimeni la naufragiu, la mijloc nu putea să fie decât o lucrătură, al cărei scop rămânea învăluit în taină.

Barca părea nouă, vopsită cu grijă și suporta bine valurile ; fusesem cu ea în mai multe rânduri, chiar pe mare furtunoasă.

Aurelia aducea un coș cu de-ale gurii și un braț de flori cum nu mai întâlnisem niciodată ; ar fi semănat cu macii, numai că aveau o culoare necunoscută, nu că ar fi fost nelimpede, sau ștearsă, dimpotrivă, era clară și luminoasă, dar neînrudită cu nici una din culorile câte văzusem în viață, sau le văzuseră alții.

— Ce flori uimitoare ! am strigat, deși de obicei îmi stăpânesc exclamațiile. Spune-mi, ce culoare au, nu-mi dau seama, parcă mi se așază o perdea în față și îmi înșală ochii.

— Dar cum ?! se miră Aurelia. Nu vezi ? E culoarea fa major, cu un singur bemol.

Sfârșise de mult cu învățatul culorilor, le știa pe toate cunoscute de oameni, și născocise unele noi, care nu pot fi descrise, fiindcă nu se văd, ci se simt, culori de la ger la arșiță. Le spunea după lunile anului, ianuarie, februarie, toate până la decembrie. Douăsprezece fiind prea puține, născocise culorile care se dator esc miresmelor de pe câmp și din livezi, dar acestea aveau prea multe nuanțe, osteneau simțul mirosului, care începea să confunde sulfina sau iasomia, cu mătrăguna, ori- câtă deosebire era între ele.

Cele mai multe culori obținea, în ultima vreme, din sunete, și nu se confundau între ele, fiindcă erau puse pe note, cu bemoli și cu diezi la cheie, începuse cu tonalitățile majore, nici nu știa de altele, până într-o seară când Baltazar nu venise sub fereastră să-i ureze noapte bună, ca întotdeauna ; băiatul era cu mine, într-o recunoaștere neprevăzută, și nu se întoarse decât înspre ziuă. Rămase sub fereastra ei până se ridică soarele peste ulucă și începu să joace în perdele. Aurelia deschise fereastra.

— Am plâns toată noaptea și-am văzut în întuneric, printre lacrimi, o culoare nouă, pe care n-am putut s-o identific; n-avea miros, ci sunet, dar avea și gust, gustul frunzei de nuc, amestecat cu coajă de vișin ; era curat, dulce și amar. Acum știu, e culoarea la minor. Ce bine că te văd ! De când ai venit tu, tot cerul s-a făcut do major ! Fără diezi și bemoli. Să nu mai pleci altădată !

Privindu-i florile necunoscute din brațe, am întrebat-o :

— Cum le stabilești tonalitatea ?

— N-o stabilesc eu, fiindcă o au în ele, ci doar o identific. La început mă slujeam de un diapazon mic, cât un cercel; îmi dădea pe la de sus.

-— L-am văzut, dar era chiar un cercel ! M-am mirat că nu aveai doi, cum se obișnuiește.

— Nu era cercel ! ll purtam la ureche ca să-l aud încontinuu; aerul îl făcea să vibreze ; așa descopeream culorile. Pe urmă n-am mai avut nevoie de diapazon, sunetul mi-a rămas în amintire. E o zi foarte frumoasă. Și ce neobișnuită e marea ! N-am văzut-o așa niciodată.

Aurelia asculta marea, dar nu cum ascultă oricine ; n-ar fi auzit decât valurile rostogolite pe plajă. Asculta adânc și departe, marea întreagă și deplină, cum n-o auzeam noi, și poate nimeni în afară de ea.

— Mi bemol major ! zise pe urmă. Florile și apele sânt colorate cu bemoli. Diezii nu apar decât mai sus de nivelul mării; am descoperit pe colina noastră un re major, iar pe colina Brutarului un la major. Cred că pe munte apar toți șapte diezii

— do diez major. Dar n-am văzut munții niciodată.

I-am spus, cu puțină timiditate — când e vorba de presupunerile mele, nu-is prea încrezut, din păcate :

— Dacă n-am greșit calculele, și dacă deducțiile sânt corecte, ai să vezi astăzi.

— Vrei să râzi de mine ! După câte am auzit, munții cei mai apropiați de noi sânt la șapte sute de mile.

— Și nu ți se pare ciudat ca pe toată această întindere să fie numai șes, și abia trei coline ?

Baltazar mă privea încruntat, cu o cută subțire între sprâncene. Nu știa ce vreau să spun, dar își dădea seama că făculsem o descoperire, și avea încredere în mine ; de când începusem cercetările împreună, nu greșisem niciodată, fiindcă nu mă pripeam, căutam zece mărturii unde altcineva s-ar fi mulțumit cu una, și așteptam zile, cu dovezile în față, ca să-mi spun părerea definitivă. Nici el nu greșise până astăzi, dar se bizuia mai mult pe instinct și pe intuiție decât pe observații și calcule. De ce să mint, îl invidiam pentru însușirile acestea și regretam că n-o să le pot dobândi niciodată, de vreme ce omul le are numai prin naștere.

Baltazar ducea două canistre cu motorină, și acum se va înțelege de ce-i lăsase Aureliei coșul cu de-ale gurii.

În coș erau merinde pe toată ziua, socoteam că nu-i dreptul nostru să ne atingem de stocul bărcii de salvare. Pentru început aveam fileu de rechin afumat, aproape la fel de bun ca batogul, necunoscut în locurile acelea, unde nu s-a auzit niciodată de morun, nisetru sau păstrugă. Icre negre am

mâncat de câteva ori și mi s-au părut destul de bune, deși aflasem că sânt făcute din materiale plastice. N-am putut merge atât de departe cu mijloace proprii, dar batog am fabricat o dată, în timpul războiului, după o formulă proprie : pe o felie de slănină afumată, și fiartă pe îndelete ca să fie fragedă, se aplică pastă de pește, sărată. Dumicatul, bine mestecat, are gustul batogului, dacă adaugi puțină imaginație ; oricum, la o nevoie, combinația te scoate din încurcătură.

Nu sânt sclavul tradițiilor, admit că blana sintetică poate fi la fel de bună ca blana cea mai scumpă, poate fi în orice caz mai frumoasă, mai aproape de perfecțiune, și pe deasupra n-o mănâncă moliile. 'Dar oamenii, după ce au născocit atâtea, tind să se întoarcă la lucrurile lăsate în urmă. Și când industrii uriașe vor face să curgă în lume râuri de icre negre, la îndemâna oricui, mai ieftine decât pâinea, și cu nimic mai prejos decât icrele adevărate de la Marea Neagră și de la Marea Caspieă, probabil vor trebui arse, sau exportate în altă galaxie, ca să nu se dea peste cap finanțele și economia.

În afară de batog, mai aveam ca de-ale gurii un burdujel cu brânză de capră, gălbuie și foarte gustoasă, apoi pâine și o budincă rece, de orez, cu fructe de cantus.

Am tras barca dintre dune și am dat-o la apă, folosind o metodă ingenioasă, care nu știu dacă era invenția noastră ; poate o mai aplicaseră și alții, important era că nu trebuia să ne rupem șalele și să ne risipim nădușala pe plajă, trăgind cinci sute de kilograme numai cu brațele.

Am luat ancora, cu o parâmă lungă, și-am aruncata în mare, cât s-a putut de departe. Parâma, odată întinsă, am răsucit-o de două ori pe axul elicei, apoi am pornit motorul. Barca aluneca pe nisip, lin, fără salturi și fără smucituri, de parcă ar fi mers pe roți pneumatice. Nu trebuia să avem decât o grijă, și aceea era în sarcina mea, să adun parâma pe care axul elicei o depăna și o lăsa în urmă. Aurelia și Baltazar, cu cele două canistre goale, căci le deșertasem umplând rezervorul, aduceau apă din mare și-o turnau în cămașa motorului, care nu era făcut să meargă pe uscat ca automobilele.

Câteva minute mai târziu, țărmul rămăsese în urmă, iar barca se îndrepta spre ieșirea golfului țintind jumătatea distanței între cele două promontorii. Se vedea în stânga rampa de lansare, lăsată în părăsire ; era în timpul când perturbațiile atmosferice făceau imposibilă ghidarea unei nave interspațiale. Înapoi, exact în prelungirea siajului făcut de barcă, se vedea colina Hangiului și hanul, posomorit, lăsat parcă și el în părăsire. Clădirea

aceasta, deși pusă acolo fără nici o noimă, nu avea nimic care să atragă o privire intrigată. Jandarmii îl bănuiau pe Hangiu de contrabandă ! Noi, care cunoșteam adevărul, simțeam că ni se face părul măciucă în cap, numai dacă ne uitam în urmă. Dar hotărisem să ne înfrângem frica, să înfruntăm toate primejdiile, chiar dacă ar fi fost ca unul din noi să-și piardă viața, și să mergem până la capăt.

În ceea ce mă privește, n-aș mai fi avut prea multe de regretat, și apoi eram dator să accept riscurile, fiindcă trăgeam un folos de pe urma lor, cartea aceasta. În schimb Baltazar, oare abia își începea viața, și încă atât de promițător, se expunea din bravură și generozitate. La început, ce-i drept, îl mânase numai curiozitatea, ceea ce nu-i de loc condamnabil, mai ales la un tânăr. Pe atunci, când nu știa până unde ar putea ajunge faptele, în aparență numai ciudate, nu s-ar fi ostenit să deschidă ochii oamenilor, de teamă că nimeni nu l-ar crede. Nu-și schimbase această părere, prea erau de necrezut toate, chiar și el se întreba uneori dacă nu-i victima propriei lui imaginații ; dar când își dădu seama ce avea să urmeze, nu-i rămase decât să vină alături de mine.

Drumul nostru semăna cu un cablu întins peste prăpăstii. Cablul se putea rupe; putea să-ți alunece piciorul. Cel mai primejdios, și cel mai probabil, era ca o mână străină, mai mult ca sigur invizibilă și necruțătoare, să-ți facă vânt în abis, unde să pieri, neștiut de nimeni, decât de vulturi și de hiene.

Îmi părea rău că adesea o luam și pe Aurelia în explorările noastre ; n-o puteam lăsa totdeauna acasă și, pe deasupra, ne era de folos, cum am povestit, și am să mai povestesc la prima ocazie. Ea nu înțelegea prea bine ce gânduri avem, nici nu se prea interesa de scopurile noastre, poate nu-și dădea osteneala să le înțeleagă, mai mult o preocupau culorile, și zău că uneori mania ei ar fi devenit agasantă, dacă n-ar fi avut pentru ea atâta pasiune, unită cu atâta candoare și sinceritate. Deși aș fi vrut s-o cruț și s-o țin departe de primejdiile care ne puteau paște, trebuie să recunosc că datorită ei viața era mai frumoasă. Chiar când nu puteam să ascultăm ce spune, ne fermeca glasul, ca o melodie.

Acum, pe când studiam cu Baltazar harta, întinsă pe capota motorului, Aurelia stătea în picioare, pe bancul de la prova, și înregistra tonurile schimbătoare ale mării. Dincolo de promontorii se vedeau valuri de un albastru mai profund decât la adăpostul uscatului, înalte și cam zbuciumate, cu creste de spumă albă. Dinspre nord se pornea un vânt rece. Părul Aureliei începu să-i fluture pe spate, ca flamura din vârful catargului.

— Vântul e bun să ridicăm pânza, i-am spus lui Baltazar, care adulmeca în aer. Așa putem să ajungem în jumătate de oră.

Măsurasem pe hartă ; erau cinci mile. Insula trebuia să se vadă îndată ce treceam de promontorii.

— Ce mare! exclamă Aurelia. Modulează tot timpul între fa major și mi bemol major. O, ia te uită, un diez în soare ! N-am crezut că există atî- tea culori pe-o apă atât de monotonă !

Primul val de larg pe care îl întâlni etrava ridică prova bărcii până în soare.

— Sânt trei diezi !… Dar ce văd ? E o vrajă ! Veniți fuga ! O grădină pe apă !

Era insula, îmi dădeam seama fiindcă știam unde se află, dar nici pe departe nu mi-o închipuiam astfel. O grădină plutitoare e prea puțin spus, o jerbă de flori, uriașă, plutind pe apă, nu dă decât o imagine slabă. Tot ce se poate numi eflorescență se concentrase acolo, în atâtea culori, că nici Aurelia n-ar fi izbutit să le definească. Ea amuțise, de altfel, și privea fascinată.

-Simțiți mirosul de chiparoase ? întrebă Baltazar, care începuse să adulmece în aer încă mai de departe.

Mirosul de chiparoase întrece toate parfumurile pe care le cunoșteam ; curând însă, printre vălurile lui grele întinse pe apă, se strecurară alte miresme, peste putință să le deosebești și să le spui după vreun nume dat de oameni florilor și plantelor aromate. Mă întrebam cum oare nu se amestecă între ele și nu se anulează, cum nu întunecă lumina soarelui și cum de nu ne înăbușă respirația.

Dimpotrivă, respiram mai ușor, simțeam o înviorare ciudată, și chiar motorul începuse să tragă mai bine, fără să fi mărit accelerația.

— Nu mai pot ! gemu Aurelia. Sânt prea multe culori ! Legați-mă la ochi, altfel orbesc !

Credeam; am legat-o la ochi cu batista, și ea s-a așezat pe banc, istovită. Iar miresmele între timp ne înconjurau tot mai dense și mai multe, cu mult oxigen pare-se, căci simțeam tot mai multă înviorare. Când am acostat și am pus piciorul pe plajă, parcă pierdusem trei sferturi din greutate ; un pas făcut înainte însemna o plutire prelungă și lină; poate c-ai fi plutit și pe apă, poate să fi vrut ai fi făcut ocolul pământului într-o fugă.

Nu era vreme să ne extaziem, am pornit spre creastă, ținând-o pe Aurelia între noi, de un braț și de altul ; ea încă se temea să nu orbească, și cred că

avea dreptate. Urcam la deal fără nici o greutate, în schimb simțeam că ochii mă lasă. Din când în când strângeam pleoapele. Făceam cu schimbul, eu și Baltazar, și de bine, de rău am ajuns la creastă.

Insula nu era prea înaltă ; să nu fi fost acoperită de flori, ar fi semănat eu niște locuri știute din altă parte, nu-mi dădeam seama de unde, până ce, deodată, ochii mi s-au oprit asupra uscatului.

— Iată cele trei coline ! Exact cum mă așteptasem !

La patruzeci și cinci de grade în dreapta se vedea colina Hangiului, ridicându-se peste plajă ; simetric, în stânga, era colina Boiangiului. Exact la jumătatea distanței între ele, dar departe în zare, se profila pe cer colina Brutarului. Dacă din acest vârf al triunghiului eoborai o perpendiculară pe țărmul mării, ea întâlnea a patra colină, care nu se vedea, fiind mai puțin înaltă ; iar dacă o prelungeai, linia dreaptă ajungea în locul unde ne aflam, la creasta insulei înmiresmate. Triunghiul devenea un romb, semănând cu constelația Orion, răsturnată.

Totul se confirma, punct cu punct, așa că puteam merge mai departe. Mi-am scos carnetul cu notițe și calcule. În clipa aceea, Aurelia își smulse legătura de la ochi, expunându-se să orbească. Privea drept în față, extaziată.

— L-am simțit că-i acolo. E violet, ou urechile albe. N-am mai văzut niciodată !

Baltazar se mânie, și prima oară de când îl știam, ridică glasul, la mine, nu la fată :

-Nu se poate ! înțeleg să recurgi la orice mijloace, în afară de vrăji. Nu-mi place !

— Dar nu-i nici o vrajă !

— Ei, asita-i! De unde-a răsărit această vietate ?

În fața noastră, la zece pași, într-un boschet des

de măceși galbeni, era măgarul, același, măgarul meu de altădată, dar colorat altfel. Aurelia avea dreptate, mov, cu urechile albe. Ochii lui mă întâmpinară cu dragoste, apoi, după o clipă, se stinseră ; nu mai erau decât două globuri de sticlă, rece și opacă.

— Fă-l să dispară ! continuă Baltazar, întor- cându-mi spatele.

— Dar nu l-am adus eu, și nici nu-i un măgar viu, dacă te uiți bine.

— Atunci ce este, și cum a apărut aici ?

— N-a apărut acum, ci de foarte mult timp. Ne așteaptă. (Ne apropiam de boschet.) Privește cum l-au decolorat soarele și vântul ! Este un ghid !

M-am aplecat sub burta măgarului, care era o plăsmuire de pâslă. Am descoperit cheia, nici măcar nu era ascunsă, drept în mijlocul burții, o cheie asemănătoare cu cele care strâng arcul jucăriilor mecanice. Am învârtit-o până la refuz : o dată cu ultima mișcare, măgarul a ridicat capul (avea o articulație foarte dibace) și, spre uimirea noastră, a scos din gât sunetul cunoscut, de tablă spartă, chemarea lui tristă și disperată, veche de două milenii, apoi s-a întors cam nouăzeci de grade și s-a înfundat într-un desiș de merișori sălbatici, cu florile roșii, de părea o flacără. Deoarece prevăzusem toate acestea, nu eram uimit, ci doar mulțumit în ascunsul inimii mele. În schimb Baltazar părea gata să-și piardă mințile, deși văzuse destule și până atunci. Aurelia, la rindul ei, se îmbăta de culori și emitea octave de exclamații.

După cincizeci de pași (îi numărasem) măgarul se opri și întinse amândouă urechile înainte ; era o indicație. Am urmat-o și am dat în lături rugurile aprinse de merișori care închideau drumul mai departe. În față apăru un crater. Pe povârnișul lui șerpuia o potecă, printre arbuști în culorile mozaicurilor bizantine. Natura imita pe oameni, dar adăuga acestor culori o strălucire pe care n-o poate avea decât materia vie.

— Prea e de tot! exclamă Baltazar. Începe să miroasă a basm !

În acel peisaj fără oameni, oricât ar fi fost el de înflorit și de înmiresmat, poteca nu putea să aibă nici o explicație. Cine o făcuse, cine o îngrijea, cui folosea, unde putea să ducă ? Dacă florile din jur erau uimitoare, mai uimitor era amestecul de culori al criblurii de marmură care acoperea poteca și lucea până în adâncimi, la câte o cotitură unde bătea soarele.

Fermecată de toate acestea și uitând orice prudență, Aurelia se și repezise la vale, cu brațele date în lături, cu părul fluturat pe spate. Să fi încercat în clipa aceea, cred că ar fi putut să planeze până unde se termina craterul.

— Stai ! o opri Baltazar, nehotărât s-o urmeze.

Nu că i-ar fi fost frică de o capcană, dar încă

nu înțelegea cum ajunsesem acolo și în ce măsură ne aflam încă într-o lume reală.

— Vino ! l-am îndemnat. Te asigur că are să te intereseze.

— Dar cât avem de coborât ?

— Șaptezeci și cinci plus șaisprezece, exact nouăzeci și unu de metri !

Această preciziune putea să-l stupefieze pe tânărul meu prieten ; dar cred că și mai stupefiat poate fi cititorul. Am să-i dau explicații.Aveam cu

mine un altimetru portativ, nu mai mare decât un ceasornic. Nu-l păstram în taină, cu el stabilisem înălțimea celor trei coline când făceam măsurători topografice, să completez harta atât de vagă a regiunii. Dar acum, nu interesa înălțimea lor, ci a punctului central unde apăruse a patra colină. Acel punct se afla într-o depresiune, cu numai șapte metri mai sus de nivelul mării. Locul unde ne oprisem, în buza craterului, era, după cum arăta altimetrul, cu douăzeci și șapte de metri mai sus decât marea. Restul nu-i decât puțină aritmetică. Douăzeci și trei, minus șapte, plus șaptezeci și cinci fac nouăzeci și unu. Spre lămurire, șapte (metri) e înălțimea locului unde a apărut a patra colină, iar șaptezeci și cinci, adâncimea puțului.

— Cu alte cuvinte, observă Baltazar, care știa foarte bine ce reprezentau aceste cifre, presupui că adâncimea craterului coincide cu a puțului !

— Intocmai ! Dar nu presupun, ci sânt sigur.

Nu aștept laude de la nimeni pentru descoperirile acestea. Am altă meserie. Dar dacă m-am apucat de o treabă, chiar străină de preocupările mele, am înțeles s-o duc până la capăt și am pus în ea toată ardoarea începătorului, care, de teamă să nu greșească, adesea merge mult mai departe decât ar fi nevoie. Recunosc că multe din eforturile mele rămân inutile, după cum multe din paginile unde le relatez nu vor intra în povestire ; e de ajuns o măciucă la un car cu oale, și poate uneori e prea mult. Insă, ca să nu se creadă că rămân în pagubă, că am investit prea mult față de speratul câștig, am să adaug că, oricât de mari ar fi fost eforturile puse în dezlegarea acestei istorii, ele sânt mult mai mici decât cele care mi s-ar fi cerut ca să născocesc o istorie asemănătoare, și care nici măcar n-ar fi putut să fie la fel de interesantă.

În fundul craterului sticlea o apă ; n-ar fi uimit pe nimeni, s-au mai văzut lacuri de adâncime. Nemaiîntâlnitul începea de aici încolo.

— Imposibil ! izbucni Baltazar când ajunserăm lângă apă. Am ieșit din lumea reală ! Așa ceva nu poate să existe în nici o parte a pământului! E o închipuire !

— De ce ? Cărei legi contravine ?

Apa nu era un lac, ci o mare, la nouăzeci și unu de metri sub marea de sus, decât că n-avea culoare albastră, ci roz, străveziu și cald, până la zarea îndepărtată. Era și acolo un țărm, sub țărmul mării adevărate, de unde venisem cu barca. Iar la capătul potecii, unde ne oprisem toți cu gura căscată, în fața unui chei de marmură verde, aștepta, legat de țărm cu

ghirlande de flori, un vapor, fără coșuri și fără catarge. Nu prevăzusem; am căzut pe gânduri, îndată. Baltazar spumega de furie :

— Ei bine, cine a mai văzut mări etajate ?

Bănuiesc că nimeni, dar nu era un motiv să crezi că nici nu există. Mă nedumerea nu vaporul, care nu putea să lipsească de acolo, și chiar știam al cui este, oa și cititorul probabil, ci lipsa catargelor, și mai ales a coșului, atât de indispensabil. Am ridicat din umeri și m-am uitat la Baltazar cu o mimică dezarmată :

— Intr-adevăr, e inexplicabil !

Deasupra acestei mări trandafirii și atit de transparente, că se vedeau peștii până la zeci de metri adâncime, se arcuia o boltă de piatră, nu prea sus, căci trebuia să rămână loc și pentru marea cealaltă. Roca însă, parcă șlefuită în miliarde de fațete, ca briliantul, emitea sclipiri colorate, și, datorită lor, înălțimea ei devenea impalpabilă, ca bolta cerească.

— E plină de diezi ! exclamă Aurelia. Auziți culorile ?

— Aud muzică adevărată. Sunete serafice ; s-ar putea să fie și sirene prin preajmă !

— Să lăsăm gluma ! mormăi Baltazar, mai puțin îndărătnic decât înainte.

începea să creadă și să se minuneze.

-Nu-i muzică ! zise Aurelia. Sânt culori. Păcat că nu le auziți !

— Eu aud ! șopti băiatul. Aud șapte diezi : do diez major.

— Sânt paisprezece! Do dublu diez ! Se înmulțesc diezii, simt că îmi vine amețeală !

— Nu mai asculta în sub ! Ascultă apa !

Un delfin auriu, cum nu mai văzusem până atunci și nici nu cred că putea fi întâlnit în altă parte, se oprise sub chei și se uita la noi prietenos, dând din coadă, gata parcă să ne zâmbească.

— O, ce bine ! exclamă Aurelia, lăsându-și ochii pe marea roză. Acum mă odihnesc ; mă dureau ochii. Ce bemol profund !

Nu era timp să ne extaziem ; după umbrele de pe chei, soarele se apropia de zenit, dar nu-l vedeam, lumina lui venea indirect, de la un orizont subpământean care poate se unea cu cel de sus. Ne-am apropiat de vapor ; fără ca vreunul din noi să fi spus un cuvânt, fără să fi făcut un gest, scara, suspendată la înălțimea punții principale, începu să coboare spre chei, cu o mișcare măsurată ; în comparație cu precizia aceasta mecanică, făcea impresie stranie un scripete, care seîrțâia jalnic ; mi-am simțit pielea

înfiorată, și poate aș fi dat înapoi, să nu-mi fi fost rușine de ceilalți. Baltazar se repezi primul pe scară, și din câteva salturi era la puntea de comandă.

Nu am văzut niciodată un vapor ținut cu mai multă îngrijire; tabla, parcă vopsită proaspăt, nu avea nici o pată, nicăieri nu apărea o urmă de rugină sau o zgârietură ; în locul alămurilor de altădată, care trebuiau frecate și lustruite dimineața, luceau metale cromate; lemnul balustradelor, de mahon și palisandru, dădea impresia de bogăție și eleganță, ca și sticla hublourilor, care nu putea fi decât cristal, mai limpede decât lacrima.

Deși avea peste treizeci de mii de tone, ca un transatlantic, era un yacht, cel mai mare și luxos din câte văzusem vreodată și chiar din câte îmi imaginasem.

L-am ajuns pe Baltazar din urmă, în clipa când vroia să intre în timonerie. L-am apucat de mânecă !

— Vezi ? Lipsește o barcă !

Nu trebuia să-ți forțezi prea mult capul ; se vedea dintr-o dată, prin comparație : barca de sus, pe care o descoperisem între dune și de care ne folosisem toată vara, avea o soră geamănă aici, în babordul punții de comandă.

— Cum or fi ridicat-o până acolo ? întrebă Baltazar. Pe potecă nu s-ar fi putut.

— Indiscutabil ! Există altă cale. Sau… Știu eu ? !

— Ce vrei să spui ?

— Cum or fi coborât vaporul ? Care o fi marea adevărată ? Cea de sus, sau cea de jos ?

Un țipăt ne readuse pe puntea vasului. Aurelia privea pe geamuri, în timonerie, crispată de groază.

— Un om ! Priviți ! Un om adevărat ! E mort !

Nu era mort, dormea, pe un scăunel, cu capul

rezemat de timonă. În decorul modern, cu aparatele cele mai noi cunoscute în marină, pilot automat, sondă de adâncime, electronică, radar, goniometru și toate celelalte, cu duzinile, omul aparținea unui secol din urmă. Părea un pirat de pe vremea lui Nelson, bărbos, cu părul numai lațe, bandajat la un ochi, ou mâinile lungi și rășchirate, și, ca să nu lipsească nimic, cu un picior de lemn întocmai cum scrie la carte.

La strigătul fetei, se trezi, se ridică, se întinse de îi trosniră oasele, pe unmă se îndreptă spre noi, bocănind groaznic. Înlemnisem.

— Poftiți ! zise arătarea, după ce deschise ușa timoneriei. Sânt comandantul. Am să vă arăt cabinele dumneavoastră.

Îmi recâștigam stăpânirea de sine, pe care mă făcuse s-o pierd nu această apariție, ci țipătul Aureliei. Mă așteptam să-l întâlnesc pe comandant, chit că sub altă înfățișare, mai acătării. Singura nedumerire oare rămânea până la urmă era lipsa coșului și a catargelor.

— Domnule, am spus, e inutil să coborâm în cabine ; avem de făcut un drum scurt și vrem să pornim numaidecât.

— Cum doriți !

Cu aceste cuvinte, comandantul trase fluierul. Marea hui; după spusele Aureliei, sunetul născu sub bolta de pietre un curcubeu cu zeci de culori, cum nu mai văzuse în altă parte.

Pe vapor se trezi forfotă; echipajul ieșea din culcușuri și din tainițe și se repezea la posturi, unii la prova, să ridice ancora, alții în borduri, să desfacă parâmele înflorate. Se auzeau pași repezi pe scările de fier, interioare ; în timonerie intră secundul și cârmaciul, iar radiotelegrafistul trecu în drum spre stația de radio aflată alături. Am zărit în fugă chiar pe bucătar, cu halat alb și cu bonetă, alergând pe puntea de jos după o găină.

Nimic n-ar fi fost de mirare, nu era altfel de echipaj decât cerea un vapor de mărimea aceea ; ciudățenia e că toți aveau înfățișarea suspectă, care chior, care șchiop, bărboși și lățoși, ou pantaloni de catifea strânși pe picior, cu cămăși îndantelate, cu jabouri și jiletci de epocă, dar ferfenițite și răpănoase, să zici că domniseră cu ele prin peșteri. Parcă mai văzusem undeva pe acești oameni, dacă nu vii, măcar la panopticum. Ou toată înfățișarea, care nu era plăcută și îți stârnea neliniște, își făceau foarte bine meseria, cu disciplină și pricepere ; într-un minut, manevrele erau gata și vaporul se desprinse de chei, ușor și sigur, de parcă ar fi fost o barcă.

— încet, înainte ! porunci comandantul.

Cui ? Nu-mi dădeam seama, n-avea microfon în față, nici alt aparat, nici nu apăsă pe vreo pârghie. Dar nu-și sfârși vorba, că se auzi mașina în cală, duduind cuminte și harnică.

— Domnule, am întrebat, găsind momentul prielnic, dacă vaporul nu are coș, pe unde iese fumul mașinii ?

-— Ce fum ? ! Mașina merge cu pilă atomică. O sută de mii de mile !

Mă făcusem de râs ! Ce să mai întreb despre catarge ? Noroc că tocmai intră bucătarul, cu găina rumenită, pusă pe un platou de faianță străvezie, prin care se vedea culoarea roză a mării, difuzată în toate ungherele.

Vaporul făcuse un rondou de o sută optzeci de grade și mergea în linie dreaptă spre țărmul care se vedea la șapte-opt mile. Cum de putuse să fie gata așa de repede friptura de găină ? Nu l-am întrebat pe bucătar, de teamă să nu fac altă prostie ; oare nu găseam în jurul meu altceva,să mă mire ?

Secundul aduse o masă pliantă, radiotelegrafistul veni cu scaune, le puse în fața timonei și ne așezarăm cu toții să prânzim, inclusiv cârmaciul ; pilotul automat îl dispensa de orice osteneală. Comandantul destupă o sticlă mare, pântecoasă, cu un lichid alb care părea să fie un rachiu grecesc, tare și limpede. Ne turnă tuturor, fără risipă, dar nu cu zgârcenie.

După atâtea văzute, tânjeam după un strop de rachiu, să-mi înzdrăvenesc inima.

— In sănătatea dumneavoastră, domnilor! am spus bucuros, ridicând paharul.

Mai-mai să-mi vină rău când am sorbit prima înghițitură. Băutura din sticlă, atât de promițătoare, nu era decât apă goală, pe deasupra stătută și caldă, cum beau bieții marinari pe corăbiile de odinioară.

-—-Nu aveți în cambuză ceva mai cumsecade ? l-am întrebat pe bucătar, care tocmai venise în spate să-mi scoată friptura în farfurie.

— Avem două capre congelate.

— Nu ; ceva de băut, un coniac, un rachiu, sau măcar o litră de vin.

— N-avem nici un fel de alcooluri, răspunse comandantul, destul de aspru. Trăim auster.

Am tăcut; nu trebuia să mă mir de nimic. După găină am scos din coșul nostru cu merinde budinca de orez și cantus. S-au înfruptat cu toții, și cred că le-a plăcut, dar n-au spus nimic ; mâncau și pe urmă tăceau, ca niște momâi. Nu sfârșisem bine prânzul, că și ajunsesem în fața uscatului. Aici era un port mare, dar pustiu. Se vedeau cheiuri, bazine, magazii, silozuri și macarale, fără nici un vapor, fără nici un om. Căpitănia, în fața căreia acostaserăm, avea ușile și ferestrele acoperite cu scânduri bătute ân cuie, semn că oamenii plecaseră pentru mult timp, sau pentru totdeauna.

Cind să pun piciorul afară, comandantul îmi in- tinse o condică.

— Fiți bun și semnați ! spuse.

În condică era trecută data zilei, ora plecării, ora sosirii, milele parcurse, starea vremii și a mării; urmau alte câteva rubrici, neidentificate. În capul ultimei, unde comandantul îmi arătă cu creionul să-mi pun iscălitura, scria : „Semnătura beneficiarului".

— E ora douăsprezece și patruzeci și cinci, spuse el, închizând condica. Vă rog să nu întârziați ; am dispozițiuni să aștept până la ora optsprezece fără un minut. La ora optsprezece fix trebuie să fiu pe drum.

Odată pe chei, Baltazar se uită la mine, prostit.

— De ce nu mi-ai spus nimic ? Ce mister se ascunde aici ? De la cine dispozițiuni ?

— Crede-mă că nu știu ! Poate că ne confundă. Dar haideți repede, că nu-i timp de pierdut !

Ne confunda ; e sigur !

23

SFÂRȘISEM TOTUL cu bine ; comandantul ne așteptase, de unde la un moment dat mă temusem că era posibil să ni se fi întins o cursă. Nu, nu descoperisem nici o rea voință la nimeni din echipaj ; cinasem în timpul drumului, tot friptură de găină, dar la început pusesem pe masă batogul de rechin ; îl găsiră foarte gustos, și mai cerură o dată. N-am ce să adaug decât că se apropia seara și marea devenea violetă. Merita să treci prin orice primejdii s-o vezi astfel, fremătând, catifelată și caldă.

— N-am putea să facem o baie ? l-am întrebat pe comandant.

îmi venise inima la loc și mă ispitea apa aceea ca nici o alta.

— De ce nu ?! răspunse comandantul.

— Nu întârziați ?

— Nu-i nevoie să opresc. O să vă țineți după mine.

Putea să fie primejdios, în sfârșit, putea să fie o cursă. Cea mai elementară prudență îmi cerea să mă abțin, să-i opresc și pe ceilalți, să nu săvârșim o nesăbuință, măcar să facem cu rândul, să rămână cel puțin unul din noi pe bord.

Se născuse însă în toți trei o dorință irezistibilă să ne aruncăm în apă, culoarea violetă era o ispită cu care nu puteai să te lupți; am înțeles cum se pierd unii oameni într-o clipă de nestăpânire și de nesocotință, dar degeaba îmi aduceam în minte întâmplări nenorocite ale altora. N-aveam voința lui Ulyse ; ceva în mine îmi spunea : „O astfel de apă și-o asemenea clipă n-ai să mai întâlnești niciodată !“ Puteam să apelez la orice rațiune, dar dacă nu mă supuneam ispitei, aș fi rămas umilit. Probabil la fel se gândeau Baltazar și Aurelia, fiindcă peste o clipă ne aruncam toți trei în apă, de la înălțimea punții de comandă. Comandantul ne dăduse costume de baie, nu știu de

unde le scosese, al meu era cum era, al lui Baltazar atâma pe el cam șleampăt, un costum ieftin de ață ; în schimb al Aureliei cred că era împletitură de lână cu mătase, atât de înrudită cu pielea ei, că ar fi părut despuiată, să nu fi avut culori diferite; pielea avea culoarea mării de la prânz, iar costumul a mării de seară; roz și violet, toți bemolii și toți diezii deodată !

Am o deformație profesională, care mi-a adus mulit câștig în viață, dar și pagubă. Că aș fi vesel, că aș fi trist, că mi-ar fi cald sau că mi-ar fi frig, că aș iubi un om sau că l-aș urî, mă întreb totdeauna de ce-i așa și nu-i în alt fel. M-am aflat în primejdii și, în loc să mă feresc, să mă apăr sau să fug, am stat să văd de unde vine friica și până unde mă poate coborî. Dacă mi-a fost bine într-o zi, în loc să mă bucur direct și prelung, m-am întrebat ce e bucuria și întruicât am dreptul la ea, întrucât nu sânt victima unei amăgiri, întrucât sânt sigur că se cuvine să râd și să nu hohotesc în plâns.

Nu m-am ales cu o plăcere deplină de pe urma băii în marea aceea ca nici o alta de când mă știu ; drept compensație, pot să povestesc limpede tot ;cum a fost și tot ce-am simțit.

Mai întâi, am avut impresia nu a căderii în gol, ci a unei plutiri, ca în clipa când am debarcat pe insulă dimineața ; parcă îmi pierdusem o parte a greutății din trup, de data aceasta mult mai mult. Plutirea a durat astfel prelung, vedeam marea venind, nu cia o apă, ci ca un văl străveziu și simțeam dorința să mă duc până la fund, până la o a treia mare, aflată mai în adinc.

În clipa când apa mi s-a lipit de trup și culoarea aceea violetă m-a cuprins, am simțit furnicături, miliarde de ace mi se plimbau pe piele, descărcând scântei mici, cu pocnituri de bici, dar reduse la o scară de sunete apropiată de infinit, că nici nu le-ai fi perceput, să-ți fi lipsit puterea de a ți le închipui. Ele ajungeau în inimă după ce treceau prin plămâni, și împrospătau sângele, neîntrerupt : te simțeai odihnit, cu puteri necunoscute până atunci, nimic nu te împiedica să stai la fund cât ai fi vrut, la orice adâncimi.

Am trecut întâi pe sub oarena vaporului, m-am oprit la pupa și am privit elicea ; mă așteptam să crească turația, ceea ce ar fi dovedit intenția comandantului de a se descotorosi de noi : elicea se învârtea constant, trei sute șaizeci de rotații pe minut (am numărat), iar mai târziu, studiind cartea tehnică a vaporului, am descoperit că era turația maximă admisă în mările inferioare, deci, și să fi vrut, comandantul nu putea să ne piardă pe drum.

După vijâitul pe care mi-l stârnea apa în urechi și după vâjâitul pe care îl lăsam în urmă, o dâră înspumată ca de torpilă, mi-am dat seama că înotam cu peste zece mile pe oră, viteză neatinsă de oameni nici măcar pe distanțe mici; iar noi mergeam așa de peste o jumătate de oră, fără să simțim nici o oboseală ; pot vorbi și-n numele celorlalți, deoarece îi vedeam lângă mine jucându-se ca delfinii. Exista totuși o primejdie în această desfătare, și începeam s-o simt pe propria mea piele, dorința de a te da la fund și a încerca o viață nouă, în lumea aceea subacvatică, liniștită, plină de făgăduinți și aitât de uluitor colorată. Nu se auzea nici o cântare, dar nu m-ar fi mirat ca starea aceasta să se datoreze unei altfel de vrăji, pornită de la sirenele mării. Așa că m-am rupt de mine însumi, cu un efort mult mai mare decât s-ar crede, le-am făcut semn prietenilor mei să mă urmeze și ne-am urcat unul după altul pe scara atârnată deasupra apei.

Sânt dator să spun încă o dată că n-am observat nici cea mai mică rea intenție din partea comandantului, a bucătarului și a întregului echipaj, deși cu toții făceau impresie proastă. Comandantul ne-a dat halate de baie și a puis pe timonier să ne bată pe spate, ea să nu răcim, deși nu era nevoie, atmosfera fiind caldă și numai bine prevestitoare.

A trebuit să iscălesc din nou în condică, la sfârșitul drumului, și, cu prilejul acesta, am observat că la rubrica „Observații" era trecută baia noastră în mare. Mi s-a părut o formalitate exagerată și cam caraghioasă, dar am iscălit, știind că n-o să am nici o pagubă. (Era exact; nimeni nu mi-a cerut socoteală mai târziu, și nu-mi rămâne decât să mă bucur în amintire de baia aceea amețitoare, cum probabil nimeni n-a mai cunoscut până astăzi.)

începusem să urcăm poteca din crater, spre marea superioară, când Baltazar se opri deodată. Pe chipul lui se vedea o mare tulburare.

— N-am putut să spun cât eram acolo ; m-am temut că au mijloace să ne audă chiar șoapta. Am făcut mai multe descoperiri. Întâi am văzut-o pe fata Boiangiului! Era într-o cabină și lucra la gherghef, gânditoare, cu ochii departe.

— Nu te-a văzut ?

— Nu ; cred că nu vedea pe nimeni.

— Ești sigur că era ea ?

— Doar o cunosc ! Mi-am vopsit zeci de cămăși la ei.

Aureliei nu-i plăcea convorbirea, mi-am dat seama că se frământă, deși încerca să se ascundă în sine. Nu exista nici un motiv, dintre noi trei eu știam cel mai bine, dar poate nu avea un gând, ci o presimțire.

— Acum m-am convins că vaporul este al lor, reluă Baltazar, pe când ne continuam drumul. În- tr-o cabină, lângă a fetii, am văzut fotografia Hangiței, cu voal de mireasă și cu diademă, iar în salonul cel mare un portret în ulei, în mărime naturală, al Hangiului ; era în frac, împodobit cu fel de fel de decorații și de colane.

Descoperise și cabinele celorlalți doi, iar într-una din ele văzuse chiar o pereche de pantaloni agățați în cui ; nu puteau fi decât ai Brutarului.

Sus, măgarul nu mai era, dar nici nu mai aveam nevoie de el acum, la înapoiere.

Am ajuns la țărm o dată cu întunericul. După ce am tras barca între dune, i-am lăsat pe Baltazar și pe Aurelia aaolo, să mă aștepte, iar eu m-am repezit cu camioneta până la boiangerie. Exact în clipa când tăiam contactul, am auzit zgomot de motor înspre partea mării. Nu era motocicleta jandarmilor, îi cunoșteam sunetul, și nici n-ar fi avut ce să caute pe plajă. Dar altcineva, cine să fie ? De când mă oprisem în locurile acestea, nu văzusem trecând nici un automobil, decât cisternele de la Bază, numai că ele circulau abia după miezul nopții.

Pe când trăgeam cu urechea la zgomotul care se auzea tot mai incert, făcându-mă să mă întreb dacă nu fusese doar o închipuire, am auzit pași foșnind în nisip. Tocmai răsărea luna, și în lumina ei sângerie am reounoscut-o ; era copia Aureliei, la o scară puțin mai mică, o siluetă firavă, dar foarte armonioasă. I-am ieșit în întâmpinare, ceea ce a făcut-o să stea locului, cu un ușor strigăt de spaimă ; nu se așteptase să găsească pe cineva acolo, la ora aceea. Camioneta, pe care o cunoștea, a făcut-o să se apropie, intrigată.

— Cine ești ?

O știam, dar ea nu mă văzuse niciodată; mă ferisem, ca să nu-i stârnesc bănuieli care mi-ar fi îngreuiat treaba. Acum însă, cercetările noastre erau aproape de capăt, puteam să mă arăt fără teamă și, să fi vrut, aș fi putut chiar să-i dezvălui gândurile mele, până la unul. Mă mulțumeam să-mi zâmbesc mie însumi, cu satisfacție. Fata avea pe ea un halat de baie, pe care îl cunoșteam, îl văzusem acum două ore ; îl purtase Aurelia pe puntea vasului,

— Am un cuvânt pentru dumneata, i-am spus pe când o studiam în lumina lunii. Tânărul pe care îl știi va fi aici mâine seară. Ai făcut baie în mare ?

Nu mi-a fost greu să observ că trasărise ; să fi fost mai multă lumină, sânt sigur că aş fi văzut cum pe obraz îi trecea un val de roşeaţă. Putea să mintă, dar ar fi fost zadarnic, fiindcă avea părul uscat şi într-o mână ţinea un obiect pe care n-ar fi avut de ce să-l ia pe malul mării; era ghergheful amintit de Baltazar mai devreme. Spre surprinderea mea, nici nu încercă să ascundă adevărul.

— Ştii foarte bine de unde vin, spuse, cu un amestec de tristeţe şi ironie.

— Ce-ai căutat acolo ?

— Nu aştept să-mi mulţumeşti. Am dat dispoziţii comandantului.

— Să ne primească ? De unde ai ştiut că o să venim ?

— Am visat astă-noapte.

— Pot să aflu ce te-a îndemnat să ne ajuţi ?

— Niciodată !

— Nu vreau să-ţi rămânem datori. Cum să te răsplătim pentru această faptă mărinimoasă ?

— Am să-ţi spun, într-o zi.

M-a salutat cu mâna şi s-a dus, cu luna într-o coastă.

24

ÎN ACEEAŞI SEARĂ, târziu, stăteam la sfat cu prietenii mei, în jurul unui morman de jăratec ; cât lipsisem, făcuseră focul pe plajă, să coloreze puţin noaptea oare, cu toată luna plină, era cam amorfă, cu atmosfera netramspairentă, cu orizontul sumbru, părând de aceea foarte aproape şi comprimând peisajul până la senzaţia lipsei de aer. Focul restabilise dimensiunile naturii, aşa că respiram cu toţii în voie, fără nici o apăsare.

— Aşa m-am dumirit, zise Baltazar, după ce judecasem întâmplările zilei. Va să zică, puţul le trebuia nu ca să ajungă sub pământ, ci ca să plece.

Acum toate mi se păreau simple, uitând că nu mai de mult decât azi după-amiază, oînid ştiam atâtea şi nu ne lipsea deciît foartte puţin oa să ajungem la capăt, o parte a enigmei părea că va rămâne nedezlegată. Cât priveşte portul din marea inferioară, unde se refugiase vaporul, e sigur că-i era necunoscut Hangiului şi celorlalţi. Îl descoperise comandantul; în marea de jos nu bântuiau niciodată furtunile.

— Şi crezi, reluă Baltazar, chinuit încă de o îndoială, că în toată istoria aceasta, cu detectorul, cu congazul, cu zborul în cosmos, nu se ascunde o mână ciudată ?

— Sânt sigur ! E un amestec de tehnică și de imaginație. Dacă au putut să existe urmele unei lumi și să rămână necunoscute, la numai șaptezeci și cinci de metri sub luntrea noastră, de vină sânt cei care nu și-au imaginat-o și cărora nu le-a dat prin minte să construiască instrumente care să le suplinească imaginația. Sânt sigur că oricine e capabil să facă o descoperire oriunde își propune să caute. Necunoscutul nu se poate epuiza, după cum nu se poate epuiza aerul necesar respirației.

— Dar fata Boiangiului ce căuta pe vapor astăzi ? întrebă Baltazar, dintr-o dată.

—- Pe tine te căuta ! răspunse Aurelia, destul de nervoasă.

Chiar să fi fost așa, el n-avea nici o vină. Dar fă-o să înțeleagă !

— Nu-l necăji degeaba ! i-am spus, dornic să fie dreptate.

Le-am povestit întâmplarea de pe plajă. Aurelia nu vroia să creadă.

— E o mincinoasă !

— N-o învinui, dacă nu ai dovadă. Și ține seama că până nu se termină totul, sânteți în primejdie de moarte !

— Dacă murim, aș vrea să ne îngroape între flori, pe insula unde am fost astăzi.

Nu s-a putut să-i îndeplinesc dorința; destinul lor era altul.

— O să ne mai întoarcem acolo ? continuă fata. De ce nu mi-ai dat voie să iau brățara verde ?

Îmi părea rău, i-ar fi stat foarte bine pe mâna bronzată, mi se părea însă că, întorcându-ne din lumea aceea ou un obiect, oricât de neobișnuit, dădeam un înțeles prea pământesc explorării de astăzi. Era acolo o realitate pe care puteam s-o regăsim oricând, dacă mai sacrificam un filon din imaginația noastră. Dar nu trebuia s-o epuizăm verificând-o inutil și comentând-o cu prea multă rațiune. Brățara, așa cum o țineam minte, îmi spunea mult mai multe decât mi-ar fi spus dacă era acum pe brațul Aureliei.

— Am să te despăgubesc ! i-am făgăduit, ca să nu rămână cu o nemulțumire. Am să-ți dăruiesc cea mai frumoasă brățară pe care am s-o găsesc la giuvaergiu.

— Cum îți închipui că aș primi-o ? într-o zi, când n-au să mai fie primejdii, am să merg cu Baltazar, s-o iau pe cea de acolo.

Era o brățară dintr-un metal probabil dispărut astăzi, fiindcă nu i-am găsit nici o asemuire, de un verde instabil, ca raza care se iscă uneori când ultima scânteie a soarelui apus se stinge în apa mării. Alt obiect nu se mai vedea în vitrina aceea, părăsită din alte ere, și nici în alte vitrine. Orașul se

păstrase aproape intacit, casele aveau uși și geamuri. În prea puține tacuri se vedea tencuiala căzută, vreun burlan spart sau vreun acoperiș năruit. Pagubele nu creșteau, din cerul de piatră nu cădeau intemperii, orașul putea să se conserve, alte ere, poate chiar infinit. Fusese un port bogat, după toate semnele ; primele case mărgineau cheiul, alcătuind un front bine zidit, echilibrat, cu ferestre ogivale, cu balcoane de piatră sculptată, cu vitrine imense la parter, unde vor fi fost sediile negoțurilor dispărute fără nici o urmă, căci în afară de brățara verde n-am găsit nici un alt obiect, în tot portul și în tot orașul, dar nimic, nici o mobilă, nici o unealtă, nici o podoabă, nici un indiciu despre felul de viață al oamenilor care trăiseră aici odată. Măcar dacă am fi descoperit o frescă sau o inscripție cât de ștearsă !

Din port, străpungând frontul de case, porneau trei străzi perpendiculare pe malul mării, și, după ce se întretăiau cu șapte bulevarde, alcătuind patrulatere perfecte, într-un stil citadin prea uniform și lipsit de fantezie, dar odihnitor și confortabil, se sfârșeau în centura de forturi din partea cealaltă a orașului. Am nădăjduit că aici vom găsi arme, ca să ne facem o idee despre felul de luptă și de apărare al vremii, dar n-am descoperit nimic, ceea ce dovedea că toate obiectele fuseseră distruse sistematic, sau ascunse, ca să nu rămână nici o mărturie istorică. În acest gol plin de mistere, existența obiectului unic care era brățara verde cu sclipiri instabile rămânea misterul cel mai mare.

Cum dispăruse acea lume ? O molimă care să fi secerat toată suflarea orașului n-ar fi lăsat timp să se ascundă mărturiile, până la ultima. Că fusese un cutremur nu mai încăpea îndoială, cum spunea și detectorul Hangiului ; pământul se afundase, împreună cu orașul, iar deasupra se născuse bolta de piatră, dar tot atât de neîndoios era că nu făcuse nici o victimă omenească — altfel ar fi rămas oasele. Înseamnă că, în clipa cataclismului, lumea plecase. Se putea crede că dispariția fusese premeditată, pregătită și pusă în practică meticulos și cu sânge rece, după cum cutremurul fusese prevăzut cu mult timp înainte, datorită probabil unor instrumente inexistente astăzi.

— Eu cred că au evadat ! spuse Aurelia.

Ne-am oprit locului. Intr-o clipă mi-am dat seama, și Baltazar s-a asociat ideii, că omenirea de aici fugise, după ce ștersese orice urmă care ar fi putut să-i trădeze direcția. Se dusese într-o lume mai sus, sau mai jos decât lumea ei părăsită ? Simțeam că brățara ar fi putut să dea o indicație. Putea să fie folositoare, după cum putea să creeze și-o amăgire. Rămânea timp să gândim asupra ei, și până atunci n-avea s-o ia nimeni.

Dincolo de porțile cetății, se întindea un podiș de piatră, ruginiu, fără nici o vegetație ; l-am străbătut numărând pașii, fiindcă trebuia să reperez punctul unde răzbătea puțul pornit din lumea cealaltă, a noastră. Din tot ce fusese uimitor până acum, nimic nu putea să egaleze priveliștea care se deschidea în jos, la marginea podișului.

Ne-am oprit cu toții, și fără voia noastră am scos exclamații de uimire și admirație.

Pătrunsesem în acea lume subpământeană prin zona ei cea mai înaltă ; ne aflam, împreună cu orașul lăsat în urmă, cu portul și cu marea roză, pe un platou, în creierii munților. Bănuiam, și chiar o prevenisem pe Aurelia despre existența lor, dar nu-i bănuiam de proporțiile acestea. Aveau, cred, pe puțin trei mii de metri și jos se vedea un deșert de nisip portocaliu, cu dune aliniate de vânt, o plajă care se sfârșea într-o alită mare, nebănuită, al treilea etaj sub marea noastră de sus. Aurelia gemu, extaziată :

— Nu mai pot ! Nu mai am nici o tonalitate. Sânt prea multe culori !

Lângă nisipul portocaliu, marea, de un galben sticlos, părea un aliaj de crom și argint. Deasupra orizontului ei se ridicau neguri indigo. În tot acest peisaj pustiu nu creștea decât un copac, înalt ca un turn, la poalele munților, și umbra lui se întindea pe nisip, bine desenată și prelungă, ceea ce însemna că soarele abia răsărise, sau se pregătea să apună, dar nu se vedea unde-i, așa că nici nu puteai să-ți dai seama dacă era soarele adevărat, pătrunzând printr-o tăietură sub bolta de piatră, sau un alt soare, necunoscut.

Depășindu-le pe toate — muratele, deșertul și apa mării — mai tulburătoare erau în acest decor tăcerea și nemișcarea. Valurile înspumate, în nesfârșite tonuri de galben, inexistente în lumea de sus, stăteau pe loc, ca prin vrajă, nu se rostogoleau pe nisip, nu se fugăreau unul pe altul ; păreau, în altă culoare, prelungirea dunelor de pe plajă.

Dar timpul trecea și până la ora șase mai aveam de văzut și altele, trebuia, mai ales, să ajungem la ținta principală a explorării noastre.

— Ce păcat că nu putem coborî, să vedem marea de aproape ! zise Baltazar, cu o părere de rău incurabilă. Sântem primii oameni care pătrundem în această lume ciudată ! E nedrept să plecăm așa, fără să fi descoperit totul !

— Mângâie-te cu gândul că există nenumărate lumi necunoscute, pe cine știe câte etaje, în aer, sub pământ sau sub ape. Noi, cel puțin, am văzut mai mult decât alții.

— O să ne întoarcem ! hotărî Aurelia. La sfârșit. Când nu ne va zori nimeni. Să stăm aici o vară, să înotăm până departe.

Repetă, cum ar fi vrut să convingă pe cineva, sau să-și avertizeze soarta :

— Trebuie să ne întoarcem !

S-au întors, dar altfel. Într-o zi de doliu. Cele trei mări etajate s-au vărsat una în alta și s-au pus să jelească.

25

DE LA LOCUL UNDE DESCOPERISEM marea colorată în galben am mers o milă, pe creastă, și am găsit fără nici o greutate ceea ce căutam în lumea aceea. Bolta cobora până la doi metri, de-o puteai atinge cu mâna ; la atmosfera tot mai apăsătoare adăugându-se și întunericul, am zărit de departe fasciculul de lumină oare cădea vertical și părea o coloană albă de marmură. Nu mai văzusem alb de când coborâsem în crater ; acum îmi dădeam seama că lumina subpământeană, deși foarte clară, avea fel de fel de nuanțe amestecate și schimbătoare, și lor se datora, cred, impresia că aici nimic nu e sigur pentru omul venit din lumea noastră, că prezentul e o incertitudine, între un trecut și un viitor inversate. S-ar putea ca aici să fi existat viața aceea ciudată, care începea cu bătrânețea și se sfârșea cu tinerețea. Într-o astfel de viață, omul, când se naște, n-are nevoie de ajutorul nimănui ca să trăiască, iar când moare nu-i o povară pentru aproapele său.

Pe locul unde cădea lumina se vedea o escavație, un puț, prelungirea celui de sus, cu același diametru, dar cu pereți groși, metalici. Semăna cu un mortier de proporții gigantice.

— Acum înțelegi ? m-am adresat lui Baltazar.

N-aveam cum spune altfel, cel oare dă explicații devine totdeauna didactic și chiar caraghios câteodată. Cred că Baltazar înțelesese cel puțin în același timp cu mine și nu era nevoie să-i adresez lui întrebarea, pe care de fapt mi-o adresam mie.

— Ceva, totuși, nu înțeleg, spuse el, fără să protesteze că îl dăscăleam de pomană, ceea ce însemna că nu era vanitos și nici nu dădea importanță cuvintelor goale din frază. Când s-a. lăsat pământul și s-au prăbușit munții deasupra, cum de au rămas aceste spații goale ?

— Ca să-ți răspund, îți propun să te faci mic cu închipuirea, cât o gânganie, și să te strecori într-o grămadă de pietre căzute din munți ; ai să găsești înăuntru spații pentru multe lumi de dimensiunile tale. Toată bolta

care ne acoperă nu-i decât o lespede colțuroasă, sprijinită pe alte lespezi la capeite, sau pe bolovani gigantici. Deasupra s-a așternut pământ cu anii, s-au umplut spărturile, s-au nivelat depresiunile și a luat naștere câmpia. Din munți, au rămas cele trei coline. Acolo jsxistă o singură lume, a. noastră, știută prea bine. S-ar putea ca sub ea să fi existat o lume egală ca dimensiuni, dar la fel s-ar putea să fi existat mai multe, și ele nici măcar să nu fi știut una de alta.

— O să ne întoarcem și-o să le descoperim pe toate ! spuse Aurelia.

Baltazar îmi respinse ideea :

-— Nu se poate ! Era o singură lume, care se contopise cu toți vecinii, până la marginea spațiului. Altfel n-ar fi avut nevoie să se etajeze.

— De ce ? S-ar putea să fi avut atrofiată noțiunea întinderilor orizontale ; spiritul lor să aspire la verticală. Un coș de fabrică își pierde înțelesul și încetează să funcționeze, adică să fie el însuși, dacă îl culci la pământ; la fel se întâmplă cu o conductă, dacă o ridici în picioare.

Vorba lungă, sărăcia omului !

— Taci ! șopti Baltazar, trăgându-se înapoi, cu degetul la gură.

În cerul de lumină proiectat pe sol, în jurul puțului metalic, apăruse o umbră; curând se ivi încă una, apoi a treia. După o clipă de buimăceală, mi-am dat seama că nu puteau fi decât trei oameni, aplecați pe gura puțului, sus, în lumea de afară.

— Crezi că ne-au auzit ? șopti Baltazar.

— Nu știu ; vorbeam cam tare, și presupun că puțul captează sunetele.

Nu ne puteam uita în sus ; ar fi însemnat să ne trădăm, dacă nu ne trădasem cu discuția noastră.

— Cine-ar putea să fie ? Jandarmii sânt numai doi, și nici nu cred că au descoperit colina.

Întrebarea era a mea. Baltazar răspunse :

— Știu cine-s ! în afară de noi, în tot ținutul nu există decât trei ființe vii care ar putea să vină aici, și sânt cu atât mai sigur de ceea ce spun, cu cât au venit toate trei împreună ! Ia ascultă !

Ne-am ascuțit auzul și am deslușit vorbă omenească. Nu era greu să recunoaștem glasurile. Puțul capta sunetele, într-adevăr, fiindcă am auzit toată conversația, dar probabil le capta de sus în jos și le respingea pe celelalte, altfel convorbitorii ar fi știut de existența noastră și s-ar fi îndepărtat grabnic.

M-am întrebat mai târziu ce-ar fi pus la cale după aceea, și mi s-a înfiorat pielea de groază. Nimic mai ușor decât să arunce în puț un bidon de congaz cu capsa amorsată ! Înainte de a ne carboniza, ne-ar fi făcut fărâme !

— Ce-i congazul ? întrebă Aurelia.

— Un gaz cu o forță fantastică. Aprins, își mărește volumul de un miliard de ori, instantaneu sau progresiv, după cum reglezi capsa.

— Cum îl poți recunoaște ? E colorat în vreun fel ?

— Are toate culorile, dar topite una în alta.

— Atunci e alb !

— Nu, fiindcă nu sânt amestecate, ci topite la mii de grade. Așa se obține o culoare invizibilă și necunoscută ; culoarea neființei.

— Odată mi-ai vorbit de un alb al neantului. E același ?

— Evident. Culoarea a tot ce nu există.

Cei de sus plecaseră și din partea lor nu ne mai pândea nici o primejdie. Puteam zăbovi acolo încă o jumătate de oră ; am avut timp să studiem blindajul puțului ; pe ghinturile afumate se mai vedeau urmele de oțel alb și așchiile lăsate de capsula expulzată.

Am intrat și în galeria de comandă ; am găsit toată aparatura, intactă, de o simplitate extremă, nu mai complicată decât un aragaz cu trei ochiuri, care ar fi uimit încă o dată pe prietenul meu Erick, și care funcționase fără greș, dovadă că nava plecase ; căci, dacă nu ajunsese până la capăt, greșala era în altă parte. O tot căutam, făceam presupuneri, se născuseră chiar unele bănuieli, dar mai aveam până la certitudine.

Și iată că certitudinea venise deodată, datorită convorbirii pe oare o ascultasem. Toate minunile descoperite în ziua aceea, craterul, mările etajate, vaporul, orașul, brățara, munții și instalațiile de lansare valorau abia a zecea parte din ceea ce aflasem. Aveam cheia ultimei enigme, știam și drumul de urmat ca să ajungem la capăt. Cei trei de sus erau Brutarul, Hangița și fata Boiangiului, dar convorbirea se dusese numai între primii doi ; fata tăcuse tot timpul, de parcă ar fi avut gura cusută cu ață.

26

AM RĂMAS PE PLAJĂ până s-a stins jăraticul.

— Dacă fata Boiangiului se afla acolo la ora cinci, cum a putut ajunge pe vapor până la șase ? întreabă Baltazar, pe bună dreptate.

Aurelia replică, îmbufnată :

— Te obsedează !

Am mustrat-o :

— Nu fi absurdă ! E intr-adevăr ciudată prezența ei în amândouă părțile, la un interval de timp în care nimeni nu putea să străbată această distanță, dar el n-are nici un amestec.

— Dacă mai vorbiți de ea, vă las singuri !

Am tăcut amândoi; preferam să lăsăm enigma nedezlegată. Între timp se întunecase.

— Acum putem merge !

Stabilisem tot ce aveam de făcut și de spus, pas cu pas, cuvânt cu cuvânt. Era imposibil să nu reușim. N-aveam de mers mult. Peste o jumătate de oră băteam la ușa hanului. Ardea felinarul care dezvăluia firma ; înăuntru se vedea doar o luminiță, la mansardă. În depărtare se auzea motocicleta jandarmilor ; veneau de la Boiangerie, își făceau rondul, dar nu aveam grija lor, pusesem la cale o șotie, știam că n-au să ajungă la han, că au să se împiedice la jumătatea drumului și au să zăbovească multe ore acolo, proferând blesteme.

Hangița scoase capul pe geamul de deasupra noastră.

— Am închis, domnilor ; veniți mâine dimineață.

Nu știu dacă mă mai ținea minte ; mă ferisem să trec ziua prin fața hanului. Pe Baltazar și pe Aurelia îi știa bine ; veneau acolo să bea câte o cană de vin măcar o dată pe săptămână.

Baltazar arătă cu mâna spre mine.

— Doamnă, rogu-te să deschizi în interesul dumitale. Acest om îți aduce o veste importantă.

— De unde ?

— De unde nici nu gândești.

Peste câteva minute ne aflam așezați la o masă, lângă vatra din sala de mâncare a hanului. Nu se schimbase nimic de când fusesem aici prima dată, decât că televizorul avea ecranul spart și pisica Hangiței slăbise groaznic ;

părea o arătare zgâită și prăpădită, dar se uita la noi curioasă. Era cuibărită pe umărul stăpâne-sii, iar aceasta stătea în picioare, în fața noastră.

— Ce veste îmi aduci, domnule, și de la cine ?

— De la soțul dumitale.

Femeia căzu pe scaun, foarte palidă. După o clipă își reveni și începu să râdă, ân vreme ce pisica, zburlită, scuipa spre mine cu dușmănie.

— Glumești ! Pe soțul meu nu poate să-l vadă nimeni.

-— Nici n-am spus astfel. Nu l-am văzut, dar vestea o am, și n-o să-ți pice bine.

Se uită la însoțitorii mei.

— Trebuie să știe toată lumea ?

— Știu de pe acum, tot cât mine.

Tremura; după o tăcere destul de lungă, bâigui :

— Spune!

— Am să-ți spun mai întâi că ne aflăm aici fiindcă îți vrem binele. Dacă ne asculți, putem să te scăpăm de la chinuri și de la moarte. Știm cine este soțul dumitale, știm unde se află și știm mai ales de ce se află acolo, și nu unde scontase. Intr-o noapte te-a luat cu el în tunelul de piatră !

Nu mai putea să nege. Mă privea răpusă și înspăimântată.

— Ești Necuratul !

— Nu, închipuie-ți ! Dar le-am aflat pe toate. Acolo ți-a spus povestea cu prima lui moarte.

— Ce vrei de la mine ?

— Lipsea un litru de congaz ! L-ai pus la loc ?

— Nu era chip altfel !

— Dar cu această ocazie ai observat că soțul dumitale poate să greșească. Fiindcă luaseși nu un litru, ci doisprezece, pe care i-ai înlocuit ou vin de o calitate neadmisă în formula congazului. Nu era vorba de calcule ; n-ar fi fost în stare să le facă nici până la jumătate. Rezultatul i-l dicta detectorul, și acesta nu putea să greșească. De emoție, bărbatul dumitale a scris cifra anapoda, cum am mai spus o dată, când nu eram lămurit decât în parte. Poți să-mi spui acum ce urmăreai făcând toate acestea ?

— De ce mă mai întrebi ? înseamnă că le știi pe toate !

— Urmăreai să nu ajungă, dar nici să se poată întoarce.

— Da ! Trebuia să mă eliberez odată !

— Numai că ai săvârșit o greșală, de care nu ți-ai dat seama, și ai făcut un mare rău oamenilor. Când s-a spart ecranul televizorului ?

— Aseară. Dar nu s-a spart, a fost altceva !

Se vedea că e gata să spună tot. Ce păcat că trebuise să treacă atâta vreme, iar noi să adunăm atâtea dovezi de care n-ar fi fost nevoie, dacă vorbea de la început, bunăoară din seara când am venit prima oară la han, și mi-a dat să beau mătrăgună ! Am întrebat-o, deși cunoșteam răspunsul dinainte și chiar eram nevoit să-i dau dreptate :

— De ce-ai tăcut ? De ce nu le-ai spus jandarmilor ?

-— Fiindcă m-ar fi socotit nebună. Nu vroiam să mă închidă la balamuc ; nu mă mai scotea nimeni !

— Poate ar fi fost mai bine. Acolo măcar erai în siguranță !

— Te înșeli. Oamenii lui de încredere împânzesc lumea.

— Știu ! Dar sânt gata să-l trădeze și să se facă nevăzuți. Le ajunge ! Mă gândesc, bunăoară, la echipajul vaporului. Comandantul este atât de dezorientat și de sastisit, încât îi e totuna de la cine primește porunci. Cred că nici nu mai recunoaște glasul stăpânului, nici nu mai știe dacă are un stăpân. Nu mai știe nimic, nici ce are de făcut, nici când s-a născut, nici când a venit aici. Dovadă că a pierdut orice noțiune a timpului, poartă haine din secolul trecut și chiar un picior de lemn cioplit, când în cabină are o proteză modernă, cu articulații mecanice, comandate electronic la impulsurile creierului. Nu mai știe nici cum îl cheamă, a uitat chiar și numele vaporului pe oare îl comandă, și dacă vrei să-ți spun tot, nu-și dă seama unde se află, pe pământ, sau în cer. De fapt îi atribui încă prea mult, fiindcă în realitate nu mai știe nici ce-a fost pământul, nici ce-ar putea fi cerul. Cred că în curând va deveni nebuloasă, împreună cu tot echipajul.

Mă privea neîncrezătoare.

— Brutarul însă e omul lui, până la moarte !

— Minți ! Chiar astăzi v-am auzit vorbind ; e omul dumitale, nu al lui ! Așteaptă să-i spui doar un cuvânt, ca să trădeze și să se lepede, după cum tot un cuvânt e deajuns, ca să se sperie și să ră- mână credincios. Avem nevoie de el. E singurul de care ne putem folosi spre a ne îndeplini planul. Trebuie să ne ajuți.

— Ce să fac ?

— Intâi să-i mărim spaima. Ce s-a întâmplat cu televizorul ?

— De ce mă întrebi, o dată ce știi ? Văd că mai întâi urmărești să mă înspăimânți pe mine !

— Vreau să-mi spui unde te aflai în clipa aceea.

— La doi metri de ecran ; priveam cu atenție, când am auzit un țipăt și am simțit o gheară în ceafă ; am căzut pe spate.

— Spre norocul dumitale ! N-ai mai fi fost în viață acum, dacă rămâneai la înălțimea ecranului !

Ea începu să tremure.

— Crezusem că și-a pierdut puterea. Într-o vreme mă ținea din scurt, vorbea în televizor, mă amenința c-o să mă strângă de gât. Acum, dac-am văzut că tace, ziceam că se apropie de sfârșit.

— Nu tace de loc, dar nu mai poți să-l auzi, fiindcă atmosfera este din ce în ce mai bruiată, datorită lui, dacă n-ai știut, ceea ce dovedește că i-a rămas destulă putere. Atât că n-a găsit încă mijlocul să se întoarcă pe pământ.

— Inseamnă că nu mai am nici o scăpare ! bâgui Hangița, cu ochii în lacrimi înghețate de groază.

— Ba da ! Să devii aliata noastră. După ce s-o termina, ai să poți trăi în orice țară din lume ; unde ți-o place - în insulele grecești ; sau în Bermude. Să mă- nânc ananas și banane de-a dreptul din pom ! Mi-am dorit toată viața !

Își ascunse fața în rnâini și începu să plângă. Aurelia se apropie de ea, s-o mângâie ; nu putea suferi lacrimile.

— Las-o ! i-am spus. Are să se liniștească. De mulți ani tot vrea să plângă și nu poate.

— Dar ce s-a întâmplat cu televizorul ? întrebă fata.

— A făcut explozie. Dacă nu cădea pe spate, i-ar fi ars fața și ar fi iradiat-o ; ar fi murit în chinuri îngrozitoare.

— Era cineva străin aici ? De unde a venit țipătul și cine a lovit-o în ceafă ?

— Nimeni altcineva decât pisica. Animalele simt primejdiile înaintea oamenilor.

— Și cum de știi toate acestea ?

Aurelia mă privea mai degrabă uimită decât neîncrezătoare. Hangița uitase de noi, plângea aplecată pe genunchi, cu fața. În palme. Pe umărul ei pisica torcea, neliniștită, se agita, încerca să-i mângâie obrazul cu capul. M-am ridicat.

— Privește ! i-am spus Aureliei.

Pe ceafa hangiței, firavă, desenată cu o blândețe gingașă, cum era dezgolită, căci tot părul căzuse în față, ca un val negru dus de vânt într-o

noapte albastră, se vedeau cinci linii însângerate, alcătuind o hașură roșie, un portativ muzical, fără note.

Mă împac bine cu animalele, chiar și cu pisicile, deși le știu egoiste și prefăcute. M-am apropiat, pisica a dat să mă stupească, am mângâiat-o sub maxilare și, când am simțit-o că se înmoaie, i-am apucat laba ; ea și-a scos ghearele, nu ca să mă zgârie, ci să se fudulească.

— Iată ! i-am spus Aureliei.

Era de-ajuns și prea mult. Ghearele se vedeau imprimate pe grumazul Hangiței. Nu trebuia să adaug nici un cuvânt, dar rămăsesem dator altă lămurire. Am mers la tejgheaua de zinc, aflată exact în fața televizorului. O rază incandescentă trecuse pe deasupra tablei și o pârpălise, iar în continuare, în raftul de după tejghea, se vedeau sticlele deformate, pe jumătate topite, contorsionate, suprarealiste ; n-ar fi fast de ajuns poate, dacă n-ar fi rămas, drept dovadă deplină, băutura închegată, ca o pastă, semn că o forță exterioară, fantastică, îi schimbase structura moleculară.

— Groaznic ! murmură Aurelia.

Hangița sări în picioare. Nu știam ce o apucase ; avea fața crispată și udă de lacrimi, și în ochii ei se citea o îndârjire sălbatică.

— Nu ! zise, fulgerându-ne cu privirea incendiată. Nu-i adevărat nici un cuvânt ! Ați vrut să-mi întindeți o cursă, și v-am mințit, să văd ce știți. Nu știți nimic. Altfel n-ați fi aici. Nimeni nu poate ști, nici din cer, nici din pământ. Plecați, mi-e de ajuns !

Am scos din buzunar un teanc de hârtii și i le-am arătat liniștit. Erau cele nouăzeci și opt de fotocopii, pe care le făcuse Baltazar la Boiangiu.

— Ce-i aici ?

— Mesajele ! Citește, și ai să le recunoști. Doar și dumneata le-ai primit ! Știm și unde le-ai ascuns. Știm mai multe deoît crezi, mai multe decât știi dumneata, deoît Brutarul care așteaptă porunci, înnebunit. Mai multe chiar decât cel care ar trebui să dea acele porunci. Vom porunci noi, în numele lui. Dar trebuie să ne ajuți.

— Nu vă cred ! Plecați, că de nu, asmut pisica și vă scoate ochii la toți !

— Pisica doarme, și n-are să se trezească decât peste vreo trei zile.

Așa e, dormea întinsă pe umerii ei și prin somn torcea mulțumită.

— Ce i-ai făcut ?

Am arătat o mică fiolă pe care o aveam încă în mână, deși aș fi putut s-o arunc.

— Nimica toată ! Nu sânt prestidigitator, dar nu mina fost greu să-i trec pe la bot aceist flaconaș, în timp ce-o mângâiam sub maxilare, iar ea se alinta, credulă și lacomă.

— Ce-i acolo ?

— A fost ! O substanță despre care au cunoștință unii oameni, dar cu siguranță e cu totul necunoscută pisicilor. Nu sânt adeptul dictonului cinic care spune că scopul scuză mijloacele; n-am avut încotro, asta e ! Substanța datorită căreia pisica dumitale toarce atât de mulțumită, visând șoareci grași și cisterne de smântână, se numește marihuana !

— Ești un monstru ! în afară de ea, nu mai am pe nimeni.

-— Și-așa, într-o zi, are să te părăsească. N-o să mai poată trăi printre oameni. Dar atunci o să ai o insulă, cu livezi de ananași și bananieri, cum ți-ai dorit toată viața.

— In Egee ? Sau în Bermude ?

— Cu totul în altă parte. Vei avea și un port, cu cheiuri de piatră și chiar un drapel propriu. Acolo va veni un armator, cel mai bogat din câți se află, și te va cere de nevastă. Va trebui să-ți schimbi numele, să-ți iei unul sonor, de ambasadoare, sau de împărătească. Iar acum, ca să te convingi câte știm, am să-ți spun o poveste pasionantă. Nu am născocit-o eu ; e construită pe baza mesajelor pe care le ții în mână. Urmărește-le, ca să vezi că nu pun nimic de la mine. Dar mai întâi, adă-ne o oală cu vin și ceva de mâncare.

Și așa, după ce ne potolirăm foamea cu coaste de berbec afumate, cu clătite reci umplute cu homar proaspăt, iar la urmă cu plăcinte scăldate în smântână cu zahăr, după ce ne-am potolit setea cu vin negru din singura bute nemăsluită, o bute de cincizeci de vedre, căci mi se pare de prisos să precizez ce fusese în celelalte, după ce-am băut în tihnă și câte o cafea neagră, mi-am început povestirea, în timp ce Hangița aștepta încremenită, cu fotocopiile pe genunchi, iar pisica dormea în spinarea ei, făcând prăpăd printre șoareci.

27

ACESTEA SE ÎNTÂMPLAU în ziua pe care oamenii au numit-o ziua J. Păstrez aceeași denumire, ca să se poată face oricând o paralelă între zborul celor două naive. Îndată după lansare, racheta numărul unu s-a înscris pe o traiectorie oblică față de orizontul pământului și primele cinci minute a fost

urmărită de obiectivele și teleobiectivele de pe elicopterele și avioanele aflate de multă vreme în aer, la înălțimi succesive. Timp de cinci minute, televizoarele din amândouă emisferele au transmis imaginile captate astfel. În acest timp, scurt de altfel, nici o privire și nici un obiectiv nu s-au întors în altă parte a cerului, cu o excepție. În grupul de ziariști aflați la fața locului, pe al doilea promontoriu, era unul, trimis al revistei ilustrate „Cosmos", răspândită în toată lumea ; confrații acestui om nu dădeau mulți bani pe el, fiindcă avea păreri personale și uneori se pomenea visând, treaz, ziua în amiaza mare. Cu ani înainte, când era foarte tânăr, făcuse războiul în aviație, iar spre sfârșit trecuse în marină. Fusese doborât de șapte ori, rănit grav o dată, iar mai ușor nu se mai știa de câte ori, căci își îngrijea rănile singur, fără să le declare. Devenit marinar, trecuse de cinci ori Atlanticul, escortând convoaie de sute de vase ; torpilorul lui distrusese opt submarine inamice, victorii omologate, dar se știa că pe deasupra mai fuseseră vreo șapte, pe care le dăruise generos vecinilor din escadră, mai nenorocoși sau mai neîndemânatici. Cit despre submarinele avariate, oare nu reprezintă dovezi sigure și nu sânt trecute în palmaresul soldatului, se presupunea că sânt nenumărate. Mutat în flota Pacificului, vasul lui fusese scufundat de către un avion încărcat cu dinamită, care îl percutase din- tr-o coastă. După o asemenea lovitură, dată în plin și cu multă furie, nimeni nu mai poate rămâne viu, de o parte și de alta… Trecuseră trei ani de la încheierea războiului, când un grup de turiști îl găsiră la o vahinee din Haway, unde tânărul trăia departe de lume. Cineva îl recunoscu, și cum era dat mort, făcu un denunț, urmat de o extrădare și de un proices infamant, urmărit de toată omenirea. Tânărul era acuzat de dezertare, fără dovezi și fără martori, de vreme ce nu supraviețuia nimeni din tot echipajul. Faptul că se afla în viață, și încă refugiat între sălbatici, arăta că în timpul atacului nu se afla pe bord, ou alte cuvinte că își abandonase vasul, plecând probabil cu o barcă de salvare și lăsându-și oamenii în voia soartei.

Refuzase să-și pună avocați, îl refuzase chiar și pe cel desemnat din oficiu, care n-ar fi făcut decât să recunoască învinuirea, pe tăcute, și să ceară mila justiției. Socotea că era de ajuns să amintească bătăliile aeriene și navale la care luase parte, și, cel mult, să-și arate rănile, bineînțeles pe cele care pot fi dezvelite înfcr-o sală cu lume, de unde nu lipsesc nici femeile.

În judecători dăinuia încă spiritul războinic, și cum nu mai exista un inamic la frontierele stătu- lui, trebuia să se lupte cu interiorul. Pe bietul tânăr îl aștepta dezonoarea și ocna pe viață, dacă nu chiar eșafodul. Îl

părăsise mai toată lumea, foști colegi de școală nu-l mai țineau minte, foști camarazi de război îi întorceau spatele, unii spuneau că, de fapt, nu se luptase niciodată cu bravură, avioanele doborâte fuseseră lovite de alții, care căzuseră în flăcări, torpilorul lui nici nu se întâlnise ou submarinele, poate o dată lovise unul, cu torpila lansată de la distanță, după oare fugise cu coada pe spinare și, când auzise detunătura în urmă, leșinase de spaimă.

Grozavă plăcere să lovești în unul legat la zid și fără apărare ! în cel din urmă laș se naște atunci curajul lui Ulise și cel din urmă slăbănog se transformă în Hercule.

Singurul noroc al nefericitului, procesul se prelungea cu lunile, nu fiindcă apărarea, de altfel inexistentă, s-ar fi căznit să facă șicane justiției. Chiar judecătorii dădeau termene peste termene, sub cuvânt că la dreptate se ajunge cu osteneală.

Iar în acest timp, peste mări și țări venea o biată ființă slabă și neajutată de nimeni, să depună mărturie. Când îl ridicaseră de lângă ea, știa că nu-i a bună, dar nu se așteptase ca silnicia să meargă atât de departe. Aflând din ziare, căci doar oamenii acolo nu erau chiar sălbatici și nici chiar neștiutori de carte, aflând cum merge procesul și ce primejdii cad asupra nevinovatului, vahineea se îmbarcă pe un schooner care transporta copra, apoi pe o barcă polineziană, pe un vapor japonez, lucrând ca bucătăreasă, pe o joncă, și merse din insulă în insulă, până la Indochina, de unde străbătu jungla, cu piciorul, hrănită din mila oamenilor. Într-un sat zăcu de malarie și nu se înzdrăveni decât datorită forței pe care o avea în sine. Străbătu țări încăierate în fel de fel de războaie, trecu prin nordul Indiei în timpul oînd încă o expediție se pregătea să cucerească Himalaia, luă în lat deșerturile Arabiei și ținuturile orientale, apoi Europa întreagă, de la Bosfor până la Ganalul Mânecii, și, după ce trecuse trei mări, două oceane, trei continente și o sută de frontiere, ajunse în fața judecătorilor. Nu mai era deoît o umbră, și nu mai avea pe ea decât zdrențe. Dar purta o legătură pe care nu o lăsase din mâini tot drumul, nici o clipă, nici atunci când zăcea în delir, zgâlțâită de friguri. Și ea depuse această mărturie :

— Intr-o zi a războiului, în fața șartului nostru, un avion a căzut peste un vapor și nu s-a mai văzut nimic decât fum și țăndări. Gând s-a risipit fumul, marea era goală. Atunci eu, cu surorile mele, patru, mai mici și mai frumoase decât mine, ne-am dus cu barca în larg, și-am găsit pe acest om, fără cunoștință, printre sfărămături, în haina de salvare. Iat-o !

Tânăra femeie își desfăcu legătura pe care o purtase tot drumul. Pe haina de salvare scria numele torpilorului.

— Nu-i o probă ! răcni procurorul. Nimeni nu-l împiedica pe dezertor să fugă cu centura de salvare !

— Hainule ! zise femeia.

Procurorul sări până în tavan.

— E un ultragiu. Arestați-o !

Mulțimea însă, pină atunci pornită împotriva acuzatului, începu să murmure. Cineva strigă :

— Lăsați-o să vorbească !

— Nu știu cum să vorbesc. Noi avem alte obiceiuri ; ne spunem gândurile pe față. Domnule procuror, mă siliți să fiu mincinoasă în vorba cu dumneavoastră, și să spun că sânteți omul cel mai bun din câți știu până astăzi. Dar mărturia mea este adevărată. Haina de salvare e găurită de schije. Puneți-o pe el, și o să vedeți că rupturile se potrivesc cu rănile pe care le are în coaste, și pe care le-am vindecat eu cu surorile mele și cu vraciul satului. Iar dacă tot nu vă este de ajuns, iată încă o dovadă. Nici un dezertor nu ia cu el pânza aceasta frumos colorată !

Spunând astfel, femeia scoase din sân drapelul torpilorului și-l desfășură, să se vadă. Lumea, și chiar judecătorii, se ridicară în picioare.

— Nu admit astfel de probe ! strigă procurorul. Și cer arestarea martorei, pentru defăimarea simbolurilor naționale. Ea socotește că drapelul statului e pânză colorată !

Mulțimea începu să-l huiduiaseă. Dar să nu credeți că dreptatea se câștigase. S-au făcut expertize peste expertize, drapelul a fost supus la examene de laborator, s-au chemat specialiști și noi martori, și poate tot n-ar fi fost destul, dacă analiza chimică n-ar fi dovedit până la urmă că găurile făcute de schije în centura de salvare se datorau unui oțel pe care nu-l avusese decât inamicul. Ei bine, chiar după această dovadă, procurorul tot nu vroia să se dea bătut și cerea capul.

— In insula noastră, i-a răspuns atunci femeia venită atâta cale, a trăit o dată un balaur cu șapte capete. Fiindcă făcea prăpăd, flăcăii noștri s-au pus pe el cu paloșele. Când a rămas doar cu un cap, balaurul, văzând că nu mai scapă, s-a aruncat în ocean și-a pornit înot spre o lume îndepărtată. Credeam cu toții că s-a înecat. Văd că trăiește. Și-acum, fiindcă nu mai am de spus altceva, vă rog să mă închideți pentru ultragiu !

— De ce-mi povestești toate acestea ? întrebă Hangița.

— Doar așa, ca să ne treacă vremea !

— Minunată ființă ! murmură Aurelia. Ce s-a întâmplat cu vahineeia ?

— A ascultat sentința de achitare, pe urmă s-a dus la boxa acuzatului și s-a prăbușit în fața celui pe care îl apărase. „întoarce-te acolo ! i-a spus. Surorile mele te așteaptă !“ A ridicat ochii și a zâmbit celor din preajmă. „Toate sânt mai frumoase decât mine !“ Ar fi fost cu putință ? Cu toate că nu mai rămăsese decât o umbră, frumusețea ei nu cred că avea asemuire în lume.

Aurelia întrebă în șoaptă, înecată în lacrimi :

— Câți ani avea ?

— Abia nouăsprezece.

— Și pe urmă ?

— Nu s-a mai ridicat în picioare. A murit după două zile.

— Dar nu era bolnavă !

— Nu.

— Doar istovită !

— Da.

— Imi vine să urlu ! spuse Aurelia.

28

PENTRU A LĂMURI întâmplarea aceasta, pe cât de tristă pe atât de frumoasă, care, dacă te amărăște, te și îmbărbătează, dezvăluind pe lângă ură și răutate atâta noblețe umană, nu ascund că am mers în Haway și am stat de vorbă cu mulți oameni din satul vahineei, cu vecinii și cu surorile. Erau una mai frumoasă ca alta, dar, așa cum bănuisem, nu o întreceau pe sora plecată ; cel mai bine să spun că frumusețea lor era egală, și neegalată de altele.

Cineva are să creadă că pentru locul ocupat în povestire de biata mea vahinee n-ar fi fost nevoie de atât drum și de atâta osteneală. Am să răspund că așa e, dar că aceasta era regula jocului, că nu-i de loc singura dată când am procedat astfel. Ba am să adaug că nu m-am mulțumit cu atât, că am căutat urmele fetei pe aproape tot drumul, egal cu diametrul pământului, decât că nu l-am făcut ca ea, sărmana, ci slujindu-mă de toate înlesnirile vremii. Pentru liniștea conștiinței mele aveam nevoie de cât mai multe mărturii, spre a fi sigur că nu sânt părtinitor și, mai ales, spre a mă feri de exagerare, sau, mai rău, de neadevăruri. Așa, am putut scrie cu inima

împăcată. Iar dacă se va spune iarăși că osteneala e prea mare pentru câteva pagini, n-am să ascund că istoria vahineei, rezumată aici cât era nevoie, face subiectul unei povestiri viitoare, de-mi va rămâne timp și putere s-o pun pe hârtie.

Tânărul nu s-a întors în Pacific, și oricine poate să-l înțeleagă, după cum va înțelege, de asemeni, fără ca totdeodată să-l și aprobe, cum de a căzut la darul beției. A umblat beat multă vreme până i s-a vindecat inima. Om întreg însă n-a mai fost niciodată, în inimă a rămas cu o cicatrice, pe toată viața. Nu mai bea de mulți ani, dar fiindcă fugea adesea cu gândul departe, lăsând neterminată o convorbire, puținii prieteni, cunoscuții și colegii de meserie îl socoteau cam într-o ureche și nu puneau prea mult preț pe vorbele sale.

În al cincilea minut după lansare, pe când toți ochii erau țintuiți într-o singură direcție și nimeni nu s-ar fi uitat în spate, măcar să fi venit de acolo prăpădul lumii, el singur a întors capul, doborât de dezgust și de amărăciune, zicându-și că nici o ispravă a omenirii nu justifică răutatea, trădarea, dușmănia și minciuna. El singur a descoperit a doua rachetă, în ultima secundă când mai putea fi văzută cu ochiul liber, și, fiindcă avea aparatul de fotografiat la îndemână, a izbutit să-i prindă imaginea pe clișeu, cu destulă claritate ca pentru noi să fie dovadă destulă. Fiindcă, bineînțeles, am obținut fotografia, cu eforturi pe care mă feresc să le descriu, între ele ascunzându-se șiretlicul și chiar înșelătoria. Sper să mă înțeleagă cine trebuie și să mă absolve de o vină care în nici o altă împrejurare n-ar trebui iertată de oameni. Tânărul păstra fotografia ascunsă și nu vroia s-o arate nimănui, de teamă că toți ar fi socotit-o trucată. Dacă e păcat, rămâie al meu : la capătul unui șir de mașinații, am furat-o ! Fără ea, Erick n-ar fi convenit să mă Urmeze la a patra colină, și, pe bună dreptate, n-ar fi crezut în descoperirile noastre.

La ora H plus cinci minute, racheta numărul doi (nu știu cum s-o numesc altfel) și-a schimbat traiectoria, pentru a evita mai târziu o întâlnire cu racheta numărul unu.

— Ca să te încredințezi, doamnă, i-am spus Hangiței, vezi mesajul al treilea !

Într-adevăr mesajul confirma vorbele mele, deși îin termeni destul de laconici și cu totul .neștiințifici : „Racheta lor mai mare decât a noastră stop nu-i a bună stop o luăm puțin mai la stânga“. Comunicările anterioare erau și mai laconice. Prima, la ora H plus treizeci de secunde, spunea : „Pornirea

bună stop BO (Boiangiul) tremură de frică“. Iar a doua, în minutul următor, întărea prima afirmație : „Dificultăți la emisie stop BO dârdâie atât de tare că vibrează cabina stop sper să-și revină“.

N-am să reproduc toate mesajele, Unele destul de banale, și apoi scopul nostru principal era atins : Hangița se uita în hârtii încremenită, și probabil convinsă. Ea mai trăise o dată încercarea, aplecată pe aparatul de radio și notând comunicările, așa cum făcuse și fata Boiangiului, dar cu alte simțăminte. Aceasta din urmă, deși speriată, spera că taică-su să revină pe pământ, teafăr, și să-i cumpere o casă de filme la Hollywood, pe oînd Hangița dorea ca amândoi cei plecați să-tși frângă gâtul- în spații. Ea își ascunsese dezamăgirea și groaznica spaimă oare o cuprinsese în fața deznodământului altfel decât îl prevăzuse. Aștepta urmările, cu teroarea în suflet, dar nici jandarmii, nici noi,.care o urmărisem, n-am descoperit ce avea ea în minte, chiar dacă de la un timp se născuse bănuiala. După cum se vede însă, afirmația clară și definitivă n-am făcut-o decât în clipa când, ou mesajele în față, încremenirea ei, echi- valând cu o mărturisire deplină, ne confirma toate supozițiile.

Săr peste multe detalii ale zborului, identice cu cele ale rachetei numărul unu, oare sânt cunoscute, fiindcă televiziunea le-a difuzat pe tot pământul. La ora H plus cincizeci și nouă de minute, comunicarea Hangiului devenea lirică : „Minunată priveliște asupra pământului stop se văd continentele stop îndreptățită intenția de a ne extinde afacerile în spațiu stop pământul meschin stop perspectivele cosmosului nelimitate“. Mesajul se adresa deopotrivă Hangiței, fetei Boiangiului și Brutarului, care însă, la ora aceea, era încă leșinat în galeria de comandă de sub a patra colină, unde leandrii se ofileau, atinși de flacără, iar cămășile colorate, atât de frumoase mai înainte, fluturau în vârf ferfenițite și afumate.

— Gând a ieșit Brutarul din puț ? mă întrebă Hangița.

Adică mai era cu putință să se îndoiască de informațiile noastre, când îi spusesem atâtea ?

— A doua zi la prânz ; sau, dacă vrei ora foarte precisă, la douăsprezece treizeci și trei și opt secunde, socotind nu clipa când a pornit, ci când a pus piciorul pe pământul de sus.

— Și cum a ieșit ?

— Cel mai bine știi dumneata, doamnă ! Și ca dovadă că știm ce știi, sub tejghea e frânghia pe care i-ai întins-o și pe care apoi ai tras-o din greu, cu propriile dumitale mânușițe.

(Nu-mi place diminutivul, dar mi s-a părut că face un efect mai sigur asupra Hangiței.)

Ea tot nu se dădea bătută :

— Și vrei să spui că Brutarul, care abia poate să se iscălească, ar fi fost în sitare să controleze zborul rachetei ?

— Nu te mai preface că nu știi ! Zborul era calculat și toaite elementele erau puse în mașina aceea cât aragazul. Lui nu-i rămânea decât să apese pe o pârghie, ca s-o pornească.

Nu mai avea ce spune.

— Nu ! N-am greșit! Ești Necuratul ! Belzebut, talpa iadului ! El e Scaraoschi, iar ea Gașperița !

— Te înșeli ! E fata împăratului.

— Da, confirmă Aurelia. Tatăl meu are o împărăție mare, la marginea pământului. Acolo de unde a venit vahineea și unde a trăit balaurul cu șapte capete ! Și Baltazar nu-i Scaraoschi, ci un wiking care a coborât din mările nordului, să se încălzească, și a tăiat capetele balaurului.

— Nu, rectifică Baltazar, în șoaptă. Am venit din Bizanț cu o corabie plină de smaralde.

— Ca să te cred, arată-mi unul ! zise Hangița.

— I le-am dăruit ei, cu grămada.

Aurelia întinse mâna; avea un inel cu o piatră verde, cât nuca necoaptă.

— E cel mai mic dintre toate !

Hangița ne privi speriată; ochii ei luceau în flacăra de pe vatră.

— Și ochii tăi ar fi smaralde, i-am spus, dacă s-ar preface în piatră !Nu mă blestemați ! Hotărâți ce vreți cu mine și lăsați-mă.

Am liniștit-o :

— O să-ți spunem ce vrem și-o să-ți dăm pace, când o să avem și noi pacea noastră.

Ea trase cu urechea afară.

— De ce n-or fi venit jandarmii, toată seara ?

— Nici n-au să vină !

— Cum poți să știi, dacă n-ai legătură cu dracul?

— Poate că am, dar nu mi-am vândut sufletul !

Baltazar se ridică în picioare, cuprins de o bănuială :

— Unde este iedul ?

— A fugit de trei zile.

— Nu te cred !

Flăcăul se uită prin toate ungherele, se duse și-n pivniță, dar veni cu mâinile goale.

— Niu-ți dau voie să intri în odaia mea ! strigă Hangița, văzârudu-l că urcă scările. Nu vreau să-mi vezi patul și cămașa de noaptea.

— Mă duc eu, zise Aurelia.

Se întoarse cu iedul în brațe. Era plăpând și ne privea pe toți, somnoros și plin de mirare.

— Dormea în mijlocul patului ! Hai, dormi mai departe !

Iedul se cuibări în brațele ei, îi puse oapul gingaș pe umăr, cu botul rece și umed, și adormi, după un suspin de mulțumire.

29

NU SPUN CA OMUL poate să țină minte toate prostiile. Unde să le pună, împreună cu tot ce învață la școală și împreună cu oe vede apoi o viață întreagă ? Dar mă mir că ani și ani după ce-a uitat o întâmplare, sau o vorbă neînsemnată, poaite neserioasă, ea îi vine în cap așa, dintr-o dată, când are nevoie de ea, fără ca măcar să-și dea seama.

Cu două seri înainte de-a se fi întâmplat acestea, adică pe când abia puneam la cale plimbarea cu barca și Aurelia pregătea merindele, zăbovisem cu Baltazar în fața mesei încă nestrânse, căci abia ne sfârșisem cina. Neliniștit de toate câte gâradea și toate câte se strângeau în jurul nostru, tânărul meu prieten făcea nervos gogsloașe de pâine. Și deodată mi-,am adus aminte că, pe când eram mic, de nu mergeam încă la școală, un frate mai mare avea obiceiul să se joace după-masă cu miez de pâine ; nu făcea gogoloașe, ci mici figuri geometrice, ca niște piramide ; acestea, oricum le-ai fi aruncat, rămâneau cu un vârf în sus, bine așezat pe baza lor triunghiulară. Mama mea, oare de mici ne-a învățat să respectăm pâinea, mai ales că n-o dobândeam încă prin sudoarea frunților noastre, îl mustra destul de aspru. Iar el spunea : „Dacă și pe Napoleon l-ar fi mustrat maică-sa că se juca într-o seară cu

miez de pâine, a doua zi n-ar mai fi câștigat bătălia.(Nu mai țin minte care.) Atunci eu începeam să fierb de curiozitate, căci sora mea îmi citise, dintr-o carte cu ilustrații, toată istoria împăratului. Parcă îl văd, cum n-aș putea să-l uit nici pe patul de moarte, pe un cal alb, cu bicornul în cap, cu o mână pe frâu, cu alta la spate, având de o parte marea piramidă a lui Keops, iar de alta armatele. Sub ilustrație erau două rânduri, și le învățasem pe

dinafară, deși nu știam să citesc nici măcar pe silabe : „Soldați, proclama Împăratul, patruzeci de secole privesc în jos la voi! “ îmi îngheța spinarea și-mi ardea fața. Și cum povesteam, fratele meu făcea piramide, după modelul celei din ilustrație. „Ia spune, îl rugam cu sufletul la gură, cum a câștigat Napoleon bătălia ?“ „Păi, iată cum : Aflându-se seara la masă, în ajunul atacului, împreună cu generalii și cu aghiotanții, împăratul frământa miez de pine între degete, foarte îngrijorat și cu fruntea încruntată, fiindcă inamicul, după informații, avea forțe mai mari decât ale sale ; cu pedestrimea s-ar fi descurcat într-,un fel sau altul; primejdioasă din caile-afară rămânea cavaleria. Și tot frământându-și mintea și frământând pâinea între degete, s-a luminat deodată la față. În mână avea o figură ca asta, pe care, oricum o aruncai pe masă, stătea cu un vârf în sus, și nimenea nu putea s-o răstoarne. Ce-i o piramidă, știa împăratul, dacă nu de la școală, măcar din Egipt, căci doară fusese acolo, ba chiar și pozase alături. Și-atunci a dat doar un ordin, iar toată noaptea, până spre ziuă, turnătoriile din împrejurimi au făcut, în oțel și în fontă, piramide cât gogoloșul de pâine. În zori, furgoane întregi cu aceste fiare s-au deșertat la o margine de pădure, pe unde trebuia să vină cavaleria. Iar când a început atacul, caii, cu copitele rănite, înțepate și sfârtecate, au căzut grămadă, și nici cei din spate n-au mai putut să treacă. Și așa a câștigat bătălia împăratul, deși avea forțe mai slabe, iar cavaleria nici nu putea să fie pusă la socoteală.

Mai târziu, când am învățat în școala militară războaiele lui Napoleon, de le știam ca pe apă, cu toate manevrele, ou numele generalilor, cu numărul tunurilor, al oamenilor și al cailor, n-am aflat de-o întâmplare ca aceea, și n-am identificat bătălia în care cavaleria inamică fusese distrusă datorită gogoloașelor de pâine. După o vreme am uitat povestea, și cum n-am obiceiul să mă joc cu miezul de pâine, nu mi-am adus aminte de ea până în seara pomenită mai adineaori.

— De ce râzi ? m-a întrebat Baltazar.

— Fiindcă știu cum să scăpăm de jandarmi, când o să fie nevoie, serile următoare. Hai fuga la turnătorie !

Era târziu, dar din amiciție pentru Baltazar, care îi aducea fiare vechi din drumurile sale, meșterul se învoi să ne toarne până la miezul nopții vreo mie de colți ca aceia din povestea cu împăratul; cu toții încăpeau într-o băsmăluță și nu atâmau peste cinci kilograme.

A doua seară când ne-am întors de pe mare, după ce am așteptat pe plajă să se facă întuneric și-am mers apoi s-o caut pe fata Boiangiului, am aruncat

pe șosea, la jumătatea drumului, o bună parte din încărcătură. Restul am păstrat într-un fund de buzunar, așa, să fie.

Când ne-am ridicat să plecăm de la han, iedul tot mai dormea în brațele Aureliei.

— Ce să fac ? Mi-e milă să-l trezesc.

— Il luăm cu noi.

Hangița ne privea năucă, dar nu mai avea ce spune ; eram înțeleși. Frunzărisem toate mesajele, reconstituisem zborul și, citind printre rânduri, cunoșteam chiar impresiile celor din nava cosmică, evoluând pe măsură ce se îndepărtau de lumea noastră. Mesajul de la pagina douăzeci și opt, transmis în a doua zi de zbor, aproape de prânz, era semnat de Boiangiu : „Suportăm bine imponderabilitatea stop nu mai știu unde mi-e capul stop Hi (Hangiul) bolnav de stomac (stop) nu priit caltaboșul". Mesajul următor, la o jumătate de oră, avea aceeași semnătură și un ton mai neliniștit : „Dat ceai de ismă stop inutil stop crampe groaznice." Iar următorul, după altă jumătate de oră spunea scurt : „Dat curățenie stop nu se putea altfel stop dar nu știu ce ne facem".

Abia în al cincilea mesaj de la acest punct, apărea semnătura celuilalt : „Imbecilul cât pe ce să mă otrăvească stop restabilit stop suportăm greu mirosul".

Cineva ar putea spune că aceste mesaje nu aduc nici o lumină și, reproducerea lor, inutilă, nu-i decât o batjocură. Dar cum aș fi putut dovedi că Hangiul nu era decât un om de pe pământ, și nicidecum Necuratul ?

La acest punct, Hangița recunoscu :

— Știam că o s-o pățească. Nu stă bine cu stomacul, și pe deasupra mai e și lacom.

Spre sfârșitul celei de ă doua zile de zbor, mesajele începeau să fie cam alarmante : „Pământul foarte mic stop cerul negru stop teamă stop nu știm unde ne aflăm“.

Aparatele în galeria de comandă înregistrau zborul și dădeau în orice clipă coordonatele navei, dar Brutarul nu știa să le citească, și chiar dacă ar fi știut, nu era acolo, ci dârdâia de frică în mijlocul casei, incapabil măcar să frământe aluatul.

A treia zi, sosi pe neașteptate o veste proastă : „Micșorat viteza stop inexplicabil". Un ceas mai târziu mesajul glăsuia astfel : „Combustibil denaturat stop arde prost scoate pocnete și fum“.

— Ce puseseși în vinul care înlocuia cei doisprezece litri de congaz ? am întrebat-o pe Hangiță.

Nu mai avea rost să ascundă nimic. Mi-a răspuns, cu ochii în pământ :

— Zahăr tos.

— Ce-ai urmărit ?

— Să se prăbușească ! Nu puteam să scap altfel. Eram în mâinile lui pe toată viața, și dacă mai există alte vieți, ar fi venit după mine, dintr-una în alta.

Pe măsură ce scădea viteza navei, și numai ea cunoștea cauza, în loc să-i crească speranțele, îi creștea groaza. Adevărul este că falsificase combustibilul în chip nesăbuit, la nimerală, fără nici un calcul; știa de la un jefuitor de camioane, care rămăsese la han într-o noapte, că e de ajuns să pui o linguriță de zahăr în rezervorul de benzină, și motorul nu mai pornește, orice i-ai face, chiar și farmece. Era adevărat, numai că în cazul con- gazului socoteala stătea altfel; zahărul nu-i micșora puterea decât pe jumătate, pentru un succes deplin era nevoie de puțin lapte, care se coagula și astupa tubulatura de aspirație. Acestea le-am aflat noi a doua zi, când am făcut experiențe cu un bidon pe care ni-l încredințase Hangița, după ce stabilisem pactul.

Astfel, efectul se produse numai pe jumătate, căci nava, în loc să se prăbușească înainte de a intra în imponderabilitate, mersese încă o zi, destul ca să nu mai poată reveni în zona de gravitație a pământului.

Povestind toate acestea, am ajuns la ultimele trei mesaje care marchează deznodământul. De fapt exprimau o singură idee, întreruptă de două ori, prin pauze de câte cincisprezece secunde. Primul dintre ele aducea o exclamație de teamă și de mânie : „Mii de fulgere". Următorul completea ideea : „Mii de tunete". Iar ultimul era un sarâșnet de moarte și de furie, oare putea fi descifrat în aceste cuvinte : „Afurisenie stop dar-ar ciuma în lume stop pierdut viteza stop intrat pe orbită stop devenit satelit al pământului".

— Cum poate să se răzbune ? întrebă Hangița, tremurând de frică. Are vreun mijloc să revină pe pământ ?

— Nici unul! Se vor învârti așa ani și mii de ani, cât e lumea. Dar te vor chinui de pe orbita pământului, fiindcă îi vei ști acolo, vii și încărcați de o ură adâncă, și niciodată nu vei avea liniște.

— Am să înnebunesc !

— Nici măcar atât ! Ai să trăiești eu ochii pe cer, îngrozită, și fiecare stea necunoscută are să ți se pară un călău și pământul are să fie pentru tine o temniță, iar cerul o fereastră zăbrelită, în care n-ai să vezi altceva decât propria ta imagine descompusă. Ai să îmbătrânești, au să-ți cadă dinții din gură, părul ți se va preface în cânepă, creierul în tărâțe, carnea în giod, sângele în mătasea broaștei, oasele în fluiere găurite, și n-ai să poți închide ochii, pleoapele îți vor rămâne înțepenite, și zadarnic vei aștepta sfârșitul, fiindcă răbojul tău va rătăci și el pe orbita pământului, și fără el moartea nu te va găsi și nici nu va primi poruncă.

— Cruț-o ! șopti Aurelia, îngrozită.

Iedul deschise o clipă ochii, o privi cu recunoștință, apoi se cuibări mai bine în brațele ei, și adormi din nou, cum îi puise capul pe umăr.

— Nu există decât o scăpare ! zise Baltazar, vă- zând că tăcusem.

L-am îndemnat să vorbească până la capăt, eram înțeleși, aveam aceleași gânduri, aceleași planuri, mult chibzuite. Mă simțeam obosit, scosesem prea multe din minte, și imaginea pe care i-o înfățișasem la urmă Hangiței mă doborâse, o trăisem în locul ei, ca să i-o pot traduce. Nu urmăream s-o în-spăimânt, ci doar îi dezvăluisem ursita. Iar salvarea plănuită de noi nu era o cursă, ca să ne atingem scopurile, sacrificând-o pe dânsa.

— Singura salvare, a tuturor oare se află în primejdie, este să-i aducem înapoi și să-i facem inofensivi.

— Peste putință ! răspunse Hangița, Au puteri neînfrânte și neîntâlnite. Au să nimicească toată suflarea pământului !

— Ar fi putut altădată ! Astăzi le cunoaștem toate tertipurile.

Era ora unu după miezul nopții când am ieșit în drum. Hangița convenise să ne ajute.

30

LUNA, IN AL DOILEA PÂTRAR, lumina destul noaptea ca să vedem la o isută de metri. Am mers în lungul șoselei, pe lângă șanț, călcând în iarbă, să nu facem zgomot.

— Numai de nu s-ar trezi iedul, să ne dea de gol ! zise Aurelia.

— Nu; doarme adânc. Vezi să nu-l zdruncini.

După o milă am descoperit două umbre, în mijlocul șoselei. Intocmai cum prevăzusem, jandarmii se chinuiau să umfle cauciucurile. Pocniseră toate trei, unul după altul. Nădușiseră demontându-le și punându-le la loc,

iar acum dădeau pe rând la pompă, sergentul de o sută de ori, caporalul de două sute.

Ne-am tupilat prin șanț și i-am spionat de la zece metri; le auzeam limpede gâfâitul.

— Domnule sergent, zise caporalul, dă-mi voie să-mi scot centironul, că îmi sugrumă burta.

— Cum ai să-l scoți ? Ar însemna să batjocorești uniforma și jurământul !

Aruncasem fiarele în două locuri, despărțite de vreo sută de metri. Sfârșiră, de bine de rău, strânseră sculele bombănind și porniră la drum. Dar abia apucaseră să simtă pe obraz răcoarea nopții, că iar pocniră cauciucurile.

— Toate trei ! strigă caporalul.

— La război ar fi fost mai greu ! zise sergentul.

— Dar e pace, și ar fi trebuit să fim acasă ; a trecut de mult miezul nopții.

— Hai să reparăm cauciucurile, și ne întoarcem ; e prea târziu să mergem mâi departe.

I-am lăsat să se chinuiască și am pomit spre colina Boiangiului. După câteva sute de metri am aruncat în șosea pumnul de fiare pe care le oprisem. Baltazar m-a dezaprobat; socotea că-i o răutate.

— Aicum ce mai ai cu ei, dacă ne-am ajuns scopul ?

— N-am nimic, ba chiar îmi sânt simpatici, și mai știu că fără ei s-ar umple lumea de răufăcători. Dar fiindcă în clipa de față nu-i nici un răufăcător în tot ținutul, lasă-i să facă și ei o treabă.

Am mers până la Boiangerie, unde ne-am uitat pe geam ; fata dormea în patul de sub fereastră și luna îi lumina obrazul. De-aoolo am tăiat-o peste câmp, și-am mers la Brutar ; n-a fost nevoie să ne apropiem prea mult, fiindcă l-am auzit sforăind.

— Toate sânt bune, va să zică !

Ne-am întors spre șosea, dar n-am ieșit la vedere, fiindcă se lumina de ziuă, ci ne-am oprit pe a patra colină, printre leandri ofiliți. De acolo îi vedeam pe jandarmi, chinuindu-se să repare a treia oară cauciucurile. Erau în drum spre casă, când iar pocniseră, toate deodată.

— Domnule sergent, zicea caporalul, îngăduie să-mi scot eghileții !

— Vrei să-ți necinstești insignele, neisprăvitule ?!

Caporalul se bălăbănea pe deasupra roților demontate, și cum făcea o mișcare, cum simțea în ochi fiarele de la capul eghileților. Se mândrise cu ei, îi purtase cu ifos pe stradă, se fudulise prin fața fetelor. Erau frumoși și buni la multe, dar acum i-ar fi aruncat în drum.

— Domnule sergent, ce-avem nevoie de ei ? Nu puteam să ne facem meseria doar în tunică ?

— Noi sântem urmașii aghiotanților împărătești, și lumea trebuie să vadă. De aceste șireturi purtau aghiotanții agățate condeile, ca să fie gata de scris cum le-ar fi dictat împăratul. Scrie ce-ți dictez eu !

Caporalul scoase condica din coburul motocicletei și luă de după ureche creionul chimic. Sergentul îi dictă : „Raportul numărul șaisprezece. În sectorul meu toate au decurs bine peste noapte, în afară de trei pene de cauciuc, una după alta, la toate trei roțile, în total nouă reparații..

— Domnule sergent, să nu încheiem raportul. Poate mai plesnesc o dată până aleasă.

— Impușcă-ți limba !

Nu, această notație este reminiscența unei speculații filologice pe care am făcut-o altă idată. De fapt, sergentul spusese coreat: „Puișche-ți pe limbă !“

Iedul tot mai dormea în brațele Aureliei, când pornirăm spre casă. Baltazar vru s-o ajute.

— Dă-mi-l să-l mai duc și eu. Te-or fi durând brațele.

— Nu ; îmi ține de cald. Și e atât de gingaș !

Era ziuă când ne-am despărțit în fața casei. Nu venise niciodată chiar altât de târziu. Mă gândeam că au s-o certe, și aș fi intrat să dau explicații.

—- Nu mi-ai spus ce fel de om e tatăl tău. Ce face ?

— Cum nu ți-am spus ? Are o împărăție, departe !

31

IATĂ CE S-A MAI INTIMPLAT cu jandarmii, după cum am .aflat din relatările ziarelor de după- amiază. Degeaba spusese sergentul „Pușche-ți pe limbă !“ Nu făcuseră nici zece pași, când cauciucurile îi lăsară încă o dată. Abia acum își dădură seama că o asemenea întâmplare nu era firească ; nu înțelegeau cum, dar li sie întinsese o cursă : nu mai puteau merge nici înapoi, nici înainte. Cerură ajutor, prin radio. Intr-un ceas sosi mașina comandantului, oare, după cum se știe, era și șeful vămilor.

Se luminase de-a binelea ; fiarele străluceau risipite din loc în loc pe asfaltul șoselei. De unde proveneau?

— N-ați simțit nimic suspect, nici o mișaare ? Nu s-a apropiat vreun vapor ?

— L-am fi văzut, că era lună.

— Vreun submarin ?

— Asta nu mai știm.

— N-a trecut nici un avion? Sau vreun elicopter?

— Am fi auzit motorul.

— Sau poate un balon ?

— S-ar putea, că nu face zgomot, zise sergentul.

— Dar face umbră, interveni caporalul. E prea mare să poaită trece nebăgat în seamă.

— Așa e ! N-a putut fi decât o farfurie zburătoare.

Înseamnă că fiarele risipite pe șosea proveneau de pe altă planetă. Le dădură la analiză și se constată că era oțel comun, de pe pămffint. Comunicatul : „în milenii foarte îndepărtate s-a întâmplat un fenomen din cele mai tulburătoare în istoria civilizațiilor. Două ipoteze se impun, din care e valabilă sau prima, sau a doua, dar mai sigur sânt valabile amândouă. La o dată încă nestabilită, o parte din oameni au migrat spre alte planete, unde au întemeiat o nouă societate, prosperă și avansată, dovadă că au avut mijloace să se întoarcă. Rămâne de văzut dacă au rămas pe pământ, și unde sânt în clipa de față, sau dacă nu s-au întors pe planeta lor, după o noapte ; nu se impune ideea spionajului interspațial ; în acest caz ar fi evitat să laise urme. Ne referim la obiectele de oțel, care fac dovada ipotezei noastre… Este tot atât de posibil nu ca pământenii să fi migrat cândva, lipsindu-le mijloacele la vremea aceea, ci ființe de pe altă planetă să fi ajuns pe pământ, de unde să fi luat oțelul, fie cu anasâna, fie ca dar din partea localnicilor. Fapt sigur este că oțelul acesta, provenit de pe pământ, a făcut o călătorie lungă în cosmos, ajungând poate în altă galaxie decât a noastră, iar acum ne-a fost restituit, în scopuri încă necunoscute, sperăm că pașnice. Excludem presupunerea că ar putea fi vorba de o provocare și sfătuim populația să nu intre în panică… Dar cum spuneam, s-ar putea ca amândouă ipotezele să fie întemeiate, și anume, când o parte a omenirii emigra dintr-o emisferă, luând cu ea oțelul, emisfera cealaltă primea vizita ființelor de pe altă planetă ; enigma persistă și astăzi deoarece nu au știut unii de alții“.

Cu tot tonul calm și ferm al comunicatului, lumea începea să fie tot mai neliniștită, în afară de acei gură-cască pe care nu-i interesează nimic din câte se întâmplă și câte se află. Incidentul de pe șosea, unit cu perturbațiile atmosferice, din ce în ce mai accentuate, făceau pe mulți să prevadă dezastre cosmice, sfârșitul civilizației, poaite sfârșitul omenirii și chiar al Universului.

Dar, în definitiv, de unde proveneau perturbațiile ? La dafta aceea se învârteau mulți sateliți în jurul pământului și nici unul nu făcea pagubă. Printre ei treceau emanații vijelioase, provenite de la capsula Hangiului, și se materializau, ca niște fire lungi de staniol, putând chiar să fie fotografiate. Ele se înmulțeau, impletind ân spațiul cosmic o urzeală care în curând avea să fie impenetrabilă. Originea ei nu putuseră s-o găsească laboratoarele spațiale, tot datorită pertiurbațiilor, și iarăși se vorbea, tot mai mult și cu mai multă crezare, despre o invazie apropiată, pornită din Venus, din Marte, poate chiar din Saturn și Uranus.

Nu-i de mirare că emanația misterioasă nu-și găsea explicația, atâta timp cât nu avea o origine materială ; părerea noastră, a mea și a lui Baltazar, pe care până la urmă o adoptase și Erick, fiind peste putință să crezi în alta, era că emanațiile nu reprezentau decât valuri de furie. Ele străbăteau pereții capsulei și, întâlnind temperaturi scăzute, se închegau, prefăcindu-se în fire metalice ; încetul cu încetul acestea aveau să umple tot spațiul, să întrerupă orice zbor și orice comunicare între aștri, până ar fi înăbușit soarele și ar fi prefăcut pământii într-o planetă moartă, de gheață.

Trecuseră șapte luni de când capsula rătăcea bezmetică, pe o orbită capricioasă. Era foarte greu să fie urmărită, fiindcă traiectoria se schimba de la o zi la alta, probabil influențată de umoarea echipajului.

Eram în ziua când trebuia să se ia hotărârea finală. Consiliul îi dăduse lui Erick mână liberă, pentru orice investiții, oricât de importante, dar, cum era de așteptat, ca om de știință, el nu se hazarda, ci vroia ca fiecare cheltuială să fie justificată, să nu rămână putință nici de risc, nici de pagubă.

Aș fi vrut să-l întreb, dar era mai bine să tac din gură : „Ce te-ai fi făcut, dacă pe vremea anilor noștri de învățătură, mama ta ți-ar fi cerut socoteală de banii pe oare îi investeai în artificii, în loc să-ți cumperi caiete de școală ?“

În primul consiliu, propusesem, ceea ce n-am dezvăluit cititorului, să se recurgă la soluția cea mai simplă, pe oare o socoteam rapidă și radicală : o

rachetă să fie dirijată în spațiu, să intercepteze capsula și s-o pulverizeze în aer, împreună cu ocupanții.

— Nu se poate să condamnăm la moarte doi oameni, mi-a obiectat Erick, și să-i executăm, fără judecată. Lumea ne-ar dezaproba, iar noi am ră- mâne cu conștiința încărcată, toată viața,

Obiecțiunea lui Baltazar fusese alta ; pe vremea aceea el înclina să creadă, câteodată, că ocupanții capsulei nu erau oameni, ci duhuri necurate. Nu se gândea deci că am face o crimă ; se temea de ineficacitatea măsurii propuse de mine.

— Zadarnic am pulveriza capsula ; ei ar rămâne teferi și ar zbura mai departe. Trebuie să-i aducem pe pământ; aici poate am găsi mijlocul să le anihilăm forța. Poate să-i închidem într-un glob de sticlă și să-i ținem sub pază.

Erick n-avea nici o îndoială că erau oameni ca toți oamenii, dar ideea cu închiderea lor într-un glob de sticlă i se părea admirabilă.

— Așa ne-am putea scoate și cheltuielile. I-am pune la expoziție cu taxa de intrare de două ori cât la teatru. Sânt sigur că ar veni să-i vadă toată lumea. Mai târziu am face un turneu cu ei, pe celelalte continente. Și poate că într-o zi i-am expune chiar în lumi mai îndepărtate. Nu strică să ai o sursă de valută, mai ales că nu se știe cum va fi schimbul bancar între planete.

Deși rațiunile lor erau diferite, ei alcătuiau majoritatea și nu mă puteam opune. Am rămas cu o strângere de inimă, cu o presimțire proastă, care s-a adeverit spre marea mea tristețe, prilejuindu-mi zile de doliu și lacrimi.

Iar acum după ce trecuseră luni și întregisem toate golurile câte erau atunci în planurile noastre, ne aflam la ultimul consiliu, a doua zi după ce luasem consimțământul Hangiței și pe la ora când apărea comunicatul cu privire la obiectele de oțel trecute prin altă planetă.

— Un singur amănunt v-a scăpat ! zise Erick deodată, cu o figură rece și circumspectă. Cu ce s-au hrănit aceste șapte luni de când ,se învârtesc pe orbită ?

Mi-a venit sângele în obraz, și greu m-am stăpî- nit să salvez politețea.

— Asta te interesează, după ce am dezlegat enigme de o mie de ori mai mari ? E oare posibil să ne faci șicane pentru un amănunt rămas fără lămurire ? Ce mâncau ?… Apoi atunci trebuie să ne întrebăm și ce beau ! Și ice respirau ! Poftim : mâncau plăcinte, beau vin cu sifon și respirau oxigen,

ca toate viețuitoarele ! De unde toate acestea ? Ei, asta-i! Crezi că mi-ar fi fost greu să spun ? Bunăoară că recuperau aerul expirat și-l regenerau cu o substanță din care aveau rezerve pentru zece ani. Sau pentru o sută ! Ce-ți pasă ? Și că la fel recuperau și celelalte ? Nici n-ar putea să existe altă soluție ! Socotești că era nevoie să fie savanți ? Pe naiba ! Aparatele le îndrumau fiecare mișcare și le dădeau totul de-a gata. Nu era nevoie să se priceapă nici cât o ajutoare de bucătăreasă.

— Bine ! conveni Erick, dându-iși seama că o nimerise ca Ieremia cu oiștea în gard. În trei zile capsula și tunelul de trecere vor fi instalate, combustibilul va fi transportat. Ne luăm sarcina să ghidăm nava, să conducem joncțiunea și întoarcerea pe pământ, dar de lansare trebuie să vă ocupați voi, în așa fel ca să nu treziți bănuiala Brutarului. Vom lua în primire racheta când se înalță la o sută de metri; din dipa aceea misiunea voastră e terminată.

Se înșela, din nefericire. Ceva nu fusese prevăzut, cu toată puzderia computerelor. Misiunea noastră avea să continue până la ultima consecință a faptelor, spre a sfârși tragic.

32

TOATE ERAU PREGĂTITE ; greutatea rămăsese transportul. Comandantul vaporului dormea ca și rândul trecut; ai fi zis că de atunci dormea neîntrerupt. Nu se miră să ne vadă cu atâta încărcătură, decât că trecu în condică tonajul și mă puse să iscălesc, descifrabil. Mai greu fu cu echipa de la Bază, care nu contenea să ise minuneze. În alcătuirea ei initra și un inginer care zburase de trei ori în cosmos ; m-aș fi așteptat oa măcar el, fiindcă văzuse atâtea, să-i tempereze pe ceilalți. De unde ! O ținea tot în exclamații :

— Cum e cu putință să fie două mări, una sub alta ?

— Stai să vezi că este încă una, mai mare, și tocmai la trei mii de metri sub a doua !

— Dar cum se leagă între ele ?

— Prin ecluze ! E la mintea cocoșului !

El se crucea într-una.

— S-ar puitea orice ! De nimic nu m-ar prinde mirarea !

Nu mai spun oît îi uimea vaporul, cu pilă atomică, și echipajul, care dormea ca și comandantul, și nu se trezea decât dacă trăgeai de fluier.

Barem când veni bucătarul cu găina friptă, îl apucă amețeala. De data aceasta, fiindcă eram mulți, bucătarul aduse o găină aitât de mare, că abia o cărau patru oameni.

— E struț ! exclamă cosmonautul.

— Nu, găină ! răspunse bucătarul.

— Poate curcan ! Asemenea găină nu se află pe lume !

— Gustați-o, și spuneți pe urmă !

Am gusitat cu toții; era găină, ce să faci șioane !?

— Dar de unde, omule, o găină atât de mare ?

Bucătarul ridică din umeri, iar eu mi-am lămurit

omul, stăpânindu-mă din greu să nu-mi ies din fire, căci doar nu venisem aici să ne minunăm lingă o găină :

— După ce-ai văzut atâtea, te-ai mira să fie o găină adusă din altă lume, unde trăiesc oameni cât catargele vaporului ? (Nu vaporul nostru, acela nu avea catarge.) Pentru asemenea oameni, o găină de-a noastră n-ajunge nici pe o măsea ! Dă-ți și dumneata socoteala !

Pe când vaporul, cu toată încărcătura, se dezlipea de chei, Baltazar se apropie de mine și-mi spuse în taină :

—- Fata Boiangiului e aici ! Am văzut-o pe geamul cabinei.

—- Știam dinainte !

— Nu crezi că ne spionează ? Ar putea să ne trădeze.

— Nici nu-i trece prin gând, și nici n-ar mai avea timp.

Nu mă temeam nici de oamenii de la Bază, că ar fi printre ei vreo iscoadă, sau vreunul căruia îi plăcea să trăncănească ; primul n-ar fi avut când să dea de veste, al doilea zadarnic ar fi bătut toba.

Acestea se întâmplau în ajunul zilei alese. Până să ne sfârșim treaba, cădea întunericul. Unde să te duci cu vorbele, cui să i le mai spui într-o noapte ?

Îmi era însă necaz că fusesem nevoiți să dezvăluim secretul craterului și-al mărilor suprapuse. Crezusem că au să rărnână numai ale noastre, și chiar plănuisem să mai întârzii aici și să-mi petrec vara, cu Baltazar și cu Aurelia, pe cea mai de jos plajă. Să ne facem un cort cu trei camere, fiecare colorată în alt fel, și toată marea să ne aparțină, cu nisipul, cu valurile închegate, cu scoicile și cu crabii. Seara am fi mers cu barca, până departe, și poate odată am fi descoperit o insulă, și-n mijlocul ei o prăpastie, iar jos, încă o mare, a patra.

— Sau al treilea pol al pământului ! spunea Baltazar, care nu renunțase să-l caute, numai că n-avea timp deocamdată. Simt că e pe undeva pe aproape.

E adevărat că busola lui se rotea cu violență, supramagmetizată. Dar la fel de adevărat este că busola mea rămânea liniștită, arătându-mi nordul atât de constant și interminabil că te apuca plictiseala. Ciudățenia devenea astfel mai mare și mai inexplicabilă.

— Există un pol numai al lui ! socotea Aurelia.

S-ar fi putut să aibă dreptate, și mi se părea uimitor și de mii de ori minunat ca pe un pământ cu atât de mulți oameni să ai un pol al tău, iar tuturor celorlalți să le rămână numai două !

- Nu-i adevărat ! spunea Baltazar. Fiecare poate găsi un al treilea pol, care să fie numai al lui !

S-ar fi putuit să aibă și el dreptate, dar atunci eu cum nu-l găsisem pe-al meu niciodată ?

— Oho ! De câte ori vei fi treicilt pe lingă el ! De câte ori îl vei fi găsit !

— Dacă-i așa, cum de nu-l am astăzi ?

— L-ai părăsit, fiindcă polul se uzează, și trebuie să cauți mereu altul.

Aceasta era părerea lui Baltazar. Aurelia credea altfel :

— Nu se uzează ; cum o să se uzeze un pol al pământului, oînd e făcut numai din platină ? Dar e prea greu, nu poți să-l porți tot timpul cu tine ; te frânge. Și dacă-l lași jos o clipă, ți-l ia altcineva. Apujcă-te pe urmă de-l caută !

Îmi era necaz că în lumea aceasta descoperită de noi, și încă neexplorată, intraseră oameni străini. Primejdia era nu să ne trădeze, ci să năvălească peste noi, cu neveste grase și mânicăcioase, cu mătuși gălăgioase, cu soacre cicălitoare și acre, cu unchi care tot timpul dau sfaturi, dar nu știu cine a făcut acul — ce să spun mai departe ? — cu copii smiorcăiți, repetenți, cu negi pe mână și cu pistrui pe față.

— Nu te terne ! mă îmbărbătă Baltazar, căruia îi împărtășisem în șoaptă temerile acestea. Cei de oare spui sânt prea puțini. Lumea e mai degrabă frumoasă.

— Imi pare rău, dar pentru mine sânt urâți toți care imi iau bucata de plajă !

— N-ai decât să-ți cauți polul pământului la care ai dreptul, și atunci n-o să-ți mai pese de nimeni, interveni Aurelia. Pe doi metri pătrați unde iți

întinzi cearceaful, ai jumătate de emisferă. Trebuie să te mulțumești cu atât ! Amândouă emisferele nu se poate !

N-a fost timp să mergem prin toate locurile pe unde fusesem odată, nici să vizităm orașul. Am văzut doar, în treacăt, că brățara era în vitrină, așa cum o lăsasem.

— La întoarcere pot s-o iau ? mă întrebă Aurelia.

— Nu. Peste două zile. Așteaptă să terminăm mai întâi treaba !

Am debarcat cisternele, și au pornit înainte, călăuzite de Baltazar, care ședea în cabina șoferului. Acesta era un flăcău roșcovan și voios și cânta tot timpul cât îl ținea gura, de întrecea huruitul motorului. Purta o salopetă galbenă, foarte curată, cu o monogramă pe buzunarul de deasupra inimii. Intr-o vază mică, prinsă cu un ineluș pe tabloul de bord, avea o floare de culoarea salopetei, alături se vedea fotografia unei fete în trening. Pe banchetă, lângă el, era o chitară electrică, legată la acumulatorul mașinii. Baltazar o luă, îi încercă strunele, pe urmă, după ce găsi tonul, începu să acompanieze cântecul șoferului. Printr-un difuzor aflat deasupra cabinei, lângă triunghiul galben al vehiculelor cu remorcă sau care depășesc lungimea obișnuită, muzica se ducea în lungul galeriei, se lovea de pereți, amplificându-se și, după ce făcea un vântej, o lua în sus pe puț, de unde vânjtul o purta la malul mării. Căci era și aici o ciudățenie : puțul capta vorba de sus și-o aducea în jos, cum constatasem ascultând cu atâta claritate convorbirea Brutarului cu Hangița. Dar oînitarea o capta și-o ducea invers. Jandarmii care se aflau în patrulare, tocmai desfundau carburatorul motocicletei, în mijlocul drumului. Să fi mers motorul, n-ar fi auzit nimic, dar așa, caporalul ciuli urechile.

— Ia ascultă ! Ce-o fi ?

Sergentul nu auzea bine.

— Ce ți se năzări ?

— E o cântare cum n-am auziit niciodată. Parcă duce o vrajă prin aer. Domnule sergent, nu simți amețeală ?

— Acum aud și eu ceva, spuise sergentul, cu mâna la ureche. Termină repede și să mergem. Mi-e teamă că sânt sirenele.

Porniră îndată ce reparația, făcută cam în grabă, fu gata. După vreun kilometru, carburatorul începu să tușească. Opriră.

— Nu se poate ! zise deodată caporalul, pe aînd scotea șurubelnița. Domnule sergent, după dte știu eu, sirenele nu trăiesc pe pământ !

— Absolut ! Numai în apă.

—- Ori, vraja venea din partea uscatului !

— Ei, asta-i ! Știi că ai dreptate ! ? Hai fuga !

Când ajunseră, cântarea nu se terminase. Opriră în marginea șoselei și traseră cu urechea.

— Sânt ielele ! socoti sergentul.

—- Nu se vede nici una.

—- Stau ascunse după colină.

Caporalul își clătină capul și făcu ochii cât cepele.

— Dar colina asta de unde-a răsărit, că n-o știu ?

—- Oho, să fii sănătos ! Nu m-am jucat eu pe-aici

când eram copil ? Mă dădeam iama cu sania !

—- Nu-i posibil ! spuse Aurelia, căreia îi relatam întâmplările. Pe-aici nu ninge niciodată, altfel n-ar trăi cantușii.

— Ai dreptate… Sergentul vorbea anapoda.

— Dar ce s-ar fi întâmplat dacă se duceau să vadă ielele ? Descopereau puțul și încurcau toată treaba.

— Nu te teme ! I-aș fi împiedicat, într-un fel sau în altul.

— Mai bine îl opreai pe șofer să cânte !

— Era tânăr și n-avea altă distracție; fata în trening nu era iubita lui, nici nu știa cine este ; tăiase fotografia dintr-o revistă ilustrată.

— Parcă avea și o minge de fotbal !

— Da, aluneca pe podeaua cabinei, se încurca în picioarele Iul Baltazar.

Acesta lăsă chitara și-l întrebă pe șofer :

— Nu te-a atacat nimeni noaptea ?

— O singură dată.

— De ce porți monograma tocmai pe inimă ? E o țintă prea bună !

Șoferul se bătu cu pumnul în piept; sub salopetă avea armură.

— Așa mai înțeleg ! conveni Baltazar.

— Să nu crezi!… Intr-o noapte, acum mai bine de un an, mergeam pe autostradă, prin tunelul betonat de lângă țărmul mării. Duceam douăzeci de tone de congaz. Îți dai seama ? Un singur glonț ricoșat în armură, o singură scânteie, și m-aș fi dus în aer, cu tunel cu tot. Într-o firidă mă pândeau doi, cu pistolul mitralieră îndreptat în parbriz. M-am făcut că nu-i văd și am început să cânt.

— Dar n-au tras ?

— Nu știu ce să spun. Când am ajuns acasă și m-am dezbrăcat, armura era găurită la mijloc și-am găsit în piept o săgeată.

Baltazar îl privi uimit. Să fi fost un fricos ar fi ooborât să-i aștepte pe ceilalți.

— O săgeată ?!

— Da, e aici, nu pot s-o scot. Era o femeie, înțelegi ? Ce-am putut să văd ? Numai ochii! Nici n-aș recunoaște-o dacă aș întâini-o din nou. Ba nu, aș simți-o. Și m-a săgetat, asta e ! Ochii ei au trecut prin armura de bronz.

— Dacă am înțeles bine, era într-o firidă prin care se vedea marea.

— Da.

— Nu putea fi decât Loreley. Am bănuit mai demult că a fost pe aici. Dar ai s-o regăsești, pe Rin. Să te faci marinar, cârmaci, și să treci pe sub stânca ei.

Cu aceste ultime cuvinte ajunseră și dădură drumul combustibilului să curgă pe guiia rampei de lansare, prelungirea puțului de lângă a patra colină. Sosiră pe rând și celelalte cisterne, cu toatele-cinci. Veneam ultimul, cu o platformă dublă, cu macarale, pe oare se aflau instalate capsula și tunelul de legătură. A fost o glumă să le instalăm în puțul ghintuit. Specialiștii mai aveau de făcut legaturile, de amorsat încărcătura, și pe urmă nu mai rămânea decât de apăsat o pârghie la momentul ho- tărât.. Rolul acesta revenea Hangiței, nu se putea altfel; Brutarul s-ar fi speriat die un necunoscut.

Pe când făceam drumul înapoi, spre vapor, mi-am amintit obiecțiunile lui Erick, eu .privire la operația pe care tocmai o sfârșisem.

— Toate le înțeleg, spunea el, dacă ai un vapor la îndemână, dotat cu macarale puternice.

— De câte treizeci de tone !

Le examinasem rândul trecut, din simplă curiozitate, cum fac totdeauna, dar uite că, măcar o dată, curiozitatea se dovedise folositoare, după ce de atî- tea ori îmi adusese numai întârziere.

— Bine, dar cum ai să cobori cu cisternele în Crater ?

Și când te gândești că omul acesta deschisese drumul în cosmos ! Dar oare, când trimiți o rachetă în jurul pământului și nădăjduiești să trimiți alta în cer, te mai întrebi cum are să coboare un convoi de cisterne de câte două vagoane pe o potecă abruptă și nici de un metru lățime ?

Trecând prin oraș am privit încă o dată brățara din vitrină.

— Peste două zile are să fie a ta! i-am spus Aureliei, repetându-i făgăduiala.

33

A DOUA ZI DIS-DE-DIMINEAȚĂ, Hangița, care nu dormise toate trei nopțile, de oînd făcusem pactul, bătea în ușa Brutăriei. Brutarul, crezând că sânt jandarmii, fiindcă era ziua oînd aveau obiceiul să-și facă drum pe acolo, ca să-și repare cizmele și să ia câte două pâini, fără plată, deschise, cu un pantof în mână. Se prefăcea că tocmai lucra la el, să-i pună pingea nouă. Perechea era de mult gata, dar dacă jandarmii l-ar fi întrebat ai cui sânt, n-ar fi știut ce să spună, decât că o cucoană necunoscută îi lăsase într-o seară, și nu se mai întorsese.

— Bună ziua, vecine ! zise Hangița.

— Bună ziua, vecină ! răspunse Brutarul.

Salutul acesta se schimbase în ușă, ca să-l poată auzi orice iscoadă s-ar fi aflat prin preajmă. Îndată ce intrară, și după ce aruncă o privire bănuitoare în jur, Brutarul schimbă glasul :

— Ce veste ?

— Apăi, răspunse Hangița, a venit ziua. Primii poruncă pentru dumneata, să mergi acolo.

— Dar pe ce cale ? hâigui Brutarul, făcându-se galben.

— Cum a fost înțelegerea. Îți trimiseră o capsulă nouă-nouță, chiar astă-noapte. Toate sânt pregătite și te așteaptă.

— De unde să fi luat capsula și cum de a venit singură ?

— Ce mai întrebi de pomană ? ! Știi că nu-i nimic pe lume, și mai departe, ca el să nu poată !

— D-apoi o să-mi fie urât să plec singur…

— Te codești ! De ce nu i-ai spus de la început, când făcurăți planul, și rămase hotărât ca, în ziua când va veni poruncă și vei avea mijloace, să pleci în cer, cu ce-o mai fi de dus ?

— Numai că una-i să te duci în cer, și alta-i să bâjbâi pe întuneric, ca să-i cauți la jumătatea drumului…

— De ce-i fi vorbind atât ? Au nu ști că nu ți-e în putință să treci peste cuvântul lui ? Când erai sărac și flămând ți-a convenit să te chivernisești din nimic ! Ține-ți legământul, că altă scăpare nu-i !

Brutarul căzu în genunchi.

— Vecină dragă, până azi n-am îndrăznit să-ți mărturisesc că de mult m-ai scos din minți. Nu dorm noaptea, nu mănânc ziua, mă gândesc la dumneata necontenit. Hai să fugim în lume și-o să fim fericiți.

— Mă duci într-o insulă ?

Hangița îl luă de mână și-l trase în colțul odăii, după moara de pâine, unde era o oglindă.

— Vecine, îi zise până să ajungă acolo, și pe când el, neînțelegând-o ce urmărește, și simțindu-i doar mâna peste a lui, credea că-i înmuiase inima și nu-i rămânea decât a face restul, a lua bilete pentru vapor, a comanda verighete și vin pentru nuntă. Vecine, nu te-oi ține de rău că îți calci cuvântul cu atâta ușurință ; mi l-am călcat și eu, de multe ori, numai fiindcă nu am fost fericită. Nu spun că între noi doi oi fi eu cea mai bună, și dumneata cel mai rău. S-ar putea, în această privință, să ne potrivim și să fim perechea cea mai izbutită de pe pământ. Dar, vecine dragă, necazul este că nu ne potrivim la chip !

Obrazul Hangiței se arătă în oglindă și — de ce aș ocoli să spun ? — odaia se lumină de parcă afară ar mai fi răsărit un soare, de la apus, înmulțindu-și razele cu ale celui dinspre răsărit. Deși istovită după multe nopți nedormite, nepieptănată și nedichisită, tot ce era al ei răsMngea în oglindă strălucirea proaspătă a fructelor pârguite, abia luate din pom, pline de culoare, de arome și sucuri. Își mușcă buzele, însângerându-le cu dinții, și atunci gura se prefăcu într-o flacără, de care nu te-ai fi putut apropia, decât să fi avut virtuțile tuturor voinicilor câți au colindat pământul să învingă pe zmei și pe căpcăuni. Își flutură genele, lungi și negre ca o noapte de veghe, și oglinda se clătină în cui, gata să cadă sub atâta greutate. Iar când își scoase basmaua și părul se aprinse în lumina celor două răsărituri, în jurul frunții ei, pe tâmple, peste urechi și-n lungul obrazului se născu o aureolă ca a sfinților, având pe ea și nestemate, iair afară pancă se mai ivi un soare, nu se putea ști de unde, poate dinspre al treilea pol al pământului.

— Vino, vecine, și te uită !

Zâmbea, și dinții ar mai fi făcut să răsară un soare, dacă trei n-ar fi fost destul.

Chipul Brutarului se ivi lângă al ei, în cadrul oglinzii, și atunci se văzu ce întuneric ar fi pogo- rât în odaie, dacă lipseau al doilea și al treilea soare. Nu s-a spus niciodată pe larg cât era Brutarul de hâd. El luase în ochi toată gheața morților pe care îi îngropase, iar pe chip purta rânjetul oelor cărora le răscolise mormântul noaptea, să-i prade. Peste acestea, în ochiul drept avea albeață, iar în cel stâng gălbeneață, de aceea purtase ochelari de soare toată viața. Părul, oa un ghem din pânze de păianjeni, era plin de muște moarte, de gândaci și de gâze, dintre care unele se mai zbă- teau să scape.

Erau în părul lui și furnici cu aripi, și țânțari, și cărăbuși, și păianjeni. Din urechea stângă îi creștea un vrej, și de el atârna un dovleac ; în dreapta își avea cuibul o coropișniță, iar în nas trăia o colonie dublă de șvabi, unii în nara dreaptă, alții în stânga, și câteodată se încăierau. Din câți dinți avusese în gură la naștere, îi mai rămăsese un colț în față, un dinte lat, găunos și galben, care se clătina, plin într-una de sânge vânăt.

— Mai ai ceva de spus ? întrebă Hangița.

Brutarul scoase pe furiș, din carâmbul cizmei, cuțitul de cizmărie.

— Da ! zise, țintindu-i inima. Cine a făcut lumea și cum a împărțit bogățiile ?

Înlemni, pe când tocmai ridicase cuțitul mai sus de umeri. Hangița îl privea calmă, cu un zâmbet de ironie. O izbitură în ușă făcuse să vuiască odaia.

— Cine o fi ? bâigui Brutarul.

— Du-te și deschide !

Se supuse. Pe ușă se năpusti pisica ; era a treia zi — se trezise, nu-și găsise stăpâna, îi luase urma, fugise pe câmp, prinsese un șoarece, dăduse s-o în- hațe un vultur. Dacă-l văzu pe Brutar rătăcit și cu cuțitul în mână, îl stupi furioasă, se duse la stă- până-sa, mieună, fluturindu-și ooada înfoiată, îi sări pe umăr și începu să toarcă.

Brutarul lăsă cuțitul.

— Și când are să fie plecarea ?

— Astăzi, la miezul zilei.

— E nevoie de ceva merinde ?

— Poate să iei o pâine proaspătă. De rest n-avea grijă.

— Bine ! zise el.

Și se apucă să frământe pâinea, ia repezeală.

34

ERICK FUSESE DE PĂRERE să provoace o falsă lansare la Bază, ca să disimuleze lansarea adevărată, cum făcuse la timpul știut Hangiul, cu mintea lui dedată la rele.

— Nu-i nevoie, i-am spus. Scutește o cheltuială zadarnică. Surpriza are să fie atât de mare, că nimeni n-o să înțeleagă ce se întâmplă, sau o să creadă că-i halucinație. Și-apoi, chiar dacă s-ar stâmi bănuieli, acum nu mai au nici o importanță. De ce să mai păstrăm secretul ? O dată cu capturarea

capsulei (înadins n-am spus „recuperarea") tot va trebui să dezvăluim publicului întâmplările !

— Te așteaptă gloria ! spise el, cu o invidie pe care nu și-o putea ascunde.

Oare nu-i ajungea gloria lui, neegalată niciodată de oameni, nici de sfinți, nici de profeți, ca să nu mai amintesc vedetele filmelor ? ! De unde să știe că nu doream altceva decât să stau o vară pe malul mării mele de sub marea cealaltă, și că îmi sacrificasem până și această răsplată construită de mine, fără nici un ajutor de la alții și fără să păgubes-c pe nimeni ; spațiul meu se afla pe verticala spațiului stăpânit de oameni, deci nu le știrbeam suprafața, ci doar adândmea necăutată.

— Cel puțin, stărui Erick, să alegem miezul nopții. Buimaci de somn, oamenii au să creadă că tună.

— Îți faci griji de prisos. Crede-mă !

Rămase hotărât ora douăsprezece ziua. Pe la unsprezece, Hangița reveni să-l ia pe Brutar. Pândeam de după un dâmb. Pisica o urma, cu ochii după șoareci și nevăstuici. Când ajunse în dreptul meu, se opri. Ne răspândisem în trei puncte ale drumului, eu, Baltazar și Aurelia, ca să-i sărim în ajutor dacă Brutarul ar fi avut vreo bănuială sau i-ar fi venit cine știe ce gând.

Pisica se apropie de mine cu prietenie și cu complicitate, trăgând cu coada ochiului, să n-o viadă stăpâna. Iar când fu aproape, începu să mi se frece de haine, torcând și alintându-se, dezgustător de lingușitoare, cu botul pe la buzunarul unde ținusem rândul trecut sticluța cu marihuana. Dar nu mai aveam nici o picătură, aruncasem sticluța în mijlocul șoselei, poate o găseau jandarmii și intrau la o bănuială.

M-am luptat mult să scap de lingușelile mâței, nu se mai dezlipea de mine, și când înțelese că zadarnic aștepta balsamul, începu să miaune isteric, pe urmă stupi și o luă la goană după stăpână-sa, dar se ducea de-a latul, că poate nu-și dădea seama unde îi era coada și unde capul.

Toate merseră bine și de data aceasta ; Brutarul trecu prin fața mea, îl vedeam de la zece pași, în vreme ce el nu putea nici măcar să mă bănuiască. Se dichisise puțin, se pieptănase, rupsese vrejul dovleacului, lepădase coropișnița din ureche, își su- flase nasul, cu tot cu șvabii. Avea cu el o desagă, și în loc de pantaloni, tot izmenele vopsite în negru.

— Ce-ai luait acolo în afară de pâine ? îl întrebă Hangița, observând că povara era jam mare.

— Păi am mai luat câte ceva de-ale gurii. Așa-i omul când pleacă la drum.

Coborâră pe frânghie. (Pe Hangiță o trase Baltazar, mai târziu.) Jos, Brutarul își îmbrăcă haina de zbor, cizmele, își mai suflă o dată nasul, apoi își puse casca.

— Dar oare am să știu ce să fac, cucoană dragă ?

— Să n-ai nici o grijă. Au să te conducă ei tot timpul, că doar sântem înțeleși și te așteaptă.

— Ce să le spun ?

— Să vină sănătoși ; le pregătesc plăcinte.

Era ora douăsprezece fără cinci minute. Hangița închise hubloul capsulei, intră în galerie și se așeză în fața declanșatorului, cu ochii pe televizor, cu casca la ureche. Acul ceasornicului intrase în ultimul minut și sărea din secundă în secundă, către cifra zero.

*

Cât duraseră toate acestea, avusesem timp să ajung la Bază, cu un elicopter care mă luase de pe Oâmp, și acum mă aflam în fața pupitrului de comandă, cu limonadă rece în dreapta, cu wisky sub scaun, cu termosul plin cu bucățele de gheață în stânga; mă lăfăiam după atâta alergătură și cazna, iar în față, pe ecran, vedeam până și picăturile de sudoare cum curgeau pe obrazul Brutarului. Se înțelege că îi era cald sub cască. Îmi părea rău că nu-i luasem și pe prietenii mei cu mine, dar era nevoie să rămână afară, să supravegheze împrejurimile. Și-apoi, spre revolta mea ascunsă, mă tem că Erick nu i-ar fi primit; regulamentele erau categorice. În ce mă privește, ceruse pentru mine aprobarea consiliului și o obținuse după multă deliberare și după ce fel de fel de oameni îmi luaseră nenumărate interogatorii. Nimeni nu se gân- dea că, fără noi trei, zborurile în cosmosul haotic, răvășit de capsula Hangiului, ar fi fost compromise multă vreme, dacă nu cumva pentru totdeauna.

Sala de control a zborului era un amfiteatru semicircular, cu șaptesprezece rânduri de pupitre etajate, luminată de o cupolă de sticlă, prin care se vedea cerul, gol și fără importanță. Atenția tuturor era îndreptată spre aparate. Se aflau aoolo o sută nouăzeci și cinci de oameni, și fiecare avea un rol, nici unul n-ar fi putut să lipsească. Alături, într-o încăpere oarbă și capitonată, unde nu pătrundea nici o rază de lumină și nici un zgomot, se odihneau alți o sută nouăzeci și cinci de oameni, așteptând să intre în a doua tură. Fire electrice trecute prin dușumele îi legau pe unii de alții, și aparate

speciale transmiteau celor dintâi starea de odihnă a celorlalți, iar celor de-iai doilea starea de oboseală a primilor. Dispozitive ingenioase și aproape diabolice făceau ca în cazul unui accident organic, de orice natură, la inimă, plămâni, rinichi, ficat, creier, auz, văz, miros, suferit de oricare membru al echipei, funcția periclitată să fie suplinită, de la distanță, de înlocuitorul aflat în camera de odihnă. Iar după ce acesta își lua în primire postul la pupitrul de comandă, în locul lui venea, în camera de odihnă, un al treilea om, din altă rezervă de o sută nouăzeci și cinci de oameni, aflați într-o a treia cameră, unde însă erau rigori mai puține ; aici se putea face lectură, dar nu se îngăduiau decât cărți cu cowboy sau cu dansatoare ; se puteau bea alcooluri slabe, ceai și cafele, se juca biliard și rerny, bridge niciodată-într-un cuvânt, oamenii duceau viață de vilegiatură. Striat interzis era să se urmărească zborul și să se facă orice comentarii despre șansele de izbândă. Între timp, omul cu sănătatea periclitată era transportat la spitalul Bazei, pe o bandă rulantă, și în cursul drumului, selectoare electronice stabileau diagnosticul, indicau patul unde să fie depus bolnavul, prescriau tratamentul, regimul, durata spitalizării și făceau pronosticuri generale. Se înțelege că, date fiind instalațiile, nu era nevoie de infirmerie. Medicii, în număr redus, nu aveau decât să șteargă aparatele de praf și să le ungă o dată pe săptămână. Din când în când făceau câte o operație simplă, o apendicită, o hernie, deschideau câte un furuncul, numai ca să-și păstreze mâna, pentru cazul greu de prevăzut că într-o zi instrumentele ar putea să nu funcționeze. Cât despre operațiile mai complexe și mai delicate, la inimă sau la creier, se făceau numai pe cale electronică, fără greș și cu mare rapiditate.

Cei o sută nouăzeci și cinci de oameni aveau în față cadrane și ecrane, și fiecare urmărea un grup de funcțiuni ale instalațiilor, dar atenția lor se suprapunea parțial pe funcțiunile încredințate vecinilor, astfel încât controlul avea o dublă acoperire. Pe un ecran cât peretele din față, împărțit în șaisprezece careuri, apăreau simultan imagini din interiorul capsulei, din ambianța ei imediată și de pe traiectoria zborului. Alături, pe o diagramă fluorescentă, se citea pulsul și presiunea arterială a zburătorului, precum și celelalte date privind starea lui organică. În difuzoare sensibile i se auzeau respirația și bătăile inimii.

Pulsul Brutarului, în minutul dinaintea lansării, când am apucat să-mi iau locul în sală, ajunsese la o sută patruzeci și nouă, iar respirația se auzea ca a unui taur încolțit de pioadari în arenă.

Pe când acul ceasornicului se apropia de secunda zero, am văzut paloarea oamenilor din jurul meu crescând, în vireme ce mâinile aproape că le tremurau pe aparate, iar fruntea, cu vinele proeminente și încrucișate, părea gata să pornească. Emoția aceasta, nemicșorată și nealtemată, deși fiecare trecuse prin zeci de experiențe similare, mă tulbura până în fundul inimii. Mi-am dat seama astfel, cu o bucurie care m-a răsplătit de multe dezamăgiri trecute și viitoare, că inima omenească face parte din- tr-o eternitate pe care aparatele nici măcar n-o vor putea măsura vreodată, necum s-o anuleze sau s-o înlocuiască.

Am mai apucat să-l văd, la pupitrul central, cât o locomotivă de oale ferată, numai că albă și nichelată, pe Erick, autorul tuturor acestor vise materializate și, uitâad micile ciocniri dintre noi, am simțit pentru el o admirație care a făcut să-mi dea lacrimile. Mi-am amintit tinerețea noastră, și drumurile noastre în viață, și, pe lângă mâmdria de a-l fi avut coleg de bancă, m-a prins rușinea pentru anii mei irosiți în altfel de vise, care nu se pot materializa niciodată, când aș fi putut face o treabă mai serioasă. Asupra acestor gânduri, acul a înțepat liniuța numerotată la zero, și atunci ecranul s-a umplut de spumă albă. Înăuntrul capsulei, Brutarul răgea măgărește, se auzea limpede în difuzoare, și probabil că răgea groaznic, dacă sunetul trecea și prin cască.

Mă durea inima de atâta încordare și, dacă m-aș fi aflat cu un rol acolo, și aș fi avut un înlocuitor în camera capitonată, probabil firele de legătură l-ar fi alarmat, pregătindu-l să mă înlocuiască. În a cincisprezecea secundă, peste tot ce înregistrau aparatele, pereții începură să vibreze, prin cupola de sticlă se vedea aerul învârtejindu-se, se porniseră uragane care parcă vroiau să sfâșie cerul. În a șaisprezecea secundă, ajunse la urechile noastre detunătura, prelungă ca un pârâit de mitralieră, grea și parcă interminabilă. Pereții clădirii, care începeau să se clatine, înăbușeau vuietul, și totuși, prin beton și prin sticlă, vibrațiile făceau să ne zbârnâie timpanele.

Chipurile oamenilor din jur începeau să se destindă ; în ochii lui Erick se citea liniștea și satisfacția ; fără să interpretez diagramele, mi-am dat seama că lansarea izbutise ; mai rămâneau trei momente critice : joncțiunea celor două nave, ieșirea de pe orbita pământului și intrarea în atmosferă.

Până la primul moment urmând să treacă treizeci și șase de ore, și neprevăzându-se nici o dificultate, am socotit inutil să urmăresc zborul în faza lui cea mai monotonă. Înainte de a mă ridica și a ieși fără zgomot, am mai privit o dată ecranul care reda interiorul capsulei, un prim plan prins cu

preciziune geometrică ; dacă ai fi tras diagonalele cinescopului, ele s-ar fi întretăiat exact între ochii Brutarului.

Când vaca mănâncă luoernă iar pe urmă bea apă, se umflă până ce-i plesnește burta, dacă nu se găsește un om pe aproape, s-o încingă tare cu betele. Am văzut o dată asemenea scenă și mi-au rămas în amintire ochii bietei dobitoace înainte de agonie. Ei nu exprimau nici panică, nici suferință, ci numai nedumerire, și, cu toată tristețea întâmplării, privirea aceea mi-a dat putința să-mi fac în minte imaginea stupefacției, pe care nu izbutisem s-o concretizez mai înainte. Era atât de stupefiată fizionomia Brutarului în clipa când l-am privit ultima oară, încât semăna cu o vacă gata să crape. Dar respirația i se liniștise și inima bătea bine. I-am făcut lui Erick un semn de prietenie și am ieșit pe ușa care mi s-a deschis singură înainte.

35

ÎN ORAȘ detunătura trecuse aproape neobservată. Cei oare se aflau pe stradă și simțiseră vibrația aerului în propriile lor timpane maltratate puneau fenomenul pe seama „bang“-ului transmis de un avion supersonic, de la înălțimi unde nu l-ar fi putut vedea nimeni. Jandarmii, în schimb, din întâmplaire se aflau pe aproape ; erau în patrulare și trecuseră de colina a patra, când suflul îi prinse din spate și împinse motocicleta până la frontieră, unde abia izbutiră să frâneze. Când priviră în urmă, racheta se pierduse pe cer, iar pe pământ nu mai rămăsese decât o urmă destrămată de fum, ca o ceață.

— Ce-o fi fost asta ? întrebă sergentul.

— Parcă a tunat ! răspunse caporalul.

— De unde să tune ? Nu vezi că-i senin ?

Merseră să vadă. Până să ajungă, Baltazar o scoase pe Hangiță din puț, avu timp să strângă și frânghia și se ascunseră fuga într-o văiogă, la o sută de pași, fiindcă se auzea motorul motocicletei. În acel adăpost aștepta și Aurelia ; era locul de unde urmăriseră lansarea, imprudent de aproape ; spre compensație, văzuseră mai bine decât putea să arate televizorul clipa când racheta ieșise din pământ, înconjurată de flăcări, destul de lent la început ca să distingă până și vibrația oțelului. Spectacolul merita orice risc, dar, după propria lor mărturisire,n-ar mai fi făcut la fel a doua oară. De la distanța aceea li se păruse că pământul se rupe în două, îl simțeau trosnind, cu sunetul pe oare îl face cuțitul în pepene, dar bineînțeles nu la aceeași scară,

și nu le era de alta, decât că despicătura s-ar fi putut să treacă printre ei, făcându-i să rămână pe emisfere diferite, să nu se mai regăsească. Se apucaseră strâns în brațe și înfruntaseră zmucitura, cu gândul că mai bine să moară împreună decât să se despartă. Trecuseră peste ei și tunetul, și flacăra, și, după o jumătate de minut groaznic, se regăsiseră împreună, strânși tare unul în altul, ceea ce compensa din plin spaima și jocul cu moartea.

Jandarmii opriră motocicleta în șosea și se apro- piară.

— Aici a fost! zise sergentul.

— Dar ce-a fost ? întrebă caporalul.

— Ceea ce a fost! răspunse sergentul.

Cantușii fumegau pe o rază care acoperea și vă-

ioaga de unde Baltazar asculta conversația. În aer se simțea miros de gaz, de praf de pușcă, de ierburi pârlite.

— Ce-o fi cu cămășile acestea ? întrebă caporalul.

— Sânt sperietori de ciori, răspunse sergentul.

— Nu se poate! observă Aurelia, mai târziu, când îi povesteam întâmplarea. Aici nu trăiesc ciori.

Avea dreptate !

— Ce-s acelea ciori ? întrebă caporalul.

— Care ciori ?! se miră sergentul.

Se priviră unul pe altul.

— Domnule sergent, ia uite : o groapă !

Se apropiară.

— E un puț ! constată caporalul.

—- M-aș fi mirat ! zise sergentul. Cine să fi săpat aici o groapă ? ! Hai să mergem !

Pe drum caporalul întrebă :

— Dar puțul cine să-l sape ?

— Puțul nu se sapă, răspunse sergentul. Puțul există !

— Rândul trecut nu exista !

— N-ai văzut bine ! Avea și cumpănă.

Caporalul se gândi amărât : „N-am să ajung niciodată sergent". Apoi întrebă :

— Și acum unde-i cumpăna ?

Sergentul se bătu cu palma în frunte.

— Asta a fost ! Au furat cumpăna !

Se puseră pe cercetări, prinseră hoții și-i băgară la arest. După o săptămână, arestații nu mai avură încotro și făcură mărturisiri : furaseră toate cumpenele din ținut.

— Erau multe puțuri cu cumpănă ? mă întrebă Aurelia.

Puțuri nu erau de loc ; numai cumpene. Dar acum, dacă le furaseră, nu mai rămăsese nici una.

36

NE APROPIAM de sfârșit și gândeam că până atunci rămânaau câteva răgazuri destul de lungi. Când colo — abia trecuse un ceas de la lansare — Erick ne convocă grabnic ; era palid și confuz.

— Nu știu cuim să ieșim din încurcătură, spuse, gâfâind. Toate merg bine, dar recuperarea de pe mare n-o poate face decât Flota ; ei dispun de portavioane, de elicoptere și echipe de scufundători, exersate.

— Apelează la Flotă. Nu văd unde-i dificultatea.

—- Flota nu poate interveni fără aprobarea Marinei, și nu mai avem când s-o cerem. Formalitățile durează o săptămână, iar pe urmă trebuie să voteze parlamentul. Ori, parlamentul este în vacanță.

— Și cum ? Computerele voastre nu v-au semnalat această dificultate ?

—- Știi bine că toate funcționează anapoda.

M-am uitat la Baltazar și am fluierat a pagubă, în patru zile, capsula cu captivii trebuia să ame- rizeze și, dacă nu puneam mâna pe ei, cine știe ce nenorociri mai pândeau omenirea !

— Fiți liniștiți ! zise Aurelia. Există o scăpare ! Scoateți barca și haideți !

Nu bănuiam nimic, nu mă bizuiam pe altceva decât pe intuiție, dar eram sigur că știe ce vrea și că vom reuși să ieșim din încurcătură.

Iedul venea după noi, zburdând printre dune. Când i se făcea somn, dormea în brațele Aureliei, cu gâtul pe umărul ei.

Am scos barca din ascunziș, am lansat-o și am pornit în recunoaștere. Când ne-am întors, mai era mult până seara.

— Hai cu noi la cinematograf, mă îmbie Baltazar.

— E un film în culori, adăugă Aurelia.

—- Pentru cine ?

— A, n-ai aflat ? începând de astăzi oamenii la noi văd toate culorile !

— Se anunță o Încheiere frumoasă ! am spus, cu melancolie. Duceți-vă singuri.

Am ieșit pe câmp; simțeam că se clatină ceva în mine. Am scos busola și am privit-o multă vreme. Acul nu mai stătea la nord ; oscila nedecis într-o parte și-n alta. Măcar dacă s-ar fi oprit într-un loc !

Am mers un kilometru pe șosea ; m-am oprit în ușa hanului, m-am uitat la firma de fier forjat și mi-am adus aminte seara când am ajuns aici prima oară. De ce mă oprisem ? Da, știu, busola nu mai arăta nordul. Ca și atunci, am intrat, m-am așezat la masa de lângă vatră și am cerut o cană cu vin. După ce mi-a adus băutura, Hangița a rămas în picioare, lângă mine. Părea tare descumpănită.

— Unde-i pisica ? am întrebat-o.

— A fugit de azi dimineață.

— Și iedul ?

— I l-am dat Aureliei.

— Pentru totdeauna ?

— Da. De ce te-ai întristat ?

— Nu știam ; era o presimțire. S-a așezat lângă mine și mi-a luat mâna.

— Vreau să-ți ghicesc în palmă.

—- Mai bine întreabă-mă pe mine. Ce vrei să știi?

— Ce-iai căutat aici ?

— Când?

— La început, și mai târziu. Și ce cauți acum ?

— Nu știu sigur. Poate nu vreau decât să bem o cană de vin împreună.

— N-am băut niciodată.

— Bea acum !

A băut, ezitând și cu înghițituri mici, prima jumătate de cană. În jumătatea cealaltă a avut mai multă încredere.

— Ce simți ? am întrebat-o.

— Imi vine să rid !

— Râzi ! Cred că am urmărit să te văd o dată râzând.

— Dacă vrei să rid mult, trebuie să mai beau o cană.

— Bea-o, și hai afară. Aici e întuneric și frig.

Am urcat pe tăpșanul din spatele hanului. Soarele cobora spre apus și marea se făcea sângerie. Hangița zâmbi, cu fața în lumină ; i se desena o durere în colțul gurii, dar dinții erau atât de albi, că durerea putea să nu se vadă. Era o bucurie să-i vezi fața, pe care soarele pâlpâia ca o torță. Avea în

ochi o lacrimă, una singură, mare și străvezie-ce dacă ? — trebuia să râdă, nu se putea altfel !

— Râzi! am îndemnat-o.

S-a întors cu spatele și a început să râdă, cu marea într-o coastă ; i se legănau umerii, ca valurile. Râdea cu fața în mâini, să nu se vadă, și râsul se auzea, ca o muzică zbuciumată, amestecând tonurile profunde eu cele înalte, și din ea se isca peste câmpul de cantuși o adiere cu miresme de plante amare.

Am pornit încet, să nu-mi simtă pașii, am cobo- rât de partea cealaltă a tăpșanului și-acolo am mai ascultat-o. Râdea pe alte tonuri, mai aspre, dar cu multă putere, și râsul trecea de mine, îl simțeam cum se duce departe. M-a urmărit astfel până ce am ajuns la jumătatea colinei, de unde am privit în urmă. Se vedea bine, îngenunchease, își lăsase capul ,în poală, și râdea cu părul în țărână de i se zgâlțâiau umerii.

Am mers, până am ajuns la casa Brutarului. Era o clădire joasă, de piatră, învelită cu ardezie neagră, ca plăcuțele școlarilor. Cu cele două pante ale acoperișului, prelungite cu șoproane, casa părea un crocan rănit de moarte. În vârful hornului stătea pisica de la han, cu spinarea arcuită în sus, cu părul zbârlit și cu coada înfoiată. În gură ținea un șobolan viu, care se zbătea să scape.

M-am întors și am tras cu urechea în urmă ; parcă se mai auzea râsul Hangiței. Soarele avea numai puțin să dea în valuri și marea se despica, roșiatică.

Hanul semăna ou brutăria, tot cu ziduri de piatră, tot cu acoperiș negru în două pante, numai că avea o mansardă.

În depărtarea ei insula nu se vedea, soarele stins îmi bătea în față, dar o ghiceam și mi se strângea inima la gândul că aveam să plec și să n-o mai văd niciodată.

Din această reverie puțin întristată m-a trezit o izbitură în umăr și un miorlăit care a făcut să mi se înfioare pielea, de groază. Semăna cu miorlăitul acela amenințător pe dare îl auzisem în prima seară când am intrat în odaia hanului.

Am simțit o vietate fugindu-mi pe la picioare, dar mi-a trebuit timp să mă dumiresc că era șobolanul, pe care pisica îl aruncase în mine. Să fi avut o piatră la îndemână, aș fi chitit-o cu sete de răzbunare, așa cum stupea spire mine, neîmpăcată, din înălțimea hornului. N-aveam cum s-o răzbesc, trebuia să-i îndur stupiturile ; nu-mi rămânea decât să strâng din dinți și să-i

întorc spatele. Când m-a văzut că plec, a început să miorlăie, mai furioasă, zbăt.îndu-se parcă de moarte. Soarele apusese ; am privit-o în lumina ruginită a crepusculului care se stingea și el repede, prilejuind pădurilor de cantuși să se umple de fantasme. Stătea tot acolo, neagră și zbârlită, în vârful hornului. Și-apoi, treptat, fără să înțeleg ce se întâmplă, a început să se înroșească, de la picioare în sus, spre șira spinării ; mi s-a părut că ia foc și fumegă, până ce mi-am dat seama că în spatele ei răsărea luna, tăcută și furișată.

Șobolanul chițcăia într-o groapă ; fugise ce fugise, și-apoi pierduse puterile ; avea în el o ruptură, și acum trăgea să moară.

Am mers la a patra colină, cu luna în spate ; âncă nu se ridicase bine pe cer, nu se limpezise și lumina ei pe câmp era ruginită. Am luat din fiecare cămașă câte o fâșie, de la mâneeă. (Le mai păstrez și acum, intr-o cutie ; le scot și mă uit la ele câtd încep să uit culorile.)

Aurelia avea ochi negri, cu răsfrângeri albastre, cum se văd măriile adinei noaptea.

Când am ajuns în șosea, luna se albise și lumina împrejurimile de la o colină la alta. Am auzit tropot pe asfalt și-am așteptat să văd cine vine. Erau jandarmii, eu motocicleta în pană, trasă de un măgar mov cu urechile albe ; nu-și schimbase culorile de la ultima întâlnire.

—- E măgarul meu, am spus?.

Sergentul m-a recunoscut.

— Știu !

— Am nevoie de el !

L-am deshămat și mi l-au dat în primire. Caporalul a trecut în locul lui.

— Trage ! i-a poruncit sergentul.

— Sinteți pe la vamă zilele următoare ? am întrebat eu, pe când caporalul bombănea vorbe neînțelese, probabil sudalme.

— Negreșit ! răspunse sergentul. Sântem totdeauna.

— Bine !

I-am lăsat să se îndepărteze, apoi am pornit încet spre colina Boiangiului. Măgarul venea după mine. Casa se vedea între mare și drum, cu zidurile 'de piatră, cu acoperișul de ardezie, în două pante, prelungit cu un șopron în față. Fuioarele de lină care atârnau la streașină se decoloraseră. În ușă rămăsese anunțul atât de inutil astăzi, care anunța ce se vopsește în zilele săptămânii.

M-am apropiat de geam și am privit înăuntru ; fata Boiangiului dormea, cu obrazul luminat cte lună, în patul de lângă fereastră. I-am ciocănit încet, și când a deschis ochii i-am făcut semn să vină.

Am mers pe plajă și m-am așezat în nisipul umed. Măgarul și-a făcut loc lângă mine. Curând a venit și fata, îmbrăcată subțire.

— De ce m-ai chemat ?

— Să ne sfătuim. Ce-ai vrea să faci pe urmă ?

— Pe urmă, când ?

— Când va fi pe urmă !

— Parcă-i după mine ! Nu mi-ai arătat simpatie I

— N-a fost cu voia mea. Câteodată sânt rău fără să-mi dau seama.

— Aș vrea să joc în filme, spuse fata. Poți să pui o vorbă bună ?

— Da. Însă la urmă.

— Mi-e cam frig !

— Așează-te lângă el ; are să-ți dea căldură.

S-a cuibărit jos, lipită de burta măgarului, care

și-a pus botul cald pe picioarele ei goale. Curând au adormit amândoi, iar eu i-am vegheat până la ziuă.

— Acel măgar te însoțea totdeauna ? mă întrebă Aurelia.

— Nu. Oând mă lovea o nevoie, sau o amărăciune, venea dacă mă gândeam la ei toată ziua. Trebuia să se reîntrupeze, fiindcă murise de multă vreme. Fusese al meu în copilărie și îl călcase trenul. Oricum, nu m-a lăsat niciodată în încurcătură.

Pe la ceasul nouă, măgarul a plecat singur spre sud ; l-am urmărit cum mergea pe marginea șoselei, cu oapul în pământ, cu coada plină de ciulini.

În dreptul colinei a patra s-a oprit puțin, s-a uitat înapoi, și-a bălăbănit urechile lungi pe cerul albit, și s-a dus. L-am mai zărit la han, unde iar a stat puțin ; pe urmă a pornit din nou și s-a tot dus, s-a făcut tot mai mic, ea un iepuraș, ca un șoricel, ca un fir de nisip.

Fata dormea încă, și, fără adăpostul măgarului, tremura de frig. Am învelit-o cu haina mea, iar eu m-am dus la țărm unde am adunait scoici eu perle. După vreun ceas a venit și ea, somnoroasă, a pus haina jos, și-a dat pe față cu apă de mare, m-a salutat cu mâna și s-a dus, fără un cuvânt.

A trebuit s-o iau la fugă ca să nu întârzii.

DACĂ N-AȘ FI VĂZUT cu ochii mei, dacă dincolo de ceea ce se vedea n-aș fi știuit totul, apariția capsulei misterioase, ieșind încet, incert din nebuloase mi s-ar fi părut un trucaj cinematografic. Timp de aproape opt luni de zile acest corp pornit de pe pământ, dintr-o dorință diabolică, și rătăcit în spații, răscolise eterul emițând unde de toate lungimile, amestecate, răsucite, încălecate, cu o ură și cu o ferocitate care chinua întreaga boltă cerească.

Dar dacă perturbațiile acestea periclitau zborul altor nave cosmice, în cazul nostru se constată că ne ajută ; ajunsă la înălțimea de o sută de mii de kilometri, capsula Brutarului se îndreptă singură spre capsula Hangiului, atrasă magnetic, iar ghidarea de jos deveni și imposibilă, și inutilă. Joncțiunea se făcea de la sine ! Numai că astfel se semnala încă o primejdie. În clipa când capsula trimisă de noi își schimbă traiectoria, fără ca de jos să se fi dat vreo comandă, cei de la Bază înțeleseră, stupefiați, că la fel s-ar fi întâmplat cu orice navă cosmică. Nici o rachetă trimisă de oameni spre poarta cerului de atâta timp căutată, n-ar fi putut să se sustragă atracției violente exercitată de capsula necunoscută, care astfel făcea blocada văzduhului.

Acum, ocupanții acesteia nu-și dădeau seama ce era nava străină, înțelegeau doar că aveau să-i abordeze inevitabil. În zborul dezordonat, așa cum li se imprimase din clipa când se sfârșise ultimul gram de combustibil, ei nu puteau face nici o manevră, nici să schimbe direcția, nici să mărească viteza. Nu le rămânea decât să aștepte. Era o navă de pe pământ, trimisă să-i captureze, sau o navă de pe alți aștri ? De oriunde ar fi fost, și cu orice intenție ar fi venit, aveau cu ce să se apere !

De la acest punct înainte, când nava urmăritoare se afla la mai puțin de cinci metri și se apropia centimetru cu centimetru, receptoarele ei de radio începură să prindă convorbirile de pe nava cealaltă, astfel că, la imaginea prinsă de celulele televizorului, acum se adăuga și sunetul.

Dialogul care urmează este rezultatul unei descifrări migăloase, înregistrarea fiind în mod explicabil neclară, cu multe goluri, însoțite când de hârâituri, când de pocnete, când de scrâșnete și de sudalme.

Primul glas care se auzi apuse :

— Mii de fulgere !

L-am identificat ușor ca fiind al Hangiului. Boiangiul completă :

— Mii de trăsnete !

Recunoșteam vocabularul. De dincoace, Brutarul strigă la ei, prin microfoane :

— Sânt eu. Să nu trageți !

— Ei, drace ! exclamă Hangiul. Tu erai ? Cine te-a trimis aici ?

— Cucoana.

Urmau imagini, zgomote și cuvinte confuze. Cunoscătorii își dădeau seama că se făcea joncțiunea între cele două nave. La prima atingere izbucniră fulgere, o forță se descarcă în spațiu, și îndată Baza regăsi controlul zborului, pierdut o vreme. Se auziră metale lovite, soîrțâiră șuruburi, urmară gâfâieli și bombăneli ; Hangiul și Boiangiul treceau în capsula Brutarului. Apoi capsula cealaltă fu decuplată și se văzu limpede cum se ducea în spațiu.

—- Nu-i o imprudență ? mă întrebă Aurelia. N-o să producă în continuare aceleași perturbații ?

— Nu! Perturbațiile nu le producea capsula, ci ocupanții ei. Odată singură, are să se învârtească liniștită și inofensivă pe orbita pământului.

— Până când ?

— Până la infinitul timpului. Fără nici un sfârșit.

— Imi vine amețeală ! zise fata.

— Și mie. De aceea nicfenu mă gând esc.

în capsulă, conversația continua .astfel :

— Ei, bată-te să te bată ! exclamă hangiul bucurindu-se cu o inocență inexplicabilă. Ce ai în traistă ?

— O rață friptă și o felie de brânză, răspunse Brutarul. Mă gândeam că poate râvniți.

— Ptiu ! Până acum am mlâncat tot rață friptă. Dă-mi o bucată de brânză.

— Fata mea ce face ? întrebă Boiangiul.

— De când ai o fată ?

Hangiul întrerupse conversația, cu o înjurătură :

— Brânza asta e groaznic de sărată !

— Te întreb de fata mea, continuă Boiangiul. Spune-mi ce face.

— Dă-mi un pahar cu apă ! strigă Hangiul.

— Apa e caldă. Mai bine să-ți dau vin.

— Fie, dar haide odată, că mă arde beregata !

— Să fie din cauza imponderabilității ? se întrebă Boiangiul, întrebându-i pe ceilalți și fixându-l în ochi pe Brutar. Nu mai ții minte nimic ? Știi cine

sânt eu ?

— Poate e mai bine să mă fac că nu știu !

— Dar mă cunoști I

— Ca pe un oal breaz.

— Și cum, pe fata mea ai uitat-o ?

— Nu-i fata ta, ci a mea, dacă vrei să știi !

— Cu siguranță că-i din cauza imponderabilității ! zise Boiangiul.

Hangiul interveni:

— Ia, nu vă mai certați, că n-avem spațiu !

Se priviră o vreme, apoi Brutarul constată :

— N-ați slăbit prea mult ! Cum ați dus-o ?

— Așa și-așa. Când mai bine, când mai rău, răspunse Hangiul. Dar ia povestește-ne cum ai ajuns aici și cum ne-ai găsit atât de ușor. Cine ziceai că te-a trimis ?

— Cucoana, ce, n-ai auzit ?!

Hangiul făcu ochii mari; începea să se dezmeticească. Boiangiul, care se uita la aparate, scoase o exclamație :

— Ne îndreptăm spre pământ. Sântem salvați !

— Sântem trădați, nenoroeitule ! strigă Hangiul. Ticăloasa ne-a prins în cursă! Iar tu (acum se adresa Brutarului) ești un netot fără pereche în cosmos !

Urmau urlate, din care nu se mai deslușea un cuvânt, și o învălmășeală aproape imposibil de urmărit. Unind imaginile neclare cu deducțiile, se putea spune că Hangiul îl înghasuise pe Brutar într-un colț al capsulei și-l burdujea cu pumnii ; să nu fi fost casca, l-ar fi strâns de gât.

38

LUMEA NU CUNOSCUSE NICIODATĂ un asemenea spectacol. Timp de treizeci de ore, până ce emisiunea fu suspendată, chipurile celor trei personaje care veneau din neant ocupară ecranele televizoarelor de pe toate cinci continentele. Publicul se pomenise cu ei în față prin surprindere, aventura lor nu se cunoștea bine, ziarele nu erau informate, radiourile asemeni, și chiar posturile de televiziune care emiteau imaginile se mărgineau să descrie faptele, fără să arate originea lor, și astfel totul plutea în fantastic. Imaginile nu erau nici continui, nici foarte clare; închipuirea fiecăruia le completa, dându-le înțelesuri de basm sau de mitologie. Unii,

ale căror televizoare deformau chipurile, făcându-le când prea lungi, când prea late, ba supte, ba fălcoaise, cu nasul în diagonală, cu gura în afara obrazului, cu urechile înnodate la ceafă, văzură cu uimire că personajele aveau câte un singur ochi, și duseră vestea că fusese capturat un trib de căpcăuni, care trăiau ascunși printre stele, de unde unelteau cum să facă rău oamenilor. Cu atât mai ușor născoceau basme cei care nu aveau televizoare sau nu urmăreau emisiunile și auzeau câte o vorbă, în tramvai sau la coadă. Ei se jurau, mai tare decât ceilalți, cum că au văzut cu ochii lor pe Lucifer cu aripile tăiate și pus în lanțuri, iar lângă el era Ptolomeu, astronomul, chemat să dea socoteală, fiindcă de la el se trăgeau toate, altfel pământul n-ar fi fost rotund niciodată și lumea ar fi trăit în pace. O femeie se jura, în fața măcelăriei, că o văzuse chiar pe Sfânta Vineri, în rochie maxi, tunsă scurt și cu aluniță în colțul gurii.

— Care era aia, se miră altă femeie, că doar mai adineauri închisei televizorul ? Pe căpcăuni i-am văzut, dar unde să fi fost Sfânta Vineri ?

— A venit la urmă și-a spus : „Continuăm emisiunea la ora nouăsprezece".

Oamenii mai instruiți și cu mai mult discernă- mânt, care citeau ziare și reviste ilustrate, socoteau că se făcuse o greșeală, că nimic nu trebuie forțat în natură și în istorie. Întruicât personajele ciudate nu erau altceva decât ființe de pe alte planete, de ce să le capturezi și să le aduci pe pământ cu sila, din moment ce nu au călcat nici o graniță, cosmosul fiind al tuturora „Dacă iese de aici vreun conflict, ce ne facem ? Sântem în stare să ne apărăm de o invazie spațială ?“

Iar în acest timp nava străbătea eterul, se apropia de pământ și chipurile de sub cască apăreau tot mai clare, până ce putu să se vadă că semănau cu toți oamenii. Și deodată, spre uimirea privitorilor de pe întreg globul, cel din mijloc se ridică în picidâre și spuse răspicat, de-l auzi toată lumea :

— Protestez ! Sântem cetățeni pașnici, ne plătim impozitele și respectăm legile. Nimeni nu are dreptul să se amestece în treburile noastre, de vreme ce nu păgubim statul și nu călcăm morala societății. Ni s-a răpit libertatea și ni s-au adus pagube. Vinovații să răspundă și să plătească !

Un fior trecu printre oamenii de la televizoare.

Două ceasuri mai târziu, Erick mă convocă grabnic. Soseau telegrame din toată lumea, de la personalități mondiale, savanți și vedete, de la organizații de toate culorile și de toate nuanțele, cerând explicații. Unii

protestau, fără să aștepte justificările noastre. Și era abia începutul. Se apropia o furtună groaznică.

— Ai greșit, intr-adevăr ! îmi spuse Erick, palid la față.

— Dar ai avut aprobarea Consiliului !

— A Consiliului tehnic ! Mai adineauri s-a întrunit Consiliul juridic, și, după dezbateri sumare, au hotărât că, fără o sentință a tribunalului, nu aveai dreptul să recurgi la privarea de libertate, înțelegi în ce situație te afli ? Ai sechestrat trei oameni, și nu ai nici măcar posibilitatea să le dai drumul.

— Dar cum, am întrebat, strângând pumnii și ridicând glasul cu indignare, penturbațiile cunoscute de toată lumea, cu primejdiile incomensurabile care decurgeau din ele, această crimă împotriva omenirii nu reprezintă o justificare suficientă pentru operațiunea noastră ?

— Folosește mai cu prudență pluralul ! mă avertizează Erick, privindu-mă pe sub sprâncenele încruntate. Cât privește justificarea, ea s-a pulverizat în clipa de față, așa că nu o poți invoca în fața judecătorilor. Din moment ce perturbațiile au încetat, nu există nici o posibilitate să li se stabilească originea, și deci nu pot fi puse în sarcina nimănui. Sânt savanți oare de pe acum le atribuie o origine strict cosmică. Mai bine gândeștete ce ai să răspunzi Consiliului juridic, care te așteaptă să dai explicații.

Era prea de tot, dar nu mi se întâmpla prima oară în viață. Odată, pe stradă, am luat apărarea unei femei pe care o bătea bărbatul. Cu el m-am împăcat foarte bine pe urmă, și chiar am ajuns la circiumă, unde ne-am cinstit unul pe altul. Dar de nevastă n-am scăpat cu una cu două, că de ce m-am amestecat în socotelile ei casnice, că nu-i treaba mea dacă o bate bărbatu-su, și că, mai la urma-urmelor, ce dovadă aveam că o bătuse ? Așa e, n-aveam nici o dovadă, dar nu înseamnă că de atunci m-am învățat minte să-mi pun capul între umeri și să-mi caut de treabă când văd o gâlceavă.

Altă dată, pe vreme de război, într-o iarnă geroasă, plină de sărăcie, de foame și de teamă, mergeam cu un tren prăpădit, noaptea, într-o înghesuială că nici măcar n-ai fi putut să-ți scoți batista din buzunar, să-ți ștergi nasul. La o gară au dat să se mai urce vreo cinci călători, albiți de zăpadă, dar cei dinăuntru, înghesuiți, ce-i drept, se lățeau în ușă, că așa e omul, într-un fel judecă de pe soara vagonului, și într-altul când s-a văzut înăuntru la căldură. Și dându-mi seama că pleacă trenul și bieții călători rămân agățați pe scară, în noaptea aceea îngrozitoare, n-am mai putut să rabd — să mă ierte cititorul, că nu fac pe grozavul — și deschizându-mi drum anevoie printre

cei care se umflau cât puteau în spațiul îngust al coridorului, am ajuns la ușă, unde am pus mâna pe - clanță strigând cu indignare :

— Nu vă este rușine să lăsați oamenii afară ? Vă convine să faceți pe muții și pe surzii la adăpost și la căldură, dar cum v-ar veni dacă ați fi în locul lor pe scară ?

Nu mi-a fost ușor să-i împing într-o parte și în alta și să deschid ușa vagonului, îndesând-o în pântecele lor revărsate și în șoldurile osoase, în vreme ce îi tot dădeam cu gura, ca să-i scot din înțepeneală. Și ce să vezi atunci, primul care s-a năpustit în vagon, un cârciumar rumen la față, că așa se întâmplă, cei rumeni la față intră primii, mi-a pus mâna în piept și a început să răcnească :

— De ce faci gălăgie, cetățene ? Adică așa, vrei să stăm pe scară ? — că uite colea și o femeie bătrână, nu te gândești că ar putea să înghețe ?

Femeia bătrână s-a urcat ultima, sărmana, iar eu tot n-am învățat nimic, și am pățit multe după aceea.

Așa, m-am dus la circ într-o după-amiază, și nimerind acolo mai devreme, stăpânul circului, un om voinic, cu fața roșie și cu părul ca platina, vestit între toți circarii, că fusese în turneu prin toată lumea, își adunase plasatoarele în fața intrării, pe două rânduri, și le mușitruluia cu vorbe care au făcut să-mi crape obrazul de rușine, mai ales că eram cu o fată și îmi ziceam că trebuie să-i apăr urechile de orice grosolănie. Femeile, vreo douăsprezece, în halate cenușii, ponosite, stăteau pe două rânduri, cum spusei adineauri, și primeau sudalmele fără să crâcnească. Atunci n-am mai putut să rabd și, lăsându-mi fata în bancă, m-am dus întins la stăpânul circului cu părul ca platina. Și i-am spus, înfruntându-l cu tot curajul, dar fără nici o apărare, că putea să asmuță asupra mea pe cine ar fi vrut, și pe trapeziști, și pe jongleri, și pe clowni, ba chiar leii și tigrii din menajerie :

— Cum îți îngădui, domnule, să jignești niște femei, care sânt surorile și mamele cuiva, așa cum avem fiecare o soră și-o mamă ?

La aceste vorbe, cu totul neașteptate, stăpânul circului, cât era el de voinic și învățat cu lumea, a rămas țeapăn, cu gura căscată. Dar o femeie din rânduri, cea mai vârstnică, amărâtă și uscată (poate mai era și bunică, nu doar soră și mamă), a sărit cu gura pe mine, cum a făcut și nevasta bătută, că de altfel cele două pățanii se aseamănă. Și mi-a spus astfel, în vreme ce eu mă duceam rușinat spre banca unde mă aștepta fata :

— Ce te bagi dumneata, musiu, unde nu-ți fierbe oala ? Dumnealui ne înjură, dumnealui ne dă de mâncare !

Am călcat cu stângul de mic, la ce m-aș plânge de necazurile următoare ? Aveam un pedagog la școală, venit de curând, om bun, cu o inimă caldă, cum am simțit din primele zile. Și acest om, ori nu și-a dat seama că nu sânt prea dus la biserică, ori s^a făcut că nu vede, vorba e că s-a pus cu bunătatea pe mine. Îl respectam atât și-i păstram atâta recunoștință, încât nu dormeam noaptea, gân- dindu-mă cum să mă port a doua zi, să nu fac vreo năzbâtie. Această dragoste a protectorului, care îmi mergea drept la inimă, ar fi făcut poate altfel de om din mine, și poate toată viața mea ar fi fost alta, dacă nu s-ar fi ivit o dilemă tristă, prima și cea mai grea ciocnire cu viața, a cărei amintire mă urmărește și astăzi.

Într-o zi, nu mai țin minte cum, pesemne scos din fire de un școlar care era pramatia clasei, omului meu i-a scăpat o sudalmă, neîngăduită celui pus să se îngrijească de niște minți și niște suflete așa-zioînd fragede. Dar se întâmplă, și într-o asemenea împrejurare gândesc că e bine să uiți cât mai degrabă. Uitasem, așadar, și toate mergeau cum nu se poate mai bine, și pedagogul probabil regreta vorba aceea, că uneori îl simțeam copleșit de rușine, când ne-am pomenit cu anchetă și cu inspecție. Pramatia se plânsese acasă, și tatăl lui era un om cu vază. Și-a început inspectorul să întrebe pe școlarii câți fusesem de față, vreo cinci sau șase, dacă e adevărat ce se întâmplase și ce se spusese. Toți, unul după altul, au pus capul în pământ și au socotit să nu recunoască. Și doar nici unul nu se bucura, în aceeași măsură oa mine, de dragostea vinovatului ! Iar eu, când mi-a venit rândul să depun mărturie, m-am aflat în acea dilemă îngrozitoare. Dar, după ce am judecat, prin chiar mintea celui care ne făcea educația, m-am gândit că eram dator să declar adevărul, cum învățasem, că, ascunzându-l, aș jigni chiar pe protectorul meu, l-aș rușina, și n-ar mai putea să se uite în ochii mei niciodată. Că, orice ar fi spus tinerii martori, el trebuia să recunoască. Și m-am socotit alături de el când, cu capul în pământ de tristețe, i-am declarat inspectorului : „Da, domnule !“

În visele mele de mai târziu, când de atâtea ori m-am silit să înfrumusețez viața, am imaginat sfârșitul care l-ar fi făcut pe omul meu egal cu el însuși, justificând și explicând dragostea și recunoștința ce-i purtasem. Il vedeam apropiindu-se de banca mea, unde stăteam frânt în două de nedumerire și de tristețe, la o vârs£ă atât de fragilă, punându-mi mâna pe umăr și spunându-mi : „Nu se putea altfel !“

De multe ori îmi închipui că s-a întâmplat astfel, ân momentele de seninătate și de speranțe. Dar pe urmă revin la viață și imi amintesc

parabola pe care pedagogul nostru, pedepsit doar cu mustrări pare-se, ne-o spunea de la catedră, despre șarpele încălzit la sân — eu adică, păcatele mele !

Înarmat cu aceste aduceri aminte m-am prezentat în fața Consiliului juridic. Recunosc că oamenii, toţi tobă de legi și de jurisprudenţe, mi-au arătat bunăvoință, că în sinea lor mă înțelegeau și-mi dădeau dreptate, că nici nu se gândeau să mă acuze și să mă lase în voia soartei. Fapt este că provocasem o încurcătură, și trebuia negreșit să găsim scăparea, să născocim o învinuire pe care s-o putem susține, dacă n-aveam nici un mijloc să susținem vina reală.

— Dar învinuiri se găsesc cu sutele, nu trebuie să le născocim, am spus, abia stăpânindu-mi furia.

Și începurăm să le discutăm în Consiliu : de unde combustibil, de unde rachetă, de unde atâtea și atâtea — ce sa le spui pe toate ?!

— Din moment ce nu există nici o plângere că s-ar fi sustras canburant din depozitele statului, din moment ce n-a dispărut nici o rachetă, lasă-te păgubaș ! mi-a răspuns președintele. Să căutăm altceva, ca să putem funda o acuzație.

Deși mi-era ciudă și rușine, m-am resemnat, înțelegând că așa era situația.

— Pot fi învinuiți, bunăoară, de trecere frauduloasă a frontierei.

Se sfătuiră în șoaptă, apoi îmi răspunseră astfel :

— Afară de cazul când au pașapoarte asupra lor, ceea ce e foarte probabil.

După un timp de gândire, un consilier tânăr aduse o obiecție care elimina până și atât de modesta mea propunere :

— Chiar în lipsa pașapoartelor, învinuirea nu poate sta în picioare, deoarece cosmosul nu are încă frontiere. Cred însă că am găsit soluția și o expun spre aprobarea Consiliului : deoarece, după știința mea, capsula delicvenților nu e înmatriculată nicăieri și îi lipsește numărul de ordine (Erick confirmă : „Așa e !“) putem să-i acuzăm de contravenție la Legea Circulației.

Consiliul aprobă, în unanimitate.

M-am pus pe râs, și am râs de mă durea ceafa.

MERGEAM CU BARCA spre insulă, pentru ultimul act, sigur cel mai greu dintre toate. Aveam mângâierea că peste câteva ceasuri puteam să-i dau Aureliei brățara pe care o dorea de atâta vreme.

Când am pus piciorul pe țărm, între tufele de penelopsis pline de miresme, m-au prins o oboseală grea și o tristețe de moarte. Toate mi se păreau inutile, fiindcă nu puteau fi înțelese de nimeni, și ne aflam mai rău decât bietul don Quijotte în lupta lui cu morile de vânt invincibile.

M-am uitat la însoțitorii mei, în lumina bogată a soarelui ; era ora zece dimineața și, așa cum strălucea ziua aceasta finală, străluceau și ei de tinerețe. Știau ce sânt în stare inamicii, dar mergeau să lupte cu ei, și nici măcar n-aveau arme. Aureliei vântul îi flutura părul pe spate…

— Ce căutați cu mine aici ? am spus, lovit de o presimție. Lăsați-mă să mă descurc singur, și duceți-vă ! Aveți ce să faceți, și vă așteaptă o viață atât de frumoasă !

Pe chipul lui Baltazar se ivi atunci o încordare și el răspunse, scuturând capul :

—- Așa nu se poate !

Aurelia întări spusele lui, cu o privire care vorbea de la sine.

Ce căutau aici ? îi cunoscusem pe când culegeau fructe de cantus. Îmi erau dragi, fiindcă mă urmaseră într-o aventură primejdioasă, fără să aștepte un câștig pentru ei, și fără să fie siguri de câștigul altora. Mi se păruse că îi mina curiozitatea tinerească și dorul lor de lacuri necunoscute, de al treilea pol al pământului, devenit prin ei o nevoie chiar pentru mine însumi. Îmi dădeam seama că datorită lor inima mea se îmbogățise, și atunci m-am gândit că un om nici nu ostenește, nici nu îmbătrânește, dacă poate să simtă în el și să înțeleagă năzuințele tinereții.

Mă fermeca și mă înduioșa până ce mi se umezeau ochii, felul cum Aurelia ținea în brațe iedul Hangiței. Pentru un om trecut prin multe întâmplări grele, câteodată urâte, o asemenea idilă dă încă o dată un sens existenței lui chinuite.

Mă fermeca și mă înduioșa dragostea lui Baltazar pentru a patra colină, împodobită cu cămăși colorate și cu tufe de leandru ; din acest peisaj se întrupase Aurelia și luase viață — și parcă îmi rămăsese și mie o parte. Oriunde aș fi mers cu ei pe fața pământului, lumea mi s-ar fi părut mai frumoasă, și poate, prin ei, deși obosit de viață, aș fi vrut să trăiesc încă o dată.

Dar atât nu așteptasem de la ei, să dea aventurii noastre sensul de astăzi. Stăteau mână în mină, n-aveau nici o cută pe față și deveniseră maturi de la o clipă la alta.

— Cum crezi că te-am putea lăsa singur ? zise Baltazar, gând în gând cu fata. Sântem prea tineri ca să îngăduim fățărnicia. Așa nu se poate ! O să facem noi dreptate, cu mâinile noastre !

Erick ne dăduse coordonatele locului unde avea să cadă capsula, la douăzeci de mile de coastă. Restul trebuia să-l facem cu puterile noastre.

Am coborât încă o dată poteca în crater, am găsit vaporul cum îl lăsasem, pe comandant dormind ca de veacuri. Am tras fluierul, s-a trezit echipajul și a început să ridice ancora.

— Unde mergem ? întrebă comandantul, cu condica gata.

— In marea superioară.

Nu mă temeam că are sâ ne refuze, și datorită Aureliei știam că există un drum de ieșire; ea ne dusese în recunoaștere.

— Cine plătește ecluza ?

Nu mă așteptasem, nu aveam nici un ban La mine ; mă mânca pielea de furie. Comandantul repetă întrebarea. Am răspuns legănându-mă ca pe valuri, deși vaporul stătea țeapăn, legat de babale :

— Plătește stăpânul !

— Cel bătrân, sau cel tânăr ?

— Pe din două.

— Bine ! încuviință comandantul.

În fața ecluzei, se auzi vin glas, venit prin megafoane :

— In ce monedă plătiți ?

Comandantul își duse microfonul la gură.

— Nu știu. Plătește stăpânul.

— Cel bătrân sau cel tânăr ?

— Pe din două !

— Bine !

Într-o jumătate de oră eram sus și navigam spre largul mării. Nu bătea vântul, nu erau valuri, ziua făgăduia să rămână frumoasă. Mă apuca spaima gândindu-mă ce ne-am fi făcut pe furtună, cum am fi pescuit capsula cu mijloacele noastre ? După teama de la început, după îngrijorare, începeam să simt îndoiala. Mă gândeam: „Așa se năruiesc visele cele mai frumoase, așa se naște neîncrederea!" Dar Baltazar și Aurelia rămâneau o consolare

capabilă să umple tot golul inimii mele. Și m-am gândit mai departe că totdeauna se va găsi o consolare, la necaz și la dezamăgire, că altfel de mult s-ar fi dus dracului simțirea umană, și, o dată cu ea, lumea în întregime.

Baltazar, care inspectase vaporul, îmi șopti la ureche :

— Fata Boiangiului nu-i în cabină.

— Știu. S-a dus pe plajă, spre nord, dar are să se întoarcă la vreme.

în starea lui vegetativă de somn continuu, nu cred că i-ar fi stat în putință comandantului să facă un punct onorabil pe bază de observație astronomică. Mă și îndoiesc că mai știa să umble ou sextantul și ou logaritmii. Noroc că radarul, care arăta ca la televizor coasta lăsată în urmă și pe care de mult n-o mai vedeam cu privirea, ne indica poziția vaporului fără nici un calcul, de parcă fața mării era împărțită în carouri, ca foile caietului de aritmetică. În locul știut s-au oprit motoarele și am rămas în derivă; nu puteam să aruncăm ancora, fundul mării se afla la opt mii de picioare, nu există pe nici un vapor lanț de atâta lungime, ar însemna să nu mai poată lua altă încărcătură.

Ca să nu stâmeaecă mai multe nedumeriri, televiziunea își încetase emisiunile, nu mai aflasem nimic de soarta capsulei, știam doar că trebuia să apară dintr-o parte a cerului, în jurul orei unu -— poate puțin mai târziu, poate puțin mai devreme.

Odată motoarele oprite, echipajul se dusese la culcare, ca și comandantul, care însă, conform regulamentului, dormea cu capul rezemat de timonă. Nu eram decât noi trei, și ne împărțisem cerul, câte o treime de fiecare. Soarele, abia trecut de zenit, ne orbea și făcea să sticlească orbitor fața mării. Ne usturau ochii și ne durea ceafa, și nici unul nu ne puteam îngădui o olipă de repaus. Îmi venea să scâncese, mă simțeam părăsit împreună cu tinerii mei prieteni.

Mi-era teamă că am putea să intervenim prea târziu, și mai teamă îmi era de întâlnirea cu adversarii noștri, înarmați bine, iar pe deasupra înnebuniți de mânie.

Indicația lui Erick era să-i aducem la Bază, să le dăm mâncare aleasă și cabinele cele mai luxoase, să-i bărbierim, să-i tundem, să le facem baie, să-i parfumăm și să le pomădăm părul. Umilința ar fi fost insuportabilă ! Dar îmi aminteam vorbele lui Baltazar : „Așa nu se poate !“ și din ele se năștea un început de speranță.

Credeam că am să paralizez de încordare și așteptarea în nesiguranță o să mă înnebunească, în clipa când se auzi strigătul Aureliei :

— Iată-i !

Comandantul sări speriat în picioare și trase fluierul. Echipajul năvăli la posturi ; bucătarul ieși pe punte, să jumulească găinile.

În înălțimea sticloasă a cerului izbucnise o flacără care învingea soarele și ne ardea ochii. Era un arc voltaic, din el țâșneau lumini albe și violete, întinse în urmă, ca o cometă. Nu mai puteam să rabd, îmi venea să pLâng în hohote, să-mi dau cu pumnii în cap, să strig, să-mi scuip plămânii pe punte, să-mi deschid arterele, incapabil, după atî- tea luni de așteptări, să mai aștept cele câteva minute finale.

Baltazar se dezmetici înaintea mea și-i porunci comandantului :

— Cârma la dreapta și toată viteza înainte !

Flacăra se stinsese, un timp nu se mai văzu nimic pe bolta cerului, până începu să se deslușească un fuior vânăt care se răsucea în aer. Cum eram cu nervii încordați și cu privirea obosită, mi s-a părut că descopăr silueta unei vrăjitoare, călare pe coada de mătură ; pe urmă mi s-a năzărit un armăsar năzdrăvan, din cei hrăniți cu jăratic, un Pegas al unui poet mort tânăr, rătăcind dezolat în spații, în căutarea stăpânului, și mi s-a părut chiar că văd inima poetului, despicată, împrăștiind pe cer sân- gele coagulat și simțirea lui închegată. Și când n-am putut merge cu închipuirea mai departe, că ar fi însemnat să leșin, istovit de prea multe și prea de toate, s-a deslușit o sferă neagră, căzând vertical, cu atât de mare viteză, că lăsa în urmă, ca o dâră, propria ei imagine. Cădea departe, dar prin iscusința lui Baltazar, prin minunata lui prezență de spirit, vaporul se îndrepta într-aoolo, eu toată viteza, și speram să ajungem la vreme.

În ultima fază, așa cum așteptam toți trei, într-o încordare bolnavă, în urma capsulei explodară pe rând opt norișori albi, care se destrămară, și din ei se născură opt parașute, alcătuind toate o floare de păpădie.

Ajunsesem doar cu un minut de întârziere, însă cu inimile sfâșiate. Parașutele pluteau.pe apă, iar în mijlocul lor se legăna pc valuri capsula. Singurul meu simțământ, la această întâlnire atât de greu pregătită, a fost groaza.

40

SCRIU ÎNCHEIEREA cinci zile mai târziu, când mă pregătesc de plecare. După ce a oscilat un timp, acul busolei mele s-a așezat fix și hotărât spre sud. E drumul unde s-a dus măgarul ; am să-l ajung în curând. Înainte

de plecare va trebui să trec pe la casa Aureliei, să iau iedul cu mine; iar fi crud să-l las fără nimeni.

Mă mai ține aici o încurcătură ; am scris și am telegrafiat prietenilor și datornicilor, cerându-le bani cu grămada. Am nevoie de o sumă imensă. E absurd, dar trebuie să depun valoarea capsulei, împrumutată de Bază, și oare s-a pierdut în adâncul mării. Nu poate fi scăzută din inventar ! Nu are importanță că o dată cu ea au pierit trei genii rele ; ar fi fost altceva dacă piereau trei cosmonauți; atunci scăderea se făcea de la sine.

N-am mai încercat să aduic dovezi de vinovăție. Știu că Hangița și fata Boiangiului ar fi refuzat să vorbească, și n-am să le țin de rău pe ele, mai mult ca pe alții. În privința hanului, se găseau destule obiecte și hârtii care să devină capete de acuzație, dar nu mai speram că experții ar crede în ele. Am fost sfătuit să renunț ; date fiind imprejurările atât de fantastice, unii spuneau că e mai bine să așternem tăcerea peste fapte. S-a recunoscut că ne aflăm în legitimă apărare, și astfel s-a închis dosarul. Capsula, însă, n-a putut să-mi fie scoasă din socoteală.

Gravura, fotografia, cinematograful ne-au deprins cu imaginile în alb și negru. E o convenție ; lucrurile înfățișate astfel, oameni, animale și peisaje nu ni se par mai puțin vii, dacă le lipsește culoarea. Dar nimeni nu a încercat sentimentul de spaimă pe care ți-l dă imaginea unui om viu, care se uită la tine și îți vorbește, dar pare o fotografie.

Mă aflam în unghiul mort de sub centura capsulei ; legam barca, în vreme ce Baltazar sărise deasupra și desfăcea șurubul hubloului, care se deschidea numai pe dinafară. Ne bizuiam că prin trecerea aceea îngustă nu puteau ieși toți trei deodată, în îndrăzneala lui, căci el făcuse planul, Baltazar socotea că îi avem în mână. N-am chibzuit prea mult, și ar fi fost inutil; eram singuri, fără nici o armă și fără nici un ajutor, de la nimeni. Nu se putea ca vreunul din noi să rămână pe puntea vasului ; și așa trei eram prea puțini pentru a ne desăvârși planul. Întocmai cum prevăzusem, îndată ce dădurăm la apă barca de salvare, se auzi fluierul, și în clipa următoare vaporul pomi spre coastă, lăsându-ne în largul mării. Dacă nu era nimeni să-i ordone, comandantul trăgea la țărm, cum trage pasărea la cuib și calul la iesle. Știam, și ne acceptasem soarta. Vâslind restul zilei și toată noaptea, ajutându-ne și cu motorul, puteam să ajungem a doua zi dimineață.

Era ora două după-amiază, soarele abia depășise înaltul cerului, mă aflam în umbra capsulei, unde marea părea de smoală. Și deodată, pe când

terminam de înnodat barbeta, am văzut cum brusc apa, atât de întunecată în partea aceea neatinsă de soare, se făcea violetă, parcă luminată de o descărcare electrică, la o tensiune nemaiîntâlnită. Ceea ce spun se petrecu în două sau trei secunde, cum am judecat mai târziu, fiindcă în acest timp am avut când să ridic ochii, să-l văd pe Baltazar ou fața în mâini, căzând pe spate, pe Aurelia sărind să-l apuce în brațe, amândoi îmbrăcați în lumina aceea de fulgere descărcate unul în .altul. Cred că am mai apucat să strig : „Dați-vă la fund și înotați pe sub apă !“-dar s-ar putea să fi fost doar o intenție. Timpul, măsurat mai târziu cu oarecare luciditate, atunci mi s-a părut doar o scurtă străfulgerare. Pe hubloul deschis țâșnea un fascicol de lumină violetă care, după ce străpungea cerul, cădea în falduri, de jur împrejur, pe fața mării.

Presupun că nu am judecat cele ce urmară ; nu era timp nici măcar să trag aer în plămâni ; probabil că trăsesem mai înainte, din întâmplare, așa că am zvâonit din toate puterile, cu o disperare încă nelămurită, mai mult instinctivă și, lipsit de orice gânduri și de orice sentimente, m-am adâncit sub capsulă. N-aveam nici un plan, dar eram sigur, precum se vede, pe ceea ce trebuia să fac, singurul gest posibil între viață și moarte. Mâinile mi s-au oprit în pârghiile ferestrei unde fusese tunelul, trecerea dintr-un spațiu în altul, opus cu exactitate hubloului de la supraflață, pe unde țâșnea lumina aceea stranie și blestemată. N-arn făcut altceva, deoît să trag disperat fereastra, luptându-mă cu presiunea apei. A fost de ajuns s-o deschid de un deget, și restul a venit de la sine. Marea a năvălit înăuntru, înspumată, în vârtejuri care ar fi putut să străpungă chiar pereții de itablă. Și iarăși nu aveam nici un gând, și nici un sentiment, nici spaimă, nici speranță. Deși sub apă, am apucat să aud urlete în capsulă și zbateri de moarte. Cred că se loveau între ei, se strangulau, își spărgeau capetele. Mai târziu mi-arn imaginat în amănunt scena aceea fioroasă și mi-am dat seama că faptele nu se puteau petrece decât într-un singur fel, indiferent cine ar fi fost cei trei oameni, chiar dacă ar fi avut virtuți supranaturale. Toți trei s-au repezit spre hublou, să iasă afară, s-au întâlnit în deschizătura îngustă și s-au încleștat unul în altul, făcând un singur trup, unit prin convulsiuni de neputință și moarte.

Când am ieșit deasupra, aproape fără viiață, orizontul se legăna, urcându-se până la jumătatea cerului și apoi prăbușindu-se în apă, iar urletele încă se miai auzeau, dinăuntrul capsulei ca-re se scufunda, aruncând prin hublou o jerbă de spumă albă.

Ca o înviere din morți să poată fi intuită de un om care n-a murit niciodată, el trebuia să treacă prin încercările descrise aici, dar duse până la ultima lor treaptă, pe oare am ocolit s-o spun, cu reținere și decență ; unele senzații și simțăminte trebuie să rămână numai ale noastre. Am simțit că înviu din morți nu când lam deschis ochii asupra unei lumi care exista aproape cum o lăsasem, ci când i-am descoperit alături pe Baltazar și Aurelia, înotând teferi. Toți trei am strigat unul la altul, privindu-ne cu îngrijorare :

-Ce ți s-a întâmplat ? Nu te doare nimic ? Te simți bine ?

Capsula nu se mai vedea, dar de sub fața apei încă țâșnea o jerbă de spumă albă.

— Barca ! strigă Baltazar deodată.

Legată de capsulă, barca se ducea la fund, prova se și scufundase, pupa se legăna în aer și dispărea repede. O priveam paralizat, nu mai aveam nici judecată, nici forță să fac o mișcare ; știam doar că până la țărm erau peste douăzeci de mile. Nu apucasem să înțeleg situația noastră fără speranță, condamnați să ne înecăm după o agonie prelungită poate zeci de ore, când am descoperit că nici Baltazar nici Aurelia nu mai erau lângă mine. Se scufundaseră, îmi dădeam seama, dar nu mă simțeam în stare să le vin în ajutor, și probabil nici n-ar fi fost nevoie ; ne-am fi încurcat unul pe altul, căutând să desfacem barbeta, în vreme ce capsula trăgea barca spre fundul mării. Nu mai rămăsese nimic deasupra, decât jerba de spumă care continua să țâșnească încărcată de furie. Nu pot isă spun că au trecut minute ; măsura timpului nu mai avea importanță; puteau să fi fost ore. Mă gândeam cum se chinuiau să desfacă nodul și îmi aminteam că îl strânsesem bine. Măcar să fi avut un cuțit! N-aveam nimic, nici unul din noi, pornisem cu mâinile goale.

Întâi a ieșit Aurelia, la doi pași de mine, și, pe când trăgea aer în piept, în spasmuri care îi crispau obrazul, am văzut prima oară culoarea cenușie. Ochii ei nu mai aveau nimic din nuanța albastră, ci semănau cu pajiștile ofilite de brumă, peste care bate un vânt rece și vânăt, de iarnă. Ciudat însă, privirea lor avea parcă mai multă căldură.

Se înțelege că în clipele aceleia n-am stat să judec ceea ce aveam în față, n-am făcut nici o legătură cu tot ce se întâmplase, am socotit că poate era urmarea oboselii, și la ea, și la mine.

Curând a răsărit și Baltazar lângă noi, palid și fără răsuflare, și iarăși, înainte de toate am descoperit în ochii lui culoarea cenușie. Îndată a ieșit și

barca la suprafață, domol dar fără să șovăie; chesoanele cu aer o făceau să plutească, deși era plină de apă.

Abia după ce ne-am văzut în barca inundată, pe când o goleam cu pumnii, ne-am privit unii pe alții, uluiți, întrebându-ne din ochi ce se întâmplase. Nu puteam deocamdată nici să ne bucurăm, nici să ne fie groază.

— Ințelegi ? mă întrebă Baltazar, arătându-mi jerba de spumă.

— Nu. Mi se pare inexplicabil. Capsula trebuie să fie de mult plină cu apă și cred că a ajuns la sute de metri adâncime. De unde mai țâșnește tromba de aer ?

— Bineînțeles că nu poate să fie aerul. E o efervescență. Altă explicație nu există. Se întâmplă o dezagregare. N-o să rămână nici urmă, nici din ei, nici din oțelul capsulei.

Seara, cât nu căzuse de tot întunericul, marea se mai vedea încă fierbând în urmă. Ne îndepărtasem abia vreo trei mile, mergeam încet, cu o singură ramă, pe care izbutisem să o pescuim din apă, celelalte se pierduseră, luate de curent sau de valuri. Motorul, înecat, nu vroia să pornească ; n-aveam nici catarg, nici velă — le luase marea. Trăgeam cu rândul la ramă, câte un ceas fiecare. Noroc că în chesoanele bărcii găsisem băutură și merinde, neatinse de apă. Ne uscasem hainele, cât mai fusese soare, și acum înzdrăveniți, eram gata să trecem noaptea fără vreo teamă. Ce-avea să fie mai târziu nu îndrăznea să vorbească nici unul. Ne părea rău, cu mult amar în inimi, că lumea nu mai avea cum să afle ce făcusem și nimeni nu putea să ne spună o vorbă de mulțumire. Oricâtă satisfacție ar simți în sine pentru o datorie împlinită cu multă strădanie, și înfruntând primejdii, omul are nevoie, dacă nu de recunoștință, măcar de o recunoaștere. Ii simțeam nevoia, fiindcă știam că am să plec din locurile acestea, și nu aveam ce să duc cu mine, ca o dovadă că tot ce se întâmplase nu fusese decât închipuire. Dar ne bucuram în tăcere că izbutisem și eram toți trei împreună.

Începea să se lase amurgul, și în lumina lui puțin sângerie, cum stăteam cu fața în soare, am văzut deodată că din ochii lui Baltazar și ai Aureliei culoarea cenușie se întindea de o parte și de alta, încerouindu-le fața ca o banderolă.

— Ce ciudat ! spuse Aurelia. Soarele e alb ! Nu l-am mai văzut așa de multă vreme. Parcă din altă viață…

Pe chipul lui Baltazar se citi puțină neliniște.

— Ai dreptate ! Soarele e alb, și marea neagră, îți aduici aminte cum era înainte ?

— Da, semăna cu o cămașă pe care mi-ai arătat-o. Dar am uitat .cum se cheamă culoarea aceea.

Se priveau, și nu păreau să vadă unul la altul cum banda cenușie li se lățea pe față, acoperind câte puțin din frunte și din pomeții obrajilor. Aș fi vrut să mă uit într-o oglindă, să văd dacă nu se întâmpla lia fel și cu mine. Dar culoarea soarelui, a mării și cerului le înregistram la fel ca mai înainte, poate miai vii în lumina apusului.

— Priviți raza verde ! am exclamat, în clipa când partea de suis a soarelui ise scufunda în apă.

Era o scânteie de jad și smaralde.

— Ce înseamnă verde ? întrebă Aurelia.

Baltazar răspunse, senin și cu gândul parcă dus

departe, spre un oîmp unde-și pierduse amintirile :

— E ciudat 'cum am putut să uit. Și sânt sigur că știam adineauri !

Am simțit cum mă cuprinde tristețea, neliniștea și presimțirile negre. A căzut însă repede întunericul, sub un cer care se înnorase, și în jur n-a mai rămas decât o culoare. A urmat o noapte grea și mai lungă ca nici o alta. Înaintam încet și nădăjduiam că în direcția bună, luându-ne după valuri, căci n-aveam alt mijloc de orientare ; pe cer nu se vedea nici o stea, iar busolele noastre începuseră să oscileze, în direcțiile opuse, ca și când s-ar fi respins una pe alta.

De câteva ori, fiind rânidul lor să tragă la ramă, i-am surprins și pe Baltazar și pe Aurelia încetinindu-și mișcările, apoi contenind și rămânând astfel, nemișcați, ca niște umbre cenușii pe fondul negru al mării.

La prima licărire de dimineață nu mi-am dat seama ce se întâmplase, toate erau încă neclare în jur, cenușii și amorfe, până ce s-a înroșit oetrul la răsărit și apa a început să se coloreze. Atunci am văzut, cu o groază care nu știu dacă acoperea nedumerirea din mine, că amândoi erau cenușii cât li se vedea pielea din haine, amestecul de alb și negru al fotografiilor și filmelor. Erau vii, dar păreau niște fantome, și am înțeles dintr-o dată că fascicolul violet care țâșnise pe hubloul capsulei fusese o iradiație, le neutralizase culorile, până și pe cele din amintirea lor siderată, și, fiindcă era așa, nici sângele nu mai putea să aibă globule roșii, ceea ce se și vedea pe față. Scăpasem, fiindcă mă aflam sub adăpostul capsulei, pe când legam barca. Dar nu era în mine nici măcar bucuria trecătoare și inconștientă a celui oare

supraviețuiește în urma unei omeniri scufundate. Salvarea mea era o pedeapsă, poate pentru păcate din urmă, fiindcă aici nu făcusem nici unul.

Aurelia se întinse pe bancul îmbrăcat în lumina caldă a soarelui.

— Mi-e frig ! zise. Lăsați-mă să dorm o oră. Nu știu de ce mă simt istovită.

Baltazar o înveli cu haina lui și se întinse pe bancul de alături, după ce îmi aruncă o privire.

— Iartă-mă ! zise. Nu știu ce am. O să-mi revin cât mai degrabă.

Știam ce au, și nu le puteam veni în ajutor, iar țărmul abia se ghicea în zare. Am vâslit din greu toată ziua, sub soarele care dogorea fără milă. Ar fi trebuit să mă bucur că-i simt căldura, în vreme ce ei tremurau de frig, ținându-și una în alta mâinile fără culoare. Dar știam ce are să urmeze și nu puteam simți nici o bucurie.

— Incotro mergi ? mă întreba Baltazar, din când în când, fără să deschidă ochii. Vrei să te uiți la busolă ?

Pe măsură ce ne apropiam de țărm, busola lui se mișca tot mai neliniștită. Ai fi spus că acul căuta un loc pe fața pământului, unde să se odihnească. Spre seară am ajuns la insulă ; mă gândeam să-i debarc aici, să-i las între tufele albe de penelopisis, să caut pe comandantul vaporului, să ne duică într-un port, la un spital, cu speranța dinaintea înfrângerii, că ar mai putea să existe o salvare. Acul busolei prinse însă să tragă spre dreapta atât de agitat, că Baltazar simți, fără să-l vadă.

— Nu te opri ! spuse, în șoaptă. Mergi mai departe ! Ia-te după busolă !

Până la miezul nopții, abia ocolisem insula. După ultimul istm, am zărit o umbră gigantică pe țărm, și trecând pe aproape am văzut vaporul, culcat pe o coastă. Era eșuart, și după toate semnele echipajul îl abandonase. Alături se vedea ecluza, surpată ; în jurul ei fierbea apa. În primele clipe mi s-a părut că marea de sus se revărsa în marea a doua, prin stăvilarele fărâmate, până ce mi-am dat seama că se întâmpla altfel, ceva care putea și să te minuneze, și să te sperie. Mă minuna, nu mai exista pe fața pământului nimic să mă sperie. Insula se scufunda încet, lin, fără trosnete și cutremure, susținută parcă de cricuri uriașe, și masa ei imensă împingea în sus apa mării de jos, făcând-o să se reverse în marea superioară. Probabil marea a treia de mult se ridicase la nivelul celei de a doua, și-acum se uniseră și urcau mai departe. Orașul de jos era inundat astfel, și brățara pierdută pentru totdeauna sub ape.

Aurelia șopti, aproape fără viață :

— Astăzi trebuia să-mi dai brățara făgăduită. N-ai să știi cât mi-am dorit-o și cât am suferit că nu o aveam atunci când simțeam nevoia s-o pun pe mână. Acum știu că nu se mai poate. Sânt o fată nenorocoasă !

— Ești minunată ! Și am să mă învinuiesc mereu că te-am împiedicat s-o iei de la început, când ai văzut-o.

-— Dacă poți, amină necazul și amărăciunea, murmură Baltazar, atât de stins că abia ghiceam ce spune, și ghiceam poaite fiindcă gândul lui era și în mine. Dar bucuria de azi nu o lăsa pe altă dată. Mai ales când e a altuia !

Am ajuns la vechiul țărm o dată cu zorii zilei, după ce vâslisem din greu toată noaptea. Numai că osteneala aceasta nu făcea să uit regretele, și mă durea inima rău după brățara Aureliei.

Insula dispăruse cu totul, în locul ei se mai vedea o ușoară învârtejire; dincolo de orizont, unde se înecase capsula, încă mai țâșneau spre cer trombe de spumă.

Cu apele venite de jos, marea crescuse, dăduse peste țărm, inundase șoseaua și era la poalele colinei a patra. Gura puțul/ui fierbea, ca un gheizer, aruncând afară apa sub presiune, val după val, din mările noastre subterane, altfel colorate decât marea tuturor oamenilor.

Busola se liniști dintr-o dată.

— Aici ! zise Baltazar.

Am înțepenit barca într-o tufă de leandri și le-am ajutat să coboare. Abia își mai târau pașii, dar nu s-au oprit până la creastă. De jur împrejur era apă; colina devenise o insulă singuratică. Se vedeau cămășile, marcându-i conturul, ca niște geamanduri colorate.

Aurelia se uită de jur împrejur, cu ochii de ceață.

— Oare odată lumea a fost altfel ? Mai mare și mai frumoasă ?

— Nu ! răspunse Baltazar. Frumusețea lumii e în tine. Poate ai uitat-o. Vrei să ne-o amintim împreună ?

Erau istoviți, se întinseră pe spate, urmi lângă altul, mână în mână, pe pământul de unde odată culeseseră diamante.

— Inchide ochii ! șopti băiatul. Ceva a trecut peste viața noastră și a lăsat o dâră cenușie. Trebuie să învățăm iar culorile !

— Mi-e foarte frig ! murmură Aurelia.

— Știu ! suspină Baltazar. Dar n-o să mai țină multă vreme. Îți amintești prima culoare pe care ai învățat-o ?

— Nu ! De ce mă chinuiești ? N-o să mai fie nevoie !

— Ba da. Fără ele nu există trecere, nici izbăvire. Prima culoare era albastrul. Amintește-ți-l!

— Nu pot !

— încearcă ! întoarce puțin privirea în tine !

— Nu pot! Sânt sfârșită.

— Inchipuie-ți roșul ! Și violetul !

— Nu pot !

Aurelia își ridică puțin capul și deschise ochii.

— Dar văd ultima culoare, vine peste noi, din cer și din largul mării. Mai știi ce nume are ?

— Negru! răspunse Baltazar. Culoarea definitivă. Vino și dormi lângă mine !

Când am pus urechea pe pieptul lor, să ascult dacă mai respiră și le mai bate inima, erau prefăcuți în marmoră albă. Nu mai păstrau nici urmă din veșmintele oamenilor și aş fi zis că sânt numai statui cioplite, că niciodată nu avuseseră viață în ei, dacă n-ar fi stat mână în mână.

Marea creștea, smulsese barca din tufa de leandri și-o aducea aproape. Am așteptat până în ultima clipă, agățat de copastie. Apa le-a urcat încet peste glezne, peste genunchi, peste șolduri, peste umeri, peste față, și ei au rămas alături unul de altul, ținându-se de mână.

41

CÂT A ȚINUT ZIUA am mers cu barca pe acolo pe unde înainte fusese uscatul. Nu puteam să plec până nu aruncam o privire în urmă. Dispăruse a patra colină, care nici n-ar fi avut de ce să rămână ; celelalte trei erau prefăcute în insule, despărțite de lume. Numai colina Boiangiului se mai lega de uscat printr-un istm îngust, o fâșie de nisip pe care avea s-o acopere marea curând.

Fata Boiangiului stătea sub șopron, cu bocceaua gata făcută, și nu aștepta decât un cuvânt. Numai în două rânduri mai fusese la fel de frumoasă, și dacă înainte de a ieși din casă se uitase în oglindă, își văzuse frumusețea și știa de unde este împrumutată.

— Acum s-a terminat, i-am spus. Poți să te duci.

— Unde ?

— La Hollywood.

— Ce să-ți dau în schimb ?

— Fuioarele de lână. Tot nu mai folosesc la nimic.

A desprins lâna de pe prăjină și mi-a întins-o. Avea multă căldură în ochii azurii, și dacă aș fi ținut-o de mână poate ar mai fi stat puțin. Dar creștea apa, și i-am spus să se ducă.

M-a salutat cu brațul, ca într-o dimineață când ne-am despărțit pe plajă, și s-a dus, fără un cuvânt, ca și atunci. Soarele o bătea dintr-o parte și ea se ducea pe fâșia îngustă de plajă, iar apa creștea în urma ei și îi ștergea pașii. Așa s-a dus, și s-a tot dus, către lumea neinundată, făciîndu-se tot mai mică, întâi ca o iadă, pe urmă ca o veveriță, ca o lăcustă, ca un fir de nisip.

Am navigat spre colina Brutarului ; fiind cea m.ai înaltă, alcătuia insula cea mai întinsă din toate. Ca să ajung aproape de casă, am debarcat și am mers cu pasul. Pisica era în vârful hornului, nu că aștepta acolo de rândul trecut, ci poate se temea că au să crească apele. Îmi dădeam seama că nu mai puteau crește mult, nu o lăsam în primejdie și — Dumnezeu să mă ierte ! — chiar dacă aș fi știut că toată colina are să cadă sub apă, poate tot nu aș fi luat-o cu mine. Dar, după felul cum mă stupea și mă batjocorea pe limba ei furioasă, mai mult ca sigur că, și să fi vrut eu, nu m-ar fi urmat și nu s-ar fi urcat în barcă. Am plecat deci fără să-mi fac scrupule, zioîndu-mi că nu-i va plânge nimeni de milă, dat fiind că toți șobolanii de pe văile inundate se aflau acum refugiați pe colină.

Pământul fiind mai frământat în jur, colina Hangiului se transformase într-o insulă cu golfuri, fiorduri, istmuri, și avea în jur chiar câteva insule mai mici, unde puteai să ajungi cu apa doar până Ia brâu. Pe locul oel mai înalt, tăpșanul unde lăsasem pe Hangiță râzând, se ridica un stâlp de doi stânjeni, și în vârful lui flutura un steag necunoscut ; se vedea că este o improvizație, cusut din cârpe colorate, cum se găsiseră prin casă, dar îmbinarea lor dovedea un noroc puțin obișnuit, dacă nu era chiar o inspirație. Avea forma unui triunghi, cu una din laturi lipite de stâlp, iar câmpul înfățișa romburi, unele în altele, ca o tablă de șah alungită pe diagonala pătratelor. Cum razele soarelui, că- zând asupra lui, se împleteau cu fuioiarele unei brize proaspete, drapelul, luminat, colorat și fluturat părea o pasăre măiastră, venită din țările basmelor.

Mai jos de han, în marginea apei, Hangița muncea din greu, cu fusta în brâiu, cu mânecile sumese, punând piatră pe piatră, să facă un zid, al cărui

rost mi se părea de neînțeles, de vreme ce curând marea avea să bată în el, chiar dacă n-ar fi ajuns să-l treacă.

— Ce faci aici ? am întrebat-o din barcă.

— Fac un port. Nu se vede ?

— Și la ce o să-ți trebuiască ?

— Unde vrei să tragă vapoarele ?

— Ai de gând să rămâi aici ?

— Se înțelege ! Aiici e insula mea. Mi-am ridicat și steagul. Îți place ?

— Mi-ar fi plăcut mai mult rochiile din oare l-ai făcut; dar n^am avut parte.

Am schimbat vorba repede, de teamă că ar fi putut să întrebe ce înțelegeam spunând astfel.

— In pivniță a intrat apa ?

— Nu ; și nici nu e primejdie.

— Atunci să nu prăpădești lucrurile de pe acolo. Poate într-o zi o să ți le cumpere vreun muzeu din America.

— Le-aș da de pe acum, pe ananași și bananieri, că nu vreau să plantez altceva pe insulă.

Când am trecut ultima oară pe deasupra colinei a patra, brăzdând mlarea nouă ca să ajung și eu la un loc de odihnă, apa crescuse de doi metri, era limpede, și la fund, printre tufele de leandri inundate, se vedea busola, cu acul frânt în două, dovadă că avuselse de luptat cu forțe venite din toate punctele cardinale. Atunci nu m-am mai îndoit că aici era acel al treilea pol al pământului pe care Baltazar visase să-l descopere. Și poate de aceea, spre a se împlini ultimul dintre canoane, apa creștea deasupra, tot mai înaltă, fiindcă nici uniul din polii pământului cunoscuți până astăzi nu se află pe partea uscatului.

— SFÂRȘIT —